

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ELAZIĞLI HALK ŞAİRİ KUL MANSUR
(HAYATI, SANATI ve ŞİİRLERİNDEN ÖRNEKLER)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN **HAZIRLAYAN**
Yrd. Doç. Dr. Ebru ŞENOCAK **Oğuz DOĞAN**

Elazığ – 2016

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ELAZIĞLI HALK ŞAİRİ KUL MANSUR
(HAYATI, SANATI ve ŞİİRLERİNDEN ÖRNEKLER)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

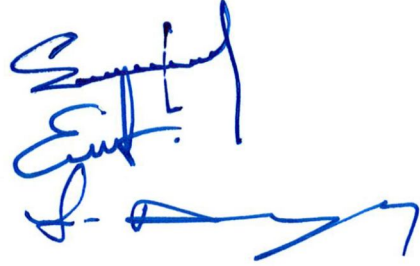
DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Ebru ŞENOCAK

HAZIRLAYAN
OĞUZ DOĞAN

Jürimiz, tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans / doktora tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

1. **Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK -**
2. **Yrd. Doç. Dr. Ebru ŞENOCAK**
3. **Yrd. Doç. Dr. Fahri DAĞI**
- 4.
- 5.

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Zahir KIZMAZ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****ELAZIĞLI HALK ŞAİRİ KUL MANSUR (HAYATI, SANATI VE ŞİİRLERİNDEN ÖRNEKLER)****Oğuz DOĞAN****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı****Türk Halk Bilimi Ana Bilim Dalı****Elazığ–2016; Sayfa: XI+408**

Türkler, tarihi süreç içerisinde farklı gelenek ve kültür değerini yaşatarak günümüze kadar devam ettirmişlerdir. Bu kültürel değerler, toplumsal bir yaşamın sonucunda oluşmuştur. Böylesine köklü bir kültürün en önemli geleneklerinden biri de âşıklık geleneğidir. Âşıklık geleneği, geçmişten günümüze farklı aşamalardan geçerek ulaşmıştır. Orta Asya'da kökenleri kam ve baksıya kadar dayanan, ozanlıkla devam edip, âşıklıkla son halini alan zengin bir gelenektir.

Anadolu sahasında farklı inanç yapılarının oluşması ve âşık tarzı şiirin bu yapılar içerisinde yeniden ele alınması yeni kültürlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu kültürlerden biri de Alevi- Bektaşî ozanlarının oluşturmuş olduğu âşıklık geleneğidir. Alevi- Bektaşî inancıyla benzerlikler taşıyan âşıklık geleneği, bu alanda güçlü âşıkların ortaya çıkmasına da neden olmuştur. Çünkü bu inanç dairesinde bulunan birey doğduğu andan itibaren saz ve sözle iç içedir. Aleviliğin önemli ibadet şekillerinden olan cem törenindeki on iki görevden biri olan zakirlik, âşıklığın protipi şeklindedir.

Âşıklar günümüzde, varlığını canlı bir şekilde devam ettirmektedirler. Bu geleneği Elazığ'da icra eden ise Kul Mansur'dur. Alevi- Bektaşî inancına sahip olan Kul Mansur'un, bu inanç dairesinde âşıklığa başlaması ve Elazığ'da âşıklık geleneğinin temsilcisi olması oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Âşık, Kul Mansur, Elazığ, âşıklık geleneği, Alevi- Bektaşî kültürü.

ABSTRACT**FOLK POET KUL MAMNSUR FROM ELAZIĞ (LIFE, ART AND EXAMPLES POETIES)****Masters Thesis****Oğuz DOĞAN****University Of Firat****Institute Of Social Science****Department Of Turkish Language and Literature****Turkish Folklore Literature Science****ELAZIĞ – 2016, Page: XI+ 408**

Turks, tradition and cultural values have continued until today in the different historical processes. These cultural values are the result of social life. One of the most important traditions of such a culture is deep-rooted tradition of minstrelsy. Minstrelsy tradition, reached through different stages from past to present. The origins dating back to the kam and baksı in Central Asia, continue to minstrelsy, minstrelsy area is a rich tradition final.

Anatolia field to be reconsidered in the formation of different beliefs and structures are in love with Finn-style poetry of these structures has led to the emergence of a new culture. This culture is one of the minstrel tradition of the Alevi- Bektashi poets have created. Alevi- Bektashi beliefs similarities with the minstrelsy tradition has led to the emergence of a strong fall in love with this area. Because this belief is teeming with reeds and individual contracts from the moment he was born in the apartment. The zakir one of the important forms of worship in Alevisim, which is one of the twelve dismissed the ceremony in Cem, in the form of minstrelsy the prototype.

Nowadays, minstrels are continuing presence vividly. This tradition is the servant who perform in Elazığ who was Mansur. Kul Mansur, the Alevi- Bektashi beliefs servant who, starting this belief minstrelsy in the frame and is very important in terms of being representative of the minstrel tradition in Elazığ.

Key Words: Minstrel, Kul Mansur, Elazığ, minstrel tradition, culture of Alevi-Bektashi

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER	IV
ÖNSÖZ	VIII
KISALTMALAR	XI
GİRİŞ	1
ALEVÎ- BEKTAŞÎ KÜLTÜRÜ ve ÂŞIKLIK GELENEĞİ HAKKINDA GENEL BİLGİ	1
1. ÂLEVÎ-BEKTAŞÎ KÜLTÜRÜNDE İNANÇ VE GELENEKLER	3
1.1. Alevilikte İbadet ve Cem Geleneği.....	3
1.2. Musahiplik	11
1.3. Alevilikte Devriye İnancı	13
1.4. İkrarnâme	17
1.5. Dört Kapı Kırk Makam	18
2. ALEVÎ-BEKTAŞÎ KÜLTÜRÜNDE ÂŞIKLIK GELENEĞİ	24
3. GEÇMİŞTEN BUGÜNE ÂŞIK TARZI ŞİİR GELENEĞİNİN GELİŞİMİ	28
4. ÂŞIKLIK GELENEĞİNDE ELAZIĞ'IN YERİ	36
BİRİNCİ BÖLÜM	46
1. ÂŞIK KUL MANSUR'UN HAYATI VE ÂŞIKLIĞI.....	46
1.1. Hayatı	46
1.1.1. Soyu.....	46
1.1.2. Doğum Yeri ve Tarihi	47
1.1.3. Adı ve Mahlası	47
1.1.4. Yakın Çevresi.....	48
1.1.4.1. Babası	48
1.1.4.2. Annesi	49
1.1.4.3. Kardeşleri.....	50
1.1.5. Evliliği ve Çocukları	50
1.1.5.1. Evliliği	50
1.1.5.2. Çocukları.....	53

1.1.6. Öğrenim Hayatı ve Gençliği	53
1.1.7. Mesleği	55
1.2. Âşıklığı	55
1.2.1 Âşıklığını Hazırlayan Ortam ve Etmenler	55
1.2.1.1. Gönül Dünyası	55
1.2.1.2. Çevresi	56
1.2.1.3. Saza ve Şiire İlgisi	57
1.2.1.4. Alevi- Bektaşî Kültürünün Etkileri	58
1.2.2. Ustalık Dönemi	62
1.2.2.1. Âşık Kul Mansur'un Şiirleri	62
1.2.2.2. Âşık Kul Mansur'un Bestelenen Şiirleri	63
1.2.3. Diğer Âşıklar Tarafından Bilinip Tanınması	64
1.3. Âşıklık Geleneği İçinde Âşık Kul Mansur'un Yeri	64
1.3.1. Usta- Çırak Geleneği	65
1.3.2. Rüya Sonrası Âşık Olma (Bade içme)	67
1.3.3. Saz Çalma	69
1.3.4. Mahlas Alma	72
1.3.5. İrticalen Söyleme	75
1.3.6. Deyişme (Atışma)	75
1.3.7. Tarih Bildirme	76
1.3.8. Nazire Söyleme	77
1.3.9. Askı Geleneği (Muamma)	78
1.3.10. Leb – Değmez (Dudak Değmez)	78
1.3.11. Dedim – Dedi Şiir Söyleme	79
1.4. Etkilendiği Âşıklar	81
1.5. Çeşitli Cepheleri	82
1.5.1 Fizikî ve Ruhî Yapısı	82
1.5.2. Musikiye Olan İlgisi	82
1.5.3. Yayımlanmış Eserleri	83
1.5.4. Gezdiği Yerler	84

İKİNCİ BÖLÜM	85
2. ÂŞIK KUL MANSUR'UN ŞİİRLERİNİN İNCELENMESİ	85
2.1. Şiirlerin Şekil Özellikleri	85
2.1.1. Hece ve Durak Yapısı	85
2.1.2. Uyak Yapısı.....	86
2.1.2.1. Diğer Ahenk Unsurları.....	91
2.1.2.2. Redif Yapısı.....	92
2.2. Dil ve Üslûp Özellikleri	93
2.2.1. Dil Özellikleri	93
2.2.2. Üslûp Özellikleri.....	95
2.2.2.1. Şiirlerinde Kullandığı Atasözleri, Deyimler, Özdeyişler.....	95
2.2.2.2. Atasözleri	96
2.2.2.3. Deyimler	97
2.2.2.4. Özdeyişler	99
2.3. Âşık Kul Mansur'da Sanat Endişesi.....	100
2.3.1. Benzetmeler (Teşbih)	101
2.3.2. Telmih.....	103
2.3.3. Teşhis (Kişileştirme).....	106
2.3.4. Mübalağa (Abartma)	107
2.3.5. Tezat	109
2.3.6. Diğer Edebî Sanatlar	110
2.4. Şiirlerinde Ele Aldığı Konular.....	114
2.4.1. Âşk ve Sevgi Konulu Şiirleri.....	114
2.4.2. Dostluk, Kardeşlik ve Hoşgörü Konulu Şiirleri.....	121
2.4.3. Çeşitli Şahısları Konu Alan Şiirleri.....	123
2.4.4. Kendi Benliğini Konu Alan Şiirleri	125
2.4.5. Eleştiri Konulu Şiirleri	128
2.4.6. Alevi- Bektaşî Kültürünü Konu Alan Şiirleri	132
2.4.7. Gönül Konulu Şiirleri.....	137
2.4.8. Elazığ ve Çevresini Konu Alan Şiirleri.....	139
2.4.9. Milli Konulu Şiirleri.....	142
2.4.10. Gurbet ve Ayrılık Konulu Şiirleri.....	144

2.4.11. Felek Konulu Şiirleri.....	147
2.4.12. Hayattan Şikayet Konulu Şiirleri.....	150
2.4.13. Ölüm Konulu Şiirleri.....	153
2.4.14. Diğer Konularda Söylediği Şiirleri.....	156
2.5. Âşıklık Geleneği Motiflerinin Kul Mansur'un Şiirlerine Etkisi.....	158
2.5.1. Âşık (Ozan).....	158
2.5.2. Bâde.....	159
2.5.3. Saz.....	161
2.5.4. Eren Pir-Derviş.....	163
SONUÇ.....	166
METİNLER.....	168
KAYNAKÇA.....	378
EKLER.....	404
ÖZGEÇMİŞ.....	407

ÖNSÖZ

Âşıklık geleneği, Türk kültüründe önemli bir yer tutmaktadır. Türk kültür tarihi içerisinde kam/baksı/şaman/ozan gibi adlarla anılan kişilerin sürdürdüğü geleneğin bir devamı olarak ortaya çıkan âşıklar, toplumsal bir kurum olarak geçmişten geleceğe nesiller boyu aktararak gelmiştir. Gerek ozan/kam/baksılar gerekse âşıklar, içinde bulunduğu toplumun sözcüsü konumundadır. Bu kâdim gelenek, tarihi süreç içerisinde farklılaşarak biçim değiştirmiş ve çeşitli kurallarıyla günümüze kadar ulaşmıştır.

Âşıklığın temellerini bir inanış sistemi olan Şamanizm'e kadar dayandırmak mümkündür. Şamanizm'in bünyesindeki toplumsal ve dinî nitelikli törenleri yöneten, kehânette bulunan, fala bakan, büyücülük, sihirbazlık, halk hekimliği yapan kamlar, o dönemde âşığın da bir bakıma görevini üstlenmekteydi. Kam ve baksılar daha sonraki dönemde bu özelliklerini ozanlara devretmiştir. Ozanlar, süreklilik avları ve şölenlerde aktif rol almakta olup, ayrıca toplumsal olayları düzenleyen, bu törenlerde manzum dualar okuyan ve millî duygularla dolu şiirleriyle toplumu coşturan kişilerdi. 11. yüzyıldan itibaren ozanlar ürünlerini, yeni tanıştıkları dinin etkisiyle birlikte yeniden şekillendirmeye başlamışlardır. Bu etkilenme, 13. yüzyılda Yunus Emre ile en parlak dönemini yaşamıştır.

Anadolu'da Yunus Emre'yle temelleri atılan âşıklığın etkileri kısa sürede toplumda karşılık bulmuştur. Anadolu sahasındaki diğer dini-tasavvufi topluluklar bu etkiyle kendi eserlerini ortaya koymaya başlamışlardır. Hacı Bektaş-ı Veli, Velayet-nâme'de Yunus Emre ilgili bilgiler vermiştir. Söz konusu bilgiler, Alevi-Bektaşî inancına mensup olan yeni âşıkların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu kültürel çevrede yetişen âşıklar, inançlarının kültürel kodlarını yansıtan yeni eserler üretmiştir. Bununla birlikte âşık tarzı şiir tekkelere girme imkanı bulmuştur. Daha sonraki dönemlerde de, dini-tasavvufî ortamlarda âşıklar yetişmeye başlayarak, âşıklık geleneğini sürdürmeye devam ettirmişlerdir. Alevi-Bektaşî âşıklar âşıklık geleneğinin önemli bir bölümünü teşkil etmektedir. Elazığ, âşık geleneğinin pek görülmediği bir bölge olmasına rağmen Kul Mansur, geleneğin bu bölgede yaşayan önemli bir temsilcisidir. O, günümüzde âşıklık geleneğini devam ettirip gelecek nesillere aktarmaya çalışan âşıklarımızdan biridir.

Bu çalışmayı hazırlamamızdaki en büyük neden, Kul Mansur'un âşıklık geleneğini yaşatma yolundaki gayretidir. **Elazığlı Halk Şairi Kul Mansur (Hayatı, Sanatı ve Şiirlerinden Örnekler)** adlı çalışmamız; "Ön Söz" ve "Giriş" dışında iki bölüm, "Sonuç", "Metin", "Kaynakça", "Şiirlerin İndeksi", "Ekler" ve "Özgeçmiş"ten meydana gelmektedir.

Tezimizin "Alevi-Bektaşî Kültürü ve Âşıklık Geleneği Hakkında Genel Bilgi" adlı Giriş başlığı altında; Alevi- Bektaşî kültürü, âşıklık geleneğinin tarihsel gelişimi ve Alevi- Bektaşî âşıklık geleneğini ele aldıktan sonra Elazığ'ın âşıklık geleneği içerisindeki yerini inceledik.

İki ana bölümden oluşan tezimizin Birinci Bölüm'ü "Âşık Kul Mansur'un Hayatı ve Âşıklığı" adını taşımaktadır. Bu bölümde, Âşık Kul Mansur'un hayatına, âşıklığına, âşıklık geleneği içindeki yerine ve çeşitli yönlerine yer vererek, âşığımızı tanıtmaya çalıştık. Âşıklık geleneğindeki yerini tespit ederken önce gelenek hakkında bilgi verdik. Daha sonra âşıklık geleneğinin Alevi- Bektaşî kültüründeki uygulanışına değinerek, âşığımızın gelenekteki yerini tespit etmeye çalıştık.

"Âşık Kul Mansur'un Şiirlerinin İncelenmesi" adlı İkinci Bölüm'de şiirleri, şekil yönünden inceledik. Şiirlerin hece ve durak yapısını, kafiyelerini, rediflerini, diğer ahenk unsurlarını ve bunların kullanılış şekillerini örneklerle açıkladık. Yine bu bölümde âşığımızın şiirlerindeki dil ve ifade özelliklerine, kullandığı deyimlere, özlü sözlere, edebî sanatlara yer verdikten sonra, şiirlerinde işlediği konuları, âşıklık geleneğinin şiirlerine etkisini belirlemeye çalıştık. Hemen her yönden incelediğimiz metinlerden aldığımız; şiir, dörtlük ve mısra örneklerinin sonunda; parantez içinde sırasıyla şiirin, dörtlüğün ve mısra'nın numarasını verdik.

"Sonuç" kısmında ise kültürel mirasımızın önemli bir taşıyıcısı olan Elazığlı Kul Mansur'un tanınması, tanıtılması ve âşıklık geleneğinde yerini almasının Elazığ kültürü için önemli bir kazanç olacağı sonucuna ulaştık.

"Metinler" kısmında, incelediğimiz 420 şiiri, önce kullanılan ölçüye göre; sekizli, on birli ve diğer şiirler diye ayırdık. Ayırdığımız bu şiirleri ilk hanelerinin son harflerine göre alfabetik bir şekilde sıraladık.

"Kaynakça" kısmında, tezimiz sırasında yararlandığımız kaynakları, yazar soyadına göre alfabetik bir sıra ile verdik.

"Şiirlerin İndeksi"ni oluştururken incelediğimiz 420 şiiri önce kullanılan ölçüye göre; sekizli, on birli ve diğer şiirler diye ayırdık. Ayırdığımız bu şiirleri ilk hanelerinin son harflerine göre alfabetik bir şekilde sıraladık.

Çalışmamız, âşığımızın fotoğraflarını içeren "Ekler" ve "Öz Geçmiş" ile sona ermektedir.

Çalışmam süresince evinin kapılarını bana sonuna kadar açan ve en özel bilgilerini benimle paylaşan değerli âşığımız Sayın Mansur ÇİFTÇİ'ye; üzerimden hiçbir emeğini eksik etmeyen çok değerli hocam Sayın Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK'e; böyle bir çalışmanın ortaya konulmasına vesile olan; bilgisinden, rehberliğinden, görgüsünden ve çalışmalarından faydalandığım çok değerli danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Ebru ŞENOCAK'a; en zor zamanlarda bilgisine ve tecrübesine başvurduğum çok değerli hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Gülda ÇETİNDAG SÜME'ye; bana kütüphanesini açan ve bu konuda yol gösteren çok değerli hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Birol AZAR'a; tecrübelerinden faydalandığım Arş. Gör. Serdar Deniz ÖZDEMİR'e; çalışmam süresince bana hep destek olan çok değerli arkadaşlarım; Kürşat Nuri BAYDİLİ'ye, Ahmet Yavuz ÖZÇELİK'e ve Erhan ÖZDEMİR'e teşekkür eder, emeği geçen herkese, saygılarımı sunarım.

KISALTMALAR

C.	: Cilt
çev.	: Çeviren
DTCF.	: Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi
Hız.	: Hazreti
s.	: Sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: Ve benzeri
vs.	: Ve sair
Y.K.Y.	: Yapı Kredi Yayınları
S.A.V.	: Sallallahu Aleyhi ve Sellem

GİRİŞ

ALEVÎ- BEKTAŞÎ KÜLTÜRÜ ve ÂŞIKLIK GELENEĞİ HAKKINDA GENEL BİLGİ

Anadolu coğrafyası tarihi dönem içerisinde farklı ırk, din, mezhep ve inanışa ev sahipliği yapmıştır. Bütün bu olgular zamanla büyük bir uygarlığın temellerinin atılmasına neden olmuştur. Anadolu uygarlığı içerisinde etkisi ve yayılış alanı olarak en önemli inanışlarından biri de şüphesiz ki Aleviliktir. Farklı gelenek ve ritüelleriyle günümüze kadar gelen bu inanışı Rıza Zelyut, “*birinci İmam Hz. Ali'nin tarafını tutan insanların dünya görüşü.*” (Zelyut, 1992: 19) şeklinde ifade eder. Alevilik kendi inanç sistemi içinde çeşitlilik arz ettiği için tek bir tanımla açıklamak olanaksızdır. Alevilik inancı, alanında çalışma yapan bilim insanları kendi açısından yorumladıkları bu olguyu değişik şekillerde açıklamaya çalışmıştır. Bunun için de farklı tanımlarla karşılaşmak olasıdır.

Anadolu insanın toplumsal hafızasında şekilenen bu inanç yapısını Ayhan Erol; “*kendilerine Alevi diyen, ötekiler, yani Sünniler ya da Alevi olmayanlar, tarafından Alevi olarak tanınan insanların, kendileri arasında nelerin ortak olduğuna ve ötekilerden kendilerini nelerin farklılaştırdığına bakarak oluşturdukları bir aidiyet bilincidir.*” (Erol, 2005: 69) diyerek bir aidiyet derecesine dahi indirgemekte ve kendisince farklı bir tanımlamada bulunmaktadır.

Bir diğer araştırmacı olan Uluçay'a göre ise, “*bir büyük yoldur. Hak ve Halk yoludur. Sevgi ve barış yoludur. Hizmet ve bölüşme, emeğe saygı yoludur. Hakkı teslim ve hak isteme yoludur. Alevilik, inanç, ibadet sadakat yoludur.*” (Uluçay, 1996: 7) diyerek tanımlamaktadır. Bütün bu tanımlardan anlaşılacağı üzere Anadolu sahasında görülen bu inanç sistemi İslam tarihindeki siyasi bir ayrılığın sonucudur. İslamiyet'in farklı bir uygulanış şeklidir, tıpkı aynı eve giden farklı yollardan biri gibidir. Türklerin Orta Asya'dan göç ederek Anadolu'ya yerleşmesi inanç alanında farklı uygulamaların da ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu farklı inanışların temelleri ise Baba İshak isyanı ile atılmıştır. Selçuklu Devleti'ne karşı isyan eden, Şii- Bâtini Türkmenler yenilgiye uğratılmıştır. Baba İshak, isyan sonunda yakalanıp öldürülmüştür. Dağılan bu topluluğun toplayıcısı ise Baba İshak'ın halifesi olan Hacı Bektaş Veli'dir. Anadolu sahasındaki bu inanış Türklere hastır. Bunu Şii'liğin bir kolu olarak kategorize etmek

yanlış bir uygulamadır. Bektaşı ismi, tarikatın kurucusu olan Hacı Bektaş Veli'den gelmektedir. Bu tarihten sonra tasavvuf akımının Anadolu'daki Türk topluğunun inançlarına cevap verecek tarzda şekillenmesi Hacı Bektaş-ı Veli'nin önderliğinde olmuştur. (Varlık, 1997: 20) İşlamiyetteki on iki hak tarikattan biri olan Bektaşilik, Hz. Muhammed'i mürşit Hz. Ali'yi rehber ve Hacı Bektaş-ı Veli'yi ise pir olarak görür. Hacı Bektaş Veli, tarikatın temellerini atarak Anadolu sahasındaki diğer farklı tarikatları bünyesinde toplamıştır. Bektaşiliğin temsil ettiği tarikatlar arasında: “*Babai, Kalenderi, Hayderi, Abdal, şemsi, Ethemî, Cami, Celali, Yasevi, Hurufî, Melami vb.tarikatlar da vardır. Böylece Bektaşilik, her tarikat benzeri iğrek (batini) olmakla ve tasavvufa dayanmakla birlikte, biręok tarikatları ve mezhepleri de içinde toplamış, eski ve yeni birtakım inançlara yer vermiştir.*” (Odyakmaz, 1999: 20) zellikle İnan Safavi şahlarının Anadolu'ya gönderdikleri dervişler aracılığıyla Alevilik de Bektaşiliğe sokulmuş oldu. Bektaşilerin kendilerine daha çok Alevi ya da Caferî demeleri bundandır. Bütün bu tarikatların Bektaşı çatısı altında birleşmesi iktidar yapısını kendi varlıklarına karşı tehlike olarak görmelerinden kaynaklanmaktadır. Biręok müridi öldürülen ve devrin yönetimleri tarafından tehlike olarak görülen tarikatlardan biri olan Hurifilik de, Anadolu sahasında Bektaşilik çatısı altında kendisini yaşatmıştır.

Alevî- Bektaşı inancı, Türk kültürü içinde zamanla yoğrularak çok önemli bir hâl almıştır. Bu kültür, Türk toplumunun gelenek, görenek ve detlerinden etkilenerak gelişmiş, zamanla bu toplum içerisinde yayılmıştır. Böylelikle günümüzde de varlığını devam ettirmektedir. Bu inancın temelini oluşturan temel unsur ise hoşgrdr. Bundan tr Alevî- Bektaşı kültüründe canlıya ve cansıza sonsuz saygı vardır. Bunun en büyük kanıtı ise devriye inancıdır. Çünkü onlara göre ruh sırasıyla varlık aleminde don değiştirerek ve farklı kavramlarda hayatının bir dönemini geçirir. Temelde ele aldığımız bu iki inanç sistemi Türk kültür tarihinin en önemli basamaklarındandır.

Bu iki inanış artık birbiri ile ayrılmayan bir bütün gibidir. Bu birlikteliğe Ulusoy şu yorumu getirmektedir: “*Muhammed Ali soyu On iki İmamlardan ve onların yakınlarından gelmiş ve temsil ettikleri inanç bu yoldan İşlam dünyasının her tarafına dağılmıştır. İmam Ali Rıza, kardeşi İbrahim Mkerrem Mcab ve yakınlarının Horasan'a bir daha ayrılmamak üzere yerleşmesi ve bu olaydan dört yüz otuz bir yıl sonra Hacı Bektaş Veli'nin dünyaya gelmesi, Alevî-Bektaşı bağlantısını oluşturan olaylar zincirinin bir düğüm noktası olmuştur. Hacı Bektaş Veli ile beraber insanlık*

döneminin tanıyacağı yeni inanç sisteminin, yeni doktrinin, Alevilikle bütünleşme ölçüsündeki bağlantısını, Hacı Bektaş Veli'nin Muhammed-Ali soyundan gelmesi ile izah etmek mümkündür.” (Ulusoy, 1986: 185) İşte burada Hacı Bektaş-ı Veli'nin On iki İmamlar soyundan gelmesi Alevilikle olan birlikteliğini bizlere açıklaması açısından oldukça önemlidir. Uzun yıllar boyunca iç içe geçmiş olan bu inanç yapısı toplumsal yaşamışlıkla birlikte kendine has bir kültürün ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Bu Alevi-Bektaşî kültürü; hak, hukuk, adalet, dürüstlük, sevgi, saygı, kardeşlik ve dostluk gibi olguları içeren ve bu olguların oluşturduğu sosyal kurumlar üzerine bina edilmiş bir inanışın sonucudur. Haksızlığa, arsızlığa, hırsızlığa, bölücüye ve ayırana karşı gelme vardır. Çünkü bu Hz. Ali'nin onlara vasiyetidir. Dünya üzerindeki en büyük ibadet onlara göre insana olan hizmettir. Kültürel yapıları da bu düşünceyle orantılıdır. Alevi ve Bektaşîler, insanın birlik beraberliğine, dostluğa, kardeşliğe, vatana ve millete ayrı bir değer biçmişlerdir. Bu kültürel yapı kaynağını Orta Asya'dan almaktadır. Orta Asya'daki yaşayışın boyut değiştirerek günümüze ulaşmış halidir. Çünkü bu inanışlar, Türkmen boylarının, Türk halkının gelenek ve göreneklerinde her zaman canlı kalmış olan, Şamanist ve İslami izlerin yansımalarıdır. Şamanist inanışların, İslâm dininin kabulü ile birlikte onun bünyesinde bir bütün haline gelerek yaşamasına rağmen, birbirinden farklı yanlarının olduğu açıkça görülecektir. Örneğin Bektaşîlerin törenlerinde Kur'ân-ı Kerîm'den âyet ve sûreler okuması ve musahiplik geleneğinin Bektaşîlerde görülmemesi vurgulanması gereken önemli farklılıklardandır.

1. ÂLEVİ-BEKTAŞİ KÜLTÜRÜNDE İNANÇ VE GELENEKLER

1.1. Alevilikte İbadet ve Cem Geleneği

Toplumlar ibadetlerini yaparken çeşitli ritüellere başvurur. Bu durum ise toplumun yapmış olduğu ibadete vermiş olduğu kutsallığı ve hissettiği coşkuyu göstermesi bakımından oldukça önemlidir. *“Hintlerin mukaddes kitapları Vedalar; Farsların dini kitapları Zend Avesta; Babillerin, Finikelilerin, Asurların, Mısırlıların tarihi yapı kalıntılarının üzerindeki işaretler; tarihçilerin anlattığı hikayeler; Avrupa, Yunan, Roma halklarının maddi ve yazılı abideleri, halkların dini ritüel zamanlarında musikiye geniş yer verdiklerini açıkça ortaya koymaktadır.”* (Abdulzade, 2005: 100) Müziğin ibadetle olan bu ilişkisi oldukça ilgi çekicidir. İbadetler, bir arınma ve

temizlenme aracıdır. İbadet anları, bireyin kendisini yüce yaratıcıya en yakın hissettiği zamanlardır. Bundan ötürü kişinin ruhu tarif edilemeyecek duygularla mücadele halindedir. Coşkulu bu yapısını bir ahenk yardımıyla aşamalı olarak göstermek istemektedir. Buradaki en büyük yardımcısı ise müziktir. Çünkü *“sözlü kültürde kelimelerin görsel bir varlığı yoktur. Kelimeler sestem ibarettir. Sözüün ne odak noktası, ne bir izi, ne de ağızdan çıkmasıyla vardığı yer arasında elle tutulur bir yörüngesi vardır. Kelimeler başlı başına bir olay, bir eylemdir. Sesli söylem ise dinamizmi içerir.”* (Sevindi, 2003: 17) Aleviliğin en önemli ibadeti olan cem töreni de müziğin ön planda olduğu dini bir ritüeldir.

Kısaca Cem olayını şöyle anlatmak mümkündür: Alevi inancına göre peygamber soyundan geldiğine inanılan (seyyid) dedeler tarafından yürütülen, bu törenle beraber toplumsal sorunların da çözüm bulduğu, kadın, çocuk ve erkeklerden oluşan topluluk üyelerinin katılımıyla, genellikle cuma akşamları (perşembeyi cumaya bağlayan akşam) yapılan, Hz. Muhammed'in Miraç'tan dönüşte Kırklar Meclisi'ne uğrayarak orada yaşadığı olayların canlandırıldığı, On İki hizmet görevinin yerine getirildiği, bağlama çalınarak, deyiş, düvaz imam, mersiye ve tevhitlerin okunduğu, semahların dönüldüğü ve Türkçe duaların okunduğu Alevi ibadetidir. Cem'de amaçlanan ise toplumun eğitilmesidir. Bu töreni yöneten ise Dede'dir, Cem'in 12 hizmet sahibi vardır. Alevi yolunun temellerinden olan cem töreni, genelde dinsel niteliklidir ama insanların hem tapınma işlevini, hem ruhen hem de toplumsal ve bireysel sorgulama işini kapsar. (Zelyut, 2009: 281)

Cem töreninin üzerinde durulması gereken en önemli yönü ise Eski Türk inanışlarıyla ilişkili olmasıdır. Çünkü cem töreni İslam dininden önce Orta Asya'da Türklerin sürekli olarak belli zamanlarda şamanın yönetiminde icra ettikleri ritüel nitelikli kırmızı içme töreninin bir devamı olduğu düşünülmektedir. *“Bu kırmızı içme ritüeli, belirlenen günün gecesinde, Şamanın çadırında yapılırdı. Törene yalnızca evli çiftler katılabilirlerdi. Şaman kopuz refakatinde dualar okur, bu arada törene katılanlara kırmızı sunulurdu. Tören gece geç vakte kadar sürer, sonra herkes kendi çadırına çekilirdi. Görüldüğü gibi bu tören, ayin-i cem'in esasını çok iyi göstermektedir. Daha sonra bu Şamanist ritüele Budist ve Maniheizm unsurları da katılmıştır ki Alevilikteki ikrar ayini cemi ve musahiplik ayin-i cemi hemen hemen bütünüyle bunların izini taşır. Bu iki ayin de bugünkü haliyle Maniheizm' deki “inisi yas yon” ayinine çok*

benzer.” (Korkmaz, 2008a: 208) Alevilikteki cem merasimlerinde, eski Şamanist, Maniheizt ve Budist duaların ve ilahilerin yerini nefesler, kopuzla ilahiler okuyup ayini yöneten şamanın yerini, sazıyla nefes okuyan dede almıştır. Aleviler Eski Türk inançlarını hep sürdürmüşlerdir. Cem törenleri Şamanizm' deki ayinlerin ayrılmaz bir parçasıdır. Şamanizm' deki ayinlerin bir devamı niteliğindedir. Özellikle Orta Asya'da dini törenleri yöneten şaman ile Alevilikteki dede arasındaki ilişki ayrıca araştırılması gereken bir konudur.

Bütün bunlar bize eski ayinlerin ad değiştirerek günümüzde hala varlığını devam ettirdiğini göstermektedir. Bu alanda çalışmalar yapan Eröz'ün görüşü ise konumuzu açıklaması açısından oldukça önemlidir. *“Türklerin kadınlı erkekli toplantılar yaparak, buralarda içki içip eğlenmeleri, çalgılar çalıp sema (samah, raks) etmeleri, töre'leri icabıdır; İslâmiyeti kabul ettikten sonra, bu âdetleri terkedemiyerek, onları İslâmî bir kılığa soktular. İşte Alevî-Bektâşî Cem'inin aslı budur. “Sekahüm Sırrı” da, eski Türk içki alışkanlığının, Kur'an'da delil arama, bulma gayretinden başka, birşey değildir. Bu tarikat mensupları, tamamen eski Türk Töresi'ne dayanan içki toplantılarını, Mi'râç ile ve âyetlerle açıklamağa çalışırlar. Kuran'da (El insan Sûresi, 21. âyet), “Sekahüm rabbühüm şaraben tahura” (Rableri de onlara gayet temiz şarap içirmiştir) bildirisinin bulunduğunu söyleyerek, âdetlerinin kaynağını İslâmiyette bulmağa uğraşırlar.”* (Eröz, 1990: 312) Bütün bu benzerlikler dışında üzerinde önemle durulması gereken başka bir nokta da ibadetlerin yapıldığı mekanlardır. Alevi ibadetlerinin yerine getirildiği cem evleri evrenin dört kuvvetini temsil eden dört direk üzerine kurulur. Dört direğin üstü dokuz katlı göğün sembolize edildiği bir örtü ile kapatılır. Eski Türklerin kaldıkları mekanlarda belli bir oturma planı vardır. Göçebe kültürde yaşamaya uygun olan çadırların, dört köşeli olması ve her köşenin bir direkten meydana gelmesi aynı şekilde örtüyle kapatılması da bu inanışın içerisinde Eski Türk yaşantısının izlerinin devam ettirildiğini göstermektedir. Ayn-i cem'de (birlik, görgü ayini) kurban edilecek olan hayvan erkek ve güçlü olmalı ve bedensel bir kusuru bulunmamalıdır. Hayvan, kesilmeden önce kurban olarak (Allah tarafından) kabul edildiğinin kanıtı olacak belli işaretler vermek zorundadır. Kurbanın hazır olup olmadığının kontrol edilmesi yaygın bir gelenektir, Altay halklarının kurban ritüellerinde de böyle kontroller genelgeçerdi. Örneğin Sarı Uygurlarda kurbanlığın titremesi, kabul edilmiş olduğunun göstergesi

sayılmıştır. Tahtacılar da kurban edilen koçun titremesini aynı şekilde gösterge olarak kabul ederler. (Bodrogi, 1991: 44)

Cem töreni, Aleviler için önemli bir ibadet olmasının yanında toplumsal birlikteliğinde sağlayıcısı konumundadır. Toplumda herhangi bir suça bulaşan kimseler bu törene katılmaz. Bu bakımdan da kendi içerisinde kanunları olan bir ibadet şeklidir. Cem ibadetine katıl, hırsız, yolsuz, düşkün kimseler giremez. Bunu Şah Hatayı şöyle dile getirmiştir:

Erenler cemine hercan giremez
 Şah'a kanber gibi kul olmayınca
 Her kanberim diyen kanber olamaz
 Edep ile erken yol olmayınca (Uluçay, 1996: 56)

Bu on iki hizmetin sahipleri ve görevleri şunlardır:

1. Hizmet sahiplerini tespit etmek ve görevlerini vermek.
2. Rehber, lokmalara dua verir.
3. Rehber, Post Dede'sine dua verir.
4. Post Dede'si ayakta ilk Gülbank'ı verir.
5. Küskünler barıştırılır.
6. Süpürgeci, süpürge vurur ve seccadeyi serer.
7. Hizmet sahipleri, dede tarafından veya saz ile çağrılır, duaları verilir.
8. Tevella, Teberra duası yapılır. Bundan sonra görevleri başına giderler.
9. Delil hizmeti gelir ve delil uyarılır.
10. Teszekâr hizmeti gelir.
11. Lokma ve kurban hizmeti gelir.
12. Tekrar süpürgeci gelir, süpürge vurur. Buraya kadar yapılanlar cem erkânım yürümesi için yapılan ön hizmetlerdir.

13. Cem birlenir. Natı Ali okunur. Esas ibadet burada başlar. Öğreti ve ibadet Cem'i, ise, Münacat, Tövbe, Bağışlama, Tevhit, Miraçlama, Semah ve Kerbela Mersiyeleri okunarak ibadete devam edilir.

14. Eğer Cem, Musahiplik Erkânnamesi ise, Görgü Erkânnamesi ise, Düşkünlük Erkânnamesi ise, Dâr'dan indirme Erkânnamesi ise, burada ikrar veren, görülen, düşkün olan, dâr'dan inen musahipler getirilir. Evvela onların erkânı yürütülür. Ondan sonra Münacaat ile ibadete devam edilir ve birinci gülbank verilir.

15. Tövbe okunur, ikinci gülbank verilir.

16. Bağışlama okunur, üçüncü gülbank verilir.

17. Tevhit ve miraçlama okunur, kırklar semahı yapılır, dördüncü gülbank verilir.

18. Saka hizmeti gelir. Dede, suya dua verir, mersiyeler okunur, su dağılır. Dede Cem'e, son beşinci gülbank'ı verir.

19. Delilci gelir, delili sır eder.

20. Süpürgeci gelir, süpürgeyi vurur, seccadeyi kaldırır. Dede süpürgeciye verdiği dua ile Cem'in mührünü açar. Esas ibadet burada bitmiş olur. Gerisi muhabbet kısmıdır.

21. Dede, rahat oturma müsâadesi verir.

22. Lokmalar gelir, lokmacı duasını okur. Dede lokmalara dua verir. Lokmalar dağıldıktan sonra, dede Şah yürüsün tercümanını okur, yeme müsâadesi verir.

23. Lokmalar yendikten sonra, Dede, sofraya duası verir.

24. Hizmet sahipleri dara çağrılır, onlara hizmetlerinden dolayı Dede, bir dua verir.

25. Dede, Cem'i terk etme tercümanını okur. Cem sakinlerine gitme müsâadesi verir. Cem, böylece son bulmuş olur. (Korkmaz, 2008b: 553)

Cem töreni, toplumsal yaşamın önemli bir düzenleyicisidir. Bütün bu durumlar cemin kültür açısından değerini ortaya koymaktadır. Alevi inancının gelecek nesillere aktarılmasını sağlayan en önemli ritüeldir.

Bazı Önemli Cem Törenleri

Koldan Kopma Cemi: Bu cem hayata yeni başlayan bireyleri yani gençleri, cemdeki olaylara, ayinlere alıştırmak, onlara cemin işleyiş ve kurallarını, adabını öğretmek, tarikatın ne demek olduğunu bildirmek ve tarikat sevgisini aşılama için konulmuş, bir muhabbet ve sohbet meclisidir. (Erk, 1954: 191) Cem törenine gelen kişiler eli boş gelmezler, erkekler demleriyle, kadınlar, meze ve yiyeceklerle gelirler. Sadece çerağlar yakılır, demler içilir, zakir çalar, nefesler ve buyruklar okunur, semahlar yapılır. Gençler bu mecliste semah usulünü, nefes ve buyruk çağırmasını öğrenirler.

Lokma Cemi: Bu cemin diğer adı razılık Cemi'dir. Bu aslında bireylerin kendi arasındaki helallaşma Cemi'dir. Farklı olaylar sonucunda adanan adaklar bu cemde yapılır. Anadolu'nun bazı yörelerinde Lokma Cemi, Dardan indirme Cemi olarak da anılmaktadır. Dardan indirme, anne, baba veya bir yakının Hakk'a yürümesiyle ilgilidir. Baba, anne veya bir yakın akrabası Hakk'a yürüyen kişi, ilk üçüncü günü bir yemek verir. Yedinci ve kırkıncı günü tekrar bir yemek verilir. Bu her üç yemeği sunmak gelenektir. Daha sonra aynı yıl içinde dardan indirme cemi yapılır. Bu cemin belli bir günü yoktur.

Alevilikte, "Hakk'a yürüdü" deyimini vefat eden kişiler için kullanılır. Hakk'a yürüyen kişinin tüm tanıdıkları, alışveriş ilişkisi olduğu kimseler, çevrede, işyerinde tanıdığı akraba ve arkadaşları çağrılarak hem halkın huzurunda, hem de Hakk'ın huzurunda razılık alınır. Borcu varsa ödenir, alacağı varsa alınarak yakınına teslim edilir. Sağlığında gücendirdiği kimseler varsa onların razılığı alınır. Kurallar yerine getirildikten sonra yemekler yenilir. Dede tarafından Gülbenkler okunarak kişiye razılık verilmiş olur. Onun canının arınmış olarak Hakk'a kavuşması ve başka bir tende can bulması için dua edilir ve dlenir.

Abdal Musa Cemi: Alevi topluluğun bütününün katılımı ile gerçekleştirilen birlik cemidir. Abdal Musa, Hacı Bektaş-ı Veli'nin kerâmetler gösteren önemli halifelerindendir. Bu cem kış aylarında tohumlar toprağa atılmadan önce yapılır. Bütün cemlerde olduğu gibi perşembeyi cumaya bağlayan gecelerde yapılması bazı yerlerde gelenek haline getirilmiştir. Çoğunlukla canların istekleri, şahısların kurban kesmek istemeleri veya köye Dede veya başka bir konuk geldiğinde köyün ileri gelenleri toplanır ve Abdal Musa kurbanına karar verirler. Bu âyinde bulunacak olanların tamamı

kurban ve diğerk masraflara katılır. (Fığlalı, 1990: 331) Bu cemlerde köy halkı bir araya toplanır. Dargınlar, küsler barışır, komşular birbirlerine lokma verirler.

Görgü Cemi: Alevi kültüründe özellikle kış aylarında ve cuma akşamları “can”ların ikrarlarını yenilemek, bu yolla tövbe etmek ve ruhsal açıdan temizlenmek için yapılan cemdir. Bu cem kış sezonunda neredeyse her cuma akşamı icra edilir. Bu ceme birbiriyle musahip olan, daha önce “görölmüş olanlar”, “ikrar vermiş, nasip almış” olanlarla görölmeye talip olanlar katılabilir. Alevi halkından musahibi olmayan, nasip almamış bir kişi seksen yaşında da olsa bu ceme alınmaz. Bu cemde musahip olma şartı aranır.

Ceme katılan bireylerin mevki ve makamı ne olursa olsun Cemevi'nin eşiğinden adımını attıktan sonra, kendi arasında bir fark gözetmemek ve Hak Muhammet Ali Birliğine inanmaktır. Görgü Cemi'nin bir diğerk adı da Kırklar Cemi'dir. Alevi inanç geleneği, Görgü Cemi'nin kökenini Muhammed Peygamberin Miraç'tan döndüğünde Kırklar Cemi'ne alınışına bağlamaktadır.

Diğerk İbadet Şekilleri

Kutsal Yerlerin Ziyareti (Kurban, Adak ve Şenlikler): Bu ibadet şeklinin genellikle belli bir tarihi yoktur. Alevi inancına mensup bireyler, adaklarını adamak, dilekte bulunmak için kendileri açısından kutsallık atfeden yerleri ziyaret ederler. Bazı topluluklar ise bu ziyaretleri geleneksel hâle getirmişlerdir. Buna örnek vermek gerekirse Ağustos ayının ikinci hafta sonu Nevşehir'de ‘Hacı Bektaş-ı Veli’, son hafta sonu Kemalpaşa'da ‘Hamza Baba’ vb. gibi anma etkinlikleri düzenlenir. Tahtacı Alevileri ise, Ağustos ayının ikinci hafta sonu Aydın'da Madran Baba Şenlikleri yaparak, pirlерinin türbelerine ziyarete giderler. Bu ziyaretler ise türbenin eşiğinin öpülmesi, mezar taşının öpülmesi, mezara taş ya da para yapıştırılması, kurban kesip hayır lokması dağıtılması şeklinde olur.

Anadolu Alevilerinin kurban eti ve kemiklerine uyguladıkları muamele, Altay Türklerinde de karşılığını bulmaktadır. Kurbanlık parçalanırken en küçük kemiğinin dahi kırılmamasına veya hiçbir şekilde zedelenmemesine büyük özen gösterilir. Bu yüzden etler yalnızca eklem kısımlarından ayrılabilir. Altaylardan birçok Türk halkında kemikler iyice temizlenerek saklanır ve usulüne göre gömölür. Alevilerde yalnızca, kemikleri genellikle yüzölmüş deriye sarılıp kolay ulaşılamayacak bir yere gömme

âdetini biliyoruz. Altay halklarında ise kemiklerin gömülmesinin yanı sıra, hayvanların iskeletlerini oluşturacak şekilde bir araya getirilip ayağa dikilerek muhafaza edildiği bir yöntem mevcuttur. Bu tür ritüellerin avcılık kültürüyle şekillenen, öldürülen veya kurban edilen hayvanın "*kemiklerinden yeniden doğabileceği*" anlayışından kaynaklanması söz konusu olabilir. (Bodrogi, 1991: 191)

Ölüm ve Sonrası Uygulamalar: Alevi inancında hayatın son aşaması olan ölüm için “Hakk’a yürümek” ifadesi kullanılır. Alevi toplumu bütün dini vecibelerini seyitlerin öncülüğünde yapar. Çünkü manevi imamlık ancak o soya aittir. Bugüne kadar böyle devam etmiştir ve böyle bilinmektedir. Okumuş cami hocasını imam kabul etmezler. Onun için Alevi cenazelerinde de, mümkün olduğu kadar bu görevi dedelere yaptırırlar. Dede’nin bulunmadığı yerde, yol ehli olan bir talip muhip bu görevi yapabilir. Hakk’a yürüyen can hastanede ise, Yıkanma Erkânı’na kadar hiçbir işlem yapılmaz. Evinde ruhunu Hakk’a teslim ediyor veya etmiş ise, sırasıyla yazdığımız hizmeti yerine getirmek, her Alevi Dede’sinin veya hocasının görevidir. (Korkmaz, 2008b: 703)

Bu inanç içerisinde, ölen kişi geleneksel adetlere göre yıkandıktan sonra, dede musalla taşında cemaati karşısına alarak, Türkçe tekbirle duasını yaptıktan sonra aynı gece kul hakkıyla gitmemesi için daha önce bir başlık altında anlattığımız lokma cemini yapar. Fakat bazı Alevi gruplarında cenaze törenlerindeki işleyiş farklıdır. Tahtacı Alevilerinde akşam vaktinde ölen kişi evde bekletilir. Bu bekleme sırasında zakir en az üç nefes çalar ve söyler. ‘Ölüm Nefesi’ ya da ‘Ölü Nefesi’ adı verilen bu ezgilerin seslendirilmesiyle sabaha kadar beklenir. Okunan nefesler genellikle Kul Himmet’e, Hatayi’ye ve Pir Sultan’a aittir. (Pekşen, 2005: 109)

Bu dışında eski Türk inanışlarından biri olan ölen kişinin eşyalarıyla gömülmesi geleneği Tahtacı Alevilerinde kısmen olsa da görmek mümkündür. Çünkü Tahtacı Alevilerinde ölen kişi sevdiği kıyafetleri, eşyaları, sevdiklerinin resimleri, bağlaması, yastığı, yorganı gibi özel eşyalarıyla gömülür. Tahtacılar, kırkında mezarlıkta toplanıp yemek yer ve mezarı düzeltirler, taş yığarlar. Mezarın ayak ve baş ucuna, tahta veya taş konur. Buna hece taşı denir. Baş tarafındaki tahtaya, kaz ayağı resmi yapılır. Buna, Ehl-i Beyt Pençesi diyenler, Allah, Muhammed, Ali’ yi temsil ettiğini söyleyenler var ise de, bize göre, bu bir kaz sembolüdür. Kaz, Türklerde kutlu bir hayvandır; şamanizm

âyinlerinde büyük bir yer işgal eder. Kerkük Tahtacı Alevilerinde görülen bütün bu uygulamalar, Anadolu'ya geldikten sonra bile Şaman kültürünü hâla devam ettirdiklerinin bir göstergesidir. (Eröz, 1990: 353)

Hıdırellez (Hz. Hızır ve Hz. İlyas İnancı): Türk kültürüne ve Alevi inancına göre, Hz. Hızır, Hz. İlyas ve Zülkarneyn, birlikte ab-ı hayat (ölümsüzlük suyu) suyunu aramaya çıkar. Hızır ve İlyas bu suyun kaynağını bulup içmişler ve ölümsüzlüğe ermişlerdir. O günden sonra Hz. Hızır karada, Hz. İlyas denizlerde, yardıma muhtaç olanlara zor durumda olanlara yardım ederler. Hızır ve İlyas yılda bir kez, 6 Mayıs gününün gecesini bir gül ağacının altında buluşurlar. Aleviler, her yıl 6 Mayıs'ta Hıdırellez'i piknikler yaparak, hayır dağıtarak kutlarlar.

Türkiye'de Alevî-Bektâşî topluluklarının ve Sünnî köy halkının, her yıl Mayıs ayında yaptıkları Hıdırellez şenlikleri ile, eski Türk'lerin bahar bayramları ve Ergenekon'u anma şenlikleri arasında, sıkı bağ ve benzerlik olduğu söylenebilir. *“Hunlar, Göktürk'ler bahar bayramlarını yüksek tepelerdeki mezarlıklarda kutluyorlardı. Türkiye'de de böyledir. Kızılbaş Tahtacılar, Kızılbaş Karakeçili Yörükleri, Meriç (Edirne) Bektâşîleri, Hıdırellez'i mezarlıklarda kutlarlar.”* (Eröz, 1990: 354) Özellikle Tahtacılar Hıdırellez'e büyük önem verirler. O gün sokaklarını temizleyip, kapılarına çiçekler asarlar. Köylerindeki yatırıları ziyaret edip, mezar başlarında yiyeceklerini yiyerek, eğlencelerle baharın gelişini kutlarlar.

1.2. Musahiplik

Alevi kültüründe; ikrar vermiş, evli çiftlerin seçtiği sorumlu anlamında yol kardeşi demektir. Bütüncül bir bakış açısı olarak musahiplik; *“evli iki çiftin eşleri ile birlikte, ölüncüye kadar kardeş kalacaklarına, birbirlerini koruyup kollayacaklarına, birlik ve beraberlik içinde yaşayacaklarına, dedenin ve cem topluluğunun önünde söz vermeleri biçiminde gerçekleştirilen bir törenle kurulan toplumsal bir akrabalık kurumudur.”* (Korkmaz, 2008a: 482) Birbiriyle Musahip olacak bireyler arasında yaş, statü, ekonomik durum, bilgi, görgü, kültür ve oturma yeri bakımından eşitlik aranır. Bireyler arasında akrabalık bağı, herhangi birinin yüz kızartıcı bir durumu, ya da arada belli bir düşmanlık bulunmaması ve musahip olacak bireylerin ikrar sahip olmaları bunların dışında aynı dili bilmeleri gereklidir. (Uluçay, 1993: 61) Bu musahiplik aynı zamanda ahiret kardeşliğidir. Gerçek kardeşlikten de daha önemli olan bu yol kardeşliği,

Alevi yolunda zorunlu bir ibadet şeklidir. Bu kurum Alevilikte ilk toplumsal dayanışma biçimidir.

Musahipliğin kökeniyle alakalı bilinen iki görüş vardır. İlk görüş, musahiplik kurumunun İslamiyet'ten önceki Türk geleneklerine dayandırılmasıdır. Kaşgarlı Mahmut'un Divan-ı Lügat-it Türk adlı eserinde kullanmış olduğu "biste" sözcüğüne dayandırılır. (Kaşgarlı Mahmud, 1990: 474) İslamiyetten önceki Türklerde "biste" ortak, kardeş manasında kullanılmıştır. Buradaki biste kardeş veya ortak âdeti musahibe benzetilmiştir. Diğer görüş ise, musahipliğin İslami bir toplumsal kurum olduğu düşüncesidir. (Melikoff, 1993: 91) Bundan dolayı Hz.Muhammed ve Hz. Ali'ye bağlanmaktadır. Hz.Muhammed ve imam Ali'nin birbiriyle musahip olduğudur. Bu nedenden dolayı musahip çiftler birbiriyle küs ve dargın olamazlar. Eğer bunlar arasında haksızlık durumu olursa, haksızlık yapan musahibin öbür dünyada yerinin cehennem olacağı inancı Alevi kültüründe vardır.

Pir Sultan Abdal bir nefesinde, musahiplik erkânı hakkında şunları söylemektedir:

Musahip özün seçen musahip
Oniki imam dergâhına varamaz
Musahip sırrın açan musahip
Oniki imam dergâhına varamaz

Musahip musahibin sırrını açan
Evliyalar anın hışmından kaçır
Dünyada ahrete imansız göçer
Oniki imam dergâhına varamaz

Musahip var musahibinin varisi
İkiside bir elmanın yarısı
Özü çürük kallaş olsa birisi
Oniki imam dergâhına varamaz

Pir Sultan'im bed huylardan bezili

Yerden gökten umutçuğu üzülü
 Musahip musahiple gesse küsülü
 Oniki imam dergâhına varamaz (Uluçay, 1996: 27)

Musahiplik, Alevi toplumundaki en önemli sosyal kurumlardan birisidir. Bu önem sürekli olarak Alevi âşıkların eserlerinde işlenmiştir. Bunun en güzel örneği ise Pir Sultan Abdal'ın verilen bu nefesidir. Eserden anlaşılacağı üzere musahiplik kurumu çeşitli kurallar içerisinde şekillenmektedir. Musahiplik kurumunun kendi içerisindeki bu önemli kuralları şunlardır:

- Aynı dili konuşuyor olmaları.
- Aynı mahalle, köy, ilçe veya ilde oturuyor olmaları, erişilemeyecek uzaklıkta olmamaları.
- Yola girmek için her iki adayın da ikrar vermiş olması.
- Her iki adayın da evli olmaları, (bekar iki aday yola ikrarını vermiş olmak kaydıyla musahip seçer ancak evlendikten sonra musahip olabilirler. Musahipsiz olanlar Abdal Musa Cem'i dışında görgüye katılamazlar.)
- Adayların yolun yasakladığı suçları işlememiş olması ve yol düşkününü olmaması gerekir.
- Adayların aileleri arasında küskünlük, dargınlık, kanbağı akrabalık ve iki göbek ötesine kadar evlilikle kurulan akrabalık bağının bulunmaması gerekir.
- Adayların toplumsal statülerinin (eğitim, meslek, yaş, ekonomi) birbirlerine yakın olması, arada büyük farklılıkların bulunmaması gerekir. (Karakterleri birbirine uyan ve birbirleri ile anlaşacaklarına kanaat getirilen kimselere kendi istemeleri durumunda bu farklılıklara rağmen izin verilir.) Sosyal ve ekonomik yardımlaşma ile sosyal dengenin kurulması amaçlanan musahiplik sisteminde, musahipler arasındaki sosyal farklılıkların ilişkileri olumsuz yönde etkileyerek bozabileceği yaygın bir düşüncedir. (Er, 1998: 40- 41)

1.3. Alevilikte Devriye İnancı

Devir kelimesi, dönmek, dolanmak, bir şeyin kendi çevresinde dönmesi ya da yörüngesi üzerinde dolanması, zaman ve çağ anlamlarına gelir. Tasavvuf da ise devir kavramı, insanın varoluşu konusunda geliştirilen inanç sisteminin adıdır. Mutasavvıflara

göre insan evrenin özüdür, evrenden süzölmüştür. (Özkırımlı, 1993: 206) Bu inanişaya göre gayb âlemine yani madde âlemine düşen varlık, önce maden, sonra bitki, daha sonra hayvan ve en sonda da insan şekline ulaşır. Ruhun maddî âleme inişine nüzül (aşağı inme, iniş), tekrar Tanrı'ya dönüşüne de urûc (yukarı çıkma, yükselme) denir. Ama devir burada bitmez, insan belirli aşamalardan geçerek insan-i kâmil olur. Sonrada kendi varlığından geçerek yokluk içinde varlığı bulur.

Devr felsefesi nefeslerde, şiirlerde tenasuh inancına bağılı olarak işlenir. Tenasuh, *“öldükten sonra insanın ruhunun başka bir bedene intikal süretiyle hayatını sürdürmesi şeklinde ifade edilebilecek olan bu inancı, eski dünyanın bazı yerlerinde değişik biçim ve anlayışlarda görölmüş çok eski bir telakkidir. Bununla beraber, insan ruhunun insana, hayvana, bitkiye veya cansız bir varlığa göç etmesi gibi çeşitli biçimleri olan bu inancın en hakim olduğu, en fazla işlenip geliştirildiği yer, Hindistan'dır.”* (Ocak, 2010: 183) Bu şekilde devr inancını konu edinen şiirlere ise devriye denir. Alevi-Bektaşî inancında devriye, mutlak varlık olan tanrıdan insan şekline geçiş, insandan da asıl olana dönüş aşamaları şeklinde anlatılmaktadır.

Tenasuh inancının İslamiyet'te yeri yoktur. Bu bakımından Eski Türk inancıyla alakalıdır. Eski Türklerde ölen kişilerle birlikte önemli eşyalarının mezara koyulması bu tenasuh inancıyla birebir ilişkilidir. Aynı uygulamanın Tahtacı Alevilerinde de görölməsi bu durumu en iyi şekilde kanıtlamaktadır. Çünkü Alevi-Bektaşî inancına göre kişi bu konuktur. Ölüm ile birlikte ruh asıl yerine göç eder. Bu inaniş tenasuh inancının bir yansımasıdır. Alevilik bünyesinde kullanılan bazı terimler bu devir inancının yansımalarıdır. Günlük hayatta sık sık duyduğumuz “can” terimi ve “bin bir donda baş göstermek” bunlardan bazılarıdır. *“Alevi inancında insanın vücut bulmuş bir enerji olduğuna inanılır. Bu vücut bulmuş enerjiye Alevi terminolojisi içinde ‘can’ adı verilir. Ve inanılır ki; can geldiği kudret kaynağına geri dönünceye kadar kesintisiz bir devrim içinde bin bir değişik formda kendisine yeni yaşam alanları bulur ve yeniden doğuş döngüsü içinde, sürekli bir bedenden diğere bir bedene transfer olur.”* (Çınar, 2009: 25) Alevi terminolojisinde bu; “bin bir donda baş göstermek” özdeyişî ile özetlenmiştir. İşte bütün bunlar bu inanişin bir göstergesi olarak sürekli günlük hayatta kullanılmaktadır.

Dört aşamadan sırasıyla devir halinde geçen insanoğlu asıl olan gerçeğe dönmek, kavuşmak ister. Kavuşuncaya kadar bu seyir devam eder. Bu inanca göre evrendeki canlı, cansız her şey Allah'tan gelmiştir, yine Allah'a dönecektir. Bu inancın

yansıması olan ve Alevi Bektaşî ozanı Gûfranî'ye ait bir devriyede, bu aşamalar şu şekilde anlatılmaktadır:

Katre idim Ummanlara karıştım
Kaç bulandım kaç duruldum kimbilir
Devre edip alemleri dolaştım
Bir sanata kaç sarıldım kimbilir

Bulut olup ağdığımı bilirim
Boran ile yağdığımı bilirim
Alt anadan doğduğumu bilirim
Kaç ebeden kaç soruldum kimbilir.

Kaç kez gani oldum kaç kere fakir
Kaç kez altın oldum kaç kere bakir
Bilmem ki kaç katip ismimi okur
Kaç defterde kaç dürüldüm kimbilir

Bazı nebat oldum toprakta sürdüm
Bilmem kaç atanın sulbünde durdum
Kaç defa cenneti alaya girdim
Cehenneme kaç sürüldüm kimbilir

Kaç kez alet oldum elde bakıldım
Semadan kaç kere indim çekildim
Balcık olup kerpiç kerpiç döküldüm
Kaç bozuldum kaç kuruldu kimbilir

Dünyayı dolaştım hep kara bataklık
Görmedim bir karar bilmedim durak
Üstümü kaç örtü bu kara toprak
Kaç serildim kaç dirildim kimbilir

Gufrani'yim tarikatım boş değil
 İyi bil ki kara bağrım taş değil
 Felek ile hiç hatırım hoş değil
 Kaç barıştım kaç darıldım kimbilir (Özkırımlı, 1993: 208)

Alevi Bektaşî inancına bağlı âşîğın, bu eserinden anlaşılacağı üzere kişi devir halindedir. Sürekli yeni bir kimliğe girmekte ve böylece maddî âlemde dolaşmaktadır. Alevi-Bektaşî inancında insan, dört makam kırk kapı aşamasını tamamladıktan ahlakî manada yükselir ve kâmil insan mertebesine ulaşır. Bu inanışında insanın varoluşu Arşî Ala'daki bir ışıktan meydana gelmektedir. Bu inanış içerisindeki varlık dairesi aşamaları şöyledir:

- Aklı evvel - (Bedî'-Yaratan)
- Nefs-i küll (Ba'is – Dirilten)
- Arş (Muhit – Kapsayan)
- Kürsi (Şekûr – Beğenen)
- Burçlar (Ganî – Cömert)
- Güneş (Nur – Aydınlatan)
- Müşteri (Alîm – Bilen)
- Merih (Kahir – Ceza veren)
- Zuhâl (Rab – Eğiten)
- Zühre (Musavvir – Biçim veren)
- Utarit (Muhsi – Hesaplayan)
- Ay (Mübin – Açıklayan)
- Sıcaklık (Kabız – Daraltan)
- Soğukluk (Kabız – Daraltan)
- Islaklık (Basıt – Genişleten)
- Kuruluk (Basıt – Genişleten)
- Ateş Küresi (Aziz – Güçlü olan)
- Hava Küresi (Hay – Diri olan)
- Su Küresi (Muhyî – Yaşatan)
- Toprak Küresi (Metin – Sağlam olan)

- Bilinçsizlik Esfel-i Sâfilin (En düşük mertebe)
- Uçuşan tozlar (Mümit – Bayıltan)
- Kayaçlar (Mümit – Bayıltan)
- Ak mantar veya mercan (Mümit – Bayıltan)
- Tohumsuz bitkiler (Rezzak – Rızık veren)
- Tohumlu bitkiler (Rezzak – Rızık veren)
- Meyveli ağaçlar (Rezzak – Rızık veren)
- Hurma Ağacı (Rezzak – Rızık veren)
- Çeşitli hayvanlar - Nesnas (Müzil – Zelil eden)
- Nas (Beşerin alt tabakası – Kavi- Kuvvetli olan)
- İnsan (Câmi' – her şeyi kendinde toplayan)
- Alâ-yı İlliyin (En yüce mertebe – Mutlak bilinç) (Çamuroğlu, 1993: 80)

Bu varlık dairesinden anlaşılacağı üzere varoluş bir zerreden başlayarak sürekli bir değişim hâlinde ilerlemektedir. İlk cevherden mineraller âlemi, bunlardan bitkiler âlemi, bunlardan hayvanlar âlemi bunlardan insanlar ve bunlardan da kâmil insan türemiştir. Sadece kâmil insan, edindiği bilgileri Hakk'a aktarma yeteneğine sahiptir. Bu sayede Hakk kendi bilincini zenginleştirir, dönüşüm ve yabancılaşma formlarını tanır ve böylece kendi kendinin bilincine varır.

1.4. İkrarnâme

Sözcük olarak, and içme ve yemin etme anlamlarına gelir. Alevi-Bektâşi inancında ise tarikat içerisine girmek için verilen söz ve yemindir. İkrar sahibi olmayan bireyler Alevi-Bektâşi kabul edilmez ve belirli zamanlarda yapılan cemlere alınmaz. Cem'e gelenler arasında ikrarı alınan birey cem töreninde kendisini yüce yaratıcının huzurunda hissederek Alevi-Bektaşiliğe ilk adımını atmış olur. İkrar, İslamiyeti seçen bireylerin Hz. Muhammed'e biat etmesi olayına telmihte bulunulmasıdır. Bu sebepten dolayı bu yola giren talib kişinin yeminini yani ikrarını bozması mümkün değildir. İkrar verebilmek için çeşitli özelliklere sahip olmak gerekir.

Bunlar;

1. Onbeş yaşına ulaşmış olmak
2. Müslüman olmak
3. Evli kadınlar eşlerinden, kızlar ise babalarından izin almak zorundadırlar.

İkrar ritüeli üç aşamadan oluşur. İlk aşama başlangıç bölümü olup talibin ikrar hakkında uyarılıp, bilgilendirildiği kısımdır. İkinci aşamada ise talibe yapılan uyarılara rağmen aday ikrar vermeyi kabul ederse, ikrarının alınması ve yola kurban olma bölümüdür. Son aşama ise ikrar verme gerçekleştikten sonra yapılan ikrarlıya sorumluluklarını hatırlatma, rehber ve mürşide bağlı olarak ilerleme konusunda tekrar bir bilgilendirme bölümüdür. Alevi-Bektaşî geleneğinde ikrar verdikten sonra, kişi artık topluma karşı sorumludur. Bundan sonraki yaşamında sergileyeceği davranışlar ve yola göre yanlış olduğu düşünülen her şey canların huzurunda dile getirilir ve çözülmeye çalışılır. Alevi-Bektaşîliğin bu yolu talibin genel erginleşme sürecinde mücadele vermesini ve bu ikrar ile ruhsal temizlenmesini istemektedir. Çünkü doğru olana gitmek zordur. Bu bakımdan ikrar ve ikrara verilen anlam ve bu ikrarla talibin çok büyük bir yükün altına girmesi yol ehillerince büyütülmemektedir. Onlara göre ikrar vermek talip olmak dört kapı kırk makama talip olmak demektir. Varlık dört kapı kırk makama talip olmadan da yaşayabilir ama Hakk ancak dört kapı ve kırk makam üzerinde olunursa anlaşılabilir

1.5. Dört Kapı Kırk Makam

Alevi inanç sisteminin temellerinden olan Dört Kapı Kırk Makam İnanıcı Alevi inançlarının başında gelmektedir. Çünkü dört kapı kırk makamı kabul etmeyen Alevi kabul edilmemektedir. Musahip olmak, ikrar verip yola girme, talip olma şartlarından biri de bu inancı kabul etmek ve bilmektir. Bu noktada bir Alevi inancında, “eline, beline ve diline sahip olmak” düşüncesinin dört kapı kırk makamın tamamını kapsadığı görülmektedir. Dört kapı kırk makam inancı tasavvufî özellikte ancak, ahlaki ağırlıkta bir düşünce yapısı olarak gözükmemektedir.

Üzerinde durulması gereken bir diğer nokta ise dört ve kırk sayılarıdır. Dört ve kırk rakamları Türk kültüründe olduğu gibi İslam felsefesinde de önemli bir yere sahiptir. Bu bakımdan dört unsur, dört kitap, dört âlem, dört tabiat, dört melek, dört

mezhep, dört halife gibi misyonlar yüklenen dört sayısının yanında (Özkırımlı, 1993: 204) kırk (erbain) sayısı Kur'anda dört, hadislerde on sekiz defa geçmesinin yanında, Hz. Peygambere kırk yaşında peygamberlik verilmesi, ilk müslümanların kırk kişi olması, Mehdi'nin kırk yaşında ortaya çıkması ve kırk gün dünyada kalması, Hz. Ali'nin başkanlık ettiği meclisin kırk kişilik (kırklar meclisi) olması, Hacı Bektaş-ı Veli'nin türbesinin iki parmaklıkla çevrili olan tören meydanının adının kırklar meydanı olması, Balım Sultan türbesinde bulunan kırk kollu şamdama kırk budak denmesi ve bu meydanadaki ikrar alma gecesinde içilen şerbete kırklar şerbeti denilmesi, kırk sayısının İslam ve Alevi-Bektaşî felsefesindeki önemini yansıtmaktadır. (Özkırımlı, 1993: 204) Bu inanışın, dört kapı kırk makam olarak adlandırılması da bu inanışlardan kaynaklanmaktadır.

Dört kapı kırk makam inancının esasında; bireyin kademeli bir şekilde manevi bir şekilde temizlenerek, iç temizliğine kavuşması, yükselip yücelmesi ve olgunluğa ulaşıp kâmil bir insan olarak topluma hizmeti amaçlayan bir düşüncedir. Dört kapının dördünün de kendine has makamları bulunmaktadır. Dört kapının da meydana geldiği kaynak birdir; dört kapı dört aleme denk düşer. Kırk makamın onu şeriat; onu tarikat; onu marifet ve onu hakikattir. Yol ehli dört kapıya bağlı kırk makamdaki geçerek Hakk'a ulaşır; bu sırada şeriat gemisine biner; tarikat denizi'ne açılır; marifet dalgıçı olur ve Hakikat İncisi'ni bulur. Bu nedenle tarikat yolcusu inançta, düşüncede amacına ulaşabilmek için şeriatın koşullarını yerine getirmek; tarikatın içinde olmak; marifetten ayrılmamak ve sürekli hakikati arar olmak durumundadır.

Alevilik-Bektaşilikte çok önemli olan kâmil insan ve Tanrı'nın insanda görünmesi düşünceleri, temelde yine ahlaki ifade eder. İnsanın; Tanrı'yı, Tanrı katından seyredebilir hale gelmesi, tanrısallaşması, belirli bir ahlaksal olgunluğa ulaşıp, erdem sahibi olması anlamındadır. Amaç Kâmil İnsan olmaktır. Bu dört kapı ise şunlardır:

Şeriat Kapısı

Bu kapının ilk makamı imandır. Kişi, bu kapıdayken İslâmiyet'in koyduğu kurallara hiçbir eksik bırakmadan uymak mecburiyetindedir. Peygamberimiz Hz. Muhammed, Müslümanlıkta uyulması gereken bütün kuralları bu kapıya koymuştur. Bir Alevi de, Sünni gibi daha yolun başındayken, bu kurallara uyacaktır. (Pehlivan, 1992: 84) Kişi, yüce yaratıcıya, onun birliğine ve her şeye kadir olduğuna inanır. İslâm'ın

şekle yani ibadete ilişkin kurallarını yerine getirir. Ancak bu kapıda kurallar, yaratıcı ile kişi arasında bir duvar gibidir. Ama onlar Tanrıya ulaşmak için başka yol bilmediklerinden, dinsel kuralları izlemek zorundadırlar. Bu insanlar için, inanç ve ibadet, daha çok toplumsal olanla barışık yaşamaktır. Bu kapının tüm gereklerine inanmak ve makamlarını uygulamak ilk şarttır. Bu kapıyı kabul etmeyen ya da uygulamayan kimse talip olamaz. Dört Kapı Kırk Makam üzerine kurulu Alevilik Bektaşilikte, ilk kapı ve buna bağlı on makam, şeriat kapısıdır. Alevi şeriatı kısaca 'yol erkânı' olarak açıklanabilir. Şeriat kapısının makamları şunlardır:

- 1- İman etmek.
- 2- İlim öğrenmek.
- 3- İbadet etmek.
- 4- Haramdan uzaklaşmak.
- 5- Aileye faydalı olmak.
- 6- Çevreye zarar vermemek.
- 7- Peygamberin emirlerine uymak.
- 8- Şefkatli olmak.
- 9- Temizliğe dikkat etmek.
- 10- Yaramaz işlerden uzak durmak (Ulusoy, 1986: 216)

Tarikat Kapısı

Dört kapı kırk makam inancının ikinci kapısı olan Tarikat Kapısı, 'ikrar verip bir yola girme' kapısıdır. Alevi-Bektaşî inancına göre, Tarikat kapısı Hazreti Ali'den kalmıştır. Alevi süreğinin, ana ilkeleri, bu kapı ile ortaya konmaktadır. Birisiyle musahip (yol kardeşi) olmayanların kesinlikle bu kapıdan geçmeye hakları yoktur. Tarikat yolunda yürümek kolay değildir. Belli yükümlülükleri vardır. Bunların en önemlisi, tarikat eri olan insanın sır saklamasıdır, ser verip sır vermemesi gerekir. (Pehlivan, 1992: 84) Bu kapıda yola girmek için pir talibi olgunluk derecesini ölçmek için bir imtihana tabii tutar. Bu imtihan çeşitli biçimlerde olabilir. Kişi bu imtihanı başarırsa, o zaman tarikata (yola) alınır.

Tarikat piri, tarikata bağlanmak isteyen talibi sözlü olarak uyarır. Tarikat kapısını, bir kendini arama, özünü bulma, kısacası bir içe kapanma kapısı olarakta

tanımlayabiliriz. Kişi bu aşamada pirinin yardımıyla hayatın ve eşyanın zahiri yüzünü bırakarak batîni yüzüne döner. Bu kapıda insan, ruh ve düşünce olgunluğuna ulaşmak, Tanrı katına yükselmek, onunla bir ve beraber olmak yollarını arar. İnsan kendi gönlüne döner içindekini keşfetmeye, kendini bilmeye çalışmaktadır. Tarikat kapısındaki insanlar, iç dünyaları ve dış dünyaları arasındaki karşıtlıkları fark etseler de henüz maddî dünyanın olumsuz etkilerini ve kirlerini tamamen atamamışlardır. Bu aşamada insan gönlündeki kirleri temizlemeye başlamış, gönlünde Allah için, onun erdemleri için bir yer açmaya çalışmaktadır. Bu kapı, insanın Tanrı'sına ulaşmaya istekli olmasıyla başlar. Tanrı'ya ulaşmak için gerekli, çok temel olan birtakım ahlâkî değerleri kazanması ile biter. Bu kapıyı geçen insan belirli bir derecede gönül temizliğine ulaşmıştır.

Tarikat kapısının makamları ise şunlardır:

- 1- Tövbe etmek.
- 2- Mürşidin isteğine uymak.
- 3- Temiz giyinmek.
- 4- İyilik yolunda savaşmak.
- 5- Hizmetli olup hizmeti sevmek.
- 6- Haksızlıktan korkmak.
- 7- Ümitsizliğe düşmemek.
- 8- İbret almak.
- 9- Nimet dağıtmak.
- 10- Özünü fakir görmek. (Ulusoy, 1986: 217)

Marifet Kapısı:

Marifet Kapısı önceki kapılardan başarıyla geçen kişi, Marifet Kapısı'na girmeye hak kazanmıştır. Marifet kapısı, bilim kapısıdır. Marifet kapısı, öyle bir kapıdır ki; çiği pişkin, hamı olgun kılar. Bu kapıdan, giren bir can, bilgisizlikten arınmış olarak çıkar. En zor kapı, burasıdır. Üç evresi vardır. İlki “Ayne'l- yakin”, İkincisi “İlme'l- yakin”, son evre ise “ Hakke'l yakin'dir.” (Pehlivan, 1992: 85)

Bu aşamadaki insana derviş denir. Marifet, Hakk'ı kendi özünde bulmaktır. Bu mertebeye gelmiş kişi neye yönelirse o alanda başarı elde eder. Eğer zahiri ilimlere verirse kendini öğrenme aşkıyla bir alim olabilir, batını ilimlere verir dervişlik yolunda ilerlerse bir mürşid-i kâmil olup insanları irşat edebilir. Marifet Kapısı bir nevi dünya hayatında ikinci doğum demektir. Birinci doğum olan şeriat, kan yolu ile olan doğumdur.

Marifet kapısının da on makamı vardır ve şunlardır:

- 1- Edep (eline, diline ve beline sahip olmak).
- 2- Mâsivadan (Tanrı'dan başka her şeyden) uzaklaşmak.
- 3- Perhizkârlık.
- 4- Sabır ve kanaat.
- 5- Hayâ.
- 6- Cömertlik.
- 7- İlim.
- 8- Hoşgörü.
- 9- Özünü bilmek.
- 10- Âriflik. (Ulusoy, 1986: 217)

Hakikat Kapısı

Hakikat Kapısı, yüce yaratıcıyı kendi içinde bulma kapısıdır. Alevi sırlarının tamamına vakıf olmuş, kişisel tutkularından arınmış bilge insanların (mürşit) fikirsel ve zihinsel olarak organik veya inorganik (fiilen örgütlü-örgütsüz) birbirlerine bağlı oldukları makamdır. Mürşit makamı denilen bu makama erişebilmiş şahsiyetler, Marifet Kapısı'nda önemli oranda olgunlaşmış, insanlığın tarihsel evrelerinde birer mihenk taşı durumunda ve insanlığın insanlık yönünde gelişimine yön vermiş, ışık olmuş Alevi yol ulularıdır. (Özgür, 2014: 93) Bireyin kalp gözünü kapatan perdeler bir bir açılmış, artık bütün gerçekliği görür olmuştur. Hallâc-ı Mansur'un 'Enel Hak' diye seslendiği makamdır. Bu aşamaya ulaşan insan, yüzünü nereye dönerse Allah'ın varlığı ile karşılaşır. Tüm varlık, Allah'ın çeşitli mertebelerde tecelli etmesinden ibarettir. Onun tecellisi dışında esasen bir ikinci varlık yoktur. Bu yüzden, yargı ve ulu mahşer bu dünyadadır.

Hakikat kapısının makamları da on tane olup şunlardır:

- 1- Tevâzu.
- 2- Kimsenin ayıbını görmemek.
- 3- Yapabileceği hiçbir şeyi esirgememek.
- 4- Allah'ın her yarattığını sevmek.
- 5- Tüm insanları bir görmek.
- 6- Birliğe yönelmek ve yöneltmek.
- 7- Gerçeği gizlememek.
- 8- Mânayı bilmek.
- 9- Sırrı öğrenmek.
10. Allah'ın varlığına ulaşmak. (Ulusoy, 1986: 218)

2. ALEVİ-BEKTAŞI KÜLTÜRÜNDE ÂŞIKLIK GELENEĞİ

Anadolu sahasına Türklerin gelmesiyle birlikte çeşitli toplumsal değişimlerde bu coğrafyada baş göstermiştir. Bu değişimlerin şüphesiz ki en önemlisi inançsal anlamda olmuştur. Bu değişimler sonucunda İslamiyet farklı şekillerde yorumlanmıştır. Birçok Türk boyu, farklı İslami tarikat ve mezheplere intisab etmiştir. Alevi-Bektaşî inancı, Anadolu'daki en önemli tarikatlardandır. Demografik bakımdan büyük bir kitleye ulaşan Alevi- Bektaşî inancı zamanla kendi kültürünü oluşturmaya başlamıştır. Oluşan kültür neticesinde yeni ürünler ortaya çıkmıştır. Şiirler bu kültürel unsurların başında gelmektedir. Bu inancın temel ritüelleri ve inanışları, bu mezhebe intisab etmiş şairler, ozanlar ve âşıklar tarafından şiirlerde işlenmiştir. Böylelikle bu inanç sisteminde âşıklık bir kol halinde büyümüştür. Bu eserlerde ozanlar Alevi-Bektaşîliğin temel felsefesini yayma ve geleceğe aktarmaya çalışmışlardır. Bunların yanında Alevi-Bektaşî şiirinde esaslı temalardan birisi de "vahdet", birliktir. En zıtları bile birliğe çağıran bu felsefenin önde gelenleri türab olmuş, katre olmuş, her yerde ve her şerde Tanrı'yı görerek onda birleşmeyi, onda bütünleşmeyi zorunlu saymışlardır. Dinsel giysilerden bu görüşü sıyırdığımız zaman karşımızda insanların birliği, beraberliği, dostluğu kalır. Birbirlerine sevgiyle dostlukla bakmaları, dertte, yazgıda, kıvançta, sevgide ortak olmaya, yakınlaşmaya çalışmaları kalır. Bu yönüyle de Alevi-Bektaşî şiiri buram buram insan kokmaktadır. (Özmen, 1998: 6, C. I) Bu nedenlerden ötürü Alevi- Bektaşî kültüründe âşıklık geleneği üzerinde durulması gerekmektedir.

Alevi- Bektaşî şiiri ortaya çıktığı 13. yüzyıldan günümüze kadar varlığını koruyarak gelmiştir. Âşıklık geleneğide nesiller boyu kültürel taşıyıcılığını yaparak bu inancın özünü günümüze getirmiştir. Bu inanç içerisinde saz ve âşık çok önemli bir yere sahiptir. Aleviliğin ve Alevilerin bilgisel ve kültürel değerlerinin kuşaktan kuşağa taşıyıcı aracı olan saz, mızrabı telle buluşturan ustası kadar önemli ve değerlidir. Alevi terminolojisinde sazı konuşturmasını bilenlere Zakir veya Âşık, şiir formunda felsefi derinliği olan ve kalıcı kültürel edebi eser (nefes) üretenlere de ozan denilmektedir. (Özgür, 2014: 28) Alevi- Bektaşî inancında çok önemli yere sahip olan ozan ve âşıklık ise eski Türk toplumundaki kam ve baksıdan köklerini almaktadır. Günümüze kadar da bu eski izler devam etmektedir. Çünkü eski Oğuzların hem din törenlerini düzenleyen, hem günlük yaşamlarına yön veren şaman (kam) baksılar söyleyeceklerini şiir kanalıyla söylüyorlardı. Oğuz'a göre ozan kutsaldı, tekin değildi, saygın tutulması gerekirdi. Eski

Oğuz devletleri, sıkıntılarında bu ozanlara danışarlardı. Anadolu Alevi ozanları bu kutsallıkları aynen taşımaktadırlar. Her ulu ozanın tarihsel kimliğine bakmadan ona bir “ocak” ıssı gibi bakılması da görülmektedir. Söz gelimi; Pir Sultan, Kul Himmet, Hatayi, Derviş Mehmet, vb. hep birer ocak kurucusu gibi işlem görmektedirler. Cem törenlerinde olsun, başka dönemlerde olsun söylenen deyişlerin son bendinde ozanın adı geçtiğinde, bu adı kutsal bir ad duymuş gibi eli öpüp göğse koymak hareketi ile karşılayan Anadolu Alevisi bin yıllık geleneğini sergilemektedir. Bugünün Anadolusunda her Alevi dedesi gücü ne olursa olsun yönettiği cemlerde deyişleri kullanmaktadır. Halka namazının her iki rekâtı da şiirli dualarla yürümektedir. (Birdoğan, 1995: 247) Anlaşılacağı üzere Orta Asya’da kamlara yüklenen misyon Alevilikte aynı şekilde ozanlara yüklenmiştir. Alevi ozanlara kutsalık atfedilmesi ve birçoğunun ocakla anılması ve bu itibarla saygı görmesi eski kamlık ozanlık geleneğinin devamıdır. Dini etkiler sonucunda şekil değiştirmiş ancak öz olarak aynı yapısını korumaktadır.

Alevi-Bektaşî ozanları İslamiyet’in etkisiyle Türk Halk şiirine yeni türler kazandırmıştır. Bu Alevi şiirleri, deyiş, düvaz- imam, nefes, destan, koşma, güzelleme, ağıt, taşlama, nevrüziye, zülfikar-name ve diğer evrensel konuları işleyen, hece ölçüsü ile yazılmış, dili sade ve halka dönük olarak doğmuştur. Alevi ozan (aşık)larının şiirlerinde işledikleri konular çoğunlukla halkın yaşamına, dertlerine, acılarına ve gönül işlerine ilişkindir. Alevi şiirlerinde Tanrı ve insan sevgisi esastır. Gerçeğin, doğrunun, iyinin, güzelin ve ahlak ilkelerinin övgüsü yapılarak, Alevi süreği (yol ve erkânı) ile ilgili bilgiler verilir. (Yaman, 2011: 304) Bunun yanında Alevi-Bektaşî inancında Allah, Muhammed- Ali üçlemesinin, Ehlibeyt ve On İki İmamların, Tevella, Teberra’nın, önemli bir yeri vardır. Bütün bu değerler, Alevi ozanları tarafından, özünde ve sazında, büyük bir başarıyla işlenmiştir. Anadolu Aleviliği Bektaşîliği, inançta, gelenek ve düşüncede Hacı Bektaş-ı Veli’nin ilkelerine bağlı, aynı kutupta birleşen bir bütündür. (Tur, 2002: 257) Alevi-Bektaşî edebiyatı gerek özde, gerekse inançta birleşen, bitmez tükenmez bir kaynak halindedir. Yüzyıllardan bu yana, bir ummana akmış ve halk edebiyatımıza zengin halkalar eklemiştir. Halk edebiyatı tarihsel ve tarafsız bir süzgeçten geçirildiğinde, en ünlü ozanların Alevilik- Bektaşîlik ilkeleriyle yoğrulmuş kişilerden oluştuğu görülür. İlk Türk mutasavvıflarından Ahmet Yesevi, Hacı Bektaş-ı Veli, Abdal Musa, Tabduk Emre, Yunus Emre, Mevlana, Erdebil Dergâhı Şeyhlerinden

Şeyh Cüneyt, Şeyh Haydar ve Şah Hatay-i erenlerden bu yana gelmiş geçmiş halk ozanların büyük bölümü, Alevi inancıyla olgunlaşmış büyük hak âşıklarıdır. (Tur, 2002: 257)

13. yüzyıl ve 15. yüzyıl arası, Alevi-Bektaşî şiirinin oluşumlarının başladığı ve sağlam temeller üzerine kurulduğu bir dönemdir. Bu dönem, iki kol halinde gelişmiştir. Dinsel söylencelerle güzelleştirilen, somutlaştırılan, Ehl-i Beyt sevgisiyle bezenen, doğruluk, dürüstlük, iyilik ilkeleriyle tasavvuf düşüncesi üzerine kurulan bu binanın ilk ustaları Hacı Bektaş-ı Veli, Yunus Emre, Said Emre, Abdal Musa, Kaygusuz Abdal'dır. Bunlar, özellikle de Yunus Emre, sonuna kadar bu edebiyatı her yönden etkilemiş ve etkileyecektir. Anadolu'da oluşan Halk şiir dili, bunların ezgisi doğrultusunda hızla oluşmaya, gelişmeye başladı, hızı kesilmeden öyle de gitti. Bu yalın dil ile verilen şiirlerde düşünsel yozlaşma yoktur. Bu birinci kolun yalın dilinin koşutunda, Seyyid Nesimi'nin başını çektiği ikinci kol, Arapça-Farsça karışımı bir dil ile düşünsel derinliğe, bilgiye ağırlık vererek oluşmaya başladı. Seyyid Nesimi, getirdiği coşku, ses, söz uyumu ve tasavvufi düşünceleriyle Alevi-Bektaşîliği bütün tarihi yapısı içinde inanç olarak bürüyerek; Arapça-Farsça karışımı dili, biçemi, şekli, yapısı itibarıyla Bektaşî şiirlerinin bir bölümünü baştan sona kadar etkileyecektir. Ancak Seyyid Nesimi, kırsal kesime pek girmez. (Özmen, 1998: 20, C. I)

16. yüzyıl, Alevi-Bektaşî şiirinin en parlak dönemini yaşadığı dönemdir. Bu dönemde halk önemli derecede Alevi-Bektaşî âşıklar tarafından temsil edilmiştir. Divan Edebiyatı'nın zararlı etkilerine karşı bir savunma durumuna da geçilmiştir. Alevi-Bektaşî kültüründe bu yüzyılda, pekçok dev ozan yetişmiştir. Bunlar arasında en önemlileri Balım Sultan, Hatay-i, Pir Sultan, Fuzuli, Yemini, Virani, Kul Himmet, Bağdatlı Ruhi, Muhyittin Abdal, Hayreti, Hayali, Usuli, Sururi, Şahi, Sani, Seher Abdal, Husrev ve Bosnalı Vahdedi gibi birçoğunun divanları olan, orta çağın üzerinde nitelikli ozanlar olduğunu görürüz. Bunların ne zorluklarla karşılaşarak yetiştiğini düşünürsek günümüze değin Alevi-Bektaşî topluluğunda yeri olan, şiirleri okunan, söylenen ölümsüz ozanlar olduklarını daha iyi anlar, görürler. Alevi - Bektaşî topluluğunda "Yedi Ulular" olarak nitelendirilen ve bu topluluk tarafından büyük saygı gören Fuzuli, Hatay-i, Pir Sultan, Yemini, Virani, Nesimi ve Kul Himmet gibi ozanlar bu dönemin en önemli kişileridir. (Özmen, 1998: 12, C. II) 16. yüzyılda yetişen Yedi Ulu Ozan'dan biri olan Pir Sultan Abdal'ı, Alevi-Bektaşî ozanlar en büyük usta ve 'ozanların piri' olarak kabul

ederler. Pir Sultan ozanlarının gerçek piri ve sözlü geleneği kurumlaştıran kişi olarak bilinmektedir. Bu pek çok Alevi nefesinde bu durum dile getirilmekte ve ismi sürekli anılmaktadır.

Bu dönemde Alevi-Bektaşî âşıkları mahlas alırlarken, kendilerini divan şairlerinden ve âşık edebiyatı âşıklarından ayırmak için Hatai, Kamberi, Misali, Virani vb. gibi farklı âşık adları alırlar. Bazı âşıklar bununla da yetinmeyip mahlaslarının başına "kul", "abdâl", "pir", "sultan" gibi belirleyici adlar getirmişlerdir. Bazı âşıklar da mahlaslarının sonuna "sultan", "baba", "dede" vb. adlar eklemişlerdir. (Zelyut, 1992: 67-69) 17. ve 18. yüzyıllarda Alevi-Bektaşî şiirinin duraklama dönemi yaşadığı görülmektedir. Bu dönem içinde Alevi-Bektaşî şiirinin, bir varlık ve ilerleme göstermediği, adeta yerinde saydığı söylenebilir. Divan yazını geleneği kabuğu içine giren bu şiirde yeni buluşlar, yeni bir anlayış, arayış belirtileri görülmez. Zaten, Şeyh Galib'in dışında, divan şiirinde de öyle önemli bir atılım, büyük bir kıpırdanış görmek olanaksızdır, Tekke şiiri çıkmazında bekleyen Alevi-Bektaşî şiirinin başlıca konusu, tasavvuf olmuştur. (Özmen, 1998: 11, C. III)

19. yüzyılda Alevi-Bektaşî şiirinin yeniden doğuşunu ve ölü toprağını üzerinden attığı dönemdir. Bu sırada Seyrani, Tûrabi ve benzerleri yan tekke şairleri olarak anılabilir. 20. yüzyıl, tekkelerin kapatılmasıyla Alevi-Bektaşî şiiri yönünden sönük-ölü bir dönem sayılabilir. Önemli hiçbir ozan yetişmemiştir. Şiirle uğraşan Alevi-Bektaşîler de eskinin yinelenmesi dışına çıkamamışlardır. Alevi-Bektaşî ozanları daha çok sosyal, politik, güncel konulara eğildiler, dağınık şiirler yazıldı. Yüzyılın son çeyreğinde Alevi-Bektaşî şiirinde kıpırdamalar görülür ise de soluklu şiirlere pek rastlanmaz. (Özmen, 1998: 17, C. V)

İçinde bulunduğumuz yüzyılda da pek çok Alevi-Bektaşî âşığı yetişmiştir. Bu âşıkların eserleri birçok kişi tarafından bilinmektedir. Örnek vermek gerekirse; Nimri Dede“Sözde Ben Bir İnsan Olmaya Geldim”, Âşık Veysel, “Benim Sadık Yarım Kara Toprak ve Gidiyorum Gündüz Gece”, Davut Sulari'nin, “Ağır Göl Dağının Kağmut Yaylası”, Âşık Daimi'nin, “Bu da Gelir Bu da Geçer Ağlama, Çünkü Ben Bir İnsanım”, Feyzullah Çınar'ı, Âşık Mahsuni Şerif'in ve Muhlis Akarsu'yun, sayamayacağımız kadar çok değerli besteleri vardır. (Tur, 2002: 256)

3. GEÇMİŞTEN BUGÜNE ÂŞIK TARZI ŞİİR GELENEĞİNİN GELİŞİMİ

Türk toplumundaki âşıklık geleneğinin temelleri, Orta Asya'daki ozan-kam/baksı geleneğiyle atılmıştır. Kam/baksı/şaman adı verilen bu kişiler, ilk Türk topluluklarında dini yönetici, toplumsal düzenleyici ve halk hekimliği görevinin yanında kopuz adı verilen saz eşliğinde dini ve toplumsal törenlerde sundukları manzum eserlerle toplum sanatçılığı görevini de üstlenmişlerdir. (Sakaoğlu, 1989: 105) Şaman/kam/baksılar ayrıca, hava tahminlerinde bulunan, Tanrı'ya kurban törenleri düzenleyen, evi kötü ruhlardan temizleyen, manzum dualar okuyan, Tanrı veya yarı Tanrı ruhlarıyla iletişime geçen, sihirbazlık, büyücülük, kâhinlik ve "ruhlarla fâni insanlar arasında aracılık yapan" (İnan, 1954: 72) vb. gibi kısaca toplumun bütün görevlerini üstlenen saygın kişilerdir. Âşıklık geleneği, şaman/kam/baksı ve ozan geleneğinin bir devamıdır. Yalnız âşıklar, şaman/kam/baksı dediğimiz kişilerin ozanlara devrettiği şairlik yönünü yansıtmaktadır. Şamanlar, sihirbazlık ve büyücülük dışında pekçok görevi zamanla ozanlara devredince ozanlar, şamanların yerine toplum adına hizmet vermiştir. Ozanların en büyük görevi ise sığır, şölen (şeylan) ve yuğ törenlerinde söyledikleri şiirlerle törenlerin etkisini arttırmak ve halkı coşturmak olmuştur. Nesiller boyu şekil değiştirerek günümüze gelen bu gelenekte ilk şairlerin rolü büyüktür. Fuad Köprülü ilk halk şairleriyle ilgili şu bilgileri vermektedir: "Türklerin halk şair-musikişinasları hakkındaki ilk tarihi mâlumat, Attila devrine, yani miladi V. yüzyılın ilk yarısına aittir. Garp kaynaklarının verdiği bu bilgiye göre, Attila'nın ordusunda şairler ve muzıkacılar vardı; onun ziyafetlerinde bu şairler, Attila'nın kahramanlıklarına, zaferlerine dair inşad ettikleri şiirleri okurlardı. Priscus, böyle bir ziyafet sahnesini tasvir ediyor: 'Akşama doğru meşaleler yanınca, ziyafetin verildiği ipekten yapılmış muhteşem çadıra iki şairin girdiği görüldü; bunlar Attila'nın önünde, Hun lisanıyla kendi tanzim ettikleri şiirleri okudular; bu şiirler Attila'nın kahramanlıklarına, zaferlerine aitti. Orada hazır bulunanlar bu şiirlerin tesiri ile vecd ü heyecana geldiler; gözler parlıyor, çehreler korkunç bir hal alıyordu.'" (Köprülü, 1999: 157) Köprülü, halk şairlerini tarihi süreç içerisinde Avrupa Hun Devleti'ne kadar götürmektedir.

Esmâ Şimşek ise ilk şiir örnekleriyle ilgili olarak Türklerin ilk yazılı kaynakları olan Göktürk Kitabelerindeki ağıttan hareketle şu tespitite bulunmaktadır: "Âbidelerde geçen ağıt ile ilgili şu ifadeler aşağı doğru sıralandığında cümleler arasındaki ahenk bunun adeta ilk ağıt, ilk şiir örneği olduğunu gösterir: "Kendim düşünceye daldım /

Görür gözüm görmez gibi / Bilir aklım bilmez gibi oldu / Kendim düşünceye daldım / Zamanı Tanrı yaşar / insanoğlu hep ölmek için türemiş / Öyle düşünceye daldım / Gözden yaş gelse mani olarak / Gönülden ağlamak gelse / Geri çevirerek düşünceye daldım / Müthiş düşünceye daldım.” (Şimşek, 1993: 3)

Daha sonra ki dönemlerde, “Fuat Köprülü’nün verdiği bilgiler ve var olan belgelerden yola çıkarak İslamiyet’ten önceki Türk devletlerinde askeri muzıkların ve halk şâirlerinin söz konusu geleneği icra ettiği, birçok toplantı meclislerinde, ziyafetlerde, ölüm merasimlerinde ve av törenlerinde bu şairlerin etkin bir yer edindikleri bilinmektedir. Yine Fuat Köprülü’nün araştırmalarından Gazneli ordularında halk şairlerinin bulunduğunu öğrenmekteyiz. Ayrıca Divan-ı Lügat-it Türk’te Karahanlılar dönemindeki halk şairlerinin varlığına dair kayıtlar, X.-XI. yüzyıllarda ezgi eşliğinde şiir söyleyen halk şairlerinin varlığını kanıtlar niteliktedir. “Ki-ki, Kalım Keyşi, Aprunçur Tigin, Kül Tarkan, Sıngku Seli Tutung, Pratyaya-Şiri, Asıg Tutung, Çuçu, Çısuva Tutung gibi şairler XI. yüzyıldan önce yaşadıkları tespit edilebilen Türk şairleridir.” (Arat, 1986: 20- 22) Türklerin İslamiyet’i kabul etmesiyle birlikte kültürel anlamda bazı büyük değişimler de meydana gelmiştir. Anadolu sahasında takip edilen sürede âşıklık geleneğinin başlangıcı 15. yüzyıldır. Bu konu hakkında Saim Sakaoglu’nun görüşü şöyledir: “XV. asrın ilk yıllarında Anadolu’da, ellerinde sazlarla ilahiler okuyan derviş-şairlerin bulunduğu bilinmektedir. Fuat Köprülü’nün ortaya koyduğu tarihi belge ve bilgiler, o dönemlerde yetişen halk şairlerinin biyografilerine açıklık getirmemekle birlikte “âşık tarzı” adı verilen edebiyatın temelini oluşturan sanatsal etkinliklerin varlığını kanıtlar özelliindedir. XVI. yüzyıl öncesine ait şiir ve şair adlarından birkaçına ulaşılabilmiştir. “1386 yılında Timur’un Kars’ı alması ile ilgili olarak yazdığı şiiriyle tanınan Baykan’ın XVI. asrın son yıllarında yaşamış bir saz şairi olduğu tahmin edilmektedir.” (Sakaoglu, 1989: 111) Bu dönem içerisinde bulunan bir diğer eser ise, II. Bayezit’in tahttan indirilmesi üzerine söylenmiş olan “Fıraknâme-i Sultan Bayezid” adlı 12 hanelik bir şiirdir. (Sakaoglu, 1989: 112) Bu yüzyılda âşık tarzı şiir geleneği hakkında ele geçmiş pek bilgi yoktur. Ozanlık geleneği 15. asra kadar varlığını devam ettirmiştir. Türklerin İslamiyet’e geçmesiyle bir çok gelenekte değişim meydana gelmiştir. Bu geleneklerden biri de ozanlık geleneğidir. Ozanlık yerini artık âşıklılığa, kopuz ise yerini saza bırakır. “İslamiyet’in kabulünden XVI. asra kadar olan devre, geniş halk kitleleri açısından bir geçiş devresi olmuştur. Bu devrede eski kültürün

devamcısı olan ‘ozan’ gerek Azerbaycan’da gerekse Anadolu’da aynı çizgiyi takip ederek yavaş yavaş yerini ‘âşık’a bırakmıştır. Bu geçiş döneminde bu halk şairleri için, ‘Ozan’, ‘Dede’, ‘Ağsakal’, ‘Varsag’, ‘Yanşag’, ‘Varsağı-gü’ gibi çeşitli adlar kullanılmış, ayrıca XIII. yüzyıldan itibaren dini ve tasavvufi şiirler yazan aydın şairler arasında tamamen farklı bir anlamda ‘âşık’ kelimesi de kullanılmaya başlanmıştır. Dini ve tasavvufi şiirler söyleyen bu şairlerin ve günden güne bu sahada kökleşen İslami kültürün tesirinde kalan halk şairleri, ‘âşık’ terimini kendilerine de yakıştırır olmuşlardır.” (Oğuz, 1995: 424)

16. yüzyıl âşıklık geleneği, hem âşıklar hem de yazdıkları eserler hakkında oldukça geniş bilgi sahibi olduğumuz bir dönemdir. 16. yüzyıl ile birlikte gelenek kendisini devam ettirmeye başlamış ve Anadolu sahasında ve diğer sahalarda güçlü âşıkların yetişmesini sağlamıştır. “Ozanlık geleneği, âşık tarzı şiir geleneğine doğrudan veya tekke ve ordu şâirleri vasıtasıyla dolaylı olarak inkılâp etmiştir. Eski matemlerden ve kazanılan askerî başarıların kutlanmalarından kaynaklanan şiir türü, şekil ve tematik özellikleriyle yeni yüklendiği sosyo-kültürel fonksiyonunu kaybetmediği için oluşan ve zaman içinde istihaleler geçirerek yeniden yapılanan âşık tarzı edebiyat ve kültür geleneğinde de yaşamaya devam etmiştir.” (Çobanoğlu, 2000: 127) Bu geleneğin kendi içerisinde sağlam kuralları vardır. Bunlar bir saz şairinin ehliyetini belirleyen önemli özelliklerdir. Bahsedilen bu kurallar, saz çalma, irticalen söyleme, askı asma, mahlas kullanma, dedim-dedi tarzı şiir söyleme, tarih bildirme, usta- çırak ilişkisi vb. gibi önemli unsurlardır. Bunun dışında ise, “Âşık edebiyatının temel özelliklerinden en önemlisi sözlü oluşudur. Bu yönüyle anonim Türk edebiyatı geleneğinin birçok özelliğini taşır. Sözlü geleneğin kural ve ilkelerine âşık da bağlıdır. Âşıklık geleneğinde söz hece ile tartılır, dörtlük içinde anlamsal bir bütünlüğe kavuşur, dize başı ve sonu kafiyelerle ritm kazanır. Âşık edebiyatı ürünleri, şiirler ve anlatı türü olarak ikiye ayrılır. Anadolu’da âşıklar toplumsal, tarihsel olgular karşısında epik diye niteleyebileceğimiz, bireysel olgu ve durumlar karşısında lirik bir söyleyiş geliştirmişlerdir. Âşık bir aktarmacıdır, önce gelenekte usta malı diye adlandırılan usta âşıkların ürünlerini söyler, sonra dili çözüldüğünde âşıklık geleneği çerçevesinde kendi şiirlerini söyler. Genellikle doğaçlamayla yaratılan, sözle ve sazla yayılan âşık, şiiri özgün biçimiyle yazıya geçirilemediği, yeni eklemeler ve çıkarmalarla değiştirildiği için yazılı edebiyat ürünleri

gibi tam bir kesinlik taşımaz.” (Artun, 2001: 35) Bu özellikler içerisinde ortaya çıkan bu gelenek bu yüzyıl içerisinde iki farklı kol halinde büyümüştür. “Bu yüzyılın en önemli olayı âşıklık geleneğinin iki ayrı coğrafyada gelişip boy atmasıdır. Yüzyıla damgasını vuran saz şairlerimizden bir bölümü Anadolu ve Rumeli sahasında toplumun sesi olurken daha küçük bir bölümü de Kuzey Afrika’nın orta sahillerinde, çoğu kahramanlık ve savaş üzerine söylenmiş şiirlere imzalarını atmışlardır. “Garp Ocakları” adını verdiğimiz bu uzak ellerde yetişenler de elbette Anadolu ve Rumeli’nin izlerini aks ediyorlardı.” (Sakaoğlu, 1998: 370) Bu dönemde daha çok saz şairlerinin eserleri üzerinden gelenek hakkında bilgi elde edilmiştir. Dönem âşıklarının hayatları hakkında pek bilgiye sahip değiliz, fakat eserlerinden yola çıkarak dönemin anlayışı ve geleneğin yapısı hakkında geniş bilgiye sahip olmaktayız. “Bu yüzyılın temsilcileri olan âşıkların özgeçmişlerine ait ayrıntılı bilgi olmamakla beraber, şiirlerinin, âşık şiirinin niteliği ve gelişimi (dil, konu, şekil) hakkında fikir verecek boyutta olduğu söylenebilir.” (Kaya, 2009: 41) Artun’un bu yüzyıl hakkındaki görüşleri, âşıklık geleneğinin dönem özelliklerini açıklaması bakımından oldukça önemlidir:

“16. yüzyıldan günümüze kadar gelen zengin halk kültürü şiir geleneğinin yaratıcıları veya taşıyıcıları genellikle hece ölçüsünü kullanmışlardır. Biraz eğitim görenler aruz ölçüsüyle de şiir söylemişlerdir. 16. yüzyılda aşk, kahramanlık, tabiat vd. konuların yanı sıra yerleşik hayata ait özellikler de tablolar halinde âşık edebiyatına girmeye başlamıştır. Âşık edebiyatı Osmanlı toplumunun Anadolu’daki köklü kültür ve yapı değişikliğine uğraması sonucu oluşmuştur. Büyük şehirlerin çevresinde oluşan üst kültür mimaride, müzikte, edebiyatta yeni bir bakış açısı, yeni bir yaşam biçimi, yeni bir zevk oluşturmuştur. Bu yüzyılda ortaya konulan âşık edebiyatı ürünlerinde halk dilinin kullanıldığı görülür. Anlatım biçimi, türkü özelliklerini taşır. Bu dönem ürünlerinin genellikle hece ölçüsünün sekizlisi ile ortaya konulması, bu dönem âşıkları üzerinde eski halk edebiyatı geleneğinin etkisinin sürdüğünü gösterir. 16. yüzyılın ikinci yarısından sonra divan edebiyatının ve dini-tasavvufi halk edebiyatının etkisi kendini hissettirmeye başlar.” (Artun, 2005: 238) 16. yüzyılda yaşayan âşıkların sayısı Sakaoğlu’na göre on üçtür. Bu âşıklar şunlardır: Armutlu, Bahşi, Çırpanlı, Geda Muslu, Hayali, Köroğlu, Kul Çulha, Kul Mehmet, Ozan, Oğuz Ali, Öksüz Dede, Karacaoğlan ve Kul Piri. (Sakaoğlu, 1989: 115- 135).

17. yüzyıl âşık edebiyatı bakımından en parlak dönemdir. “Bu yüzyıl saz şiiri tarihimizin en canlı dönemidir. Pek çok güçlü aşığımız bu yüzyılın ürünüdür. Bunlar arasında özellikle biri vardır ki tek başına Türk âşık edebiyatını temsil edebilir: Karaca Oğlan. Bu yüzyılın âşıkları ile ilgili bazı kesin bilgileri Âşık Ömer’in Şairnâme diye adlandırdığımız destanındaki mısralardan çıkarabiliyoruz. Mesela Bursalı Halil’in dilinin sade olduğunu, Yazıcı’nın Bahr-i Sefid’de (Akdeniz) boğularak öldüğünü, Kuloğlu’nun pek şöhretli olduğunu, Öksüz Aşık’ın şiirlerinin bal gibi tatlı olduğunu hep bu destandan öğreniyoruz.” (Alptekin, Sakaoğlu, 2008: 40) Bu dönem âşık tarzı şiir geleneğinin en parlak iki önemli döneminden biridir. Bu dönemde 16. yüzyıla göre daha çok sanatçı yetişmiştir. Bunlarınçoğu Garp Ocaklarına mensup âşıklardır.

17. yüzyılda en önemli çağlarını yaşayan divan edebiyatı, pek çok saz şairini etkilemiştir. Saz şairlerinin dönem eserlerinde bu etkileri görmek mümkündür. Bu duruma Artun şöyle dikkat çekmektedir: “Bazı âşıkların şehirlere gelip, yönetimden sınırlı da olsa destek görmeleri, medrese ve divan kültüründen etkilenmeleriyle, ‘kalem şuarası’ adı verilen divan şiirinin taklitçileri diye niteleyebileceğimiz yeni bir âşık topluluğu oluştu. Bunlar genellikle saz çalmayı bilmezdi. Bu âşıklar, âşık geleneği ile divan şiiri arasında bir tür köprü işlevi görmüşlerdir. Âşıklar ve divan şâirleri birçok mazmun, mecaz ve benzetme öğelerini küçük değişiklikler yaparak ortaklaşa kullanmışlardır. Sanatçılar bu ortak motifleri kendi geleneklerine uygun bir şekilde işlemişlerdir.” (Artun, 2001: 37-38-39) Âşıklık geleneğinin önemli kurallarından biri olan tarih bildirme bu dönemdeki etkilenme sonucu oluşmuştur.

17. yüzyılın önde gelen âşıkları şunlardır:

Âşık, Aşık Abbas, Âşık Halil-Bursa, Âşık İbrahim, Âşık Nev’i, Âşık Ömer-Konya/Hadim-Kırım, Âşık Yusuf, Benli Ali, Berberoğlu, Bursalı Halil, Ercişli Emrah-Van/Erciş, Gazi Âşık Hasan-Romanya /Tameşvar, Gevherî-İstanbul, Kâmilî, Haliloğlu, Karacaoğlan-Çukurova, Kayıkçı Kul Mustafa, Kâtip Osman, Kâtibî, Kesfi, Kırımî, Köroğlu, Kuloğlu, Kul Mehmet, Kul Süleyman Mahmutoğlu, Öksüz Âşık, Sun’î, Şahinoğlu, Taşbaz Ali, Üsküdarî, Yazıcı. (Sakaoğlu, 2006: 35)

18. yüzyılda bu geleneğin bir duraklama devrine girdiği söylenebilir. 17. yüzyıl âşıklık geleneği bakımından oldukça önemli bir dönem olmasına karşın 18. yüzyıl ise bunun tam tersidir. Gelenek bu dönemde çeşitli yönlerden dolayı gerilemeye başlamıştır. Bu dönemde sanatçı bakımından fazlalık olmasına karşın bulunduğu

dönemi aşık gelen usta tabir edilecek âşıklar yetişmemiştir. Bu yüzyıl sanatçıları hakkında bilgilerimiz oldukça sınırlıdır. Siyasi tarihimizin en önemli olaylarının gerçekleştiği yüzyıl olmasına rağmen bunu eserlerinde işleyen pek âşık bulunmamaktadır. Bütün bu durumları Öcal Oğuz şöyle anlatmaktadır: “Bu yüzyılda âşıklar arasında medrese tahsili gören, medrese çevresine giden, klasik şiir üslubunu tanıyan şâirlerin arttığı görülmektedir. Bu âşıklar bir önceki yüzyılda hızlanan aruzla şiir yaratma geleneğini gazel, divanî, semaî, muhammes gibi nazım şekilleriyle devam ettirmişlerdir. 18. yüzyıl âşık şiirinde karşımıza çıkan sevgili anlayışı, zamandan ve felekten şikâyet, çevreden memnuniyetsizlik, ayrılık gibi konularda klasik sairlerin bakışına yakınlaşma gözlenmektedir. Bu dönem şiirlerinin bir özelliğinin de yoğun bir yoksulluktan şikâyet olduğunu belirtmeliyiz.” (Oğuz, 2003: 570- 571)

Bu yüzyılda yetişen âşıkların isimleri şöyledir:

“Abdî, Agâh, Âgâhî, Âşık Ahmet, Âşık Ali, Âşık Bağdadî, Âşık Derunî, Âşık Halil-Bursa, Âşık Kâmil, Âşık Nigârî, Âşık Nuri, Âşık Ravzî, Âşık Sadık, Âşık Said, Hocaoğlu, Hükâmî, Yozgatlı İbrahim, Kabasakal Mehmet, Kamil, Kara Hamza, Kâtibî, Kıymetî, Kûsâdî, Levnî-Edirne/İstanbul, Mağriboğlu, Mahtumî, Nakdî, Nesatî, Nuri, Nigarî, Rıza Seferoğlu, Sadık, Sırrî, Süleyman, Sermî-İstanbul/Üsküdar, Talibî-Tokat/Zile.” (Sakaoğlu, 1989: 160- 190; Oğuz, 1997b: 2- 9)

19. yüzyıl âşıklık geleneği İstanbul merkezli gelişerek varlığını sürdürmüştür. Bu yüzyılda âşıklık meslek olarak yapılmaya başlanmıştır. Bu dönemde devlet yönetimi tarafından ciddi destekler alan saz şairleri sanatlarını artık kahvehanelerde icra etmekteydi. Bu dönemin en önemli özelliği ‘Âşık Kolu’ nun ortaya çıkmasıdır.

“19. yüzyılın sonlarında büyük yerleşim merkezleri ve özellikle İstanbul’daki kuvvetli âşıklık geleneği, yerini başka bir geleneğe, ‘semai kahvehanelerine’ bırakmıştır. Bu kahvelerde söz sahibi olan âşıklar artık gezginci âşık değildir. ‘Meydan Şairleri’ de denen bu tarzın temsilcileri semaî kahvelerinde mani, destan, koşma, divan, semaî, kalenderî gibi şiirler söylerlerdi. Ramazan, bayram ve cuma geceleri semaî kahvelerinde büyük toplantılar olurdu. Önce klarnet, darbuka ve zilli masa gibi çalgılarla mızıkla faslı yapılırdı. Alafranga marslardan sonra türkülere geçilirdi. En sonunda âşık şiirleri okunurdu. İstanbul’da semaî ocakları genellikle tulumacı ocaklarına bağlı İstanbullu âşıklardı.” (Artun, 2001: 42)

“19. yüzyılda imparatorluğun her yerine şöhretleri yayılan âşıklar yetişmiştir. Erzurumlu Emrah, Bayburtlu Zihnî, Dertli ve Kayserili Seyranî bu âşıklardandır. Özellikle ilk üçünün tesiri daha fazladır. Şöhretleri yasadıkları çevreyle sınırlı kalan âşıkları da unutmamak gerekir. Bunlara ise Ruhsatî, Sümmanî ve Gedâyî’yi örnek verebiliriz. Güneyde Türkmen aşiretleri arasında yetişen Dadaloğlu, Gündeşlioğlu, Deli Boran gibi saz sairleri edebi bakımından Karacaoğlan çizgisindedirler. Yani asıl halk zevkine, halk edebiyatına daha yakındırlar; aruz veznini ve âşıklara mahsus nazım şekillerini kullanmazlar; lisanlarında yabancı kelime ve terkipler yoktur; klasik edebiyat tesirinden uzaktırlar. 17.-19. yüzyıllardaki şehir hayatının doğurduğu âşıklarla, yarı göçebe hayatının ve aşiret muhitinin doğurduğu bu saz şairleri arasında büyük fark vardır; âşıklar daha fazla klasik şaire benzemek ve ona yaklaşmak isteyen yapma ve mütesallif bir tiptir; halbuki Türkmen saz şairleri, daha ziyade eski Türk ozanını hatırlatan tabî ve samimî bir müterennimdir. Mamafih bu iki zümre arasında, bütün bu ayrılıklara rağmen, pek tabîi olarak, birtakım benzeyişler olduğunu da unutmamalıyız.” (Köprülü, 2004: 472)

19. yüzyılın önde gelen âşıkları şunlardır:

Âşık Kenzi-Kıbrıs, Âşık Sem’î-Konya, Âşık Şenlik-Ardahan/Çıldır, Âşık Tahîrî - Niğde /Bor, Bayburtlu Celâlî-Bayburt, Bayburtlu Zihnî-Bayburt, Borlu Kemal Baba-Niğde/Bor, Ceyhunî-Tokat/Zile, Dadaloğlu-Çukurova, Deli Boran- Çorum, Dertli-Bolu/Gerede, Erkiletli Âşık Hasan-Kayseri, Erzurumlu Emrah, Figanî (Seyyid Ahmet)-Bolu/Gerede, Gedâî (Bektaşlı Gedâî)-Tokat, Hekimhanlı Mehmet Esirî-Malatya, Kalecikli Âşık Mir’atî-Ankara, Kâmilî -Kars, Kırşehirli Âşık Said, Kusurî-Sivas/Kangal, Meslekî-Sivas/Kangal, Minhacî -Sivas/Kangal, Muhibbî- Artvin/Yusufeli, Ruhsatî-Sivas/Kangal, Serdarî-Sivas/Şarkışla, Seyranî- Kayseri/Develi, Silleli Sururî-Konya, Sümmanî-Erzurum/Narman, Tokatlı Nurî, Yozgatlı Nazî (Sakaoğlu, 1989: 191-219).

20. yüzyıl Âşık Edebiyatı'nın son dönemidir. Özellikle teknolojik gelişmeler ve bununla değişen yaşam şartları bu geleneğinde değişmesine yol açmıştır. Bu dönemde bir diğer unsur değişen rejim ve yeni kurulan Cumhuriyet’in sanatçılar üzerindeki etkisidir. “Âşıkların gazete, dergi ve kitaplarda yayımlanan eserleri, genç âşıkların gelenek içinde ustaya bağlı olmadan âşıklığa başlayıp geleneğin ön gördüğü bilgi birikimini yazılı ve basılı eserlerden öğrenmeleri şeklinde tezahür eder. Bu anlayışla

geleneğe başladıkları için de kendi verimlerinin yayımlanmasını önemsemekte, ayrıca âşıklarla ilgili yayınlanan kitaplar hakkında eleştirel fikirler ileri sürmektedirler. Yazılı kaynaklardan beslenen âşıklar bu kitaplarda gördükleri kimi türleri yeniden denemeye de yönelmişlerdir. Yazılı kültür ortamında âşık verimlerinin yaygınlaştırılması hususunda tipik bir örnek olarak âşıkların hayat hikâyeleri ve şiirlerinin yer aldığı monografiler verilebilir. Bununla beraber bu verimlerin herhangi bir sebeple yapılan bir düzenlemenin sonucunda yayımlanması birden fazla âşığın sistemli ve serbest deyişlerini içermesi bakımından dikkate değer özelliكتedir. Özellikle resmî kurumların yaptığı yarışmaların kitap halinde basılması ve kitlelere yaygınlaştırılması ve bu yolla eğitimin amaçlanması çok anlamlıdır. Yazılı kültür ortamı faaliyetlerinden bir diğeri de resmî olarak yapılan yarışmalarda özel konuların belirlenip, âşıkların belirlenen konularda icra etmelerinin sağlanması ve isin en ilgi çekici yanı, üretim ortamı olarak sözlü kültür ortamında üretilen âşık verimlerinin daha sonra kitaplaştırılarak yazılı kültür ortamına aktarılmasıdır.” (Özarlan, 2001: 287- 288)

20. yüzyıla bakıldığında geleneğin teknolojiyle beraber yaşamaya çalıştığı görülmektedir. Erman Artun, 20. yüzyıldan itibaren âşıkların ordudaki görevlerine son verilmesi ve tekkelerin kapatılmasıyla, âşıkların koruyucularını kaybetmesinden ötürü âşık edebiyatının gerileme sürecine girdiğini belirtir. (Artun, 1996: 21- 22) Doğan Kaya ise eserinde (Kaya, 2007: 75), bu yüzyılın gücünü koruduğunu, medeniyete ayak uydurduğunu, kitle iletişim araçlarına rağmen varlığını sürdürdüğünü; 1931, 1964, 1967 yıllarında Sivas'ta; 1966 yılından itibaren Konya'da yapılan Âşıklar Bayramı'nın geleneği olumlu yönde etkilediğini ifade eder. Bu süreçte yer alan Selmani'nin geleneğe etkisi de 1966 yılında Konya Âşıklar Bayramı'yla başlayacaktır. Yarışmaların düzenlenmesi, âşıklar arası bir rekabetin yaşanması, kitle iletişim araçlarıyla ülke genelinde âşıklarla ilgili programların ve haberlerin yapılması âşıkların gelenek içinde var olma ve kendini geliştirme gücünü artırmıştır. Bu da geleneğin yaşamasında etkili olmuştur.

4. ÂŞIKLIK GELENEĞİNDE ELAZIĞ'IN YERİ

Anadolu, tarihsel süreç içerisinde birçok uygarlığa ve topluluğa ev sahipliği yapmıştır. Şüphesiz ki bu uygarlıkların ve toplumların en kâdimi Türklerdir. Türkler, bu sahada uzun yıllar yaşamıştır. Ana vatanlarından gelirken beraberinde kendi kültürlerini de getirmişlerdir. Yerleştikleri yerlerde kendi kültür dairelerini oluşturmuştur. Elazığ (Harpur), Anadolu'daki önemli kültür bölgelerinden biridir. Engin bir kültüre sahip olan Elazığ, tarihten günümüze kadar da bu özelliğini sürdürmüştür. Tarafsız bir şekilde bakıldığında bu bölgenin çevresine göre kültürel olarak daha köklü ve zengin olduğu görülecektir. Elazığ (Harpur) bölgesi müziğiyle, yemekleriyle, halkoyunlarıyla, masallarıyla, fıkra tipleriyle, bilmeceleleriyle, manileriyle, tekerlemeleriyle büyük bir kültürün sancaktarlığını yapmaktadır. Bu kültür kâdim bir toplumun yaşamışlığının göstergesidir. Elazığ'ın zengin kültürel yapısının en büyük kaynağı onu meydana getiren toplumsal yapısıdır.

Bu bölgedeki zengin mûsikî diğer geleneklere oranla daha baskındır. Kendine has bir mûsikîsi, gazelleri, divânları, müstezatlari, tecnîsleri, ağır türküleri, mayaları, hoyratları ve şıkıltımları olan bölgenin üzerinde durulmayan ve pek araştırılmayan âşıklık geleneğine de sahip olduğu bir gerçektir. Geçmişte yaşamış ve günümüzde yaşayan âşıklar bu durumun en önemli göstergesidir. Yaptığımız araştırmalarda bu bölgede geleneğin temsilcisi konumunda kişilerin çoğunun ortak özelliği, Alevi-Bektaşî olmasıdır. Tespit edebildiğimiz bazı âşıklar şunlardır:

Kalender Abdal: Hayatı hakkında yeterli bilgi bulunmayan Tabanbüklü Kalender Abdal'ın XI/XVII. Yüzyılın başlarında yaşadığı rivayet edilmektedir. Teslim Abdal'ın babasıdır. Şiirlerinin yazılı bulunduğu eski bir cönk ve bir şiir kitabı vardır. (Demirpolat, 2013: 421)

Teslim Abdal: Elazığ'ın Baskil ilçesine bağlı Şeyh Hasan (Şih Hasan-Tabanbükü) Köyü'ndendir. Şeyh Ahmet Dede'nin torunlarından dördüncüsü olan Şeyh Melek kolundan gelen Kalender Abdal'ın oğludur. Bu köyün doğu tarafında Şeyh Ahmet Dede'nin Türbesi ve civarında da köyün mezarlığı vardır. Batı tarafında bir tepenin arka yüzünde de Teslim Abdal'ın türbesi ve onun çevresinde de ondan gelen

torunlarının mezarları vardır. Doğduğu tarih kesin olarak bilinmemektedir. Ancak mezar taşındaki bilgilere göre ölüm tarihi 1135/1722'dir. 70-75 yaşlarında öldüğünü varsayarsak XI/XVII. yüzyılın ortalarında doğduğu söylenebilir. (Demirpolat, 2013: 812)

Kul Mustafa: Seyyid Kul Mustafa Elazığ'ın Baskil İlçesi'nin Tabanbükü Köyü'ndendir. Seyyid Teslim Abdal'a bağlı olan Kul Mustafa'nın doğum tarihi bilinmemekle beraber ölüm tarihi olarak 1135/1722 senesi yine mezar taşının üzerine yazılmıştır. Kul Mustafa, IV. Murat döneminde yaşamıştır. Aynı zamanda Bektaşî saz ozanıdır. Bektaşî azizlerinden Teslim Abdal'a bağlanmıştır. O, IV. Murat'ın Bağdat Seferi'ne de katılmıştır. (Demirpolat, 2013: 437)

Derviş Ali: Elazığ'ın Baskil İlçesinin Tabanbükü Köyü'ndendir. Şeyh Hasan'ın soyundan gelir. Türbesi ise, büyük dedesi olan Şeyh Ahmet'in türbesi ile bitişiktir. Derviş Ali'nin doğum tarihi bilinmemektedir. Fakat ölüm tarihi 1187/1771 olarak türbenin kapısında yazılıdır.

Derviş Ali'm öğüt verir özüne,
Gönül lütfeyledi geldi sözüne.
Azrail konarsa göğsün düzüne,
O zaman görürsün kararı gönül. (Demirpolat, 2013: 236)

Âşık Cefai: Hayatı hakkında fazla bir bilgi bulunmamaktadır. Harputta doğan Cefai, 1908 yılında İstanbul Sarıgözel'e gittiği ve orada bir âşık kahvehanesi açtığı malumatından başka bir bilgi tespit edilememiştir. Harputlu Âşık Cefai, şiirlerini sade bir dille yazmıştır. O, şiirde noktalama işaretlerini fazlaca kullanmıştır. Şiirlerinde mahlas olarak "âşık" sözcüğünü kullanmaktadır.

Âşık, hak sözünü herkes beğendi
 As sazını artık sözün tükendi
 Sen de insafa gel, lütfet efendi
 Dikkatle bir daha oku destanı. (Demirpolat, 2013: 223)

Âşık Lüzûmî: Asıl adı bilinmeyen âşık, şiirlerinde Luzûmî mahlasını kullanmıştır. Luzûmî'nin hayatı hakkında kaynaklarda çok fazla bilgi bulunmamaktadır. Hakkında ulaşılabilen tek bilgi Yurt Ansiklopedisi'ndedir. Elazığlı halk şairleri arasında gösterilen Luzûmî'nin 1802- 1884 yılları arasında yaşamış olan Harputlu şair Rahmi Hoca'nın arkadaşlarından olduğu bilgisi yer almaktadır. (Yurt Ansiklopedisi, 1981: 2565) Dolayısıyla yaşadığı dönemin 19. yüzyıl olduğunu kabul etmek mümkündür. Luzûmî'nin ne zaman doğduğu hakkındaki bilinmezlik ölümü için de geçerlidir. Luzûmî'nin aruzla yazdığı şiirleri olduğu da bilinmektedir. Koşma biçiminde başarılı şiir örnekleri verdiği bilirse de çoğu eseri günümüze ulaşmamıştır. Cönk ve mecmualar üzerine yapılacak çalışmalar ile hayatı ve edebî kişiliği hakkında yeni bilgiler gün ışığına çıkabilir. Lüzûmî Efendi, Sadıkzade Sıtkı Efendi'nin de hocasıdır. Lüzûmî Efendi, Arapça ve Farsça'yı mükemmel derecede öğrenmiştir. Âşık, 1285/1868 yılında ölmüştür. Mezarının Besni Sülüklü Dere'de olduğu rivayet edilmektedir.

Lüzûmî sırrını yadâ açmadan
 Kanıp yâd elinden bade içmeden
 Senin hüsnün benim meylim geçmeden
 İzin ver bir gece saram yar seni (Yurt Ansiklopedisi, 1981: 2565).

Âşık Melûlî: Melûlî'nin hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Yurt Ansiklopedisi'nde, âşığın, Elazığ yakınlarındaki Harput'ta doğduğunun tahmin edildiği belirtilmiştir. Âşığın ne zaman doğduğu hakkındaki bilinmezlik ölümü için de geçerlidir. Harputlu âşığın kendisine ait müstakil bir eserinin olup olmadığı bilinmemektedir. Sözü edilen ansiklopedide, Melûlî'nin, Elazığ'ın müzik kültüründe "maya deyişi" olarak bilinen şiirler, yazdığı ifade edilmiştir. (Yurt Ansiklopedisi, 1982: 2566) Hece ölçüsü ve sade bir dille şiir yazmıştır. Melûlî'nin yaşamı ve şairliği cönk ve mecmualar üzerine yapılacak çalışmalarla aydınlatılabilir. Yaşadığı çağ ve ailesi

bilinmeyen Harputlu Melûlî'nin diyar diyar gezdiği ifade edilmektedir. Âşık Melûlî, "Maya Deyişi" olarak bilinen koşma tarzında duru, lirik şiirleriyle tanınmıştır. Onun şiirleri, güzel ve içli olduğu için Harput'ta halen maya olarak dillerde söylenmektedir.

Eller güler, benim bahtım, karadır

Yıkılaydı olan dağlar arada

Koydun beni böyle **Melul** burada

Sensiz halim baykuşlara hal olmuş. (Yurt Ansiklopedisi, 1982: 2566)

Yusuf Şahin: 1340/1921 yılında Elazığ'ın Baskil ilçesine bağlı Şeyh Hasan Köyü'nde doğmuştur. Küçük yaşta gurbete çıkmıştır. Çeşitli işlerde çalışırken bir yandan da tasavvufla ilgilenmiştir. Kendisini en iyi derecede yetiştirmiştir. Tanıştığı âşıklarından gelenek hakkında birçok eğitim almıştır. Kulhak ve Gönül Yolu adlı iki şiir kitabı vardır.

Yusuf gibi gafil olma

Görünen göreni anla

Yetişir sana hem Mevla

Engin ol gönül engin ol. (Demirpolat, 2013: 864)

Emin Yıldırım: 1333/1914 yılında doğmuştur. Aslen Elazığ'a bağlı Baskil İlçesi'nin Şeyhhasan (Şihhasan) Köyü'ndendir. Emin Yıldırım, sonraları Tokat iline bağlı Çerci Köyü'ne yerleşmiştir. Askerliğini Sivas'ta yapmıştır. Başta tarikatlara, dinsel konulara, kâmil insanlara mesafeli durmuştur. Hocası Tokatlı Çörekçi Silo'dur. Onun tavsiye ve uyarılarına göre yaşamıştır. Onun, yanında kendi kendini yetiştirmiştir. Birçok kişiye ustalık yapmıştır. Emin Yıldırım, 1410/1989 yılında vefat etmiştir. Emin Yıldırım'ın 'Şiirler' adında şiirlerini topladığı bir eseri vardır. Şiirlerinde genellikle Emin Baba mahlasını kullanmıştır.

Emin Baba bu söz sana ayıptır

İmam Hasan Fatima'dan oluptur

Kim ermiştir türbe yeri kayıptır

Sır göründü Hasan Baba gözüme. (Demirpolat, 2013: 261)

Ahmet Demir: 1959 yılında Elazığ-Keban ilçesinin Kudikan/Kurşunkaya Köyü'nde doğmuştur. Babası Hacıaloğulları'ndan Şiho Hüseyin Efendi'dir. Küçük yaşta babasını kaybeden âşık, ilk, orta ve lise eğitimini Keban'da tamamlamıştır. Maddi imkansızlıklardan dolayı köyde çobanlık ve çiftçilikle uğraşmıştır. Askerlik görevinden sonra Keban Belediyesi'nde işçi olarak çalışmıştır. Âşık, halen sağ olup Keban'da ikamet etmektedir. Bizim Eller adlı eser, şairin duygularını, özlemlerini yansıtan şiir kitabıdır. 2011 yılında Elazığ'da basılmıştır.

Arafat'a çıkarak seyrettim Arap çölünü
Herkeseye nasip eylesin Kâbe'nin yolunu
Allah'ım bağışlayın aciz **Ahmet** kulunu
Usulce çöllerde esen yelde aradım seni. (Demirpolat, 2013: 76)

Âşık Virani: Cemil Ertan, 1345/1926 yılında Harput'ta doğmuştur. Babası Kazezgillerden Muallim Kemal Efendi'dir. İlk, orta ve lise eğitimini Elazığ'da yapmıştır. Babasının vefatı sebebiyle yüksek tahsilini tamamlayamamıştır. 1371/1951 yılında başlayan memurluk hayatını emeklilikle noktalamıştır. Elazığ şiir geleneğinde önemli bir yeri olan Cemil Ertan halk şiirine has biçim, muhteva ve dil unsurlarını kullanarak sanatını icra etmiştir. Genellikle Virani mahlasını kullanan şairin yazdığı şiirler vefat ettiği 1416/1995 senesine kadar mahalli basında yayınlanmıştır. "Harput'tan Damlalar" adında şiirlerini topladığı bir eseri vardır.

Virani de kaldı naçar
Bu işe emeğin geçer
Ne yapalım tavan göçer
Orta direk bel veriyor. (Demirpolat, 2013: 157)

Kul Mehmet: Mehmet Ali Ünlü, 1951 yılında Elazığ'ın Aksaray Mahallesi'nde doğmuştur. İlk öğreniminden sonra İstanbul'a giderek çalışma hayatına atılmıştır. Destanlar ve ağıtlar yazmıştır. Şiirlerinde genellikle Kul Mehmet mahlasını kullanan âşığın "Sitemim Var Yâre" ve "Gücenmiş Hanım Yar" adlı iki şiir kitabı vardır.

Meğer sevda dedikleri büyümüş
 Feryadımı Harput Dağları duymuş
Kul Mehmed'im sevdan ile yoğrulmuş
 Yeter gayri göreyim nur cemalini (Demirpolat, 2013: 374)

Şinasi Koç: İmam Rıza soyundan geldiğini söyleyen Şinasi Koç 1332/1916 yılında Elazığ'a bağlı Pertek ilçesinin bir köyünde doğmuştur. Ailesi, doğumundan sonra Erzurum'un Hasankale ilçesine yerleşmiştir. Bundan dolayı bazı kaynaklarda Hasankaleli diye de anılmıştır. Şinasi Koç, orada büyümüş ve kendisini yetiştirmiştir. Eğitimci olan âşığımız, şiire, edebiyata, dinsel konulara merakı salmıştır. Erzurumlu Âşık Noksani'nin şiirlerini bulup derlemiştir. Emekli olunca Ankara'ya yerleşmiştir. Arapça yazı bildiği, kısmen medrese tahsili olduğu için dini temaları derinlemesine incelemiştir. 1411/1990 yılında ise vefat etmiştir.

Ceddim İmam Rıza Şahi Horasan
 Bize dergahında sen eyle ihsan
Şinasi özünden bulursan noksan
 Bundan makbul daha kâr bulamadım. (Demirpolat, 2013: 808)

Vahap Güray: 1320/1902 yılında Elazığ'ın Akpınar Mahallesi'nde doğmuştur. Babası Abdülkadir Efendi'dir. Şair, ilk önce Harput'ta Kurşunlu Cami Müderrisi Perili Süleyman Hoca'dan ders almış, sonra ilk mektebi bitirmişse de tahsiline devam edememiştir. Geçim zarureti şairi hayatla mücadeleye mecbur etmiş, bir müddet ekmekçilik, sonra da hayvan kesicilikte karar kılmıştır.

Vahap Güray'ın şiirle meşguliyetine sebep, küçüklükten beri güzelliğe karşı içinde aşk ve iştihak olduğundan, yanık sesiyle ıstırahını dindirmek için şiir yazdığı ve Harput makamlarında terennüm ettiği rivayet edilmektedir. İlk manzumesini Elazığ'ın büyük su baskınına uğraması sırasında yazmıştır. Bu destanın yazılısı olmadığı gibi, şairin hafızasında da izinin kalmadığı ifade edilmektedir. Yaşına rağmen gayet dinç ve hareketli olan şair, gerek doğuştan getirdiği kabiliyeti ve gerekse şiire olan merakı sayesinde olayları en kolay şekilde, şiirle anlatmasını bilmiştir. O, kelimenin tam anlamı

ile bir halk şairi olmuştur. Müellifin kaleme aldığı eserinin içinde *Harput Destanı*, oğlu Hamza için yazılan *Hamza Destanı*, Celal Dora için yazılan *Dora Destanı*, *Gölcük'te Boğulan Kemal'e Ağıt* ve *Kore Destanı* gibi destanlar bulunmaktadır. Vahap Güray'ın bir hayli uzun ve Harput Şivesi ile yazılan *Harput Destanı* adlı şiirinin bir kıtası aşağıda sunulmuştur.

Aşdı güneş, ay buluta batar mı?

Gece gündüz, derdim döksem biter mi?

Vahap Güray, derdi derde katar mı?

Senin ne belalı başın var, Harput!. (Demirpolat, 2013: 860)

Fahri Kaan: 1321/1903 tarihinde Harput'ta doğmuştur. Babası Hüseyinlioğulları'ndan İbrahim Hakkı Efendi'dir. Elazığ'da Bürhani Terakki İlkokulu'nu bitirdikten sonra rüştiyeye girmiş buradan 2. sınıfta ayrılmıştır. Daha sonra on altı yıl sanatta bir ustanın yanında çalışmış bilahare memuriyet hayatına atılmıştır. Edebiyat ve şiire meraklı olan âşık, ilk şiirini 1334/1915 yılında komşularının kızının intiharı üzerine yazmış ve bu şiiri besteleyerek okumuştur.

Hayranların, müverrihin ve ozanın

Daima merbut ve medyundur HARPUT

Gözyaşları dinmeyen **Fahri Kaan**

Ezel, ebed sana meftundur HARPUT. (Demirpolat, 2013: 368)

Dilşad Hanım: Harput'un Saray Köyü'nden merhum Küçük Bey'in kızıdır. Yüksek ve asil bir konak terbiyesiyle yetişen ve mutlak surette kendisine okuma ve yazma öğretilen Dilşad Hanım, muhitinin ve sonra bir zamanlar bahçelerinde bülbüller şakıyan saray havasının da tesiriyle ruhunda beliren şiir merakı günden güne artmış, şimdi bütün konuşmalarını vezne alarak hoşsohbet ve nüktedan bir halk şairimiz olmuştur.

Perçenç'te sattın bağı
 Güzel yaptın konağı
 Dut'la mevlid mi olur
 Hey alemin kaltağı (Demirpolat, 2013: 231)

Minas Cereyanoğlu: 1730'da Harput 'ta doğan Minas, Anadolu'da yetişmiş Ermeni kökenli âşıklardandır. Türkçe destanları ve âşık tarzı şiirleri ile tanınan Minas, Anadolu'nun muhtelif şehirlerinde dolaştıktan sonra İstanbul'a gelip yerleşmiştir. 1813'te İstanbul'da vefat eden âşık, Pangaltı Ermeni Mezarlığına gömülmüştür. Mayıs 1766'da yaşanan büyük İstanbul zelzelesi hakkında biri Türkçe, üçü Ermenice dört destanı vardır. Şiirleri Erivan M. Maştotz Ktb. Nu. 9696 da bulunan el yazma cönkte yer almaktadır. Cönk 1802 de Beyoğlu'nda istinsah edilmiştir.

Ceryanoğlu, sözün burada kalsın
 Şükür bu sahete, Hünkâr sağ olsun.
 Mevlâ kendisine ömürler versin
 Açıldı bezesden, güldİ Isdambol (Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, 1986: 366-367)

Nimri Dede: Asıl adı İsmail, soyadı ise Dehmen olan Nimri Dede, 1909 yılında Elazığ ilinin Keban ilçesine bağlı Pınarlar köyünde dünyaya gelmiştir. Anne ve babasını kaybettikten sonra akrabalarının yanına İstanbul'a gitmiştir. Uzun yıllar burada yaşayan Nimri Dede, çok önemli şahsiyetlerle tanışarak kendisini geliştirmiştir. (Buran, 2006: 3). 1970 yılında Keban'a kesin dönüş yapıp, ölene kadar burada yaşamıştır. 1986 yılında ise vefat etmiştir.

Nimri Dede, 1966 yılından itibaren çeşitli aralıklıklarla Konya'da düzenlenen Türkiye Âşıklar Bayramı'na katılmıştır. Sekizinci geleneksel âşıklar bayramında şiir dalında, “Gufrani Ödülü”nü almıştır. (Buran, 2006: 19) Alevi-Bektaşî inancına sahiptir. Şiirlerinde bu etkiyi görmek mümkündür. Bir şiirinde doğum yeri olan Nimri köyünü şöyle anlatmaktadır:

Keban kazasının güzel Nimrisi
 Dıştan görünüşü mesuda benzer
 Haktan mahrum kalan cahil, cimrisi
 Fitneden yoğrulan hamura benzer (Buran, 2006: 234)

Âşık Hasan: Adı Hasan Gökalp'tır. 26 Aralık 1939 tarihinde Keban'a bağlı Nimri köyünde doğmuştur. İlköğretimini köyünde tamamlamıştır. Alevi- Bektaşî inancına mensup bir halk âşığıdır. Hayatının çeşitli dönemlerinde farklı işlerde çalışmıştır. Emekli olduktan sonra Elazığ'a yerleşmiştir. Şiirlerinde genellikle âşık Hasan mahlasını kullanır.

Size hizmet etmek istedi **Hasan**
 Başta pek çıkmadı onu anlayan
 Adı Pınarlar'da suyu olmayan
 Bana zor gelecek burada yaşamak

Elazığ'da akademik düzeyde yapılan çalışmalarla da âşıklık geleneğinin yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması sağlanmıştır. 26 Ekim 1985 tarihinde Fırat Üniversitesi tarafından "1. Âşıklar/Şöleni" adlı âşıklar toplantısı yapılmıştır. Bu ilk ve büyük etkinlik Prof. Dr. Saim Sakaoğlu ve Prof. Dr. Tuncer Gülensoy'un çalışmaları sonucunda olmuştur. Bu etkinliğe davet edilen âşıklar ise şunlardır: Kayseri'den Karşlı Âşık Sadi Değer/Hasretî (1929), Feke/Adana'dan Âşık Hacı Karakılçık (1948), Ankara'dan Samsunlu Âşık Kemalî Bülbül (1928), Çıldır/Kars'tan Âşık Dursun Durdağı ve Kayseri'den Sivaslı Âşık Osman Ağca (1956), Âşık Nuri Karataş/Çırağî (1947), Âşık Erol Aydın/Erganî (1954) ve Yaşar Polat/Bayramî (1941).

15 Haziran 2000 tarihinde Elazığ Valiliği tarafından düzenlenen "8. Uluslararası Hazar Şiir Akşamları" bünyesinde "Türk Dünyası Âşıklar Şöleni" programı düzenlenmiştir. Türk Dünyası'nın önemli âşıkları bu şölene katılmışlardır. Bu âşıklar şunlardır: Toganbay Abdiyev (Kırgızistan), Abdunazar Payanov (Özbekistan), Zülfiye İbadova (Azerbaycan), Termayhan Kurbanov (Gürcistan), Berik Jusipov (Kazakistan), Nuri Çırağî (Türkiye).

Dönemin Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı olan Prof. Dr. Esmâ Şimşek hocamızın büyük gayretleri sonucunda, 16 Mayıs 2012 tarihinde "1. Geleneksek

“Âşıklar Şöleni” adlı program yapılmıştır. Âşıklık geleneğinin devam ettiği farklı bölgelerden sekiz âşığımızın katıldığı bu şölen büyük bir heyecan yaratmıştır. Bu şölene katılan âşıklar şunlardır; Muhsin Yaralı (Ağrı), Ozan Nihat (Denizli), Abdullah Gizlice (Osmaniye), Gül Ahmet Yiğit (Hatay) ve Eyüp Tadil (Adana), Selahattin Kazanoğlu (Erzurum), Temel Turabi (Erzurum), Ahmet Poyrazoğlu (Van).

3 Mayıs 2013 tarihinde yine Prof. Dr. Esmâ Şimşek hocamızın yoğun çalışmaları sonucu Fırat Üniversitesi'nin destekleriyle, Öğrenci Konseyi Başkanlığı tarafından “2. Geleneksel Âşıklar Şöleni” adlı program düzenlenmiştir. Şölene, Âşık Ahmet Poyrazoğlu, Mürsel Sinan Uğursu, Abdullah Gizlice ve Temel Turabi gibi günümüzün en önemli âşıkları katılmışlardır. Bütün bu çalışmalarla âşıklık geleneği yaşatılması ve toplumumuza tanıtılması amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ÂŞIK KUL MANSUR'UN HAYATI VE ÂŞIKLIĞI

1.1. Hayatı

1.1.1. Soyu

Kul Mansur, Elazığ'ın Karakoçan ilçesine bağlı Akbulak köyündendir. Âşığın soyu Urfa'ya kadar dayanmaktadır. Anadolu'nun büyük aşiretlerinden biri olan İzol aşiretinin bir mensubudur. Mansur'un kendi araştırmalarına göre ataları, ilk olarak Urfa bölgesinden büyük bir aşiret halinde göç ederek, Tunceli ilinin Mazgirt ilçesine bağlı Riçik köyüne yerleşmişlerdir. Bu büyük aşiret bu bölgeye yerleşince çevresindeki diğer yerli aşiretlerin baskısına uğramıştır. Bölgedeki baskılar sonucunda bu aşiret yapısı parçalanıp çeşitli kollara ayrılmıştır. Bu kollar farklı coğrafyalara yayılarak yaşamlarını devam ettirmişlerdir.

Kul Mansur'un mensup olduğu kol Elazığ'a bağlı Karakoçan ilçesine göç etmiştir. Bağlı bulunduğu bu aşiret koluna ise "Kiğilılar" denilmektedir. Diğer kollar ise Malatya ve ilçelerine göç etmişlerdir. Günümüzde ise hala kendilerini İzol aşireti mensubu olarak görmektedirler. Kul Mansur'un bağlı bulunduğu "Kiğilılar" ise Alevi inancına intisab etmişlerdir. Ancak Malatya ve ilçelerinde bulunan diğer aşiret kolları ise Sünni inancına sahiptir. Kul Mansur şiirinde kendini şöyle tanıtmaktadır:

Tanrıdan gelen bir kulum
Bilen beni böyle bilsin
Ali'ye dayanır yolum
Bilen beni böyle bilsin (102/1)

Mansur'un annesi ise Elazığ ilinin Palu ilçesindedir. Bu ilçesinde bulunan "Suroğlu" aşiretine mensuptur. Âşığa göre, "Suroğlu" aşireti Türkmen kökenlidir. Âşığımız bu durumu ise bir gurur vesikası olarak kabul etmektedir.

1.1.2. Doğum Yeri ve Tarihi

Kul Mansur, yedi kardeşin ikincisi olarak 25. 10. 1970 yılında Almanya'nın Frankfurt eyaletinde doğmuştur. O, yedi yaşındayken ailesiyle birlikte Türkiye'ye gelmiştir. Çeşitli sıkıntılar nedeniyle yurt dışında nüfus kaydı yapılamayan Kul Mansur, Türkiye'de kayda geçirilmiştir. Âşığımızın, Türkiye'de nüfus kaydına geçirilmesi nedeniyle resmi düzeyde doğum kaydı Elazığ iline bağlı Karakoçan ilçesinin Akbulak köyündedir.

1.1.3. Adı ve Mahlası

Âşığımızın adı Mansur soyadı ise Çiftçi'dir. Kendisine mahlas olarak, “kul” sözcüğünü seçmiştir. Burada üzerinde durulması gereken önemli noktalar ise, “kul” ve “mansur” sözcükleridir. Çünkü bu iki sözcük Alevi- Bektaşî kültüründe oldukça önemlidir. Aleviler ve Bektaşîler, felsefelerinin biçimlenme sürecinde, görüşlerine kaynak olarak yüceltikleri Hallâc-ı Mansur'u; dünyalaşan inançlarının toplumsallaştığı yerle, (cem törenindeki Dar-ı Mansur) yani meydanla özdeş kılarak ölümsüzleştirdiler. (Korkmaz, 2008a: 215) Bu ölümsüzleştirme sadece cem törenindeki Dar-ı Mansur'la sınırlı kalmamıştır. Alevi- Bektaşî toplumu, “Mansur” ismini çocuklarına ad olarak koymuşlardır. Bu şekilde gelecek nesillere bu isim ile birlikte bir kültür aktarılmaya çalışılmıştır. Böylece toplumsal bellek canlı tutulmuştur. Âşığın şiirinde bu durum şöyle anlatılmıştır:

Ağlarım feryadım yoktur
Hiçbir şeyde tadım yoktur
Bir kimliğim adım yoktur
Mansur denen biriyim ben (86/4)

Bu durum Türk toplumundaki ad koyma geleneğinin yansıması olarak ele alınabilir. “Kul” mahlası Alevi- Bektaşîliğe intisab eden anlamında alınmış bir sözcüktür. Mansur adı âşığımıza babası tarafından verilmiştir. Âşığımız, Alevilik inancına bağlıdır. Bu bakımdan kendisini bu inancın bir kölesi sayar. Bağlılığını bildirmek için kendisine “kul” mahlasını almıştır. Şiirlerinde mahlasını sıklıkla

kullanmaktadır. Hallac-ı Mansur'a karşı duyduğu sevgiyi şiirlerinde sıklıkla işlemektedir. Adı ve mahlasının kaynağının da bu sevgi olduğunu şöyle anlatmaktadır.

Sen bir canan idin bende can idim
Narin vücudunda beyaz ten idim
Ben ben değil idim ben bir sen idim
Mansur senden gelir **kul** senden gelir (364/4)

Şiirden de anlaşılacağı üzere Hallac-ı Mansur'un çektiği sıkıntılar her zaman âşığın hafızasında ilk günkü gibi canlıdır. Kendisi de bu ismin ve mahlasın sorumluluğunu bilmektedir. Bu sorumluluk çerçevesinde yaşamaktadır.

1.1.4. Yakın Çevresi

1.1.4.1. Babası

Âşığın babasının adı Ali'dir. Yoksul bir ailenin ilk çocuğu olarak 1940 yılında doğmuştur. Sekiz kardeşin en büyüğü olan Ali Bey, aile içerisinde evinin geçimine sağlamak için çalışan tek kişidir. Ali Çiftçi'nin babasının adı İbrahim'dir. Ali Bey, askerliğini jandarma olarak otuz aylık bir zaman diliminde yapmıştır. Askerdeyken babasının ölüm haberini alır. Askerden geldikten sonra ailesinin bütün sorumluluğunu alır. Çünkü ailesi artık perişan ve yoksul bir haldedir. Geçim sıkıntısına düşen Ali Çiftçi bütün köyleri gezer ve at ticareti yapar. Fakir bir ailede büyüyen âşığımızın babası hayatta sürekli olarak zorluklarla mücadele etmiştir. Almanya'nın ülkemizden işçi talebinde bulunduğu zamanlarda Çiftçi ailesinden küçük kardeşe de davetiye gelir. Ancak ailenin en küçük bireyi bu daveti kabul etmez ve gitmeyi reddeder. Bu olaydan sonra Mansur'un babası kardeşine gelen davetiyenin boşa gitmemesi için kardeşinin adına 1964 yılında Almanya'ya gider. Daha önceleri Akbulak köyündeki toprak ağalarının yanında ırgat olarak çalışan âşığımızın babası artık daha büyük paralar kazanmaktadır. 1967 yılında köyüne büyük paralarla dönen Ali Bey yanında çalıştığı ağaların bazı topraklarını alır. Aldığı arazileride kardeşlerinin üzerine geçirir. Para kazanıldığını gören küçük kardeş de âşığımızın babasının yanına Almanya'ya gitmeye karar verir. Mansur'un babası ve amcası birlikte Almanya'nın yolunu tutarlar. Bir yıl

sonra Almanya'dan dönen âşığımızın babası aynı yıl tekrar evlenir ve eşini alarak yurt dışına gider.

Ali Çiftci, şuanda yetmiş beş yaşındadır. Kul Mansur'un yaptığı kaza nedeniyle üzülmektedir. Bu olay yüzünden çeşitli zamanlarda sağlık problemleri yaşamaktadır. Hayatta sürekli kendini geliştirerek yaşamıştır. Alevi- Bektaşî geleneğini en iyi şekilde yaşamaktadır. O, bütün ibadetleri yerine getirmektedir. Namazını kılmakta ve orucunu tutmaktadır. Asıl mesleği duvar ustalığı olmasına karşın Almanya'dan geldikten sonra esnafılık yapmıştır. 1980'den beri açtıkları bakkal dükkânını hala işletmektedir.

1.1.4.2. Annesi

Zekiye Hanım, Elazığ'ın Palu ilçesindedir. Bu bölgede bulunan "Suroğlu" aşiretine mensuptur. Kul Mansur'a göre annesinin bağlı bulunduğu aşiret, Türkmen aşiretidir. Özellikle anne tarafı âşığımızın düşünce dünyasını şekillendiren en büyük etmenlerdendir. Dedesi, Sünnî olmasına rağmen Alevi- Bektaşî geleneğine sıkı sıkıya bağlıdır. Dedesi seksen beş yaşına kadar yaşamıştır. Âşığımız küçük yaşlardayken dedesi trafik kazası geçirmiştir. Kul Mansur, dedesinin yardımına koşan ilk kişi olmuştur. Vücudunda birçok kırığı olan dedesi ilerleyen yaşıyla nedeniyle de bakıma muhtaç kalmıştır. Âşığımız, dedesinin yanı başında beklerken dedesi bir gece hasta yatağında birden bire "Açılın Kapılar Şaha Gidelim" adlı deyişi okuma başlamıştır. Bu deyiş ileriki hayatını değiştirecek olaylardan biridir. Çünkü duyduğu bu sözleri bir daha asla unutmamıştır. Kul Mansur'un annesi ve annesinin ailesi âşığımız için oldukça önemlidir. Çünkü hayattaki en değerli zamanları onlarla paylaşmıştır. Babasının yanlarında olmadığı zamanlarda annesiyle kader ortaklığı yapmıştır. Onunla birlikte gözyaşı döküp mücadele etmiştir. Bu durumu şiirinde şöyle anlatmaktadır:

O yuvanı viran ettiğim gibi
 Bir derdine bin dert kattığım gibi
 Üzülme sen yine gittiğim gibi
 Gelip gözyaşını silerim anne (166/4)

Mansur, annesinden sadece askere gittiğinde ayrı kalmıştır. Bu ayrılık da onu fazlasıyla etkilemiştir. Askerdeyken yazdığı şiirinde annesine şöyle seslenmektedir:

Kaldır kollarımı yalvar Allah'a
 O masum yüzünü görsem bir daha
 Belki bir akşama belki sabaha
 Sessizce kapımı çalarım anne (166/2)

Annesi hiçbir eğitim almamıştır. Ancak hayatta kendisini en iyi şekilde yetiştirmiştir. Kul Mansur'a göre, annesi kardeşlerine ve kendine hem annelik hem de babalık yapmıştır. Fedâkar bir Anadolu kadınıdır.

1.1.4.3. Kardeşleri

Ali ve Zekiye Çiftçi'nin yedi çocuğunun ikincisi olan Âşık Mansur'un, Halide adında bir ablası, Yansur, Orhan, Muhterem, Cenk ve Eren isminde beş tane de kardeşi vardır. Kul Mansur'un ablası Halide Hanım, Mansur'dan bir yaş büyüktür. Evli ve iki çocuk sahibir. Elazığ'ın Ulukent mahallesinde yaşamaktadır. Erkek kardeşleri olan Yansur ve Orhan Çiftçi, yurt dışında yaşamaktadır. İki kardeş Almanya'da bir temizlik firmasına sahiptir. Orhan Çiftçi evli ve iki çocuk sahibidir. Yansur Bey ise bekarıdır.

Muhterem Hanım, âşığımızın kendisinden küçük kız kardeşidir. Evli ve iki çocuk sahibidir. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir lise'de coğrafya öğretmenliği yapmaktadır. Diğer erkek kardeşleri ise Cenk ve Eren Çiftçidir. Cenk Bey, âşığımızın geçirmiş olduğu trafik kazasında hayatını kaybetmiştir. Asıl mesleği tarih öğretmenliği olan ancak atanamadığı için polislik sınavını kazanarak polislik mesleğine geçmiştir. Eren Çiftçi ise kardeşlerin en küçüğüdür. Elazığ'da yaşayan Eren Bey evlidir.

1.1.5. Evliliği ve Çocukları

1.1.5.1. Evliliği

Nuray Çiftçi, 27.04.1977 tarihinde Tunceli merkeze bağlı Akpazar beldesinde dünyaya gelmiştir. Tunceli bölgesindeki Tilvenk aşiretindedir. Bölgede oldukça etkin ve büyük bir aşirettir. Pertek bölgesinin çeşitli kısımlarında boylar halinde yaşamaktadırlar.

Âşığımız, 1993 yılında askerden gelmiştir. Bu tarihten sonra babası evlenmesi için Kul Mansur'a baskı yapmaya başlamıştır. Gelin adayının bulunması içinde tanıdıklarına haber yollamıştır. Beklediği haber Ali Bey'in yeğeninden gelir. Bundan sonra gelişen olayları Kul Mansur şöyle anlatır: *“Babam bir gün beni yanına çağırdı. Bende dükkândaki işlerimi bitirdikten sonra yanına gittim. Lafı çok fazla uzatmadan yarın hazırlığımı yapıp Akpazar'a gitmemi söyledi. Amcamın kızının bana birini bulduğunu anladım. Sabah olduğunda yola koyuldum ve öğle vakitlerine doğru Akpazar'a kavuştum. Beni amcamın kızı karşıladı ve bana bir kısmet bulduğunu söyledi. Ancak söyleyecekleri bitmemişti. Bulduğu kızın bugüne kadar kimseyi beğenmediğini ve seçici biri olduğunu söyledi. Bunları duyduğumda bütünüyle hayal kırıklığına uğradım. İçimde bu kıza karşı büyük bir ön yargı oluştu. Bütün hazırlıkları tamamladıktan sonra görücü evine doğru yola çıktık. Kızın babası Amerika'da işçi olarak çalışan zengin birisiydi. Görücüye gittiğimizde izine gelmişti. Kızın ailesi, bizleri kapıda oldukça sıcak bir şekilde karşıladı. Oturma odasına geçtikten sonra on yedi yaşında çok güzel bir kız elinde kahve fincanlarıyla içeriye girdi. İlk kez eşimi o an görmüştüm. Bu kadar güzel biri benimle evlenmez dedim içimden. Sonra kahveleri içip kalktık. Ben hiç durmadan Elazığ'ın yolunu tuttum. Gurur yaptığımdan dolayı karşı taraftan cevap gelmeden kızı beğenmediğimi ve istemediğimi söyledim. Kader ya, babam bu durumu duyunca çok üzüldü ve hastalandı. Bu olaydan sonra vicdan azabı çekmeye başladım. Telefonun başına geçerek amcamın kızını aradım ve kızı tekrar istemeye gitmelerini istedim. Akrabalarım istemeye gittiklerinde olumlu bir cevap aldılar. Ancak hem istemeye hemde nişanıma gitmedim. 29.08. 1993 tarihinde güzel bir düğünle evlendim.”*

Bu evlilikten üç çocukları olur. 27.07.2009 tarihinde büyük çocukları olan Helin lise sınavını kazanır. Bunu kutlamak için âşığımız ailesi ve izine gelen erkek kardeşiyle, Aleviler açısından oldukça kutsal olan Munzur gözelerine pikniğe giderler. Pikniklerini yaptıktan sonra dönüş yoluna geçerler. Dönüş yolunda Kul Mansur kullandığı aracın kontrolünü kaybeder ve büyük bir kaza yapar. Kul Mansur, gözlerini günler sonra hastahane açar. Kalktığında ailesinden herhangi bir kimseyi göremez. Onların nerede ve nasıl olduğunu sorar. Acı gerçek kendisine ancak iki gün sonra söylenir. Çünkü bu kazada eşini ve erkek kardeşini kaybetmiştir. Kul Mansur önceleri buna inanmak istemez. Bu durum onun için büyük bir yıkım olur. Günlerce bu kötü kabusun bitmesini bekler. Bu olaydan ötürü sürekli kendini sorumlu tutar. Çok büyük acılar çeker. Çünkü

üç tane çocuğuyla bir başına kalmıştır. Artık yaşamak istememektedir. Çeşitli zamanlarda intiharı düşünür. Ancak çocuklarının varlığı ve onlar için yaşaması gerektiği onu bu düşünceden vazgeçirir. Yıllarca gözyaşını içine akıtır ve bu durumu hiçbir zaman çocuklarına yansıtmaz. İçindeki büyük acıları dindirmek için iyice şiire yönelir.

Budur gerçekler davası
Mansur'un bitti havası
Yıkıldı gitti yuvası
Kor gibi söndü gariban (83/4)

Talihsiz bir kaza sonucu kaybettiği eşine yazdığı bu şiir onun duygularını anlatması açısından oldukça önemlidir:

Senden kalan son hatıra resmini
Sol göğsüm üstüne yapıştırdım yâr
Yıllar yılı sayıkladım ismini
Hayalle günümü geçiştirdim yar

Senin yokluğunu kabul etmedim
Başım alıp dört bir yana gitmedim
Bülbül gibi dört beş dalda ötmedim
Kendime üç çiçek yetiştirdim yar

Senin yokluğunu unutmak çok zor
Hasretin içimde ateşten bir kor
Takatin var ise gel bu hali gör
Gecemi gündüzle karıştırdım yar

Kul Mansur'um seni görmek bir hayal
Geçmişse bir hakkın yar eyle helal
Cennetteysen ölene dek orda kal
Toprakla bedenim öpüştürdüm yar (Kul Mansur arşivinden)

Kul Mansur'un özellikle eşini kaybettiği tarihten sonra yazdığı şiirler, kazanın bütün acı izlerini yansıtmaktadır. Her kelimesinde ve cümlesinde, bu dünyada yaşadığı tarifsiz acıyı anlatmaktadır. Çünkü artık çocuklarından ve akrabalarından sakladığı acısını kelimelere dökmektedir. Özellikle tarafımızca yapılan derleme çalışmalarında Mansur'u tanıyan insanlar, onun adeta kapalı bir kutu olduğunu söylemişlerdir. Hatta bu insanların çoğu, Mansur'un şiir yazdığını ve âşıklık geleneğini sürdürdüğünü bilmemektedir. Âşığımızın sadece saz çalıp, şarkı söylediğini belirtmektedirler.

1.1.5.2. Çocukları

Helin Çiftçi: 27.03.1995 tarihinde Elazığ'da doğmuştur. İlk ve orta eğitimini Kıbrıs Şehitleri İlköğretim Okulu'nda tamamlamıştır. Okulunu iyi bir dereceyle bitirerek girdiği sınavla Elazığ Merkez Anadolu Lisesi'ni kazanmıştır. Lise hayatında oldukça başarılı olan Helin Çiftçi annesinin ölümü üzerine bir bunalıma girmiştir. Ancak gerek öğretmenleri gerekse babasının desteğiyle bu sıkıntıları aşmış ve üniversite sınavını kazanmıştır. Şu anda Celal Bayar Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünü okumaktadır.

Edanur ve Şevval Çiftçi: 17.02.1997 tarihinde tek yumurta ikizi olarak doğmuşlardır. Edanur ikizine göre daha önce doğmuştur. Elazığ Adalet Lisesi'ni bitirmişlerdir. Şuan ise üniversite sınavına hazırlanmaktadır. Doğdukları zamandan bugüne kadar eğitim ve sosyal hayatlarında hiçbir zaman birbirlerinden ayrılmamışlardır. Birbirlerine oldukça fazla benzemektedirler. Babaları çoğu zaman ikisini karıştırmaktadır.

1.1.6. Öğrenim Hayatı ve Gençliği

İlkokulu Elazığ'ın Karakoçan ilçesine bağlı Akbulak köy okulunda okumuştur. İlkokula ablasıyla birlikte başlamışlardır. 1980 yılındaki ihtilalde okudukları ilkokul kurşunlanmıştır ve öğretmenin sağ görüşlü olması nedeniyle köyde eğitim vermesi engellenmiştir. Bu olay yüzünden bir yıl ertelemeye ortaokula başlamışlardır. İki kardeş ilkokulu dereceyle bitirmişlerdir. Ortaokulun birinci sınıfını Karakoçan bölge yatılı okulunda okumuştur. Eğitim hayatı Elazığ'a gelene kadar yatılı okulda geçmiştir. Elazığ'a gelince ise 100. Yıl Ortaokulu'na kayıt olmuştur. 100.yıl ortaokulu mesafe

olarak evlerine oldukça uzak olmasına karşın Kul Mansur ablasıyla birlikte her gün yürüyerek okula gidip gelmiştir. Okula gittiği bu yıllarda büyük ekonomik sıkıntılar yaşamaktadır. Orta okuldan mezun olduktan sonra Elazığ Lisesi'ne kayıt olur. Ancak maddi imkansızlar nedeniyle kendisini okula pek veremez. Liseye başladığı ilk dönemde dokuz tane dersten de başarısız olmuştur. İkinci dönem ise dersleri düzeltmiş ve artık sıkıntılarını aşmıştır. Aksilikler Kul Mansur'un yakasını bir türlü bırakmamaktadır. Aynı yıl içinde Almanya'daki kardeşi yabancılar tarafından vurulmuş ve bu olay üzerine babası tekrar yurt dışına gitmek zorunda kalmıştır. Çalışıp ailesine bakabilmek için, Kul Mansur okulu bırakmak zorunda kalmıştır. Okulu bıraktıktan sonra artık Kul Mansur'da, gördüğü rüyanın etkisiyle saza karşı bir merak başlamıştır.

Kul Mansur, gençliğini hiç yaşayamadığını söylemektedir. Onun için gençlik; hatırlanması bile acı veren bir dönemdir. Gençliğinde babası yurt dışında olduğu için ailesinin bütün sorumluluğunu almıştır. Babasının köyde ağalardan aldığı arazileri amcaları onların elinden almıştır. Amcaları bu toprakları onlara tekrardan para karşılığında kiralamıştır. Âşığımız annesiyle tarlalarda ırgatlık yapmıştır. Kırk gün boyunca elle ekin biçmişlerdir. Evlerinde yiyecek bir parça ekmek yokken para kazanmak için aç sussuz tarlalarda çalışarak geçimini sağlamaya çalışmıştır. Para kazandıkları zamanlarda ise ailesine o parayla un almak için otuz kilometrelik bir mesafede yıllarca gidip gelmiştir. Babalarından bir süre haber alamamışlardır. Bu süre içinde ayaklarına giyecek bir çarık bile bulamamışlardır. Âşık Mansur, küçük yaşına rağmen annesiyle birlikte çobanlık yapmıştır. Babasından uzun süre sonra mektup ve bir miktar para gelmiştir. Babası bir kaç yıl sonra tekrar Türkiye'ye dönüş yapmıştır. Ancak babası döndükten sonra kardeşi Almanya'da vurulmuştur. Babası tekrar yurtdışına gitmek zorunda kalmıştır. Yine bütün yük âşığımızın sırtına binmiştir. Kul Mansur bu olaydan dolayı liseyi bırakmıştır. Kendilerine ait olan bakkal dükkanını işletmeye başlamıştır. 1992 yılında ise askere çağırılmıştır. Acemi birliği Isparta Dağ Komando okuludur. Burası oldukça zor koşullara sahip bir yerdir. Eğitim süresi oldukça sıkıntılı geçmiştir. Ancak kırk beş gün sonra ailesiyle iletişime geçebilmiştir. Acemi birliğini bitirdikten sonra usta birliği olan Mardin'in Midyat ilçesine gönderilir. Aylarca dağlarda çadırlarda yaşadıkten sonra askerliğini bitirmiştir. Askerden geldikten sonra ise evlenmiştir.

Kul Mansur'um derdi kederi böldük
 Doğarken ağladık yaşarken öldük
 Eller kuru iken biz ise göldük
 Annemden doğalı yüzüm gülmedi (178/4)

Bu şiirinde ise yaşadığı gençliği ve hayatını adeta bizlere özetlemiştir. Çünkü Mansur'a göre dünyaya geldiği günden itibaren hep acı çekmiştir. Kendisini hep sıkıntıların içinde bulmuştur. Bu yüzden ne çocukluğu ne de gençliğini yaşayabilmiştir.

1.1.7. Mesleği

Kul Mansur, şu anda özel bir şirkette pazarlamacılık yapmaktadır. Pazarlamacılığın yanında ise bir âşık olarak birçok etkinlikte yer almaktadır. Kul Mansur, ülkemizin önemli birçok sanatçısıyla ortak konserlere çıkmıştır. Bunun dışında festivallere, düğünlere ve özel gecelere katılmaktadır. Bunlarla birlikte hayatının çeşitli dönemlerinde mensup olduğu inancın daha iyi anlaşılması ve sorunlarının çözülmesi için dernek çalışmalarında da yer almıştır.

2007 yılında Elazığ merkezli Hacı Bektaş-ı Veli Derneği'nin başkanı olmuştur. Kul Mansur böylece büyük bir sorumluluk almıştır. Çünkü ülkemizdeki büyük sıkıntılar mensubu olduğu inanç kesimini de etkilemektedir. Başkanlığını aldığı derneğin borcu birikmiş ve sorunlar artık önüne geçilmez bir hal almıştır. Bütün sorunları bir bir çözen Kul Mansur, Elazığ'da El- Cem (cemevi) kurulduktan sonra derneği fesh eder ve derneğin mal varlığını ise bu cem evine bağışlar. Bunun yanı sıra Kul Mansur, aynı zamanda cem evlerinde gönüllü olarak zakirlik görevini yerine getirmektedir.

1.2. Âşıklığı

1.2.1 Âşıklığını Hazırlayan Ortam ve Etmenler

1.2.1.1. Gönül Dünyası

Kul Mansur'un gönül dünyası oldukça saf, temiz ve zengindir. İnsanları ayırtmayan, vatani ve milletini seven, bayrağı ülkesinde yaşayan insanların ortak değeri olarak gören bir âşıktır. Dünyadaki bütün kavramları Allah'ın bir tecellisi olarak görür. Savaşlara ve kavgalara karşıdır, ülkemizin içinde bulunduğu durumu

kabullenmemektedir. Mustafa Kemal Atatürk'e karşı ayrı hisler beslemektedir. Şiirlerinin bazılarında ülkenin içinde bulunduğu bu durumu Atatürk'e şikâyet etmektedir. Alevi- Bektaşî inancının felsefesi haline gelen Yunus Emre'nin, "yetmiş iki milleti bir nazarda görmek" düşüncesine sıkı sıkıya bağlıdır.

Kul Mansur, Yunus Emre'nin hayatından ve şiirlerden etkilenmiştir. Gönül dünyasında Yunus Emre değerli bir yerdedir. Büyük insan sevgisini ve tarikata olan bağlılığını ona borçludur. Onun şiirlerine bakıldığında Allah, Hz. Muhammed, Hz. Ali, Ehl-i Beyit sevgisi üst seviyede görülmektedir. Âşığımız adını taşıdığı Hallâc-ı Mansur'un yaşam felsefesini hayatının merkezine koymuştur. Bundan dolayı da "Enel Hak" anlayışına güçlü bir şekilde sahiptir.

Âşık Mansur, ülkemizin içinde bulunduğu sıkıntılı durumun nedenini eski dönemlerdeki kültürümüzü unutmamıza bağlamaktadır. Evrendeki bütün varlıkların Allah'ın bir tecellisi olduğuna inanmaktadır. Yunus Emre'nin büyük etkisiyle insan kalbinin insanlığın kiblesi olduğu görüşünü de savunmaktadır.

1.2.1.2. Çevresi

Âşık Mansur, bağlı bulunduğu inanç nedeniyle saz ve sözle erken yaşlarda tanışmıştır. Küçük yaşlarda gittiği cem törenleri onda güçlü bir âşıklık bilincini oluşturmuştur. Özellikle hem anne hemde babasının yakın çevresi ona Alevi kültürünü aşılamıştır. Dedesinden küçük yaşta duyduğu deyişler onu adeta büyülemiştir.

Kul Mansur'un âşıklığa başlamasında iki önemli aşamadan bahsetmek mümkündür. İlk aşama içerisinde bulunduğu manevi ortamdır. İkinci aşama ise manevi ortamın beraberinde getirdiği sazlı- sözlü ortamdır. Kul Mansur'un sazlı- sözlü ortamda bulunması cem törenlerinde zâkirlik yapmasıyla alakalıdır. Mansur'un, bu ortamlarda saz çalarken söylediği nefesler, kendinden önceki büyük Alevi âşıklarına aittir. Bir bakıma kendisine usta olarak aldığı büyük Alevi ozanların eserlerini okuması onun fahri olarak usta- çırak geleneğinin var olduğunu göstermektedir. Sazlı ve sözlü ortamın manevi etkilerle biçimlenmesiyle Kul Mansur âşık olur ve gelenek içindeki yerini alır. Daha önce belirtildiği üzere Kul Mansur'un bir ustası yoktur. Bundan dolayı Âşık Mansur saz çalmayı kendi kendine öğrenmiştir. Ancak ona asıl âşıklık hüviyeti kazandıran unsurlar sazlı- sözlü ortam ve manevi etkidir. Kul Mansur, cem törenlerinde saz çalan âşıklardan görerek âşıklığa karşı bir bilinçaltı geliştirmiştir.

Âşık Mansur, sazıyla sözüyle düğünlerde, konserlerde, meydanlarda şiirler okuyup türküler söylemenin yanında; cem törenleri için köy köy gezip zâkirlik yaptığını, cem evlerinde şiirler söylediğini ifade etmiştir. Verilen bilgilere bakılarak Kul Mansur, yetişme çevresi açısından tasavvufi ortamlarda yetişmiş bir âşıktır. Zorluklar içinde yetişmesi, cem törenlerinde zâkirlik yapması ve çevresi onun sanatçı kişiliğini etkileyen unsurlardır. Babasının kurucu üye olduğu Hacı Bektaş-ı Veli Derneği'nde yıllarca bulunmuş ve bu derneğin başkanlığını da yapmıştır

1.2.1.3. Saza ve Şiire İlgisi

Kul Mansur'un şiire ve saza yönelişi ise 100. Yıl ortaokulunda okurken Edebiyat hocası İlyas Bey sayesinde olmuştur. Öğretmenleri birgün sınıfa boş bir defterle gelir ve öğrencilere bu deftere kendilerine hoş gelen ve beğendikleri bir şairin şiirini yazmalarını istemiştir. Daha sonra ise Arif Nihat Asya'ya ait olan "Bayrak" adlı şiiri okumuştur. Hoca tarafından okunan bu şiir sınıfta bulunan bütün öğrencileri etkilemiştir. Öğretmenin okuduğu bu şiir âşığımızda bir uyanışa sebep olmuştur. Bu istekten sonra Kul Mansur, hocasına, "*hocam ben kendi şiirimi kendim yazarım. Başkasının şiirini yazmam.*" diye bir çıkışta bulunur. Bu gençliğin vermiş olduğu bir heyecandır. Hocası bu çıkışına olumlu yaklaşıp ondan kendi şiirlerini yazmasını istemiştir. Kul Mansur, o günden sonra büyük bir hevesle şiir yazmaya başlamıştır. Çeşitli aralıklarla yazdığı şiirleri hocasına gösterir. Fakat öğretmeni, Mansur'un gösterdiği bu şiirlerin ona ait olduğu noktasında tereddütleri vardır. 18 Mart Çanakkale Haftası'nda sınıf öğretmenleri öğrencilere Çanakkale Zaferi'ni anlatan şiirler yazmalarını istemiştir. Kul Mansur yazdığı "Çanakkale" adlı şiirle okulda birinci olur. Bütün bu olaylardan sonra Mansur şiire daha fazla yönelmiştir. Ortaokul sıralarından günümüze kadar şiir yazmaya devam etmiştir. Bir gece yarısı gördüğü rüyanın etkisiyle kırk liraya aldığı saz onun dünyasını değiştirmiştir. O gece gördüğü rüya sonucunda aldığı bu sazı fakir komşusuna hediye etmiştir. O dönemlerde saz çalmasını bilen amcasının oğlu ona notaların yerini öğretir. Daha sonra ise âşığımız hiçbir yardım almadan saz çalmayı kendiliğinden öğrenmiştir.

Ali Bey, Hacı Bektaş-ı Veli Derneğinin kurucu üyesidir. Babası, Mansur askerden geldikten sonra onun bu derneğe daha sık gelmesini istemiştir. Kul Mansur o dönemden sonra derneğe sıkça gitmeye başlamıştır. Günlerden birgün derneğin misafiri olarak Arif Sağ gelir. Dernek üyeleri Kul Mansur'dan, Arif Sağ'ın karşısında saz çalmasını

istemişlerdir. Kul Mansur bu isteği geri çevirmez ve sazı eline alır. Arif Sağ, yeteneğini görünce onun bu yolda ilerlemesini istemiştir.

1.2.1.4. Alevi- Bektâşi Kültürünün Etkileri

1.2.1.4.1. İnancı ve Dünya Görüşü

Kul Mansur, Elazığ ilinde yaşayan ve âşıklık geleneğini devam ettiren tek saz şairidir. Elazığ'ın Karakoçan ilçesindeki, “Kiğilılar” aşiretinden olan âşığımız Alevi'dir. Bu bölgede yoğunlaşmış bir Alevi topluluğu bulunmaktadır. Bundan dolayı Kul Mansur bu inancı küçük yaşlardan itibaren yaşamaktadır. Kendisini bu inanç dairesinde yetiştirmiştir. İnancın gereklerini tam olarak yaşamakta ve bunu çevresine de yaymaktadır. Bu çalışmaları doğrultusunda dernek ve vakıf başkanlıkları yapmıştır. Elazığ ve çevresinde bulunan cem evlerinin sorunlarını çözmek onlara bir statü kazandırmak için birçok çalışmanın içinde bulunmuştur. Bu durumları Kul Mansur'un şiirlerinde görmek mümkündür. O, şiirlerinin çoğunda din büyüklerini, tasavvuf ehlini, Ehl- i Beyt'i, Hz. Muhammed'i, (s.a.v.) Allah'ı işlemiş ve onlardan medet ummuştur.

O'nun gönlü bizim dergâhımızdır
Herkes ona desin öz şahımızdır
Dillerde dolaşan hak duamızdır
Benim şahım Hâk Muhammed Ali'dir (359/2)

Musikinin evrensel olduğuna inanan Kul Mansur, gerçeğin bu yolla gönüllere işleyebileceğine inanır. Hz. Muhammed (s.a.v.) ve Ehl- i beyt yolunun yayınlarla ve musikiyle bütün dünyaya yayılmasını istemektedir. Kul Mansur, güçlülerin zayıfları ezmediği, siyasilerin insanları sınıflara ayırmadığı, kurt ile kuzunun yanyana gezdiği bir dünya özlemi içerisindedir. Dünyadaki sıkıntıların kaynağını küresel çaptaki menfaat grupları olarak görmektedir. Onların oyunları sayesinde anne ve babanın, evlada düşman olabileceğine inanır. Ülkemizde bulunan farklı mezhep ve toplulukları bir zenginlik kaynağı olarak görür. Türk kimliği ve bayrağı onun için bu zenginliklerin birleştirici unsurudur. Günümüzde mensubu bulunduğu inancın siyasi bir araç olmasına karşı durmaktadır. Toplumun Alevi inancı konusunda bilgisinin az olduğunu

savunmaktadır. Ona göre Aleviliğin günümüzdeki hâli almasının nedeni dedelerdir. Çünkü Kul Mansur, dedelerin gerçekleri söylemediğini ve hak olanı sakladığına inanır.

Yüce Mevla'm bu dünyaya
Yıkana karşı geleniz
Bir insana har gözlerle
Bakana karşı geleniz (140/1)

Mansur'u siyaset ve Alevilikle ilgili düşünceleri oldukça önemlidir. Ona göre; Alevi kimliğine herhangi bir siyasi lider ya da bir ideoloji yön veremez. Alevi toplumunu siyasi bir araç olarak kullanmaya ve Alevileri yönlendirmeye kimsenin hakkı yoktur. Alevilik herhangi bir zümrenin tekeline giremez. Çünkü taraf olmak ayrışmak ve ötekileştirilmektir. Taraf olunması inançsal bakış açısına taban tabana zıttır. Aksi tâktirde ne yetmiş iki millete tek nazardan bakabilir, ne de hümanist ve kucaklayan olunabilir. Dolayısıyla bu tür yönelişler, ya inançsal kültürünü yok sayıp herhangi bir ideoloji ile kendini tanımlar ki, o zaman bunun adı da alevilik olmaz. Bu aleviliğin asimilasyonu da değil, direk imhasıdır. Oysa aleviliğin özüne uygun hareket etmek mecburiyetindedir. İşte o zaman alevi söylemi olan varlığın birliği ve tek nazardan bakmayı, hümanist ve kucaklayan olmayı yerine ikame etmiş olur.

1.2.1.4.2. Zakirliği

Zakir, zikir kelimesinden gelmektedir. Zikir ise Allahı anmak demektir. Cemdeki on iki hizmet içinde önemli bir yere sahip olan zakir, Alevi inancını ve geleneklerini aktarmakla görevlidir. Cem'de düvaz, mersiye, deyiş ve nefes söyler. Zakirin en önemli görevi ise saz çalmasıdır. Alevilerde âşık, hâkkı ve adaleti temsil eder. Zakir de denilen âşığın dilinden ve bağlamanın telinden yükselen sesler kutsaldır. Anadolu Alevi inanışına göre Kur'ân'ın ebedi ve küresel mesajları ancak ses/ söz/ bağlama üçlemesiyle açığa çıkar. (Zelyut, 2012: 229)

Âşık edebiyatındaki önemli âşıklardan bazıları da zakirlik yapmış veya bu kültürden gelmişlerdir. *“Küçüklüğünden itibaren âşıklığa, ozanlığa ilgi duyan, heveslenen bir kişi, bilen birisinin yanında gezerek, ona hizmet ederek, ondan kaidelerini, kuralını, edebini, erkânını, halkın geleneğini, adetlerini öğrenerek, ustasının yanında*

başlar, onunla beraber bir müddet devam ederek ilerletir.” (Doğan, 1998: 145) Zakirlik, usta çırak ilişkisi içinde öğrenilen bir meslektir. Zakir, dedenin iznini alarak saza başlar. Dedeliğin aksine zakirlik ve âşıklık soydan gelmeyip, bireysel yeteneklerinin sonucudur. On iki hizmetin yerine getirilişinde deyiş ve düvazları saz ile seslendirerek, hizmetlerin yapılmasına katkı sunar. Âşık ile zakir arasındaki farklılık ise, âşığın kendine ait dizelerin sonunda mahlasını tapşırması, zakirin ise aşığa ait eseri seslendiren kişi olmasıdır. Bir kimse hem Âşık, hem de zakir olabilir.

Kul Mansur, cem evlerinde zakirlik görevini de üstlenen bir saz şairidir. Babası ve dedesinden aldığı Alevi- Bektaşî inancını hayatının her safhasına yaymıştır. Bu bakımdan çoğu zaman cem törenlerine katılmaktadır. Kul Mansur’un aslında bilinçaltını şekillendiren dedesinden küçük yaşta dinlediği Bektaşî deyişleridir. Köylerinde olan cem törenine ilk katıldığında sekiz yaşındadır. Bu yaştan günümüze kadar cem törenlerine katılmaya devam etmektedir. Alevi-Bektaşî inancının bütün aşamalarından geçmiştir. Sıklıkla bu ortamlarda bulunarak gelenekle alakalı bütün kültürel unsurları öğrenmiştir. Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan birçok cem evinde ve köy odalarında cem törenlerinde zakirlik görevini üstlenmiştir.

Kul Mansur’un zakirlik yolunda ilerlemesini sağlayan ve bu kültürü sahiplenmesine neden olan küçük yaşta sünî olan dedesinden duyduğu bir deyiştir. Âşığımız bu deyişe ayrı bir önem vermektedir. Katıldığı Cem törenlerinde sürekli okuduğu deyişte budur:

Hızır Paşa bizi berdar etmeden,
Açılın kapılar Şah’a gidelim,
Siyaset günleri gelip çatmadan,
Açılın kapılar Şah’a gidelim.

Bunda bilmeyeni bildirirler mi?
Eli bağlı namaz kıldırırlar mı?
Yoksa Şah diyeni öldürürler mi?
Açılın kapılar Şah’a gidelim.

Aslımız Muhammet kıyman cellatlar
Üstümüzde bite davacı otlar
Ölüm Allah emri ya eziyetler

Açılın kapılar Şah'a gidelim.
 Her nereye baksam yolum dumandır
 Pirim bana küfür etse imandır
 Zincir boynum sıktı halim yamandır
 Açılın kapılar Şah'a gidelim.

Sağlıklı mı ola dostun illeri
 Karşıda görünen tozlu yolları
 Şah'tan elçi gelmiş dem bülbülleri
 Açılın kapılar Şah'a gidelim.

Güzel Şah'ım çıktı m'ola köşküne
 Can dayanmaz gayretine müşkine
 Seni beni Yaradan'ın aşkına
 Açılın kapılar Şah'a gidelim.

Kapısı yok bacasından bakarım
 Gözlerimden hasret yaşı dökerim
 Şah'a giden bir bezirgân tutarım
 Açılın kapılar Şah'a gidelim.

Pir Sultan Abdal'ım güzel şah canım
 Ağlamaktır benim demim devranım
 Arşta melek yerde çeşm-i efgânım
 Açılın kapılar Şah'a gidelim. (Pir Sultan Abdal)

Sürekli okuduğu ve cezbe geldiği bu deyiş onu daha küçük yaşlarda kuşatmıştır. Bunun dışında okuduğu bir diğer deyiş ise Alevi- Bektaşî geleneğinin en önemli deyişlerinden biri olan “ Medet Ali'dir.” Kul Mansur bu deyişi okuduğunda kendini kaybettiğini söyler. Bu durum bizlere manasçıları hatırlatmaktadır. Bu cezbe gelip kendini kaybetmenin ilahi kaynaklı olduğu görüşünü kanıtlama yolunda oldukça önemli bir delildir. Bu deyiş büyük Alevi- Bektaşî ozanı Kul Himmet'e aittir.

1.2.2. Ustalık Dönemi

1.2.2.1. Âşık Kul Mansur'un Şiirleri

Kul Mansur, liseyi bıraktıktan sonra kendini iyice şiire verir. Çocukluğundan başlayarak günümüze kadar yazma işine devam eden âşığımız gördüğü rüya sonrası saz çalmaya da başlar. Kul Mansur'un bin iki yüz civarında şiiri vardır. Çalışmamızı oluşturduğumuz süre içerisinde de yazma eylemine son vermemiştir. Çünkü onda günün her anında yazma isteği uyanabilir. Bütün şiirlerini kendi el yazısıyla yazıya geçirmiştir. Şiirlerini bir kitap haline getirmek istemiştir ancak bu bazı sıkıntılardan dolayı mümkün olamamıştır.

Şiirlerinin tamamını dörtlükler halinde yazan Kul Mansur'un dörtlük halinde yazdığı "Salın Turnalar" adlı şiirinden bir dörtlük:

Deli gönlüm hasretlikten yanınca
Gözyaşlarım akıp sele dönünce
Her gün sevdiğimin adı anınca
Nazlı yâre haber salın turnalar (326/2)

Âşığın eserleri konu bakımından zengindir. Çünkü Kul Mansur, toplumun geneline hâkimdir. Mesleğinden dolayı ülkemizin tamamını gezmiştir. Şiirlerinde genellikle Alevî- Bektaşî inancının kültürel unsurları göze çarpmaktadır. Bu durum sanatını inancıyla bütünleştirmesinin sonucudur. Eserlerinde işlediği konular ise aşk, sevgi, gurbet, ölüm, gönül, sosyal eleştiri, ayrılık, hasret, zamandan, insanlar tarafından yapılan yanlışlardan şikâyet, öğüt, tasavvuf, Atatürk, sitem, Elazığ, Hak, Hz. Muhammed, Hz. Ali, Ehl- i beyt sevgisi, Alevî inancı anlatan konulardır.

Diğer taraftan şekil bakımından halk şiirinin geleneklerine uymaya çalışan âşığımız daha çok 8'li ve 11'li hece ölçüsüyle şiirlerini yazmış, çoğunlukla kafiye şekli olarak da xaxa/ bbba/ ccca..., aaab, cccb, dddb... ve abab/cccb/dddb... kafiye yapısını kullanmış cinas dışında her çeşit kafiye yer vermiş, duraklarda ise 5+3, 4+4 ve 4+4+3, 6+5 durak yapısını kullanmıştır.

1.2.2.2. Âşık Kul Mansur'un Bestelenen Şiirleri

Kul Mansur'un çoğu şiiri kendisi tarafından bestelenmiştir. Bestelemiş olduğu şiirlerini çeşitli radyo kanallarında ve televizyonlarda seslendirmiştir. Bazı şiirlerini de video halinde sosyal medyaya yüklemiştir. Sahne aldığı zamanlarda çokça söylediği şiirlerinden biri olan "Ağlasın" adlı şiirinin bir dördlüğü şu şekildedir:

Toprağıma gonca güller eksinler
Kurumasın diye sular döksünler
Başucuma dert ağacın diksinler
Gül yüzlüm geçerken görsün ağlasın (290/2)

Oldukça güçlü bir sese sahip olan Kul Mansur, Alevi- Bektaşî geleneğini şiirlerine en iyi derecede yansıtmaktadır. Bu şiirlerini bestelemiş ve onları geniş kitlelere okumuştur. Çünkü Kul Mansur, sık sık konserlere çıkmaktadır. Bu bakımdan oldukça geniş bir repertuvara sahiptir. Bunların tamamı da kendisinin bestelenmiş olduğu şiirlerdir. Dost meclislerinde en çok söylediği ve Alevi- Bektaşî inancını yansıtan "Ya Şah- ı Merdan" adlı şiiri de şöyledir:

Sen diye toprağa sürdüm yüzümü
Kılavuz eyledim dertli sazımı
Sana bağlamışım bütün özümü
Beni mahçup etme ya Şah-ı Merdan (275/1)

Kul Mansur'un bestelediği bir diğer şiir, sanatını etkileyen ve Alevi- Bektaşî inancın temellerini atan Yunus Emre, sevgisi üzerinde kuruludur. Bu şiir Yunus Emre'nin Tapduk Emre'nin dergâhına giderken çektiği sıkıntıyı ve kendini kabul ettirmek için yaptıklarını anlatmaktadır. Bu bakımdan Yunus Emre onun için en büyük kılavuzdur. İşte, " Kovma Beni Dergâhından" adlı şiir de bu durumun en büyük kanıtıdır:

Yürüdüm yollarda kaldım aç susuz
Aştım şu dağları güçlü korkusuz
Günlerce gözlerim kaldı uykusuz
Kovma beni dergâhından ne olur (382/2)

Bestelerinin ve şiiirlerinin en değerlisi olarak Hz. Ali'den bahsettiği eseri gormektedir. unku onun için Hz. Ali dünyadaki ilmin kaynağıdır. Kendisine bilimle ve hayatla ilgili sorular yoneltiğimizde bize bestelemiş olduğu, “Ali'dir Derim” adlı şiiirle karşılık vermiştir. O şiiirden bir dortlk şoyledir:

Dost konuşan dilimi bağlasalar
Yine benim şahım Ali'dir derim
Hakikatten yalana uğrasalar
Yine benim şahım Ali'dir derim (249/1)

Çalışmamızı oluşturduğumuz zamana kadar Mansur, şiiirlerinin bazılarını bestelemeye devam etmiştir. Bu bakımdan da oldukça üretken ve alışkan bir kişiliğe sahiptir. Özellikle bestelediği çoğu şiiirini kızlarıyla birlikte soylemektedir.

1.2.3. Diğer şıklar Tarafından Bilinip Tanınması

Kul Mansur şıklık geleneğini Elazığ ve çevresinde yaşatmaya çalışan bir saz şairidir. Diğer şıklar tarafından pek bilinip tanınmamaktadır. unku bu geleneğin Elazığ'da yaşayan tek temsilcisidir. Ancak güçlü bir sese sahip olan Kul Mansur, lkemizin çok önemli birçok ses sanatçısı tarafından tanınmış ve onlarla aynı sahneyi paylaşmıştır. Bu sanatçılar ise sırasıyla şoyledir; Arif Sağ, Musa Eroğlu, Erdal Erzincan, Güler Duman, zlem zdil gibi sanatçılardır.

1.3. Âşıklık Geleneği İçinde şık Kul Mansur'un Yeri

Türk kültür tarihi içerisindeki şıklık geleneği, tarih boyunca farklı etkilerle şekillenerek belli kalıplarla ortaya çıkmıştır. Kam ve Ozanlık aşamalarından günümüze kadar uzanan şıklık çeşitli kurallarla kendini tarih boyunca var etmiştir. Bu kurallar âşığın üzerinde bulundurması gereken önemli özelliklerdir. Âşıklık geleneğini Yardımcı şoyle sıralamaktadır:

- A. Saz alma
- B. Mahlas alma
- C. Rüya sonrası şık olma (Bade içme)

- Ç. Usta – Çırac
- D. Âşık karşılamaları
- E. Leb-değmez
- F. Askı (Muamma)
- G. Dedim – Dedi tarzı söyleyiş
- Ğ. Tarih bildirme
- H. Nazire (Yardımcı, 2008: 175)

Bu sıralamada görüldüğü gibi gelenek kendini sağlam temeller üzerine oturtmuştur. Böylesine köklü bir tarihe sahip olan geleneğin günümüze kadar gelmesinin en önemli nedeni kendi içerisinde oluşturmuş olduğu sağlam kurallardır. Anadolu'da âşık tarzı şiirin tekkelere girmesinden sonra farklı inançlara sahip âşıklar ortaya çıkmıştır. Bu âşıkların önemli bir bölümünü Alevi- Bektaşiler oluşturmaktadır. Alevi- Bektaşi ozanlar bu geleneği daha da sistematik hale getirerek kendilerine has bir kültür ortaya çıkartmışlardır. Geleneğin yapılan ibadetlerle de alakalı olması kuşaktan kuşağa aktarımını sağlamıştır. Âşıklık geleneği ele alındığında Alevi-Bektaşi ozanlara gelenek içinde ayrı yer vermek gerekmektedir. Çünkü Alevi-Bektaşi kültürü, âşıklık geleneğini beslemekte ve güçlendirmektedir. Kul Mansur'un Alevi olması ve daha küçük yaşlarda katıldığı cem törenleri onun gelenek anlamında yetişmesini sağlamıştır. Geleneğin özelliklerini şiirlerinde ve sanatında güçlü bir şekilde yansıtmasının temelinde de mensubu olduğu bu inancın etkisi vardır. Mansur'un mahlas almasından, rüyada bade içmesine kadar Alevi-Bektaşi inancının güçlü etkileri hisedilmektedir. Bütün bu nedenlerden dolayı Kul Mansur geleneğin çoğu özelliğini taşımaktadır.

1.3.1. Usta- Çırac Geleneği

Âşıklığın, kendisini yenileyerek nesilden nesile aktarılmasını sağlayan ayağı usta- çırac geleneğidir. Usta âşıklar, kendisinden sonra bu geleneğin devam ettirilmesi için yeni kişileri yetiştirir. Onlar, çıraclarını saz ve söz yeteneği olanlar arasından seçer, yetişince ona mahlas verirlerdi. Çoğu âşıklar da, çıraclarını gezdirerek yetişmesini ve tanınmasını sağlardı. Ustasından gerekli bilgiyi alan çırac âşıklığa ilk adımı atar. Bu şekilde âşıklık okulundan mezun olmuş sayılırdı. Bundan sonra gezip dolaştıkları mecliste bağlı oldukları ustanın eserini okuyarak onu yâd etmiş olurlar.

Alevi-Bektaşî kültüründe bulunan zakirler de usta- çırak ilişkisi içerisinde yetişirler. Gelenek bu kültürde oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu sebepten dolayı: Ayin-i Cemlere başlamadan önce “muhabbet” adı verilen saz eşliğinde, eski âşıkların deyişlerinin söylendiği ve âşıkların kendi deyişlerini okudukları bir bölüm vardır. Pir Sultan Abdal, Nesimi, Kul Himmet, Sıtkı Baba, Sadık Baba, Şah Hatai, Kaygusuz Abdal, vb. âşıklardan usta malı deyişler okurlar. (Sezgin, 1998: 32) Alevi-Bektaşî ozanların bu şekilde usta malı şiir okuması onların usta- çırak ilişkisinden geldiğinin en büyük göstergesidir. Ozanlar usta malı okuyarak kendilerini yetiştiren ustalarına karşı olan görevlerini yerine getirirler. Âşığın usta malı ve belli bir ayaktan eseri okuması bağlı bulunduğu geleneği ya da âşıklık kolunu göstermesi bakımından da önemlidir.

Âşıkların çırak yetiştirme geleneği bazen öyle bir hal aldı ki birbirinin yetiştirmesi olan âşıklar, uzun bir dönemi kapsayan bir kol oluşturdular. Buna “Âşık kolu” denir. (Koz, 1977: 195) Alevi- Bektaşî ozanlar da bu gelenek oldukça sağlamdır. Öyle ki 19. yüzyıl Âşıklarından olan Dertli’nin bir âşıklık kolu vardır. Dertli aynı zamanda Alevi- Bektaşî kültüründen gelmektedir. Pir Sultan Abdal’ın bulunduğu dönemde ve kendinden sonraki dönemlerde Alevi- Bektaşî âşıklar tarafından benimsenmiş, onlar için yol gösterici olmuştur. Bu yüzden cem törenlerinde en fazla onun deyişleri okunur. Alevi- Bektaşî inancına mensub çoğu insanın kulağına hayatının her döneminde onun bir eseri çalınmıştır. Kendi tarzının yaratıcısı olan Pir Sultan, gerek etrafında yetişen âşıklar gerekse onu görmediği, yanında olmadığı halde manevi usta kabul eden âşıklar tarafından benimsenmiş ve bu âşıklar Pir Sultan ile aynı konulu, aynı üsluplu şiirler yazmışlardır. Kul Mansur’un bir ustası yoktur. Saz çalmayı gördüğü rüya sonrası kendiliğinden öğrenmiştir. Ancak Mansur kendisine usta olarak Pir Sultan’ı görür.

Kul Mansur'um eğri yola saptık biz
 Tanrı diye ne kullara taptık biz
 Garip Pir Sultanı Abdal yaptık biz
 Hakka giden yolu velide gördük biz (209/4)

Yukarıdaki şiirde görüldüğü üzere Kul Mansur, yolunu benimsediği büyük Alevi ozanı Pir Sultan Abdal’ı kendine usta ve rehber olarak görmektedir. Çünkü âşığımız

küçük yaşlardan itibaren cem törenlerine katılmıştır. Bu törenlerde okunan Pir Sultan deyişleri, Mansur'un âşıklık alanındaki ilk eğitimleri olarak kabul edilebilir. Mansur'un bir çırağı yoktur. Kendisi de bu durumdan şikâyetçidir. Çünkü bu geleneğin kaybolup gitmesini istememektedir.

1.3.2. Rüya Sonrası Âşık Olma (Bade içme)

Geleneğin önemli bir diğer safhası da rüya sonrası âşık olmadır. Âşık, kendisine bu özelliğin ilahi bir güç tarafından verildiğine inanır. Rüya sırasında çeşitli şekillerde kendilerine bade verildiğine ve böylece bu makama getirildiklerine inanırlar. Kendilerini badeli âşık veya hak âşığı olarak görürler. Âşık edebiyatının temsilcileri içi rüya motifi bir hareket ve başlangıç noktasıdır. Âşıkların gerçek hayat hikâyelerini incelediğimizde rüya görene kadar belli bir süre ya bir usta âşığın yanında çıraklık yaptıkları veya âşıklık fasıllarının sık sık icra edildiği, halk hikâyelerinin anlatıldığı yerlerde yetiştiklerini görmekteyiz. (Günay, 1992: 110) Alevi-Bektaşî kültüründe yapılan ayin-i cem töreni de âşık fasıllarının sürekli yapıldığı yerlerdir. Bu fasıllarda bulunan ozan ve âşıklar ustalığa erişene kadar Alevi kültür ve geleneklerini öğrenirler. Bir hareket ve başlangıç noktası olarak belirtilen bade içme Alevi-Bektaşî ozanlarda görülen bir durumdur.

Hatta bazı araştırmacılara göre bu geleneğin alevlilikle bağlantılı olduğudur. Bu konuda Yazıcı'nın görüşü şöyledir: *“Türklerin İslamiyet öncesi inanç sistemleri ve ozanbaksı geleneğindeki âşıklık pratikleriyle badeli âşıklık geleneği arasında bir bağ kurabiliriz. Destan anlatıcısı, kutsal kişiler olarak nitelenen ozan baksılarla bade içerek kutsallaşan badeli Âşıklar arasında gelenek aktarması, yeni coğrafyada, yeni inanç sisteminde aldığı yeni bir şekil olarak nitelendirilebilir. İslami edebiyatta şarabın kaynağı İran'ın efsanevi hükümdarı Cemşid'e dayandırılmaktadır. Bir bardak şaraba da cam-ı Cem adı verilmektedir. Bade içme motifi ile ilgili ifadelerin kaynağının Aleviliğin kabul töreniyle bağlantılı olduğu düşünülmektedir.”* (Yazıcı, 1992:133) Bu açıdan da Alevi-Bektaşî âşıkların çoğu rüyasında inançları bakımından önemli gördükleri bir din büyüğünü görerek badeli âşık olmuştur. Bunlardan Âşık Kurbanî ve Müdami Hz. Ali'yi, Âşık Sefil Rıza, Hz. Hüseyin'i, Pir Sultan Abdal ve Kalendar Abdal, Hacı Bektaş-ı Veli'yi, Erzurumlu Noksani ve Âşık Döne Sultan'da rüyalarında 12 İmam'ı görerek

badeli âşık olmuşlardır. Onlara göre badeli âşık olmak Hak vergisi, lütuf olarak kabul edilir.

Kul Mansur da badeli âşıklardandır. Âşıklığı, Allah vergisi olarak görür. Bu bakımdan bade içmesi de oldukça ilginçtir. Çünkü Elazığ'da bu geleneğin temsilcisi ve tam bir ustası yokken Kul Mansur birden bire eline sazı almıştır. Lise'den ayrılan âşığımız kendini büyük bir boşluğun içinde bulmuştur. Herkesten iyice kopmuş ve içine kapanmıştır. İçinde bulunduğu durum gördüğü rüyaya kadar devam etmiştir. Mansur rüyada bade içmesini ise şöyle anlatmaktadır:

“Okuldan ayrıldıktan bir ay sonraydı. Bardaktan boşarılcasına bir yağmur yağıyordu. Gün boyu çok çalışmış ve yorulmuştum. İşte o yorgunlukla birlikte olduğum yerde uyumuşum. Birden bire büyük bir rüya âlemine girdim. Bizler Aleviyiz, Ehl-i Beytin acısını her daim yüreğimizde taşıyor olacağız ki; kendimi kocaman, ıssız bir çölün ortasında buldum. Gökyüzünde asılı halde duran Zülfikâr'ı gördüm. Birden bire kılıcın ışığının artmakta olduğunu gördüm. Işık öyle bir hal aldı ki hiçbir şey göremez hale geldim. Gözlerim açılınca karşımda Hz. Ali'yi gördüm. Heyecan ve sevinçten şaşırđım. O anda kılıcın neden gökyüzünde asılı olduğunu sordum. Ben soruyu sorarken Hz. Ali bana bakır bir tas içinde su verdi. Suyu içtikten sonra daha önceden sorduğum soruya cevap verdi. “Eğer kılıcın oradan inmesini istiyorsan, gidip bir saz al ve onu fakir komşuna hediye et” dedi. Bu sözü biter bitmez uykudan birden uyandım. O gece sabaha kadar uyuyamadım. Sabah olduğunda ilk işim bir saz evine gidip kırk liraya bir dede sazı almak oldu. Sazı komşuma verdim. Bu durumu yıllarca kimseye anlatamadım.” İşte gördüğü bu rüya onun hayatını tamamiyle değiştirmiştir. Çünkü o güne kadar Mansur, saz çalmayı bilmemektedir. Saz'a karşı herhangi bir ilgiside bulunmamaktadır. Ancak bu rüyadan sonra Kul Mansur, artık saza karşı büyük bir sevgi duyar. Kendisine yeni bir saz alır ve o günden sonra elinden saz düşmez. Okuldan ayrıldıktan sonra sürüklendiğı durumdan kurtulmuştur. Kul Mansur, içtiğı badeyle maddi hayattan geçtiğini kendisini artık âşıklık yoluna verdiğini söylemektedir O gece gördüğü rüyada içtiğı badeyi şiirinde şöyle anlatmaktadır:

Kul Mansur‘um yaşama veda ettim
 Ben canımı bu yola feda ettim
 Bir gece yarısı rüyada gittim
 Bu can hakkı buldu yine gelmedi (230/4)

. Hz. Ali'nin elinden bade içen Mansur, aşkı onunla tanıdığını söylemektedir. Gerçeğin önündeki perdeyi kaldırdığını ona hak olanı gösterdiği için sürekli onu çağırılmaktadır. Eliyle sunduğu aşk badesinin tadını onunla tattığını şöyle anlatılmaktadır:

Ali gibi hâk gencini
 Kimse bilemez gücünü
 Onunla aşk sevincini
 Tattım Ali'yi çağırdım (63/3)

Hz. Ali tarafından rüya âleminde bade verilen Kul Mansur artık âşıklar kervanına katılmıştır. Önceleri saz çalamayan Mansur, manevi bir gücün etkisiyle saz çalmaya başlamış ve böylelikle hayatı bütünüyle değişmiştir.

1.3.3. Saz Çalma

Âşıklık geleneğinin en önemli unsurlarından biri de saz çalmaktır. Âşığın hünerini gösterdiği ve diğer âşıklara üstünlük sağladığı araçtır. Âşıklar deyişlerini bugün saz, eskiden kopuz denilen telli bir çalgı eşliğinde söyleyip, sazı hep kendilerinden bir parça gibi görmüşlerdir. (Yardımcı, 2008: 176) Saza bu bakımdan büyük önem atfedilmiş ve en iyi derecede korunmuştur. Âşıklar sazlarını insana benzetmişler, sapının baş tarafına baş-kaş, burgularına kulak, sapına kol, yüz tarafına göğüs, deliklerine göz, tambur kısmına da gövde adını vermişlerdir. İnsana saygı nedeniyle de sazı yere bırakmayıp yukarıda tutmaya özen göstermişlerdir. (Yardımcı, 2008: 177) Genel anlamda saz âşıkların ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Çoğu zaman toplum saz çalamayan kişileri âşık olarak kabul etmemiştir. Bütün bunlardan anlaşılacağı üzere saz âşiğe kimlik kazandıran bir unsur niteliğindedir.

Alevi-Bektaşî âşıklarda bu gelenek daha üst bir seviyededir. Alevilerde saz kutsal bir unsur olarak kabul edilir. Eğer saz çalınacaksa olursa göğsünden üç defa öpülür ve başa götürüldükten sonra çalınır. Saz çalınması için başka birine verilecekse bu olay tekrarlanır. Bu uygulamanın en güzel örneğine ise cem törenlerinde rastlanmaktadır. Cem törenlerinde ön plandaki müzik saz aracılığıyla sağlanır. Tören içerisinde zakirler tarafından çalınacak olan saz bu aşamalardan geçtikten sonra ele alınır. Alevilerin saza verdiği önemi Zelyut şöyle açıklar: *“Kopuzun bağlama adı altında kutsallığı Anadolu’da aynen devam etmiş; bağlamaya Telli Kur’an adı verilmiştir. Böylece bağlamanın cem törenlerinde eğlence için değil, kutsal fikirleri ve duyguları aktarmak için kullanıldığı belirtilmiş olur. Bağlama; tıpkı Kur’an gibi kılıfına konulup duvara asılır ve çalınacağı zaman da ancak üç kez niyaz edildikten (öpüldükten) sonra kullanılabilir. Bağlamanın; bozuk, cura, divan (meydan), saz (çöğür) gibi türleri vardır. Alevi müziğine tam bir uyum gösteren sazdır. Meydan sazı, tören sazıdır. Cemde çalınan saz anlamına gelmek üzere meydan sazı adı verilmiştir. Divan sazı adı verilmesi de, Hak divanında çalınıyor olmasına inanılmasından kaynaklanmıştır. Bu sazlarda, çoksesliliğin izini de bulma olanağı vardır.”* (Zelyut, 2012: 229- 230) Bağlamaya “Telli Kur'an” denilecek kadar kutsallaştırılması kültür içerisinde bu unsura verilen önemi ortaya koymaktadır. Bu yüzden ilahi güçleri üzerinde taşıyan bir unsur olarak değer görmektedir.

Alevi- Bektaşî kültüründe bağlamadan “Telli Kur'an” olarak bahsedilmesinin nedeni zakirlerin düvaz söylemeye başladıklarında ilk söyledikleri kısmın Kur'an-ı Kerim'den süreler olmasıdır. Bu durumdan dolayı böyle bir adlandırılmaya gidilmiştir ve vakfedilen kutsallık buradan gelmektedir. Bazı araştırmacılara göre ise: Bağlamanın kolu “Allah’ı” (Elif) ve Hz. Ali’nin kılıcı “Zülfikâr’ı”, gövdesi “Hz. Ali’nin bedenini” simgeler. (Hendrich, 2005: 294) Alevi terminolojisinde ve cem törenlerinde sıkça zikredilen “Hak- Muhammed- Ali” üçlemesi, gerçek anlamını “zakir, söz ve saz” üçlemesinde bulmaktadır. Zira cemlerde zakir, saz çalıp türkü formunda ezgilerle nefes okurken, saz ve sözle bütünleşir; o esnada pir makamındaki dede dâhil kimseden ses çıkmaz; herkes, zakirin okuduğu nefesin içerdiği sözlerin anlamı üzerine yoğunlaşır ve zihnen mana çıkarmaya odaklanır. Bu bağlamda saz, Alevi inancına dair bilgi taşıyan temel araç konumundadır ve kutsaldır. (Özgür, 2014: 136) Saz, Alevi-Bektaşî geleneğinin ayrılmaz bir unsurudur. Saza büyük bir ilgi vardır. Özellikle Ayin-i

Cemlerin semah bölümünde zakirler saz çaldıkları için saz yüzyıllardır bu geleneğin vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Âşıklar, sazı ve sözüyle toplumun dili ve yüreğidir.

Kul Mansur içinde saz oldukça önemlidir. Onun vücudunun bir parçası halindedir. O, diğer ozanlar gibi sazı “Telli Kur’an” olarak adlandırır. Nefessiz kaldığında nefesi sazla aldığını ifade etmektedir. Çaldığı sazının dışında evinde iki adet daha saz bulunmaktadır. Bunlardan birisi kısa saplı dede sazıdır. Bu sazı genellikle cem törenlerinde kullanmaktadır. Diğer sazı ise ilk olması bakımından kendisi için oldukça önemlidir. Yatağının üzerinde asılıdır. Eşinden ve çocuklarından ayrı kaldığı için çoğu zaman sazına derdini anlatmaktadır.

Kul Mansur‘um gerçek sözüm
Yaşlarla doludur gözüm
Şahidimdir dertli sazım
İnan seni seviyorum (82/ 4)

Kul Mansur’un âşıklığa adım atmasına neden olan olay rüya âleminde Hz. Ali’nin elinden bade içmesidir. Çünkü ustası veya öğretici olmadan saz çalmayı kendiliğinden öğrenmiştir. Bu bakımdan saza herkesten farklı bir kutsallık vermektedir. Ona göre saz kendisine Hz. Ali tarafından verilen kutsal bir emanettir. Böylece onunla bir bütünleşme sağlar.

Mutluluktur yüzümdeki
Yaş değildir gözümdeki
Kul Mansur’un sazımdaki
Teller seni hatırlatır (123/ 4)

Kul Mansur’a göre saz canlı bir varlıktır. Kendi sazı dışında başka bir sazı çalmak ve ona dokunmak istemez. Ona göre her saz kendi sahibinin duygularını ve sıkıntılarını içinde taşır. Sadece sahibi ona dokunduğunda dile gelmektedir. Bu durumu şiirinde şöyle anlatmaktadır:

Elime değişik dertli saz gelmiş
 Perdeler yabancı tel garip garip (322/3: 3, 4)

Mansur, sazı kendisine emanet edilmiş ilahi bir varlık olarak görür. Şiirleri genel anlamda incelendiğinde saza karşı hissettikleri açıkça görülecektir. Kendisinden çocuklarına kalacak en büyük ve en önemli miras olarak sazını görmektedir.

1.3.4. Mahlas Alma

Âşıklar eserlerinin son kısmına isimlerini tapşırılar. Âşıklık geleneğinde mahlas alma çeşitli Şekillerde olur. Mahlas bir bakıma âşığın eserine kendi mührünü vurmasıdır. Böylelikle eseri okuyanlar onun kime ait olduğu bilgisine sahip olurlar. Âşıkların bazısı mahlas kullanmayıp, Şiirlerinde doğrudan ismini kullanma yoluna gider. Âşığın Şiirde ismini kullanma hadisesi üç Şekilde kendini gösterir.

İlkinde âşık doğrudan doğruya ismini kullanır. Bunun ikinci Şekli, âşığın iki ismi varsa ikincisini kullanmasıdır. nc Şekli de isme mensubiyet eki (i)'nin getirilmesiyle alınan mahlaslardır. Kimi âşıklar mahlas olarak isminin başına bir sıfat getirerek, Şiirlerinde bu Şekilde tapşırılar. Sözünü ettiğimiz sıfatların özellikleri çeşitlidir. Bunlar; biçare, dertli, garip, sefil, Şeyh Şeklinde âşığın kendisini alçak gönüllü göstermek için seçtiği sözlerdir. (Kaya, 2008: 5) Mansur Şiirlerinde 'kul' mahlasını kullanmasının yanında hem ismini hemde mahlasını niteleyen sıfatlarda kullanmıştır. Şiirlerinden hareketle bu Şekildeki kullanımlara Şöyle rnek verebiliriz;

Garip Kul Mansur'um ağladım coştum
 Eller aşk doluyken ben ise boştum
 Hep ağladım sevgi peşinde koştum
 Neden güldürmedin beni dünyada? (141/ 4)

Alevi-Bektaşi âşıklarda ise bu durum biraz farklıdır. Alevi - Bektaşi âşıkları mahlas alırlarken, kendilerini divan Şairlerinden ve Âşık edebiyatı âşıklarından ayırmak için Hatai, Kamberi, Misali, Virani vb. gibi farklı âşıklık adı alırlar. Bazı âşıklar bununla da yetinmeyip mahlaslarının başına "kul", "abdal", "pir", "sultan" gibi belirleyici adlar almışlardır. Bazı âşıklar da mahlaslarının sonuna "sultan", "baba", "dede ve benzeri

adlar eklemişlerdir. (Zelyut, 1992: 67-69) Bunun yanında farklı görüşler de bulunmaktadır. Alevi- Bektaşî inancında “kul” deyimini “intisâb etmiş” anlamına gelmektedir. Bektaşî tarikatının Anadolu’da kuruluşundan sonra birtakım ozanlar, kendilerini şeyh veya babalarının kulu saymışlar ve bunu bir teslimiyet, hürmet, tevâzu ve mahfiyet mânâlarında kullanmışlardır. (Elçin, 1997: 50–51) “Kul” sözcüğü üzerinde fazlasıyla araştırma yapan Şükrü Elçin’in konu hakkındaki tespitleri oldukça önemlidir.

Elçin, “Kul” deyiminin tarihsel süreç içerisinde kullanışıyla ilgili şu görüşleri öne sürer:

1. “Kul” deyimini Türkçede umumî olarak “köle, mahlûk, hizmet için alınan adam, esir ve kölelerden yazılıp teşkil olunan asker, yeniçeri, padişahın teb’ası, mürid, âşık mânâlarında kullanılmaktadır.

2. İlk İslâmî eserlerde Allah’ın yarattığı mahlûk mânâsında kullanılan “Kul” deyimini Ahmet Yesevî ve Yunus Emre gibi şâirlerin eserlerinde tasavvufî bir renk ve nitelik kazanmıştır.

3. “ Kul” deyimini, tarikat edebiyatımızda hususiyile Alevî ve Bektaşî şiirinde “intisâb” mânâsındadır.

4. “ Kul” mahlaslı şâirlerin büyük ekseriyeti Alevî ve Bektaşî şâirleridir.

5. Osmanlı İmparatorluğunun genişleme siyaseti sonucu esir veya köle çocuklarından kurulu bir sınıf askerle bunların çocuklarından şâir olanlar “ Kul” veya “ Kuloğlu” mahlaslarını kullanmışlardır.

6. Yukarıda zikredilen şâirlerden hepsinin köle veya esir çocukları oldukları söylenemez.

7. Kul veya kuloğlu adını taşıyan şâirlerden bazıları askerlik hizmeti sebebiyle Kuzey Afrika’ya (Tunus-Cezayir) gitmişler, bir kısmının Müslüman Arap kızlarından doğma şâir çocukları orada Türk kültürünün temsilcisi olmuşlardır. Bunlara son devir yazılarımıza (Cezayir Şâirleri) umumî adı verilmektedir (Elçin, 1997: 53–54).

Âşık Mansur'da "Kul" mahlasını kullanan âşıklardandır. Kul Mansur, Alevi Bektaşî inancına intisab etmiştir. Çeşitli zamanlarda Cem evlerinde zakirlik görevini de üstlenen âşık bu inanca sıkı sıkıya bağlıdır. Şükrü Elçin'in öne sürdüğü bu görüşler âşığımızın kendine "Kul" mahlasını seçmesiyle örtüşmektedir. Bu bakımdan Cemlerde hizmet etmesi ve Aleviliğe intisab etmesi yönüyle belirtilen ilk dört görüşü kapsadığı görülmektedir.

Kul Mansur'um neler çıkar dilimden
Yaprağım ayrılmış düşmüş dalımdan
Dertli sazım kaçıp gitmiş elimden
Perdeler bir yanda teller bir yanda (143/ 5)

"Kul" mahlasının yanı sıra bazı şiiirlerinde mahlas olarak "Âşık Mansur"u veya sadece ismini kullandığı görülmektedir. Bu gibi kullanımları şiiirlerden hareketle şöyle örneklendirebiliriz.

Adım şu dilimde hece
Sayıklarım gündüz gece
Âşık Mansur gibi nice
Kullar perişan elinden (89/ 4)

Artık Mansur ağıt yakmaz ardından
Bir sel gibi her gün akmaz ardından
Unuttu o seni bakmaz ardından
Gittiğin yollardan el gelir geçer (339/ 4)

Âşıklık geleneği açısından oldukça önemli bir yere sahip olan mahlas kullanma özelliğini, Kul Mansur en iyi güzel şekilde yaşatmaktadır. Kendisine mahlas olarak aldığı sözcük hayatı ve inancıyla alakalı olması, onun bu konuda ne kadar bilinçli olduğunu da bizlere göstermektedir. Mahlası ismini tamamlamakta ve bir anlamda tarihe telmihte bulunmaktadır. Kendisi de bu anlamlı bütünlüğün inceliğini en iyi şekilde şiiirlerine işlemektedir.

1.3.5. İrticalen Söyleme

Âşığın çeşitli konularda herhangi bir hazırlık yapmadan, aklına geleni sanatlı bir şekilde söylenmesidir. Bu uygulama genellikle şiir söylenirken kullanılan irtical duygu ve düşüncelerin sanatlı bir yolla anlatılmasıdır. Usta âşıklar için irticalen şiir söylemek çoğu zaman kolay bir iş olarak görülmektedir. Ancak doğaçlama bir konuda, birden bire kafiye ile şiir söyleyip, hazırlıksız atışma yapabilme yeteneğini taşıyan âşıklar, bunu ustalığın bir göstergesi olarak görmüştür.

Doğaçlama olarak halk nazarında söylenen şiirler büyük ilgi toplamıştır. Özellikle hazırlıksız sanatsal sözlerin sıralanması büyük takdir görmüştür. Bu durumlarda başlı başına övünme nedenleridir. Eski dönemlerde özellikle köy köy gezen âşıkların sıklıkla başvurduğu bu gelenek günümüz âşıklarında pek işlevsel değildir. Birçok yeni dönem âşığında olduğu gibi Kul Mansur'da bu özellik görülmemektedir.

1.3.6. Deyişme (Atışma)

Âşıklık geleneğindeki bir diğer uygulama ise âşık karşılaşmalarıdır. Usta âşık kendisini dinlemeye meclise gelen topluluğu söylediği doğaçlama şiirlerle karşılaşır. Türkiye'de âşıklık geleneğinde belli yörelerde "karşılama", "deyişme", "atışma" veya "karşıberi" gibi adlar altında toplanan sistemli deyişmeler; en az iki âşığın dinleyici huzurunda veya herhangi bir yerde karşı karşıya gelerek, birbirlerini sazda ve sözde belli prensipler içinde denemeleri esasına dayanmaktadır. (Günay, 1992: 47) Alevi kültüründeki Cem törenine katılmak üzere gelen topluluk zakirin ve ozanın söylediği şiirle karşılama yapılır. Alevi-Bektaşî kültüründeki en güzel karşılaşmalardan biri ise Pir Sultan Abdal'ın söylemiş olduğu "Gelin Canlar Bir Olalım"dır. Günlük hayatımızda sık duyduğumuz bu eser karşılama türüne verilecek en güzel örneklerden biridir.

Âşık karşılaşmaları içinde bulunan bir tür ise taşlamadır. Cem'lerde, deyişlerin yanı sıra, taşlama niteliği bulunan besteler de okunur. Bunların okunması, deyişlerde olduğu gibi törenin başlangıç dönemine denk düşer ve canların ruhen dirilmelerini sağlar. (Zelyut, 1992: 170). Kul Mansur'un atışma türünde şiirleri olmamıştır. Ezgilerini daha çok bireysel düzeyde işlemiştir.

1.3.7. Tarih Bildirme

Genel olarak divan edebiyatında karşımıza çıkan bu uygulama ebced hesabı olarak adlandırılmaktadır. Ebced hesabı, harflerin herbirine sayısal değer vererek; doğum, ölüm, zafer, felaket günleri gibi önemli olayların tarihlerinin dizelere gizlenmesiyle oluşturulan gelenektir. Özellikle divan edebiyatının güçlü olduğu dönemlerde olan etkileşim sonucu âşık edebiyatında da bu türlü bir uygulamaya gidilmiştir. Âşıkların başından geçen önemli olayları ya da kendileri açısından oldukça önemli tarihleri şiirlerinde tarih bildirmeleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bu gelenek şiirin her yerinde uygulanabileceği gibi genellikle ilk ya da son dörtlükte kullanılır. Tarih bildirme geleneği âşıklar arasında her zaman ebced hesabıyla uygulanmaz bazen de tarihe açık bir şekilde, dize içerisinde yer verilir. “*Tarih bildirme, âşık edebiyatı araştırmalarında özellikle biyografik bilgilere ulaşmada önemli bir vazifeyi icra ederler. Âşıklar yaşadıkları zamana göre Hicrî, Rumî, Milâdî takvime göre tarih bildirmişlerdir.*” (Kaya,2007: 696) Özellikle âşık edebiyatı araştırmalarında oldukça önemlidir. Bu bakımdan tarihi olaylara da rehberlik etmesi açısından yararlı olan bir gelenektir. Kul Mansur’da tarih bildirme farklı şekillerde şiirlerde kendisine yer bulmuştur:

Ayrılanlar bekleyiyor
 Bülbülle gül koklaşıyor
 Yaş otuza yaklaşıyor
 Mansur hala bekâr yârim (72/ 4)

Kul Mansur tarafından yukarıdaki şiirde bu geleneğe örnek teşkil eden bir kullanıma başvurulmuştur. 1970 yılında doğduğu bilinen âşığımızın, yaşının otuza yaklaştığını söylemesi ortalama bir hesaplama bize şiirin yazıldığı tarihi göstermektedir. Âşık Mansur’un şiirlerinde bu tarzda kullanımlar oldukça fazladır. Bu türlü kullanımlarda bizleri ortalama tarihlere götürmektedir.

1.3.8. Nazire Söyleme

Tarih bildirme geleneğinde olduğu gibi nazire söyleme de divan edebiyatının güçlü etkisinin olduğu zamanlarda oluşturulmuş bir gelenektir. Yardımcı nazire için; *“bir şairin şiirini, diğer bir şair tarafından, aynı uyak ve ölçüde olmak üzere benzer biçimde yazma demektir.”* (Yardımcı, 2002: 256) Âşık karşılaşmalarında da söylenen ayağa, aynı ayakla cevap vermeye nazire söyleme denir. Usta-çırak geleneği içerisinde yetişen âşıklar, uzun zaman ustalarının yanında gezer, onların şiir söyleme saz çalma üsluplarını gözlemlerler. Çıraklıktan ustalığa geçtiklerinde de ustalarının bu üsluplarını devam ettirirler, onun tarzında, aynı konulu aynı ayaklı şiirler söylerler, çıraklarına da bu üslubu öğretirler. Bu yüzden bugün varlığını tespit ettiğimiz tüm âşık kollarında, usta-çırak geleneği içerisinde yetişen tüm âşıklarda nazirecilik geleneğini görmek mümkündür. Etkileşimin bir ürünü olan nazirecilik her zaman, âşık edebiyatını icra edenler arasında gerçekleştirilmez, zaman zaman da divan edebiyatı tarzında ürünler veren şairlerin şiirlerine de nazireler söylenmiştir.

Kul Mansur, eserlerinde kendisinden önceki saz şairlerinin ve büyük ozanların şiirlerine karşılık nazireler yazmıştır. Âşığımızın sanat bakımından etkilendiği en önemli sanatçılardan biri Karacaoğlan’dır. Bu etkiyi Karacaoğlanın “Elif Diye Diye” şiirine yazmış olduğu “Ali Diye Diye” eserinde görmek mümkündür.

Seher vakti dost bağında
 Güldüm Ali Ali diye
 Sevdiğim gül yüzlü yâri
 Buldum Ali Ali diye

Kimse bilmez yar halini
 Gerçek susturamaz dilin
 Bir büyük hâk sûalini
 Bildim Ali Ali diye

İstedim her şeyin azın
 Özledim o yârin yüzün
 Mescidde Allah namazın
 Kıldım Ali Ali diye

Söyler Âşık Mansur sözü
 Dertlidir o bazı bazı
 Aldım ele dertli sazı
 Çaldım Ali Ali diye (21)

Bu örnek nazire geleneğine verebilecek en güzel şiirlerden biridir. Kul Mansur'un üzerindeki Karacaoğlan etkisi ve geleneğe olan bağlılığını göstermesi açısından oldukça önemlidir. Şiirler genel olarak incelendiğinde nazire türüne yakın eserlerin var olduğu görülecektir.

1.3.9. Askı Geleneği (Muamma)

Âşıklık Geleneğinin aranan kurallarından bir diğeri muamma söylemektir. Âşığın muamma söylemesi onun ustalığını göstermesi bakımından önemlidir. Âşıklık geleneğinde, muammaya özel bir önem verilmiştir. Âşıklara göre muamma düzenlemek veya muamma çözmek zekâ ve bilgi gerektirir. Sazı elinde şehir şehir dolaşan usta âşıklar önceden hazırladıkları muammayı uğradıkları yerlerde kahvelerin uygun yerlerine asıp cevap istemişlerdir.

Âşıkların ustalıklarını sergilemek için yerine getirdikleri geleneklerden biridir. İlk olarak Klasik Türk şiirinde uygulanan muamma, daha sonraları âşıklar tarafından da benimsenmiş ve uygulanmıştır. İlk olarak klasik şiirde uygulansa da bu türdeki uygulaması ile âşıklar tarafından uygulanan muamma birbirinden farklıdır. Âşık gelenekleri içerisinde genellikle semâî kahvelerinde uygulanır. Muamma düzenlemek ve cevabını bilmek yetenek ve zekâ ister. Bu yüzden âşıklar, diğer âşıklardan üstünlüklerini göstermek için muamma düzenlerler. Bir anlamda muamma oluşturmak ve çözmek ustalık belgesi gibidir. Muamma geleneği de Kul Mansur'un özelliği arasında bulunmaz.

1.3.10. Leb – Değmez (Dudak Değmez)

Âşıklık geleneğinin önemli bir diğer kültür ögesi de lebedeğmez söylemedir. Âşıkların topluma ustalıklarını sergilemek için söz hüneri olarak başvurdukları bir

yöntemdir. İçinde dudak ve dış-dudak sesleri (b,m,v,p,f) bulunmadan şiir söylemeye lebdeğmez denir. (Yardımcı, 2002: 234)

Bu atışma biçiminde âşıklar dudakları arasına iğne koyarak yarışmayı daha iddialı ve heyecanlı biçime getirirler. Âşıklar atışmada yaptıkları gibi bir ayak verirler. Dudaklarının arasına bir iğne koyarlar ve verilen ayağa uygun art arda ya birer dörtlük ya da birer şiir okurlar. Mahlası içinde kullanılmaması gereken sesler bulunan âşıklar, gerçek adlarını ya da farklı bir ad kullanırlar, tapşırma yaparlar. Âşık karşılaşmalarında olduğu gibi lebdeğmez de doğaçlama gerçekleştirilmektedir. Bu gelenek Kul Mansur'da görülmemektedir.

1.3.11. Dedim – Dedi Şiir Söyleme

Âşıklık geleneği içerisinde önemli yeri olan bir kuraldır. İlk örneklerine Divan-ı Lügat-it Türk 'te rastladığımız bu Âşıklık geleneği zaman içerisinde birçok âşık tarafından ustaca söylenip gelenek içerisinde varlığını devam ettirmiştir. *"Türk saz şiirinin koşma türünde, bir 'dedim- dedi ' geleneğinin oluştuğunu görüyoruz. Bu şiire canlılık ve devinim getiren bir yoldur; şiire karşılıklı deyişmeyi sokmadır."* (Dizdaroğlu, 1980: 3) Âşıklar arasında sıkça kullanılan karşılıklı konuşma tarzında şiirlerdir. Genellikle seven ile sevilen arasında soru- cevap şeklinde geçen konuşmalar biçimindedir. Dedim şiir şeklinin ilk örneği Divan-ı Lügat-it Türk'te olup yedi hecelidir. Edebiyatımızdaki ilk örnek Kadı Burhaneddin'e aittir. Alevi- Bektaşî ozanı olan Pir Sultan Abdal'ın "dedim-dedi"li tarzda eserleri bulunmaktadır. Pir Sultan'ın aşağıda verilen eseri örnek oluşturması bakımından oldukça önemlidir. Burada "dedim" sözcüğü yerine "sordum" kullanılmıştır.

Yas ü matem günü derdim yeniler

Yârin sesi kulağımda çınlar

Sordum ki dağlara niçin iniler

Dedi çekticeğim karın elinden

Alnıma yazılmış kara yazılar
 İtikattir talip pirin arzular
 Sordum ki çamlara neden sızılar
 Dedi çekticeğim pürün elinden (Aslanoğlu, 1984: 138)

Bu tip şiirler halk hikâyelerinde, manilerde, türkülerde ve divan şiirinde görülür. Divan şiirinde bunlara müraca denilir. Çoğunlukla 11 hece ve dörtlük şeklinde olmakla beraber 7, 8, 14,15 ve 16 hece ile söylenmiş olanları da vardır. Dedim-dedi tarzı şiir canlılık katar ve ilgiyi artırır. Bu şiirlerde aşk konusunun yanında sosyal meseleler, olaylar hatta yergi ve taşlamalarda da işlenir. (Kaya, 2007: 211) Dedim-dedi tarzı söylenişin yanında; aydım-aydı, didim-didi biçiminde de söylenilmektedir. Dedim-dedi tarzı söyleyişin değişik kullanımları mevcuttur:

1. Dedim- dedi ifadeleri şiirin her dizesinin başında bulunur.
2. Dedim-dedi ifadesi şiirin ilk dizesi hariç her dizenin başında bulunur.
3. İlk dizesi hariç, “dedim” dize başında, “dedi” dize içinde bulunur.
4. Dedim-dedi ifadeleri dörtlüklerin bir ve üçüncü dizelerinde bulunur.
5. Dedim-dedi ifadeleri söyleyiş gereği belli bir düzene oturtturmadan şiirin gelişi güzel yerlerinde bulunur. (Yardımcı, 2002: 249-251)

Âşıklık geleneğinde görülen “dedim-dedi” tarzı söyleyişe Kul Mansur’da da rastlanır. “Mümkün Değilmiş” adlı şiiri bu tarzda söylenmiş güzel bir örnektir. Kul Mansur bu şiirinde çektiği aşk sonucu derdini ve sıkıntısını tabibe söylemektedir.

Dedi canın kimin dedim onundur
 Dedim ölüm nedir dedi sonundur
 Dedi ismin nedir dedim Mecnun’dur
 Dedi kavuşmanız mümkün değilmiş (387/4)

Âşık Mansur’un bu tarzda söylediği diğer şiiri, “Erenler Cemi” adını taşımaktadır. Bu şiirinde Alevi-Bektaşî geleneğinin etkileri görmek mümkündür. Erenler ceminde diğer canlarla karşılıklı olanlar anlatılmaktadır:

Erenler cemine vardım oturdum
 Neresidir önün ardın dediler
 Dedim arkam dünya önüm ahiret
 İşte doğru yolu gördün dediler (347/1)

Bir başka şiirinde Kul Mansur bir güzele seslenmekte ve onu tanımaya çalışmaktadır.

Sordum ki güzele kimsin nesin
 Belki bana yarsın ele bacısın
 Dedim güzel sen başımın tacısın
 Dedi Kul Mansur'un yâri ağlıyor (374/4)

Âşıklık geleneğinin önemli kurallarından biri olan dedim-dedi tarzı Kul Mansur'da görülmektedir. Mansur'un gördüğü rüya neticesinde bade içmesi, mahlas kullanması, saz çalması, dedim- dedi tarzda şiir söylemesi, kendinden önce yaşamış olan âşıkların şiirlerine nazire yazması ve şiirlerinde tarih bildirmesi âşıklık geleneğini birçok yönden yaşadığını bizlere göstermektedir.

1.4. Etkilendiği Âşıklar

Onun sanatını etkileyen âşıkların başında şüphesiz ki mensubu olduğu Alevi-Bektaşî inancına sahip olan ozanlar gelmektedir. Cem törenlerinde zâkirlik yaptığını belirten âşık, Alevi-Bektaşî geleneğine bağlı şiirlerin kendine yön verdiğini, özellikle de "Virani, Nesimi, Yemini, Fuzuli, Hatayi, Pir Sultan, Kul Himmet, Mirati, Noksani" gibi şairlerin etkisinde kaldığını belirtmiştir. Çünkü çocukluğundan günümüze kadar dinlediği deyişler düvaznameler onun müzik bilinçaltını oluşturmuştur. Bütün Alevi ozanlar tarafından ozanların piri kabul edilen Pir Sultan Abdal onun hayatında çok farklı bir yere sahiptir. Mahsuni Şerif ve Karacaoğlan hayatında etkilendiği diğer önemli ozanlardır. Virani Risalesi, Yemini Kitabı, Nesimi Divanı, İmam Cafer Buyruğu'nu okumuş ve kendine en önemli olarak da Kuran'ı görmektedir.

1.5. Çeşitli Cepheleri

1.5.1 Fizikî ve Ruhî Yapısı

Âşık Kul Mansur, uzun boyludur. Boyuyla orantılı bir kiloya sahiptir. Kumral tenli olan âşığımız, mavi gözlüdür. Yaşı genç olmasına rağmen kendisinin deyimiyle, hayatın çilesini çok çektiğinden, saçlarında kır sayısı fazladır. Bu duruma şiirlerinde fazlasıyla değinmektedir. Yaşadığı acılar onda birtakım etkiler bırakmıştır. Bunlar Kul Mansur'u düşünceli ve karamsar bir yapıya getirmiştir. Kul Mansur'un şiirleri incelendiğinde bu karamsar ruh hali daha iyi anlaşılacaktır. Mesleği çok ağır olmasına rağmen günlük bakımını yapan ve modern giyinmeyi kendine ilke edinmiş bir Anadolu insanıdır.

Alçakgönüllü ve içine kapanık olan Kul Mansur, çevresinde ve dünyada meydana gelen olayları günlük olarak takip etmektedir. Bunları kimseyle paylaşmadan kendisince bir çözümlene yapıp, düşüncelerini şiirlerine yansıtmaktadır. O tepkisini şiirleriyle ortaya koymayı daha uygun görmektedir. Oldukça hassas ve duygusaldır. Günlük hayatta gördüğü çok küçük olaylar onda büyük duygusal parçalanmalara yol açar. Böylesi duygusal yoğunluklar Kul Mansur'un üretkenliğini şiirsel anlamda artırmaktadır.

Çevresinde sevilen Kul Mansur vatanına ve milletine bağlıdır. Atatürk sevgisi onda farklı bir boyuttadır. Dostluktan ve kardeşlikten yanadır. Türk toplumunun ilerleyip medeni toplumlara erişmesi onun en büyük hayalidir. Cumhuriyete ve onun getirdiklerine bağlı olan Kul Mansur, her dönemde var olan kötü yöneticilerden şikâyetçidir. Eserlerinde eleştiri tahtasında bu kötü idareciler ve dini çıkar doğrultusunda kullanan zümreler vardır.

1.5.2. Musikiye Olan İlgisi

Kul Mansur, kişiliğini sanatla birleştirmiş ve hayatının tamamına bu anlayışı yansıtmıştır. Bundan dolayı sanat dallarını birbirinden ayrı görmez. Sanat onun için evrensel değerler taşıyan bir bütündür. Musiki de bu evrensel değerlerin bir parçasıdır.

Onun sanatının özündeki musiki şiirlerini vücūda getiren en önemli unsurdur. Sağlam bir musiki kulağına sahip olan Kul Mansur, kendi şiirlerinin dışında farklı eserleri musiki eşliğinde dile getirir.

Musikiye verdiği büyük önemin temelinde bağlı bulunduğu inancın etkisi büyüktür. Küçük yaşlardan beridir içinde bulunduğu ortam ona böyle bir yetkinlik vermiştir. Okul yıllarında müzik derslerini hep en iyi dereceyle verir. Bu durum da onun musikiyle olan güçlü bağlarını göstermektedir.

1.5.3. Yayımlanmış Eserleri

Kul Mansur çok istemesine rağmen herhangi bir şiir kitabı şiiri basılmamıştır. Âşığımızın bütün şiirleri tarafımızca bu çalışmamızda kullanılmak üzere toplanmış ve böylece ilk kez kayıt altına alınmıştır. Bu bakımdan çalışmamızın önemi bir kat daha artmıştır. Bunun dışında önceki dönemlerde birkaç şiiri bazı dergi ve gazetelerde yayınlanmıştır. Bazı şiirleri dönemin Turan Gazetesinde ve Nurhak Gazetesinde yayınlanmıştır. Askerlikten önce İstanbul'da yayınlanan bir dergiye şiirlerini ulaştırır. Şiirleri oldukça beğenilir ve İstanbul'a çağrılır. Ancak çeşitli engellerden dolayı gidemez. Bu durum Kul Mansur'un içinde sürekli bir uhde olarak kalmıştır.

Burada değinilmesi gereken bir başka önemli olay da Kul Mansur'un Diyarbakır radyosuna olan katılımıdır. Kendisinden küçük olan kız kardeşi birgün Diyarbakır radyosunun düzenlediği şiir yarışmasına Kul Mansur'un şiirlerini ondan habersiz yollamıştır. Bu şiirler yarışmada derece girdiğinde ise telefon aracılığıyla Mansur'la iletişime geçilir. Âşığımızla konuşan kişi ona şiirlerinin radyodaki yarışmada ödül kazandığı söyler. Mansur'un bu durumdan haberi yoktur. Bu durumdan dolayı arkadaşlarının kendisine telefon şakası yaptığını düşünür. Kardeşinin gerçeği anlatmasından sonra âşığımız canlı yayına bağlanır ve şiirlerini okur. Çeşitli dönemlerde Elazığ'da bulunan yerel kanalların programlarına katılmıştır. Bu şekilde sanatını daha geniş kitlelere kavuşturma imkânı bulmuştur.

1.5.4. Gezdiği Yerler

Kul Mansur, Almanya’da doğmuştur. Bu bakımdan Almanya’nın çeşitli şehirlerinde küçük yaşlarda olsa da kalmıştır. Pazarlamacı olduğu için Türkiye’deki bütün şehirleri görmüş ve buradaki kültürleri yakından tanımaktadır. O, bütün insanların kardeşçe yaşamalarını istemektedir. Bunun içinde dünya üzerindeki bütün sınırların kaldırılmasını ister. Gezdiği yerlerin hepsinin çok güzel olduğunu söyleyerek bölgeler arası bir ayırım yapmamaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. ÂŞIK KUL MANSUR'UN ŞİİRLERİNİN İNCELENMESİ

2.1. Şiirlerin Şekil Özellikleri

2.1.1. Hece ve Durak Yapısı

Türk Halk Şiirinde, ölçü denildiğinde aklımıza iki ölçü gelir. Bunlar aruz ve hece ölçüsüdür. Türk Halk Şiirindeki asıl ölçü ise hece ölçüsüdür. Halk şiirinde aruz ölçüsü ise daha çok 18. ve 19. yüzyıllarda halk şairlerinin divan şairlerine çeşitli nedenlerden dolayı özenmeye başladığı dönemlerde kalender şairler tarafından söylenen şiirlerde kullanılmıştır. Aruz ölçüsü seslerin açıklık kapalılık özelliklerine dayanan bir ölçü birimidir. Bu ölçü Arap Edebiyatı'ndan İran Edebiyatı'na geçmiştir. Tarihi dönem içerisinde, Türkler İslamiyet'i kabul ettikten sonra aruz ölçüsü Arap ve Fars sanatçıların etkisiyle Türk şairleri tarafından da kullanılmaya başlanmıştır. Halk şairlerinin ise eserlerini oluştururken daha çok kullandıkları ölçü, hece ölçüsüdür. İslamiyet öncesinde kullanılan hece ölçüsü, İslamiyet'in kabulünden sonra yerini aruz ölçüsüne bırakmıştır. Ancak halk şairleri belli bir döneme gelene kadar hece ölçüsünü kullanmaya devam etmiştir.

Dizelerdeki hece sayısına göre isimlendirilen hece ölçüsünde, “*dizenin belli bölümlere ayrılmasına durgulanma, bu bölüm yerlerine de durak denilmektedir. Hece ölçüsünde durak, aruzdaki Takti'in karşılığı olarak kabul edilebilir. Takti'de sözcükler ortalarından bölünebildiği halde, hece ölçüsünde sözcükler bölünerek durak yapılamaz. Durak, ancak, kulakla uyumlu bir izlenim bırakan anlamlı söz öbekleri arasında olur. Sözün akışına göre durak gerekli ve doğal olmalıdır.*” şeklinde belirtilen hece ölçüsünün düzeni, günümüzde de tam anlamıyla olmasa da özelliğini halk şiirinde göstermektedir. Kısa dizeli şiirler genellikle tek duraklıdır. (Dilçin, 1999: 40)

Sekiz heceli şiirleri: Kul Mansur'un çalışmamıza aldığımız 420 şiirinden 140'ü sekizli hece ölçüsüyle söylemiştir. Bu şiirler 3 ile 5 dörtlük arasında değişir. Sekizli heceyle söylediği şiirlerinin kafiye düzeni genellikle xaxa, bbba, ccca,, abab, cccb, çççb, dddb ya da aaab, cccb, dddb,...., şeklindedir. Bu şiirlerini koşma tarzında

söylemiştir. Sekizli hece ölçüsüyle söylediği şiirlerinin durak yapısı ise 4+4 ve 5+3 şeklindedir.

On bir Heceli şiirleri: Âşık Kul Mansur, şiirlerinin çoğunu 11'li hece ölçüsüyle söylemiştir. Ele aldığımız 420 şiirin 267 tanesini bu ölçüyle yazmıştır. Bu şiirleri dörtlük sayısı 3 ile 5 arasındadır. Bu şiirler genellikle koşma tarzında söylenmiştir. Şiirlerinin bazılarının kafiye yapısı şöyledir: ilk dördlüğün birinci ve üçüncü, ikinci ve dördüncü mısraları kendi aralarında kafiyeli, diğer dörtlüklerin ilk üç mısrası kendi arasında, dördüncü mısra ise ilk dördlüğün son mısrası ile kafiyelidir. (abab, ccbb, çççb...). Bazı şiirlerinin kafiye yapısı xaxa, bbba, ccca,, bazıları da aaab, ccbb, dddb,... şeklindedir. On bir heceli şiirlerinin durak yapısı da 6+5 ve 4+4+3 şeklindedir.

Diğerleri: Âşığımızın bu kısımda ele aldığımız şiir sayısı 13'tür. Bu şiirlerin ölçüsü yoktur.

2.1.2. Uyak Yapısı

Kafiye, “*En az iki dize sonunda, anlamca ayrı, sesçe bir birine uyan iki sözcük arasındaki ses benzerliğidir.*” (Dilçin, 1999: 59) Kafiyede ses bakımından birbirine benzeyen kelimelerin mana yönünden farklı olmaları gerekir. Şiirde ses benzerliği yoluyla uyum sağlamak ve genellikle okuru etkilemek amacıyla kullanılan uyak, sözlü edebiyat ürünlerinde hatırlamayı ve ezberi kolaylaştıran bir öğedir.

Türk Halk Şiir’inde en fazla kullanılan kafiye türü ise yarım kafiyedir. Doğan Aksan’a göre, “*Saz şairlerinin şiirleri ve anonim ürünler bir bütün olarak incelendiğinde, genel olarak halk şiirimizde uyak anlayışının ve uygulanmasının Divan şiirinin ve sonraki dönemlerdeki Türk şiirinin uyak bulma konusundaki katı tutumuna uzak kaldığını kabul etmek gerek. Bizim görüşümüze göre, bir bakıma halk ozanları şiiri tekdüzelikten kurtarmış, dinleyen/okuyanı bir ölçüde ‘uyak bekleme’ tutumundan sıyrarak daha değişik, çeşitli ses benzerlik ve yakınlıklarına götürmüştür. Bunlarda elbette, anonim ürünlerin ozanlarının kültür düzeylerinin de payı vardır. Ancak, çoğunlukla yarım uyaktan yararlanan bu ozanlarda öteki uyak çeşitleri de görülmektedir.*” (Aksan, 1999:174) Bu bakımından Kul Mansur’un şiirlerinde daha çok yarım kafiye göze çarpmaktadır.

Yarım Uyak: Dize sonlarında tek ses benzerliğine dayanan kafiyedir. Yukarıda geniş bilgi verdiğimiz bu uyak türü Kul Mansur'un şiirlerinde sürekli olarak göze çarpmaktadır. Bu durum da âşığın eserlerinde halk şiirindeki anlayışı ne kadar benimsediğini göstermektedir. Buradan hareketle dörtlük içi yarım kafiyeyle birkaç örnek verecek olursak:

Bilmem kimin kötü işine geldim
 Aştım dağları yar peşine geldim
 Yürüdüm bir pınar başına geldim
 Bir damla suyundan alamaz oldum (263/2)

Halimi sormaya kimse gelmiyor
 Ölümüüm sağ mı kimse bilmiyor
 Yar gideli ben yüzüm gülmüyor
 Vurmayın ey dostlar ben yaralıyım (227/2)

Yüzümü kim güldürecek
 Kim gözyaşım sildirecek
 Kul Mansur'um öldürecek
 O yar bile bile beni (410/4)

Yoksulun halini kimse görmüyor
 Bilen bile doğru yolu sürmüyor
 Çırağın aklına bir şey girmiyor
 Kafayı üşüten usta ne yapsın? (294/3)

Tam Uyak: Dize sonlarındaki iki sesin benzerliğiyle oluşan uyağa tam uyak denir. Kul Mansur'un şiirlerinde yarım uyağtan sonra en fazla kullanılan uyak türüdür.

Kul Mansur' um iki gözümde yaş **var**
Ben ararım neredesin nazlı **yar**
Geldi geçti o güzelim ilkbahar
Leylamı aradım gözden uzakta (157/3)

Kimi insan kimisi **put**
Hak ol hakkın yolunu **tut**
Şu toprakta yatan **vücut**
Kul Mansur'u bilenindir (122/4)

Zengin Uyak: En az üç sesin benzerliğiyle oluşan uyağa zengin uyak denir. Âşığımızın şiirlerinde diğer uyak türlerine göre az kullandığı uyağdır.

Harçlığını verir **baba**
Altında sıfır **araba**
Herkeseye demez merhaba
Bir küçük hanım efendi (32/3)

Gel gönül o yârin peşini **bırak**
Kalbinde tutuşur sonra bir merak
Aşka giden yolda ölüm son **durak**
Ne olur yar için inleme gönül (211/3)

Başımdadır siyah **leçek**
Sanki filiz vermiş **çiçek**
İnan hayal değil **gerçek**
Yine neden gülmüyorsun (108/2)

Tunç Uyak: Zengin kafiyenin bir çeşidi olup başlı başına anlamı olan bir kelimenin başka bir kelime içinde yer alması ile oluşturulan kafiyedir. Dörtlük sonlarında tunç kafiyeye ait bazı kelimelere de rastlamamız mümkündür:

Haram değil helal **yemek**
Boşa çıkmaz hiçbir **emek**
Seni seviyorum **demek**
Leyla Mecnun olanındır (122/3)

Ben çile doldurdum sen günüm **saydın**
Destan eylemedin dillere **yaydın**
Kefenim dikilmiş gözlerin **aydın**
Garip dertli Mansur öldü sevdiğim (241/4)

Cinaslı Uyak: Aynı seslerden oluşan; fakat farklı anlamları karşılayan kelimelerle yapılan uyağa cinaslı uyak denir. Cinas bir kelimenin tekrarı değildir. Aynı kelimenin aynı anlamla tekrar etmesine redif denir. Kul Mansur'un şiirlerinde cinaslı kafiye örneklerine rastlanılmamaktadır.

Çeyrek Uyak: Çıkış noktaları bakımından birbirine benzeyen seslerden oluşturulan kafiyeye denir. Farklı ses olan ancak çıkış noktaları birbirine yakın olan seslere bugüne kadar isim verilmemiştir. Çeyrek kafiyeyi oluşturan sesler: “ç-ş”, “n-l-r”, “z-s”, “ğ-v” gibi sesler olup, önceleri ya kafiye olarak görülmemiş ya da yarım kafiye olarak düşünülmüştür. Hâlbuki bu sesler, yarım kafiyeden daha zayıf bir kafiyedir ve “çeyrek kafiye” terimi ile karşılanabilir. (Kaya, 2007: 394) Kul Mansur'un şiirlerinde çeyrek kafiye örneklerine rastlanılmamaktadır.

Nakarat (Kavuştak): Şiirde dörtlük sonlarında tekrarlanan mısra veya mısralardır. Birinci dörtlüğün ikinci ve dördüncü dizeleriyle, diğer dörtlüklerin son mısralarının tekrar edilmesiyle de oluşturulabilir. Terimsel anlamda türkü bünyesinde bilinen bu unsurun Âşık şiirindeki karşılığı “tek ayak” türkülerdeki karşılığı da bağlantıdır. (Doğan, 2007: 553) Kul Mansur'un, bazı şiirlerinde de kavuştak kullanmıştır. “ Gel Gör Ne Haldeyim?” adlı şiirde bu durum şöyledir:

Bir virandır bir yanım harap
 Gel gör beni ne haldeyim sevdiğim
 Bir yanım badedir bir yanım şarap
Gel gör beni ne haldeyim sevdiğim

Bir Mecnun'a döndüm deli gibiyim
 Boz bulanık bahar seli gibiyim
 Yaşıyorum amma ölü gibiyim
Gel gör beni ne haldeyim sevdiğim

Kimi Mecnun diyor kimisi Kerem
 Kalbim kanser oldu yüreğim verem
 Ölüp de kurtulmak şimdi tek çarem
Gel gör beni ne haldeyim sevdiğim

Kul Mansur'un karaymış alın yazım
 Şimdi çalmaz oldu bu dertli sazım
 Kesildi kefenim biçildi bezim
Gel gör beni ne haldeyim sevdiğim (306)

Ayak: Âşık Edebiyatındaki şiirde, birinci dördlüğün ikinci ve dördüncü dizesi ile tüm dördülünün son dizesinin aynı kelime ve eklerle kurulmasıdır. Kavuşmakta olduğu gibi ayak da âşığın çok kullandığı şekil özelliklerindedir. Kul Mansur'un şiirlerinin çoğunda bu şekil özelliğini görmek mümkündür. Âşığımızın, “Satılır Gönüm” adlı şiirinde ayak, “-tılır gönüm” şeklinde oluşturulmuştur.

Senin için bin dert bin cefa çeker
 Bin bir tehlikeye **atılır gönüm**
 Bazen bir köşede boynunu büker
 Çok zaman kenara **itilir gönüm**
 Seni nerde görse boyundan tanır
 Bazen huri bazen meleksin sanır

Bir bakışa bir gülüşe aldanır
Bakarsın sevdaya **tutulur gönlüm**

Ne kadar sevilsen senin karına
Bugünlerin umut versin yarına
Gel bakıver şu gönlümün zarına
Günbegün bir derde **katılır gönlüm**

Yar kaşların siyah gözler eladır
Senin sevdan şu başıma beladır
Garip Kul Mansur bir dertli köledir
Bakarsın pazarda **satılır gönlüm** (270)

2.1.2.1. Diğer Ahenk Unsurları

Aliterasyon ve Asonans: Bir şiirin dizelerinde sürekli aynı ünsüzün tekrarlanmasından oluşan ahenke aliterasyon denir. Bir şiirin dizelerinde sürekli aynı ünlünün tekrarlanmasıyla oluşan ahenke asonans denir.

Bu gönlüm yarına eşit
Ne beni gör nede işit
Derdim vardır bin bir çeşit
Kaynaşıyor bugünlerde

Bu gönlümün neşesi yok
Kadehi var şişesi yok
Ciğerimin **köşesi** yok
Sıkışıyor bugünlerde
Kul Mansur'un tepem attı
Her şeyi içi içe **kattı**
Yar elle beni aldattı
Oynaş^ıyor bugünlerde (14)

Yukarıdaki şiirde “r, t, k, n, ş” sesleriyle bir ahenk oluşturulmaya çalışılmıştır. Şiirde oluşturulan bir başka ahenk unsuru da aynı kelimelerin sık sık tekrar edilmesidir. Âşığımızın “Her yerde sen” şiirinde bu ahenk unsurunu görebilmekteyiz.

Baharımda yazımda **sen**
 Konuşunca sözümde **sen**
 Yaşla dolu gözümde **sen**
 Her yerde **sen** her yerde **sen** (92/2)

2.1.2.2. Redif Yapısı

Redif, uyaktan sonra gelen, aynı görevde olan ve aynen tekrarlanan ek ya da kelimelere denir. Herhangi bir ek ya da kelimenin redif olabilmesi için uyaktan sonra gelmesi gerekmektedir. Kafiye den önce redif aranmaz. Dilçin’e göre Türk Halk Şiir’inde redif, “*halk şiirinin en eski ve en önemli öğelerinden biridir. Halk şairleri redife kafiye den daha çok önem vermişlerdir. Halk şairlerinin bütün duygu, düşünce ve benzetmeleri rediften doğar. Halk şiirinde redif çok çeşitli biçimlerde görülür. Genellikle redif dizenin sonundadır. Kimi zaman dizenin ilk sözcüğü uyak, geri kalan sözcükleri redif olabilir.*” (Dilçin, 1999: 80)

Kul Mansur’un eserlerinde redifin çokça kullanıldığı görülen bir durumdur. Bu redifler hem ek halinde hem de kelime halinde karşımıza çıkmaktadır. Bu unsur Kul Mansur’un şiirlerindeki akıcılık ve ses uyumu bu unsurun kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

Mansur‘um dert saçar **isem**
 Sen yüzünden naçar **isem**
 Yar ben senden geçer **isem**
 Al hançeri öldür beni (40/4)

Yukarıdaki şiirde birinci tekil şahıs geniş zaman eki “ar”ı da içine alan şart eki, “isem” lerle kullanılmıştır.

Kardeş kardeşe kin tutar
 Kimi namusunu satar
 Helaline haram katar
 Bu dünyanın malı için (99/2)

Yukarıdaki şiirde “ar” 3. tekil şahış geniş zaman eki redif görevini üstelenmektedir. Kul Mansur’un şiirlerinde bazen de tekrarlarla redif yapıldığı görülür:

Bilmem kimin kötü işine **geldim**
 Aştım dağları yar peşine **geldim**
 Yürüdüm bir pınar başına **geldim**
 Bir damla suyundan alamaz oldum (263/2)

Kalbimiz taşlar **misali**
 Yazımız kışlar **misali**
 Avare kuşlar **misali**
 Orda burda ötmeyiz biz (139/3)

2.2. Dil ve Üslûp Özellikleri

2.2.1. Dil Özellikleri

Kul Mansur’un şiirlerinde farklı dil özelliklerine rastlamak mümkündür. Çünkü böyle kişiler halkın içinde olan kişilerdir, eserlerini meydana getirirken halkın söyleyişlerini ve dil özelliklerini de eserlerine yansıtırlar. Bu aslında kaçınılmaz bir durumdur. Kul Mansur’un şiirlerinde bölgenin ağız özellikleri kendine en iyi şekilde yer bulmaktadır.

Demir’e göre; “Ağızlar; aynı kökenden geldiği üst sistem durumundaki bir üst dile bağlı, doğal olarak ortaya çıkmış; aile ve dost çevresinde, iş yerlerinde, okuryazarlığı az, bulunduğu bölgeden uzun süre ayrı kalmamış insanlarca, sözlü iletişimde dilin başka türleriyle karşı karşıya gelme oranına göre değişen biçimde kullanılan, resmi ortamlarda kullanılmasından kaçınılan, doğal olmakla birlikte yazılı

bir gelenek oluşturamamış, iletişim alanı sınırlı, bağlı olduğu üst sistemden dilin her alanında karşılıklı anlaşmanın korunacağı oranda ayrılabilen, prestiji standart dile göre daha az, okullarda öğretilmeyen yerel konuşma biçimleridir.” (Demir, 2003: 24) Kul Mansur’un eserleri incelendiğinde Elazığ ağzı, Tunceli ağzı ve Bingöl ağzı özelliklerini görmek mümkündür. Bunun en büyük nedeni ise doğduğu ilçenin sayılan her üç şehire komşu olmasıdır.

Haram <i>korsun</i> helal kaba	(1/ 2: 2)
Hırsızlığa <i>erinmeyen</i>	(19/2: 2)
Gül yüzünü <i>görem</i> diye	(22/1: 2)
Sana güller <i>derem</i> diye	(22/2: 4)
Muradıma <i>erem</i> diye	(22/3: 4)
Yatağına <i>girem</i> diye	(22/4: 4)
Umudum yok <i>amma nedem</i>	
Başım alıp nere <i>gidem</i>	
Kendimi bir Mecnun <i>edem</i>	(36/2)
Gonca gül gibi <i>kokuşun</i>	(49/4:2)
Bu halime felek <i>netsin</i>	
Elenmişsem elek <i>netsin</i>	
Can gidici melek <i>netsin</i>	(66/3)
Yar ben gurbete <i>gidiyom</i>	(67/1:1)
Sanma seni terk <i>ediyom</i>	(67/1:4)
Söyle <i>ne deyim ne deyim</i>	(76/4:4)
Nasıl ben murada <i>erem?</i>	(78/3:1)
Kimin için canım <i>verem?</i>	(78/3:2)
Vedalaştım <i>pirinen</i> ben	(87/4:4)
<i>Bulam kurtulam</i> elinden	(88/1:4)
<i>Çalam kurtulam</i> elinden	(88/2 :4)
Yanımda yar yok ki kimleri <i>soram</i>	(185/3: 2)
Atam yüce dağlar çiçek <i>verende</i>	(295/1:1)
Sana geldim <i>amma</i> yıkılmış bendim	(382/4: 2)
<i>Nedem</i> dağlar nazlı yar benden küsmüş	(388/1: 2)
Ana yok baba yok bacı yok <i>netsin</i>	(392/2: 1)

Kul Mansur'un şiirlerinde ağız özelliklerinin yanı sıra farklı ses olaylarını da görmek mümkündür. Bu ses değişikliklerini şu şekilde açıklayabiliriz:

Bu halime felek *netsin* (66/3:1)

Yukarıdaki mısradaki "ne etsin" sözcükleri birleştirilmiş ve "e" sesi düşmüştür. Bu durum genellikle âşıkların sıkça başvurduğu bir yoldur. Bu şekilde şiirde ölçü sağlanır.

Yine aynı şekilde şu mısradaki böyle bir ses olayı vardır:

Tabipler başımda toplanmış *nedem* (279/1: 3)

Bu mısradaki "ne edem" sözcükleri birleştirilerek "nedem" olmuştur. Aslında bu kullanımlar halk arasında da yaygın olarak kullanılan ağız özellikleri şeklinde düşünülebilir. Ağız özelliklerinden kaynaklanan ünsüz değişimleri de sık rastladığımız bir durumdur. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

- ğ - > - y - : İnsana hayvan deyilmez (2/3: 2)

- k - > - g - : Figanım göğe varıyor (109/3: 2)

Ünlü harflerde de ağız özelliklerinden kaynaklanan değişiklikler mevcuttur.

Örneğin "yaram" kelimesi "yarem", "iyi" kelimesi "eyi" şeklinde kullanılmıştır.

Kul Mansur'un karar yürekte yarem (264/4: 1)

2.2.2. Üslûp Özellikleri

2.2.2.1. Şiirlerinde Kullandığı Atasözleri, Deyimler, Özdeyişler

Atasözleri, deyimler ve özdeyişler şairler tarafından Türk Halk Edebiyatı'nın sıkça başvurulan unsurlarıdır. Verilmek istenen bir düşünce bu unsurların kullanılmasıyla daha güçlü şekilde anlatılır. Kısa ve öz anlatımın temel ilke edinildiği halk edebiyatı eserlerinde uzun anlatımdan kaçınmak ve toplum hafızasında yer edinmek amacıyla bu yapılar kullanılmaktadır. Âşıklar bu yapıları sıklıkla kullanan

önemli icracılardandır. Çünkü olanlar halk yaşantısını bilen ve halkın diliyle konuşan kişilerdir.

Kul Mansur da şiirlerinde, halk edebiyatının bu önemli yapılarını şiirinde daha iyi anlaşılacak için kullanır. Böylece şiirlerini daha güçlü hale getiren Kul Mansur akıcılığı da sağlamış olmaktadır. Onun şiirlerinde mahalli deyimlerin yanında ulusal deyimler de kullanılmıştır. Bu bakımdan Kul Mansur'un şiirlerini incelemeye çalışacağız.

2.2.2.2. Atasözleri

Atasözleri bir toplumun duygu, düşünce, inanç ve kültür yapısını anlatır. Atasözleri, kim tarafından ne zaman söylendiği bilinmeyen anonim sözlerdir. Bu sözler topluma mal olmuş, toplum tarafından benimsenmiş ve yüzyılların düşünce ve mantık sisteminden geçerek günümüze ulaşmış kısa ve özülü sözlerdir.

Doğan Aksan atasözü için, “*Çoğunlukla bir cümle biçiminde oluşarak bir yargı anlatan, kimi zaman ölçü ve uyakla, söyleyiş açısından daha etkili olmaya yönelik sözlerdir.*” şeklinde bir tanımlama yapar. (Aksan, 1998: 38) Âşık Kul Mansur'un şiirleri incelendiğinde atasözlerine geniş bir yer verdiği görülecektir. Böylece, şiirinde vermek istediği mesajları daha güçlü bir şekilde ifade etmiştir.

İyi haber tez duyulmaz (2/3: 3)

(Kötü haber tez duyulur)

Mevlâm dert vermişse vardır dermanı (253/3: 1)

(Derdi veren Allah dermanını da verir)

Kuzu gitmez bir kurdun gerisinden (340/2: 2)

(Kurt ile kuzu dost olmaz)

Dünyadan beş arşın bezle gitmişim

Cihan bana tapulansa ne yazar (337/4)

(Kefenin cebi yoktur)

Durmadan konuşan dilde yalan var (334/1: 2)
(Çok laf yalansız, çok mal haramsız olmaz)

Nazlı yarım senden gelen zararın
Neresinden dönsem kârdır sevdiğim (239/1)
(Zararın neresinde dönülürse kârdır)

Boz yılanı deliğinden çıkarın
Bir tatlı söz değil midir efendim? (232/2)
(Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır)

2.2.2.3. Deyimler

Kul Mansur'un eserlerinde kullandığı önemli unsurlardan biri de deyimlerdir. Şiirlerinin en can alıcı noktalarında başvurduğu bu yapılardır. Çünkü sosyal eleştiri yaptığı ve herhangi bir durumdan sitemde bulunduğu anda asıl anlamlarından uzaklaşmış olan bu kalıplaşmış ifadeler başvurur. Çünkü "*Deyimler asıl anlamlarından uzaklaşarak yeni kavramlar meydana getiren kalıplaşmış sözlerdir. İki veya daha çok kelimededen kurulu bir çeşit dil ifadesi olan bu sözler duygu ve düşüncelerimizi, dikkati çekecek biçimde anlatan isim, sıfat, zarf, basit ve birleşik fiil görünüşlü gramer unsurlarıdır.*" (Elçin, 2003: 642)

Attan eşeğe binilmez (9/3: 2)
Feleğin çarkı olmasa (9/1: 2)
Dünyaya kin bağlamazdım (10/1: 1)
Yollarını gözlemezdim (10/3: 1)
Ölüm son durak olmasa (10/4: 4)
Aklımı başımdan aldı (11/2: 1)
Bir sevdaya düştüm kaldım (11/4: 3)
Derdine dert eklediğin (18/3: 2)
Gözüm kaldı yollarında (23/1: 1)
Bir gün varda beş gün darda (29/3:1)
Uğruna canım veririm (31/4: 3)

Murat alıp çekip giden	(33/3: 1)
Körden medet beklenir mi?	(34/1: 4)
Vurdun sen beni sırtımdan	(50/2: 1)
Mecnun edip çöle salan	(55/2: 3)
Kendini yüksek görenlerden	(60/4: 3)
Baharı çevirme kışa	(69/2: 2)
Örmesin kader ağını	(80/3: 1)
Hayatını zehir ettin	(90/4: 1)
Tarumar ettin yuvamı	(98/4: 3)
Zehir etme baharımı	(111/4:1)
Şu koskoca dünya bana dar gibi	(159/4: 2)
Mazlumun hakkına el uzatanlar	(205/3: 3)
Kapandı kapılar yüzüme benim	(206/4: 3)
Tütmez oldu artık ocağım söndü	(208/2: 2)
Gözünün yağını yiyeyim turnam	(212/1: 2)
Sen nereden geldin girdin kanıma	(214/2: 2)
Ele avuç açar olmuş Türkiyem	(216/1: 2)
Kırk yılın başında bir güzel sevdim	(221/1: 1)
Kesildi kefenim biçildi bezim	(238/4: 3)
Ok atmışlar sinesinden vurulmuş	(244/1: 3)
Karla kaplı güvendiğim dağlarım	(247/4: 3)
Ayrı düştüm vatanımdan yurdumdan	(251/1: 1)
Hiç gözüm olmadı pulda parade	(253/2: 3)
Hayattan umudum kesilmiş benim	(254/2: 1)
Bu koca dünyayı bana dar ettin	(256/1: 3)
Bin defa ağlatıp bir defa güldür	(258/4: 2)
Yaşarken ömrümde bahar görmedim	(264/1: 1)
Şiirler kafayı benle bozmuşlar	(265/4: 2)
Ölümlerden ölüm beğen o zaman	(266/3: 3)
Ayağına vardı içini döktü	(274/4: 2)
Dışım güler içim ağlar zarınan	(273/2: 1)
Senin gül yüzüne biçilmez paha	(276/3: 3)

- Felek ocağıma incir ağacı diktikçe (281/3: 3)
 Düştüm yollara gurbet ellerin (305/4: 4)
 Güzel benim hoş laflara karnım tok (312/3: 1)
 Çiçeği burnunda bir gelin ağlar (327/1: 2)
 Genç yaşımda felek boynumu büktü (333/2: 3)

2.2.2.4. Özdeyişler

2.2.2.4.1. Başkalarına Ait Özdeyişler

Bir düşünceyi en kısa, en özlü biçimde anlatan bir veya birkaç cümleden oluşan bilgece sözlere özdeyiş denir. Özdeyişlerin atasözlerinden farkı, söyleyeninin ya da yazanın bilinmesidir. Vecizeler de tıpkı atasözleri gibi yaşanan olaylardan, gözlemlerden ve deneyimlerden çıkarılan sonuçlara, derslere dayanır.

Kul Mansur'un şiirlerinde önemli şahsiyetlere ait özdeyişler kullanılarak eserlerde anlam derinliği yakalandığı görülmektedir. Bu özdeyişlerden biri de âşığımızın şiirlerinde sıklıkla bahsettiği Hz. Muhammed'e aittir. Bu hadis, "Dünyada rahat yoktur." şeklindedir. Çünkü bu dünya bir sınav yeridir, insanlar dünya hayatında sürekli sıkıntılara karşı mücadele vermektedir. Kul Mansur'un şiirinde bu hadis şöyle kullanılmıştır.

Bu fani dünyaya geldim geleli
 Yardan ufacık bir sevgi görmedim
 Hep ağladım diyar diyar dolaştım
 Yüzümde bir tatlı sevinç görmedim (231/1)

Yukarıda değindiğimiz hadis kendisine başka bir şiirde şöyle yer bulmaktadır:

Dünyaya yoksulluk içinde geldik
 Yoktur ekmek ile aşımız bizim
 Süründük ortada perişan olduk
 Dertlerle doludur başımız bizim (259/1)

Âşığımızın başka bir şiirinde ise Hz. Ali'nin dünya hayatında çokça dile getirilen bir sözü kullanılmıştır. Kul Mansur toplumun bir temsilcisi olarak bu söz doğrultusunda hareket etmektedir. İşte bu düşüncelerle bakıldığında “Haksızlık karşısında susan, dilsiz şeytandır.” sözü şiir içerisindeki yerini güçlendirmiştir.

Saçlarım ellere yoldursalar
 Şu dilimi yalanla doldursalar
 Kul Mansur'um beni de öldürseler
 Yine benim şahım Ali'dir derim (249/4)

2.2.2.4.2. Âşık Kul Mansur'a Ait Özdeyişler

Kul Mansur kendisine ait olan atasözü değerinde veciz deyişleri vardır. O, kısa ömürde kalıcı olmak için özü söylemek gerektiğine inanır. Âşığımızın şiirlerine baktığımızda düşüncelerini, kısa ve özlü bir şekilde anlattığı bilgece söylenmiş sözlere rastlarız:

Kumlu çölün suyu olmaz (2/1: 3)
 Boşa çıkmaz hiçbir emek (112/3: 2)
 Meyvesiz ağaçta kuru dal oldum (164/2: 2)

Meyve verir ağaç kuruyana dek
 Sürünür bir bebek yürüyene dek
 Şu dağların karı eriyene dek
 Yağmurun toprağa ne faydası var (331/3)

2.3. Âşık Kul Mansur'da Sanat Endişesi

Âşıklar, şiirlerinde anlatmak istedikleri bir durumu uzun ifadeler oluşturmak yerine kullandıkları edebi bir sanatla daha can alıcı bir şekilde anlatırlar. Kul Mansur'un şiirlerine bakıldığında edebi sanatlara sıklıkla başvurduğu görülecektir. Ancak çok fazla

bir sanat endişesinin görüldüğü de söylenemez. Çünkü onun şiirlerinde doğal bir söyleyiş vardır.

Onun şiirleri duygularını dile getirdiği unsurlardır. Bu duyguların etkisini ve anlam gücünü daha iyi yansıtabilme için edebi sanatları ustaca kullanmıştır. Teşbih başta olmak üzere telmih, teşhis, mübalağa, tezat gibi birçok edebî sanatı onun şiirlerinde bulmak mümkündür. Bizler de, Mansur'un şiirlerinde yer alan edebî sanatları bulmaya çalışacağız. Kul Mansur'un şiirlerinde yer alan edebî sanatları kullanım sıklığına şöyle sıralayabiliriz:

2.3.1. Benzetmeler (Teşbih)

Bir ifadenin anlamını güçlendirmek için aralarında benzerlik ilişkisi bulunan iki kavramdan zayıf olan unsurun, güçlü olan unsura benzetilmesidir. Bu durum dört unsurla sağlanır. Bunlar benzetilen, benzeyen, benzetme yönü, benzetme edatıdır. Anlama güç katmak için, aralarında gerçek ya da mecaz, çeşitli yönlerden ilgi, benzerlik bulunan en az iki varlıktan zayıf olanı nitelik bakımından güçlü olana benzetme sanatıdır.

Kul Mansur'un şiirleri incelendiğinde yapılan güçlü benzetmeler göze çarpmaktadır. Benzetme sanatının sıklıkla kullanılması bir bakıma Mansur'un hayal dünyasının genişliğini göstermektedir.

Süt gibi beyaz sinesi	(5/2: 1)
Seveni andırır sesi	(5/2: 2)
Şeker kaymak bal de bana	(5/2: 4)
O gözlerin sanki bir ok	(5/3: 1)
Yeller gibi eseceksen	(7/3: 1)
Benim kalbim taş gibidir	(18/2: 1)
Yuvasız bir kuş gibidir	(18/2: 2)
Sen olsan da boş gibidir	(18/2: 3)
Sanki andırır periyi	(20/2: 1)
Hayat sanki bir işkence	(26/4: 3)

Kiraz gibi dudakların	(38/1: 3)
O gül gibi yanakların	(38/2: 3)
Hayal gibi düş gibisin	(44/1: 3)
Gonca gül gibi kokuşun	(49/4: 2)
Bir kuş gibi daldan dala	(59/1: 1)
Damarımda kan gibisin	(62/1: 1)
Seherde bir bülbül gibi	(63/1: 1)
Gül yüzlü bu ne biçim bakıştır	(65/3: 3)
Melek yüzlüm sen ağlama	(67/4: 3)
Hilal gibi kaşlarını	(70/3: 3)
Elma gibi yanağını	(80/3: 3)
Kul Mansur'um kül gibiyim	(107/4: 1)
Havalandım yel gibiyim	(107/4: 2)
Boynu bükük gül gibiyim	(107/4: 3)
Sanki filiz vermiş çiçek	(108/2: 2)
Yar deli gönlüm bir derya	(111/1: 1)
Gözyaşlarım sel gibidir	(129/2: 1)
Sevdalarım yel gibidir	(129/2: 2)
Dostlar bana el gibidir	(129/2: 3)
Virane bağlar misali	(129/3: 1)
Geçici çağlar misali	(129/3: 2)
Şu uzun dağlar misali	(129/3: 3)
Bir tay gibi şahlandık biz	(137/4: 4)
Gözyaşımız döndü suya	(137/3: 1)
Kirpiği ok hilal gibi kaşı var	(144/3: 1)
Sanki filiz vermiş buğday başağı	(147/3: 3)
Saçların ağırmış sanki kar gibi	(159/4: 3)
Yorulmuş bir yolcu gibiyim sanki	(183/4: 4)
Seni o ceylansı gül bakışların	(189/1: 3)
Gülünce yemyeşil bahara benzer	(189/4: 1)
Gözler gökteki yıldızlara benzer	(189/4: 2)
Sanki melek gibi bir yâre benzer	(189/4: 3)

O bir fidan olmuş bende meyvesi	(196/3: 3)
Yanakları gonca dudağı balmış	(210/2: 1)
Gözlerini ahu ceylandan almış	(210/2: 2)
Sanki güzelliğın periden almış	(210/2: 3)
Andırır meleğı huriden güzel	(210/2: 4)
Her cümlesi diken batar canıma	(214/2: 3)
Irmağı andıran kanlı yaşım var	(250/2: 3)
Dalında savrulan yaprak gibiyim	(254/1: 2)
Gözlerin bir deniz mavisi gibi	(265/1: 1)
Meyveler altında dala dönmüşüm	(272/1: 2)
Yaşı andırır bir derya selini	(301/4: 2)

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi Kul Mansur, sevgilinin sinisini süte, yüzünü gül ve meleğe sesini seven insana, gözlerini oka, yürüyüşünü esen rüzgâra, dudaklarını kiraza, yanaklarını güle ve elmaya, kaşlarını hilâle, kirpiğini oka, kokusunu güle, sözlerini dikene, boyunu fidana kendisini onun meyvesine, gülüşünü yeşil bahara, gözlerini yıldızlara, saçlarını kara, bakışlarını ceylana, kendi kalbini taşta, boş bir bölgeye, yuvasız bir kuşa, sevgilisini bir periye, bülbüle, damarındaki kana, yeni çiçek vermiş filize, hayatı bir işkenceye, kendisini kül olmuşa, esip geçen yele, boynu bükük güle, gönlünü deryaya, gözyaşlarını sele, dostlarını ele, virane bağlara, geçici çağlara, yorulmuş yolculara, dalında savrulan yaprağa benzetmektedir. Kul Mansur'un şiirlerinde yukarıda verdiğimiz örneklerin dışında da çok sayıda teşbih örneği bulunmaktadır.

2.3.2. Telmih

Söz arasında herkesin bildiği bir olaya ya da kişiye işaret etme sanatıdır. Bu daha çok tarihteki olayları hatırlama üzerindedir. Âşıklar daha çok geçmişteki önemli olaylara eserlerinde değinirler. Bu şekilde şiirlerini daha güçlü hâle getirirler. Kul Mansur, şiirlerinde telmih sanatına çokça yer vermektedir. Çünkü onun şiiri Alevi-Bektaşî kültüründen beslenmektedir. Onun şiirlerini bu yönden incelediğimizde geçmişte yaşamış önemli din büyüklerine ve tarihi büyük olaylara sıklıkla telmihte bulunduğunu sıklıkla görmekteyiz.

Kul Mansur'un şiirlerinde bazı din büyükleri ve onların başından geçen olaylara telmihte bulunulur. Bu din büyüklerinin yanında tasavvufi kişilerden de bahsedilmiştir.

Kimse bilmez yar halini
Gerçek susturamaz dilin
Bir büyük hak sûalini
Bildim Ali Ali diye (21/2)

Ben bur derdi senden buldum
Güzel baharımda soldum
Kerbela'ya haber saldım
Şah Hüseyin duydu geldi (31/3)

Güzelliğin düşmüş dile
Yar seni almaya geldim
Muhammed'in kavli ile
Yar seni almaya geldim (65/1)

Yetiş imdadıma Şahmeran Ali
Perişanım gurbet elde kalmışım
Kurtar beni Hacı Bektaşî Veli
Kırılmış kervanım yolda kalmışım (223/1)

Geldi geçti o sultan Süleymanlar
Bu cihana ferman okuyan hanlar
Çok yasadı burada Ömer Osmanlar
Dostlar bu dünyaya baki demeyin (314/3)

Kul Mansur bazı şiirlerinde kendisine usta olarak kabul ettiği ve yolunda gittiği Yedi Ulu Ozanların en önemlisi kabul edilen Pir Sultan Abdal'a telmihte bulunur:

Kul Mansur'um eğri yola saptık biz
Tanrı diye ne kullara taptık biz

Garip Pir Sultanı Abdal yaptık biz
 Hakka giden yolu velide gördük biz (209/4)
 Şah Hüseyini Kerbela'da kestiler
 Pir Sultan'ı dar ağaçta astılar
 Hasanlara zehir verip sustular
 Söyle Mevlam neydi suçumuz bizim (260/2)

Kul Mansur, küçük yaşlarda dinlediği halk hikâyelerinin etkisiyle Aslı-Kerem, Ferhat-Şirin, Leyla-Mecnun gibi efsanevî aşk kahramanlarının adını sık sık kullanır. Kul Mansur'un şiirlerinde özellikle Kerem ile Aslı ve Ferhat ile Şirin isimleri oldukça fazla geçmektedir:

Kul Mansur'um nasıl gülsem
 Bilmem nasıl mutlu olsam
 Leyla olduğunu bilsem
 Çöl olurum yollarına (7/4)

Azrail can alabilir
 Haktan emir geldiğinde
 Herkes Ferhat olabilir
 Karlı dağlar deldiğinde (13/1)

Mecnun gibi çölde kaldım
 Ferhat oldum dağı deldim
 Kerem gibi dertli çaldım
 Muradıma erem diye (22/3)

Haram değil helal yemek
 Boşa çıkmaz hiçbir emek
 Seni seviyorum demek
 Leyla Mecnun olanındır (122/3)

Âşık bazı şiiirlerinde de tarihi kişilere telmihte bulunur:

Bedir'in aslanları onlar
 Vücutlarından aktı kanlar
 Yedi cihanda bulunmaz
 Böyle yiğit kahramanlar (16/3)

Dünya Lokman Hekim kulum var dersin
 İnsanın halından bilen n erde
 Ben kanadı kırık bir yaralı kuş
 Her derde bir çare bulanım nerde (162/1)

2.3.3. Teşhis (Kişileştirme)

İnsana has özelliklerin onun dışında canlı ve cansız varlıklara aktarılmasıyla yapılan mecazlı bir anlatım özelliğidir. Bazen benzetme çoğu zaman da kapalı istiare biçiminde gerçekleştirilir. İnsan dışındaki canlı ve cansız varlıklara insana özgü bir özellik verme sanatına teşhis denir. Kul Mansur, somut kavramlarının yanında soyut kavramları da kişileştirerek şiirinde ustalığını göstermektedir:

Garibin eğiktir başı
 Dünyada bulunmaz eşi
 Bülbüller döker gözyaşı
 Gonca güller solduğunda (13/2)

Sevenim yok sazım gibi
 Çok insan var bizim gibi
 Dünya seni üzüm gibi
 Avuçlayıp sıkmalı mı? (27/3)

Gide gide bu ellerden
 Yollara sordum yârimi
 Girdim çiçekler içine
 Güllere sordum yârimi (35/1)

Kul Mansur‘um ağlar bazı
 Kimle paylaşayım azı
 Elimdeki dertli sazı
 Çaldığıma pişman oldum (78/4)

Seherde aşkın yelinden
 Seni sordum görmemişler
 Dertsiz bülbülün gülünden
 Seni sordum görmemişler (120/1)

Dertli sazım kaçıp gitmiş elimden (143/4: 3)
 Dağlar bana küskün gitmediğimden (155/1: 1)
 Güller bana dargın ötmediğimden (155/1: 3)
 Dağlar ağlar benim garip halime (164/1: 2)
 Boynun eğmiş durur gül garip garip (322/2: 2)
 Ağlaşır bülbüller güller yas tutar (330/1: 2)
 Perdeler inilir teller yas tutar (330/4: 4)

2.3.4. Mübalağa (Abartma)

Bir sözün etkisini arttırmak amacıyla bir şeyi olduğundan çok göstermek ya da olmayacak biçimde anlatma sanatıdır. Kul Mansur eserlerinde mübalağa sanatına başvurmuştur. Bunun sebebi yaşadığı acıların ve sıkıntıların büyüklüğünü anlatma ihtiyacından doğmuştur:

Yüce Mevlam bu dünyayı
 Yıkanlar çıktı karşıma
 Üzgün üzgün şu yüzüme
 Bakanlar çıktı karşıma (3/1)

Bu dünya bu devri âlem
Terse döner bundan sonra

Düzgün yazmaz hiçbir kalem
Çıkıp iner bundan sonra (8/1)

Bu kumarda bu oyunda
Kazılır senin kuyunda
Ağustosta yaz ayında
Suda donar bundan sonar (8/3)

Güzel seni melek sandım
Ahu gözlerine yandım
Durgun sular gibi dondum
Seni görünce görünce (11/3)

Çıkar yükseğe oturur
Gözleri beni bitirir
Üzülse kışı getirir
Baharın yazın üstüne (20/3)

Yar neden beni duymazsın
Bak el âlem duydu geldi
Hiç sözümü anlamazsın
Uzakta el duydu geldi (31/1)

Acı gözümün yaşına
Sonra taş yağar başına
Bütün umduğum boşuna
Biliyorum gelmiyorsun (107/2)

Bir ah çeksem iki gözden kan gelir (284/3: 1)

2.3.5. Tezat

Aynı varlığın iki zıt yönünü bir arada ifade etme veya birbirine zıt iki kavram arasında ilgi kurma sanatıdır. Tezat sanatı zıt fikirlerin bir arada kullanılmasıyla da uygulanır. Aynı varlığın, olayın, durumun vb. birbirine karşıt iki yönünü bir arada belirtmeye ya da birbirine karşıt kavramlar arasında ilgi kurmaya tezat denir. Âşık Kul Mansur halkın içerisinde gelen ve halkın söyleyişini sanatına yansıtan bir saz şairidir. Bu durumdan dolayı olayları kısa ve öz anlatma gayretindedir. Tezat sanatını şiirlerinde bolca kullanması bundan ötürüdür:

Dünyaya kin bağlamazdım
 Sevdaya gerek olmasa
 Gece gündüz ağlamazdım
 Yar benden ırak olmasa (10/1)

Kul Mansur'um hiç gülmedim
 Ağladım yaşım silmedim
 Senin yüzünden ölmedim
 Birgün döneceksin diye (23/4)

Ahla vahla geçti ömrüm
 Ağlıyorum gülenim yok
 Başıma dert açtı ömrüm
 Gözyaşımı silenim yok (52/1)

Mansur sevmez yalanları
 Bir açıp bir solanları
 Sevme çirkin olanları
 Güzel olan kızlarda var (114/4)

2.3.6. Diğer Edebî Sanatlar

İstifham: Okuyucunun dikkatini çekmek, duygu ve düşünceleri daha etkili kılmak için bu duygu ve düşüncelerin soru biçiminde verilmesidir. Soru biçiminde kullanılan bu ifadeler cevap almak kaygısıyla sorulmaz, anlamı güçlendirmek için kullanılır.

Kul Mansur'un şiirlerinde en fazla kullandığı söz sanatlarının başında istifham gelmektedir. Bu soruların tamamı şiirde anlamı güçlendirmeye ve okuyucu üzerinde derin etkiler bırakmak içindir. Bu şekildeki kullanımla dinleyici de şiirin atmosferine çekilmektedir.

Güzel yârim şimdi bende
Dert çekecek yan mı kaldı?
Bu fani zalim dünyada
Yaşayacak gün mü kaldı? (24/1)

Altına bakır denir mi?
Düzlüğe çukur denir mi?
Zengine fakir denir mi?
Bu dünyada bu dünyada (2/2)

İstiare: Bir sözün benzetme amacıyla başka bir sözün yerine kullanılmasıdır. Teşbih sanatının yoğunlaştırılmış şeklidir.

Aşıktım gülün birine	(126/4: 1)
Ne kuyruksuz kurtlar ular başımda	(142/1: 2)
Etrafımı kurtlar çakallar sarmış	142/2: 3)
Aç kargalar gelmiş başımda gezer	(159/1: 3)
Bir güle vuruldum yandım tutuştum	(250/1: 3)
Bir gül yüzlü meleğe hastayım ben	(279/1: 4)

Mecaz- ı Mürsel: Benzetme amacı gütmeyen, farklı yönlerden, bir sözün başka bir söz yerine kullanılmasıyla oluşturulan söz sanatına denir. Herhangi bir nesne ya da varlık anlatılmak istendiğinde doğrudan o nesne ya da varlığı söylemek yerine, o nesnenin bir parçasının ya da o nesne ile ilgili bir özelliği söyleyerek mecaz- ı mürsel yapılır. Bu ad aktarması olarak da bilinir. Bir sözün benzetme amacı güdülmeden başka bir sözcük yerine gerçek anlamı dışında kullanılması sanatıdır.

Teller seni hatırlatır	(123/4)
Gönüllerde eğlendik biz	(137/1: 4)
Böylece saltanat sürer Çankaya	(149/2: 2)
Eller aya çıkmış biz halen yaya	(149/2: 3)
Doğu batı arasındaki farklar	(149/3: 3)

Tenasüp: Anlam yönünden birbirleriyle ilgili sözcükleri bir arada kullanmaktır.

O zalim dostlara nettim?	
Dost için ateşe gittim	
Gül gül diye feryat ettim	
Dikenler çıktı karşıma	(3/3)

Güzel tabip bu yaramı	
Saramazsan hiç uğraşma	
Nazlı yâri bu yaramaz	
Süremezsen hiç uğraşma	(4/1)

Kim çalar âşık sazını	
Kim çalar gönül nazını	
Beş vakit hak namazını	
Kılan mı var bu devirde?	(15/2)

Helal varken haram yiyen	
Ben hacı hocayım diyen	
Şeytan gibi hırka giyen	
Pirden medet beklenir mi?	(34/3)

Sen gül bende bülbül olsam
 Sen derman ben dertle dolsam
 Issız çölde susuz kalsam
 Bir yudum su vermez misin? (96/2)

Neden dünyanın düzeni bozulmuş
 Bülbüller bir yanda güller bir yanda
 Rüzgârımdır eser belli belirsiz
 Seherler bir yanda yeller bir yanda (143/1)

Bülbül idim gül üstünde öterdim
 Ta ki gonca gülüm gitmeden önce
 Herkesin derdine derman katardın
 Yar beni dertlere katmadan önce (158/1)

Sevdiğim dikendi gül diyemedim
 Aldı zehir verdi bal diyemedim
 Terk eyleyip gitti kal diyemedim
 Bu yüzden çekerim çile cefa ben (284/2)

İrsal- i mesel: Söylenen bir düşünce veya fikri geliştirmek amacıyla onu bir atasözü, deyim veya atasözü-deyim niteliğinde bir sözle destekleyerek kuvvetlendirmektir.

Güzel dostum gül içinde
 Diken olup bitmeyiz biz
 Doğru izi sürmek varken
 Eğri yoldan gitmeyiz biz (139/1)

Bir çiçekle bir ilkbahar gelir mi? (153/2: 1)

Su testisi su yolunda kırılır
 Senin kırılacak testin mi vardı? (174/3: 3,4)

Kötü insan iyi olmaz
 Bu dünyada bu dünyada
 Kumlu çölün suyu olmaz
 Bu dünyada bu dünyada (2/1)

Tekrir: Bir şiirde anlatımı güçlendirmek amacıyla bazı kelime veya kelime gruplarının tekrarlanmasına denir.

Senin yüzünden yüzünden (91/3: 4)

Gelmiş yürüye yürüye
 Onu çevirme geriye
 Üzöldüm eriye eriye
 Söyle neden gülmüyorsun (108/3)

Yar beni öldürdün göz göre göre
 Hep aldattın yalan söz vere vere
 Dermansız yarama tuz süre süre
 Allah bela versin kurtulam senden (286/2)

Nida: Şairin duygu ve heyecanlarının coşması sonucu olayları ve varlıkları göz önüne getirerek değişik ünlemlerle onlara seslenmesidir.

Ey deli divane gönlüm (90/1: 1)
 Ey Kul Mansur bitmez kederin derdin (180/4: 1)
 Be hey! Fani dünya sana kızmışım (297/3: 1)

2.4. Şiirlerinde Ele Aldığı Konular

Toplumsal yaşantının bir sonucu olarak ortaya çıkan âşıklar, içerisinden çıktıkları milletin birçok özelliğini yansıtmaktadır. Onların eserlerinde kendi toplumunun duygularını, özlemlerini ve acılarını görmek mümkündür. Bir bakıma âşıklar içinden çıktıkları toplumun duygu elçileridir. Kul Mansur da sürekli olarak halkla iç içedir. Toplumun genel sıkıntılarını bilmektedir. Yaptığı gözlemler sonucunda gördüğü eksiklikleri şiirlerinde işlemektedir. Mansur, şiirlerinde en çok aşk, ölüm, ayrılık, felek ve yoksulluk konularını işlemektedir.

Onun şiiri insan sevgisi ve aşk üzerine kuruludur. Kul Mansur'un şiir dünyasını iki bölüme ayırmak gerekmektedir. Bu dönemleri kesin bir şekilde ayıran olay ise ailesiyle birlikte geçirmiş olduğu trafik kazasıdır. Kaza öncesi dönem şiirleri daha çok toplumsal niteliklidir. Ancak kaza sonrası şiirlerinde ise içine kapanarak daha çok bireysel aşkı işlediği görülmektedir. Kul Mansur'un şiirleri konularına göre incelendiğinde farklı konulara değindiği görülecektir. Bizlerde, Mansur'un konu başlıkları halinde şiirlerinde işlediği konuları tespit etmeye çalışacağız.

2.4.1. Âşk ve Sevgi Konulu Şiirleri

Aşk ve sevgi, âşık şiirinde en çok işlenen konulardandır. Âşıkların kendi gönüllerinde saklı olan bir sevgilisi vardır. İşte bütün hayatları boyunca bu sevgiliyi aramaktadırlar. Onların bu sevgilileri genellikle beşerdir. Ancak bazı saz şairleri ise bu beşeri aşkı ilahi aşka kavuşmakta bir basamak olarak görmektedir. Sevgiliye duyulan aşk daima âşığa ilham vermektedir. Onun uğrunda sürekli acı çekmekte ve ona kavuşma arzusunda sürekli çaba vermektedir. Âşık için dünyadaki en zor şey sevgiliden ayrılmaktır. Bu onun için ölümden daha beter bir hâldir. Âşıkların bayramı ise tekrar sevgiliye kavuşmaktır. Sevgili bir bakışıyla âşığı canından eden ve özlemiyle sürekli onu peşinden koşturandır. Çünkü sevgili âşığın aklını başından almıştır. Kul Mansur, aşkı işlediği şiirlerinde talihsiz bir kaza sonucu kaybettiği eşine olan duygularını yansıtmıştır. Âşığın şiirlerinde sevgiliden ayrılmamanın verdiği büyük acının buhranlarını görmek mümkündür.

Kul Mansur şiiirlerinde aşkı farklı şekillerde ifade eder. Şiiirlerin çoğunda geleneğimizin büyük aşk hikâyelerine telmihlerde bulunur. Çektiği sıkıntıları ve acıları dolayısıyla Leyla ile Mecnun, Kerem ile Aslı gibi halk hikayesi kahramanlarına atıfta bulunur.

Eskiden mutlu günümde
Çok dolaştım yarınan ben
Mecnun oldum Leyla için
Diyar diyar sürünen ben (87/1)

Kul Mansur'un bazı şiiirlerinde sevgili bir ceylana benzetilir. Sevgili onun gözünde bir huridir, bir melektir ve gerektiğinde de âşığın sevgisine karşılık vermediği için zalimdir. Ancak sevgilinin güzelliği ne olursa olsun hep ön plandadır. Buradaki duygu yoğunluğu tıpkı Leyla ve Mecnun'un aşkı gibidir. Âşığın şiiirlerinde anlattığı güzel, talihsiz bir kaza sonucu kaybettiği eşi Nuray Çiftçi'dir. Bu güzel uğruna ölmeye, onun kapısında kul olmaya hazır olan âşık, aşkın verdiği acı ile adeta bütünleşmiştir. Hayali sevgilinin peşinden hiçbir zaman koşmamış olan âşık, sevgiliye kavuşma yolunda her türlü sıkıntıya razıdır. Bu yüzden ona sitem eder ancak ondan vazgeçemez.

Hergün Mansur'u yakışın
Gonca gül gibi kokuşun
Yavrum o ceylan bakışın
Birgün beni öldürecek (49/4)

Dünya üzerindeki canlıların yaşamlarını sürdürmeleri için güneşe, suya ve besinlere nasıl ihtiyacı varsa, insanların da kendi çevrelerinden edinecekleri güvenliğe, sevgiye ve statüye gereksinimleri vardır. Gerçek kişiliğin gelişmesi bu yaygın gereksinimlerin giderilmesiyle başlar ve her canlı bu gereklilikleri kendi amaçları doğrultusunda, kendi tarzında, kendine özgü bir şekilde kullanmaya başlar. “*Bu durumda gelişim dışsal olmaktan çok içsel koşullarla belirlenir.*” (Maslow, 2001: 40) Kul Mansur hayata geldiği andan itibaren sürekli acılarla mücadele etmiştir. Sevgi ve aşk onun en çok arzuladığı duygulardır. Çocukluğunda ve gençliğinde ihtiyaç duyduğu şeyleri sürekli olarak bilinçaltına atmıştır. Biriktirdiği bu özlemlerin karşılayıcısı ise eşidir. Gereksinim duyduğu her şeyi eşinde bulduğunu her fırsatta söylemektedir.

Olmuşuz sevda düşkünü
 Ben yaptım sevgi köşkünü
 Gönülde yârin aşkını
 Sezen kulun kendisiyim (77/2)

Mansur hayatta en çok arzuladığı duygulara eşiyile kavuştuğunu düşünmektedir. O, eşine gün geçtikçe daha çok aşık olmaktadır. Bu duygu kendisiyle birlikte yeni durumları da ortaya çıkarmıştır. “*Yani aşık olmak, kendimizi hem olumluya hem olumsuzu açmak demektir; kedere, üzüntüye ve düş kırıklığına olduğu kadar neşeye, doyuma ve daha önce mümkün olduğunu bilmediğimiz bir bilinç yoğunluğuna açmak demektir.*” (May, 2010: 122) Artık Mansur farklı duygularla mücadele halindedir. Çünkü kendini hem olumluya hem de olumsuz olan kaybetme duygusuna açmıştır. Birden fazla duyguyu bilinçaltında biriktiren âşık artık duygularını daha çok şiirlerine yansıtmaya başlamıştır.

Yeşil gözlerime bir defa baktı
 Anladım ki bana kafasını taktı
 Sevip okşamasına hasret bıraktı
 Siyah saçlarımı kara çevirdi (182/3)

Kendisini farklı duygulara bu aşkla açan Mansur, zamanla eşine duyduğu aşkı saplantılı bir hâle getirir. Onun bilinçaltında artık sevdiği kişi çok farklı bir noktadadır. Aslında aşk gerçekte herhangi bir kişiden olağanüstü bir kişi yaratmaktır. “*O bir yüceltme edimidir. Tartışmadan yüceltme eğilimidir. Aşk karşıdakini yani sevgiliyi yüceltmekle başlar. Aşkta yüceltmenin sınırları çok geniştir ya da hiç yoktur.*” (Timuçin, 2010: 9) Kul Mansur, eşini öyle çok yüceltmıştır ki bunda çoğu zaman sınır tanımamıştır. Sınırları tanımayan bu ruh hali hayatının ekseninde olan sevgiliden dolaydır.

Yoluma ağlar çekildi
 Önüme dertler dikildi
 Ağardı saçım döküldü
 Yârim senden ayrılalı (26/3)

Her yüce insani değer gibi aşk da özgür bilinçlerin işidir, hatta gerektiğinde tutsaklığı göze alabilecek kadar özgür bilinçlerin işidir. Aşk özgür bilinçlerde parıldar ve gerçek anlamını kazanır. *“Aşk birbirine karşıt iki gücün, özgürlükle tutsaklığın çarpıştığı alandır. Özgürlüğün getirdiği tutsaklık da diyebiliriz ona. İstenmiş tutsaklık ya da bile bile seçilmiş tutsaklık.”* (Timuçin, 2010: 31) Âşığımızın bilinçaltında gerçekte var olandan farklı bir sevgili vardır. Onu dünyasında öylesine yüceltmıştır ki artık tamamen sevgiliye tutsak olmuştur. Bu durum aslında büyük bir aşkın göstergesidir. Çünkü âşık, bu büyük aşk karşısında çaresizdir. Bu çaresizliğin içerisinde özgürlüğünü kaybetmiştir.

Kul Mansur görsün yârini
Yoluna koysun serini
Esaretin zincirini
Parça parça kırda gel (54/4)

Yar beni öldürdün kaç kez öleyim
Azad etmedin ki hala köleyim
Bırak bu yakamı ben de güleyim
İşimiz Mevla'ya kaldı sevdiğim (241/2)

Mansur tarafından eşsiz bir şekilde büyütülen sevgili, abartılı bir derece hayatın merkezine konulmuştur. Âşığımızın aşkı artık takıntı haline gelmiştir. Bahsi geçen takıntı artık psikolojik rahatsızlık derecesine ulaşmıştır. Bu büyük aşk, âşık üzerinde aşırı derecede gerilime sebep olmuştur. Mevcut gerilim halini dönem şiiirlerinden anlamaktayız. Kul Mansur, talihsiz bir kaza sonucu eşi hayatını kaybeder. Kaza onu hayatının merkezine koyduğu sevgilisinden ayırmıştır. Âşık olaydan sonra büyük bir yıkım yaşamaktadır. Olumsuzlukları, acısını dindirmek için kendisince psikolojik savunmalar geliştirmektedir. Uzun süre gerçeklere inanmak istememiş ve olanı biteni bir rüyadan ibaret görerek pasif halde kalmıştır. Ancak *“...sevilen varlıktan ani bir kopuş meydana gelirse, gerilimler serbest kalır ve haz ilkesi işlevini yitirir. İçeriye dönük olan ben, itkisel patlamaların olağan dalgalanmalarını algıladıkça haz ve hoşnutsuzluk duyularını yeniden hissedebilir. Şimdi ise, kendi içinde kontrol*

edilemeyen gerilimlerin kargaşasını algıladığından hissettiği şey acı olur.” (Nasio, 2007: 29) Dönemsel olarak yaşadığı duygusal kırılma şiirde şöyle anlatılmıştır:

Gönlümü verdim bir yâre
 İçimde açtı bin yâre
 Dertlerim çok nerde çâre
 Derde derman bulanım yok (54/2)

Kaybedilen eşin ardından yaşanan duygusal kırılmalar yerini artık acıya bırakmıştır. Acısı, sevgilisinin yokluğunu dönüşü olmayan bir kopuş gibi yorumlamadaki mutlak inancından kaynaklanır. Burada durumu hafifletecek ne bir şüphe ne de bir mantık vardır; sadece kesinlik inancı ve acı hâkimdir. “*Acı inançtan ayrılmaz ve şüpheyle uyuşmaz halde kalır. Şüpheye eşlik eden, acı veren duygu da acı değil, kaygıdır. Kaygı şüphe edilen bir tehlikenin belirsizliğinde doğar, acı ise daha önce gerçekleşmiş bir kötülüğün kesinliğidir.*” (Nasio, 2007: 86) Kul Mansur, eşinin zamansız gidişinin derinden derine acısını yaşamaktadır. Bu acıyla birlikte geleceğe dair kaygı da bu duruma eşlik etmektedir:

Uyan gel bak halimize
 Eller konmuş malımıza
 Kuruyan gül dalımıza
 Kuş mu konar bundan sonra (8/2)

Zamanla Kul Mansur eşinin ölümünü artık kabullenir. O, andan itibaren “ben” kaybettiği varlığın zihindeki imgesini canlı tutmaya çalışmakla meşguldür. Sanki kayıp ötekinin imgesini büyüterek onun gerçek yokluğunu telafi etmek istemektedir. “*Bu noktada ben, egemen olan bu imgeyle neredeyse tamamen kendini karıştırır ve sadece severek, bazen de kaybolanın imgesinden nefret ederek yaşar.*” (Nasio, 2007: 39) Artık şiirlerde sevgilisi yaşıyormuş gibi ona seslenir. Bu seslenmeleri yaparken kaybolmanın imgesinden nefret ederek yaşadığının farkındadır:

Uzaklardan bakma öyle
 Aşkımız yürümez böyle
 Konuş yârim bir şey söyle
 Kendine inandır beni (41/3)

Benden sana fayda gelmez
 Git başka yar bul kendine
 Sebebini kimse bilmez
 Git başka yar bul kendine (18/1)

Âşık artık kontrol edemediği zihiniyle başbaşadır. Dünya hayatı onun için daha da kötü bir hal almıştır. Uykudan ve yemekten kesilen Mansur, adeta acılarının tutsağı haline gelmiştir. Bu durum onu alkole yönlendirmiştir. Bundan sonra Mansur kendini uyuşturmak ben'inin derin acısını algılama ve ondaki çalkantıları hissetme yetisini sıfıra indirmek için içer. “*İtkisel karmaşalar vardır; ama alkolle uyuşmuş olan ben bunları acı içeren bir duyguya dönüştüremez. Adeta alkolün ben'in işlevini, o'nun dilini bilinçli duygularının diline çevirme görevini yok etmeye benzer bir etkisi vardır.*” (Nasio, 2007: 82) İçkiyle acılarını dindirmeye çalışan Mansur, bilincini artık alkolle izole etmektedir. Çünkü alkol anlıkta olsa ona acılarını unutturmaktadır. Üzerinde biriken olumsuzlukları kısa süreliğine dağıtmaktadır. İlk olarak sevgilisinin kendisine tattırdığı duyguları artık alkolün uyuşturucu etkisinde aramaktadır. Bu durumları şiirlerine de yansıtmaktadır.

Kenarlarda köşelerde
 Seni aradı gözlerim
 Kadehlerde şişelerde
 Seni aradı gözlerim (73/1)

Dağıldı gönlümde huzur neşe
 Gözlerim kadehte gönlüm şişede
 Her gün her gün bir tenhada köşede
 Gözyaşımı sildiğimi bilmesin (310/3)

Kul Mansur kaybettiği sevgilinin ezici etkisi altında kaybolmaya başlamıştır. O, artık kaybettiği duyguların yasını tutmaktadır. Yas tutan kişi sevilen varlığın ani

ölümüyle karşı karşıya kalınca, merhumla ilgisi olan yerler ve işaretler aramaya girişir ve bazen mantığa sığmayan bir şekilde onu yeniden yaşatabileceğine, ona yeniden kavuşabileceğine inanır. Bu duyguyu ise şiirlerine sürekli yansıtır.

Kaçtım şu ellerden kaçtım
 Bu halimle neşe saçtım
 Gönlümün kapısını açtım
 Birgün döneceksin diye (23/3)

Sevgi ise insanın doğuştan kazanmış olduğu bir duygudur. Âşık, bu derece önemli olan bu duyguyu baş üstünde taşımaktadır. Aslında mensubu olduğu inancın temeli sevgidir. Aleviliğin özünü oluşturan sevgi sadece insana değildir. Sevgi dünya üzerindeki her şeye duyulmalıdır. Hatta cansız bir madde dahi sevilmelidir görüşü, bu kültürün temelini oluşturmaktadır. İlk bölümde anlattığımız Alevi- Bektaşî kültürünün özünde bu sevgiyi görmek mümkündür. Alevi- Bektaşî inancında yetmiş iki millete bir nazarda bakma düşüncesi vardır. Bu da insan sevgisinin ne derece büyük olduğunu göstermektedir.

Yüzünü çevirme benden kardeşim
 Gel beni gönülden sev gitsin yeter
 Yanımdayken gözden akıyor yaşım
 Beni yâd ellere öv gitsin yeter (349/1)

Kul Mansur'un şiirlerinin genelinde büyük bir aşk çıkmazını görmek mümkündür. Aşık olduğu eşini zamanla yüceltip artık onu kalıpların dışına çıkarmıştır. Bu, sevgilinin acı kaybıyla birlikte ise kendisini acı ve sıkıntının içine doğru çekmiştir. Geleceğe dair umutları bitmiştir. Ancak bunun yanında toplum içerisinde hiç bir zaman sevgi duygusunu kaybetmemiştir. Sevgi anlayışı ona inancının ve kültürünün kazandırdığı önemli etmenlerdir.

2.4.2. Dostluk, Kardeşlik ve Hoşgörü Konulu Şiirleri

Dostluk insanlar arasındaki en sıkı bağlardandır. Bu durum özellikle Alevi-Bektaşî geleneğinde daha üstündür. Özellikle sosyal bir kurum olan musahiplik dostluk, kardeşlik ve hoşgörüyü içerisinde barındırır. Âşık, dosta ve dostluğa çok önem vermektedir. Âşık, gerçek bir dostun özelliklerini birçok şiirinde saymaktadır. Zor zamanlarında dert yandığı ve yardım istediği kişiler Kul Mansur'un dostlarıdır.

Duyun dostlar beni duyun
Zalim yâre bir ad koyun
Her gün birisine boyun
Büküyorum gözün aydın (94/3)

Kul Mansur, hayatı boyunca çeşitli büyük sıkıntılar yaşamıştır. Bu büyük sıkıntılar ona hayatında büyük tecrübeler kazandırmıştır. Büyük acılarla hayatını devam ettirmeye çalışan Mansur dostlarından oldukça şikâyetçidir. Sürekli şiirlerinde dostlarının ihanetlerinden ve vefasızlıklarından dert yanmaktadır. Şiirinde bu durumu şöyle anlatmaktadır:

O zalim dostlara nettim?
Dost için ateşe gittim
Gül gül diye feryat ettim
Dikenler çıktı karşıma (3/3)

Kapatsalar üstümüzü
Yüzseler de postumuzu
Yârimizi dostumuzu
Para için satmayız biz (139/2)

Âşığımız, dünyada artık eski dostlukların kalmadığına inanmaktadır. Devrin artık insanları çıkar doğrultusunda hareket ettirdiğine ve dostlarında bundan nasibini aldığını söylemektedir. Şiirler incelendiğinde dostlarından oldukça yakındığı görülmektedir. Bütün bu durumlarda bir yaşanmışlığın sonucu olmalıdır.

Can ağlarken nerede canan
 Hani kendini dost sananlar
 Bir tatlı söze inanan
 Var mı bu devirde? (15/3)

Gül gibi açıp solanlar
 Bomboş kalplerle dolanlar
 İyi günde dost olanlar
 Kötü günde kaçır imiş (132/3)

Alevi- Bektaşî geleneklerindeki musahiplik sosyal kurumunun sonucu olarak dostluk ve kardeşlik kavramları Kul Mansur'un şiirlerinde sıklıkla yer bulmaktadır. Gelenek açısından önemli yerlere sahip olan kişiler dosttur. Çünkü onlar hakikat yolunun gerçek yol göstericileridir. Şiirlerde bu din büyüklerine dost denilmiştir:

Dön yüzünü bize pirim
 Biz seni görmeye geldik
 Uzun yollarda yorulduk
 Dost seni görmeye geldik (51/1)

Dostluk ve kardeşlik onun dünyada en fazla önem verdiği olgulardandır. Bir dostun gidişi bile onu derinden etkilemektedir. Şiirlerinde hayatının belirli dönemlerinde giden dostlarının arkasından yazdığı şiirler vardır. Bu şiirlerde dostta duyulan hasret dile getirilmiştir:

Solmuş gonca güller açmak bilmiyor
 Gözümden yaş akar kimse silmiyor
 Çok uğraştım amma yüzüm gülmüyor
 Güzel dostum sen bu elden gideli (184/2)

Âşık, insanın her türlü derdinin ancak dostların yardımı ve desteği ile çözüleceğine inanmaktadır. Bu sebeple dost kazanmanın zor, kaybetmenin ise kolay

olduğunu söyler. Her zaman dostlarının yanında olanları över. Huzur arayanlara dostlarının yanını gösterir:

Ne kaçarsın benden güzel kardeşim
 Şu gönlüm senin hakkında ne diyor?
 Sen yanımda olsan yükselir başım
 Sor gönlüm senin hakkında ne diyor? (371/1)

Onun şiirlerinde dostluk çeşitli yönleriyle işlenmiştir. Genel olarak ise dostlarının yaşam boyunca kendisine çektiği sıkıntılar işlenir. Bunlardan dolayı dostların vefasızlığından yana sürekli dert yanmıştır. Kul Mansur'un hayat tecrübeleri dostlarına karşı takındığı bu tavrı açıklamaktadır. Dostlarının bu vefasızlıklarına karşı kendisi bu kurumun gerekliliğini bilmektedir. Bunu da şiirlerinde belirtmektedir.

2.4.3. Çeşitli Şahısları Konu Alan Şiirleri

Kul Mansur, farklı dönemlerde yaşamış ve kendisi için önem arz eden bazı şahsiyetlere ve din büyüklerine şiirlerinde yer vermiştir. Kendisini eğitim açısından geliştiren Mansur, tarihi birçok olaya da bu nedenlerden dolayı telmihte bulunur. Bu kişilerden biri de Hz. Âdem'dir. Şiirlerde daha çok bir metâfor olarak yer almıştır. Cennetten yasak meyveye el uzattığı için kovulan Hz. Âdem bazı duyguları ifade etmek amacıyla benzetme yapılarak kullanmıştır.

Âdem Âdem'e düşmandır
 Bu dünyanın malı için
 Kimi doğuştan pişmandır
 Bu dünyanın malı için (99/1)

Lokman Hekim, şiirlerde üzerinde durulan bir diğer önemli kişidir. Diğer özelliklerinden ziyade şiirlerde tabipliği üzerinde durulmuş olan mitolojik bir kişiliktir. Dertlere çare olan ve acıları dindiren bir motif olarak kullanılmıştır. Tıpkı Hz. Hızır gibi insanların sıkıntılı zamanlarda yardım beklediği, kapılarını çalmalarını istediği kişidir.

Dünya Lokman Hekim kulum var dersin
 İnsanın halından bilenin nerde
 Ben kanadı kırık bir yaralı kuş
 Her derde bir çare bulanım nerde (162/1)

Hızır, halkın kolektif bilincinde yer edinen en eski motiflerden biridir. Hayatımızın birçok döneminde karşımıza çıkan ve toplum kültürünü oluşturan en önemli unsurlardandır. Hz. Hızır, sıkıntılı zamanlarda ortaya çıkan ve yoksulların yardımına koşan bir şahsiyettir. Hz. Hızır, Alevi- Bektaşî inancıyla iç içe geçmiştir. Bundan dolayı Kul Mansur'un şiirlerinde sıklıkla yer bulmaktadır.

Belki de canansın belki de cansın
 Niye istiyorsun yüreği yansın
 Boz atlı Hızır'sın Şah-ı Merdan'sın
 Dost musun düşman mı bileyim turnam? (212/3)

Alevi-Bektaşî inancı Allah- Muhammed- Ali üzerine kuruludur. Bu kutsal üçlü değerden sonra dördüncü sırayı Hacı Bektaş-ı Veli alır. Hacı Bektaş-ı Veli'nin tasavvufî düşünce biçimi Alevi-Bektaşî inancının temelini oluşturmuştur. Hacı Bektaş Veli oldukça önemli tarihi bir kişiliktir. Anadolu insanının düşünce evreninde yer edinen ve çağlar boyunca bu etkisini sürdüren bir şahsiyettir.

Bak bize Hacı Bektaşım
 Senin için akar yaşım
 Uğruna kopsun bu başım
 Biz seni görmeye geldik (51/3)

Âşığımız başka bir şiirinde içinde kaldığı zor durumdan kurtulmak için Hacı Bektaş-ı Veli'den medet ummaktadır. Öncelikle Hz. Ali'den medet uman, ondan kurtuluş ve ferah bekleyen âşık, "Kurtar beni Hacı Bektaş-ı Veli" diyerek ondan da aynı şekilde kurtuluş beklediğini dile getirmektedir. Medet ummak, umulan kişinin üstünlüğünü, olayların seyrini değiştirecek üstün güçleri olduğunu göstermesi açısından

önemlidir. Bu bakımdan sığılan bir limandır. Hacı Bektaş-ı Veli’de inanca göre, Allah, peygamber ve Hz. Ali ile beraber medet umulacak kişilerden biridir.

Yetiş imdadıma Şahmeran Ali
 Perişanım gurbet elde kalmışım
 Kurtar beni Hacı Bektaş Veli
 Kırılmış kervanım yolda kalmışım (223/1)

Bak bize Hacı Bektaşım
 Senin için akar yaşım
 Uğruna kopsun bu başım
 Biz seni görmeye geldik (51/3)

Hacı Bektaş-ı Veli, adına oluşturulan menkıbevi yaşantısı mitolojik motiflerin etkisindedir. Hacı Bektaş-ı Veli’nin tasavvufi kişiliğinin işaret ettiği hakikatleri benimsemenin yanında, onu kendilerinin koruyucusu olarak görmenin sonucu olarak birçok mitos oluşmuştur. Beden değiştiren, cansız cisimleri harekete geçiren, hayvanlara hükmeden mitolojik bir kişi oluşturulmuştur. Medet umulmasının temelinde de bu düşünceler yatmaktadır. Âşığımızın şiirlerinde Hacı Bektaş-ı Veli’den sıklıkla bahsetmesinin temelinde bu düşünceler yatmaktadır. Çünkü Mansur, Alevi-Bektaşî geleneğine hakimdir.

2.4.4. Kendi Benliğini Konu Alan Şiirleri

Saz şairlerinin eserleri arasında kendi benliğiyle alakalı olan şiirler onun bilinçaltı kodlarını bize sunması açısından oldukça önemlidir. Çünkü saz şairleri yaşamını bu şekilde anlatma yoluna gitmiştir. Mansur’un benlik yapısının yapı taşları onun şiirleridir. Onun benliği şiirlerindeki sözcüklerin arasına saklanmıştır. Hepimizin kavraması gereken yaşamsal ve dokunaklı bir gerçek vardır. Türümüne özgü erdemlerden her uzak düşüşümüz, kişinin kendi doğasına karşı işlediği her suç, ayrıcalıksız, herkes bilinçaltımızda bir iz bırakır ve kendimizi küçük görmemize neden olur. *“Bu bilinçdışı algılama ve anımsama eylemini çok yerinde bir anlatım ile “kaydetme” olarak tanımlar. Bizi utandıran bir davranışımız hanemize kara bir leke*

olarak “kaydedilir”; dürüst, güzel ve iyi davranışlarımız ise olumlu birer puan olarak. Sonuçta terazinin kefesi bir tarafı gösterir. Ya özsaygımız artar ve kendimizi benimseriz ya da küçük görür; aşağı, değersiz ve sevgiden yoksun hissederiz.” (Maslow, 2001: 10) Kul Mansur, geçirdiği talihsiz bir trafik kazası sonucunda erkek kardeşi ve eşini kaybetmiştir. Bu kazadan Mansur, kendini sorumlu tutmaktadır. Bu olumsuzluk onun hanesine bir kara leke olarak kaydedilmiştir. Artık kendisini değersiz ve sevgiden yoksun olarak görmektedir. Şiirlerde bunları görmek mümkündür:

Kul Mansur dert nice geldi
 Ecelim bir gece geldi
 Çağırdılar hoca geldi
 Cenazemi kılanım yok (52/4)

Kul Mansur, kendini sevgiden yoksun ve toplumdan dışlanmış olduğunu düşünmektedir. Bu dışlanmışlık onu büyük bir yalnızlıkla karşı karşıya bırakmıştır. “Yalnızlığa kendi kendimle ben’in alanına yönelmek bir görevdir; bunu yapmak çoğu zaman oldukça ağır gelir; çünkü insan, bu noktada kendi içselliğindeki gerilim ve güçle, bilincini kovalayan ihtiyaçlarla temasa geçmektedir.” (Borgna, 2013: 26) Onun bu süreçte bilincini kovalayan en büyük ihtiyaç ölümle, içinde bulunduğu durumdan kurtulma çabasıdır. Âşğın kendi benliğinde varolan yalnızlığın ardında sürekli bir ölüm hissi vardır:

Artırma gönül zararını
 Kayıp edersin yârini
 Kul Mansur’un mezarını
 Kazan kulun kendisiyim (77/4)

Kul Mansur ölür kurtulur
 Aşk bir mektuptur yırtılır
 Kara toprakla örtülür
 Git başka yar bul kendine (18/4)

Âşığın şiirlere yaşadıklarını yansıtması için öncelikle bir hazırlık dönemi gerekir. Bazı olaylar olduktan sonra âşık yaşadığı yalnızlığı ve ruhsal durumunu şiirlere en iyi şekilde aktarır. Sevgiliyle geçirilen zamanlarda âşık aşırı duygusaldır. Ancak duygular onun içinde pasif haldedir. Bu duyguların açığa çıkması için sevilen kişinin ortadan kalkması gerekmektedir. Eşinin trafik kazasında ölmesi Mansur'u sonsuz bir yalnızlığa sürüklemiştir. Öte yandan yalnızlık, iletişimin unutulmuş bir hakikatidir: “Şöyle ki içsel yalnızlık, bir diğer deyişle sözcüklere kanat taktıran ve onları sessizlik ve tefekkürle dolduran bir düşünüm olmaksızın, ne anlamlı bir iletişim, ne de kurtarıcı bir görüşme vardır. Sessizlik olmadan yalnızlık yoktur; sessizlik susmak, ama aynı zamanda da dinlemek demektir.” (Borgna, 2013: 28) Bu kaza sonrası eşinin ölümüne inanmak istemeyen âşık, kendisini psikolojik olarak rahatlatmaya çalışmıştır. Uzun zaman geçtikten sonra kendini büyük bir acının içinde bulmuştur. Bütün insanlarla olan bağlantısını kesmiştir. Adeta kendisini dünyadan izole etmiştir. Artık içsel bir yalnızlığın içinde kendisini dinlemektedir. İçsel yalnızlığını paylaştığı tek unsur şiirleridir.

Kimin için girdik derde
 Nerde buna çare nerde
 Halsizliği bir defterde
 Yazan kulun kendisiyim (77/3)

Onun, yalnızlığı artık farklı bireyle doldurulacak bir alan değildir. Mansur eşini kaybettikten sonra herhangi bir ilişki arayışında bulunmamıştır. Çünkü onun kaybettiği duygular kaybettiği eşinin üzerinde temellendirilmiştir. “Yalnızlık sadece bir ilişki kurma arzusu, ilişkiye yönelik kuvvetli bir özlem değildir; başkalarının üzerine temellenmiş ve gerek konuşan kişinin yalnızlığını gerekse dinleyeninin yalnızlığını göz önünde bulunduran her nevi ilişkinin asli bir yönüdür.” (Borgna, 2013: 28) Kul Mansur da şiirlerinde, eşine olan bağlılığı sebebiyle başka bir arayış içerisine girmemiştir.

Mansur saçın örsün diye
 Gül yüzünü görsün diye
 Sevdiğim sen varsın diye
 Çok kısmetler tepiyorum (80/4)

Âşığın kendi benliğiyle alakalı olan şiirleri onun genel psikolojisi hakkında bize en büyük bilgileri vermektedir. Daha önce Alevi-Bektaşî kültürüyle ilgili olarak değindiğimiz metaforlar, Kul Mansur'un şiirlerinde sıklıkla yer almaktadır. Bu metaforlar âşğın şiirlerine yerleştirdiği kültürel öğelerdir. Bahsi geçen kültürel öğeler yaşanmışlığın bir sonucu olarak ortaya çıkmışlardır. Zamanla çevrenin etkisiyle bireyin bilinçaltına yerleşmişlerdir. “*Duygusuz metafor yoktur: Metaforlar ve duygular, içsel hayatın ve de psikopatolojik hayatın uçsuz bucaksız alanını kavramamızı sağlar.*” (Borgna, 2013: 31) Kul Mansur'un şiirleri metaforlarla örülüdür. Bunların bütünü farklı duygularla bağlantılıdır.

Kul Mansur'um kül gibiyim
 Havalandım yel gibiyim
 Boynu bükük gül gibiyim
 Soluyorum gelmiyorsun (107/4)

Kul Mansur'un şiirlerinin çoğunda kendi benliğiyle alakalı bölümler vardır. Çünkü âşık içerisinde bulunduğu içsel yalnızlığını şiirlere yansıtmıştır. Günlük yaşamından ve insanlardan kopan Mansur, kendini dinleme sürecine geçmiştir. Bu süreç içinde çok farklı duygular yaşamaktadır.

2.4.5. Eleştiri Konulu Şiirleri

Saz şairleri içerisinde yetiştikleri toplumun sıkıntılarını dile getirir. Onlar toplumun sözcüleri konumundadır. İnsanlar çeşitli sebeplerden dolayı çoğu zaman karşılaştıkları olumsuz durumları eleştiremezler. İşte tam bu sıra âşıklar eline sazını alarak haksızlıkları ve yanlışları söylerler. Bu durum âşık tarzı şiirin başlangıcından günümüze kadar en fazla işlenen konulardandır. Âşıkların şiirlerinden o dönemdeki bir çok konu hakkında bilgi sahibi olabilmekteyiz.

Yüksekten yere inilmez
 Attan eşeğe binilmez
 Çirkine güzel denilmez
 Giydiği kürkü olmasa (9/3)

Kul Mansur'un şiirlerinde eleştiri ayrı bir yere sahiptir. Çünkü Mansur toplum içerisindeki eksiklikleri ve aksaklıkları görmekte, bunları da şiirlerinde işlemektedir. Alevi-Bektaşî inancının bir temsilcisi olan Mansur, bu inancın gerektiği gibi yaşatılmadığını söylemektedir. Ona göre Alevi-Bektaşîliğin yanlış bilinmesinin nedeni Alevi kanaat önderleridir. Ancak bütün bunlara rağmen mensubu olduğu inancı ötekileştiren ve onları dinsizlikle suçlayanlara karşı her zaman büyük eleştirileri vardır. Özellikle bağnaz ve tutucu sunnî kesimlere karşı şiirlerinde büyük eleştirilerde bulunur.

Her gün gidersin camiye
Kul Mansur inansın diye
Çalarsın dersin hediye
Sen şeytansın Rüştü baba (1/5)

Ona göre Avrupalı ülkelere benzemeye çalışan Türk toplumu, Batı'nın ilmini alacağına kültürünü almıştır. Bu bakımdan ülkede üretim yerini tüketime bırakmıştır. Toplum böylece hem fakirleşmiş hemde ruhsal bir çıkmaza girmiştir. Kültürel alanda başlayan çözülme artık önü alınamaz bir hal almıştır. Bu durumun toplumdaki yansımaları Kul Mansur'un şiirinde şöyledir:

Bak dünyalar çıktı aya
Sen yerinde say bakalım
Ayak bastılar uzaya
Sen yerin de say bakalım (64/1)

Ellerin şu ayda ayak izleri var
Bizimki yerinde sayıp duruyor
Halen sırtımızda dayak izi var
Kimi çağ atladık deyip duruyor (379/1)

Atalarının ve büyüklerinin yaşamlarını bir kenara bırakarak, Batı'daki yanlış yaşantıları kendilerine örnek alan özenti bir neslin oluşması Kul Mansur'un şiirlerinde kendine yer bulmuştur. Âşığımız şiirlerinde, gençlerin Batı kültürüne olan giyim ve davranış şeklindeki özentilerine tepki gösterirken, aslında en çok onlara benzeme çabasını eleştirmektedir.

Anasından yemez kötek
 Giyinir mini bir etek
 Ne bar dinler ne diskotek
 Bir küçük hanım efendi (32/2)

İnsanların dünya hayatına sıkı sıkıya bağlanması ve hiç bitmeyecek gibi yaşamlarına devam etmeleri âşığın şiirlerinde eleştirdiği bir diğer noktadır. Günümüz insanın kapitalist düzene ayak uydurup herşeye madde gözüyle bakması onun üzerinde durduğu önemli konulardandır.

Herkes senin için gülse
 Melekler gözyaşını silse
 Koca dünya senin olsa
 Boştur fark edemedin mi? (33/2)

Toplumun günümüzde köklerini unutup değerlerini kaybetmesi çeşitli yönleriyle eleştirilmiştir. İnsanların genellikle maddi olana değer vermesi ve diğer insani özellikleri yok sayması onun gözünden kaçmamıştır. Bu yüzden Mansur, onların çıkarları doğrultusunda hareket ettiğini ve davrandıklarını şiirinde şöyle anlatmıştır:

Yüksekten yere inilmez
 Attan eşeğe binilmez
 Çirkine güzel denilmez
 Giydiği kürkü olmasa (9/3)

Kul Mansur, sevgiyi ve aşkı hayatının merkezine yerleştirip yaşamını devam ettiren biridir. Eşi öldükten sonra yalnız kalan ve yüreğine başka aşk koyamayan Mansur, günümüzdeki aşk ve sevgili anlayışını da doğru bulmamaktadır. Ona göre aşk hiç bitmeyen, zaman geçtikçe daha da çoğalan bir duygudur. Ama zamane aşkları ise bu durumlardan oldukça uzaktır.

Kul Mansur bunlardan biri
 Adam değil tam serseri
 Toplumun aptal neferi
 Bu zamanın âşıkları (29/4)

O, sadece bağnaz ve tutucu snni kesime karşı değildir. Aynı zamanda Alevi-Bektaşı inancını temsil eden ancak inancın gereklerini yerine getirmeyen ve yanlış yolda olanlara da karşıdır.

Helal varken haram yiyen
Ben hacı hocayım diyen
Şeytan gibi hırka giyen
Pirden medet beklenir mi? (34/3)

Âşık, lkemizin içinde bulunduğu siyasi ve sosyal durumlara dikkat çekmiştir. Çekilen sıkıntıların ve geri kalmışlığın sebeplerine değinerek eleştirilerde bulunmuştur. Bu eleştirilerden toplum ve siyasiler de nasibini almıştır. Mansur, lke kaynaklarının çalındığını zam ve vergilerle hayatın yaşanmaz hâle geldiğine değinmektedir. En çok ezilen kesimin, gene fakir ve yoksulların olduğunu söylemektedir.

Hırsızları müdür yapmış bankaya
Böylece saltanat sürer ankaya
Eller aya çıkmış biz halen yaya
Gel gör neler olmuş güzel yurduma (149/2)

Zamlara boynunu eğip bakıyor
Biçilen değerler canlar yakıyor
Yüreğinde yıldırımlar çakıyor
Yaşlardan eksilmez gözü fakirin (308/3)

Kul Mansur, lkemizin içinde bulunduğu durumu kabullenmemektedir Bundan dolayı toplumun değişmesi gerektiğine inanmaktadır. Onun şiirlerindeki eleştiride özünde temel aksakların giderilmesi için sunulan yollar vardır. Vatanına ve milletine bağlı olan Mansur, lkemizin güzel günlere çıkması için sürekli dua etmektedir.

2.4.6. Alevi- Bektaşî Kültürünü Konu Alan Şiirleri

Âşık tarzı şiir geleneğinde güçlü bir şekilde işlenen konulardan birisi de Alevi-Bektaşî kültürüdür. Alevi-Bektaşî inancına sahip olan âşıklar daha çok şiirlerinde Allah-Muhammed- Ali üçlüsünü işler. Bu eksendeki şiirlerde daha çok bu kültürün temel unsurları anlatılmaktadır. Alevi-Bektaşî inancının ibadetlerinin şekillendirdiği bu şiir anlayışı geçmişten günümüze aktarılagelmiştir.

O'nun gönlü bizim dergâhımızdır
Herkes ona desin öz şahımızdır
Dillerde dolaşan hak duamızdır
Benim şahım Hâk Muhammed Ali'dir (359/2)

Alevi-Bektaşî ozanlar, dünyanın ve evrenin sırları yanında yaratılış sırlarını arayan kişilerdir. Onlara göre dünya yüce yaratıcının tecellisinin bir sonucudur. Dünya onlar için bir hayalden ibarettir. İnsanın buraya erginleşmesi için yollandığı görüşü bu saz şairlerindeki yaygın düşüncedir. İnsan bu âleme kendisini tamamlamak için gelmiştir. Dünya ile ilgili olan herşey onların şiirinde bir benzetme ve mecaz unsuru olarak kullanılır. Bunun dışında dünya malına tamah edilmez. Alevi-Bektaşî âşıklar da inandıkları değerler doğrultusunda şiirlerini söylemektedir. Kul Mansur; Hacı Bektaş-ı Veli'yi, Hz. Hasan ve Hüseyin, Ehl-i Beyti ve Hz. Ali yanında Hz. Havva ve Adem'i konu alan şiirler söylemiştir. Bunun yanında ham sofuları yeren, ibadeti işleyen şiirlere de yer vermiştir.

Yağmurdan kardan doludan
Beyhude gezen deliden
Hasan Hüseyin Veli'den
Seni sordum görmemişler (120/3)

Kul Mansur'un şiirlerinde sembol ve metafor kullanımına sıklıkla yer verdiği görülmektedir. Bu durumun elbette farklı nedenleri vardır. Ancak kullanılan bu sembol ve metaforlara bakıldığında genelinin Alevi- Bektaşî kültürüyle alakalı olduğu görülecektir. *“İnsan anlayışının sınırlarının ötesinde sayısız şey bulunduğundan, tanımlayamadığımız ya da tam kavrayamadığımız kavramları temsil etmek üzere sürekli*

olarak simgesel terimler kullanılmaktadır. *Bütün dinlerin sembolik bir dil ya da imgeler kullanmasının bir nedeni budur.*" (Jung, 2009: 21) Mansur'un şiirlerinde kullanılan bu unsurlar Alevi-Bektaşî inancının önemli kültürel öğelerindedir.

Kul Mansur'un bazı şiirlerinde turna eksenli temaları görmek mümkündür. Kültür açısından vazgeçilmez olan turna, uzun bacaklı, parlak ve güzel göçmen bir çeşit kuştur. Alevilikte "turna" kavramının sıklıkla şiirlerde işlenmesi kendiliğinden oluşan bir durum değildir. Bu yaşanmışlığın ve kollektif bilincin bir yansımasıdır. Türklerin eski inancının bu kültür üzerinde ki izlerinden birisi de turna motifidir. *"Turnalar, Totemizm ve Şamanizm gibi inançların görüldüğü devirlerden itibaren bugüne kadar ananede kendini muhafaza etme gücüne sahip bir ilah, bir sembol ve motif olarak yaşamıştır."* (Elçin, 2003: 55) Âşığımız turna metâforunu farklı şekillerde kullanmıştır. Turnaya yüklenen bu misyon köklü bir inanın yansımasıdır.

Bende bir zamanlar sevdim sevildim
O dost için nice yerde dövüldüm
Turna idim dost bağından kovuldum
Beni bülbül gibi zara çevirdin (299/3)

Türklerde tarihi süreç içerisinde totemcilik olmamıştır. Ancak turna, Türklerde bir kültür olarak kabul görmüştür. Bu kuşun gökyüzünde dönüşleri Türklerin ibadetlerine ve yaşayışlarına bir ilham kaynağı olmuştur. *"Çinli'lerin Türkler hakkında yazdığı belgelerden öğrendiğimize göre, Hunlar, Göktürkler günümüzdeki semaha benzeyen oyunlar oynar rakslar yaparlardı."* (Eröz, 1992: 62) Gökyüzündeki turnanın bu dönüşleri, kamların dini törenlerindeki dansının temelini oluşturmaktadır. Alevi inancındaki cem ibâdetinde yapılan semah da bu dönüşü simgeleyen bir motif olmuştur. Alevi inancındaki dönme, kişinin hem kendi hemde çevresi etrafında dönmesi şeklindedir. Bu kişinin yanındaki diğer bireyler de ortak bir yörüngenin etrafında dönmektedirler. İşte bu ortak noktada Tanrı vardır. Tanrı etrafındaki bu dönüş tıpkı turnanın gökyüzündeki dönüşlerine benzemektedir. İnsanoğlu semahtaki yeri ve çevresini eksen alarak döner. Bu dönüşün temelinde, aslında Allah'la birleşme ve buluşma amacı yatmaktadır. Tanrıyla buluşan birey bu dönüşümler sayesinde hatalarından ve günahlarından arınır. Turnanın inançsal açıdan ibadetlere temel

oluşturması kültürel unsurlara da yansımaya neden olmuştur. Âşığımızda bu unsuru şiirinde inançsal bir değer olarak kullanmaktadır.

Belki de canansın belki de cansın
Niye istiyorsun yüreği yansın
Boz atlı Hızır'sın Şah-ı Merdan'sın
Dost musun düşman mı bileyim turnam? (212/3)

Hız. Ali'ye yakıştırılan özelliklerden biri de turnalar şahı olmasıdır. Çünkü turnanın sesi oldukça yüksek çıkar. Sesin bu kadar yüksek ve ahenkli çıkması ise Hız. Ali ve Ehl-i Beyt'in çektiği sıkıntılara bağlanmaktadır. Alevilerin çektiği sıkıntılar ve acılar bu motifle şiirlerde yer bulur. Kul Mansur da şiirlerinde böyle kullanımlara yer vermektedir.

İki turna gelir rengi kırmızı
Birisi Muhammed Ali'dir gelir
Birinin alnında zöhre yıldızı
Hünkâr'ı Hacı Bektaş Veli'dir gelir (366/1)

Alevi- Bektaşî inançlarından birisi de devir inancıdır. Bu inanış ruhun sürekli başka kavramlara geçtiğidir. Bugün insan bedeninde olan bir ruh zaman içerisinde bir bitki veya bir hayvana geçeceği inanışıdır. İşte ruhun bu şekilde dönüşü de tıpkı turnaların dönüşüne benzetilmektedir. Alevi anlatılarında turna, Horasan erenlerini temsil etmektedir. Bu temsiliyet ise Ahmet Yesevi'nin turna donuna girip velilerine haber ver ulaştırmasından kaynaklanmaktadır. Başta Pir Sultan Abdal olmak üzere bütün Alevi ozanlarında turna motifi bu nedenlerden dolayı kullanılır.

Turna haber getirmiyor
Bülbül haber götürmüyor
Bu çile mi bitirmiyor?
Beklerim ki şah gelecek (48/3)

Kul Mansur'un şiirlerinde çok fazla kullanılan unsurlardan biri de, "sultan" dır. Bu sözcük genellikle Alevi- Bektaşî anlatılarında din büyükleri için kullanılmıştır. "*Alevi- Bektaşîlerin kendi aralarında "sen" yerine kullandıkları seslenme sözüdür.*" (Korkmaz, 1993: 325) İnsan bu dünyada Allah'ın halifesidir. Hedefi ise bütün eksiklerinden ve günahlarından arınarak, "kâmil insan" mertebesine ulaşmaktır. Bu duruma gelen birey yeryüzünün sultanıdır. Bu düşünce Aleviliğin insana verdiği değerin bir sonucudur.

Deli gönül âşık Mansur'u dinle
Bin söz söyler ise birini anlar
Olamazsın o vefasız sultanla
Ne olur yâr için inleme gönül (211/4)

Şah, Alevi-Bektaşî kültüründeki önemli unsurlardan bir diğeridir. Tarihi dönemlerde Orta Asya ve Hindistan'daki mutasavvıflar için kullanılan bir unvandır. "*Alevi-Bektaşî edebiyatında "Şahım Ali", "Şah-ı Merdan", "Şah-ı Necef", "Şah-ı Velayet" gibi deyimlere sıkça rastlanır.*" (Uludağ, 2002: 322) Âşığımızın şiirlerinde "Şah" çeşitli anlamlar kazanarak farklı şekillerde kullanılmıştır.

Gözlerim uykuya daldı
Kim gelip kapımı çaldı
Asırlar geride kaldı
Beklerim ki Şah gelecek (48/2)

Mansur, bazı şiirlerinde Ehl-i Beytten bahsetmektedir. Hz. Ali'nin torunu olan ve Kerbela'da şehit edilen Hz. Hüseyin'e telmihte bulunmaktadır. Şah, metâforunu kullanarak kendi inancının bir gereğini şiirlerine yansıtır. Hz. Hüseyin'e duyulan hasret ve özlem eserlerinde en iyi derecede işlenir. Onun yüreğindeki Hz. Hüseyin acısı her zaman aynıdır.

Ben bu derdi senden buldum
Güzel baharımda soldum
Kerbela'ya haber saldım
Şah Hüseyin duydu geldi (31/3)

Sen diye toprağa sürdüm yüzümü
 Kılavuz eyledim dertli sazımı
 Sana bağlamışım bütün özümü
 Beni mahcup etme ya Şah-ı Merdan (275/2)

Alevi inancının temeli olan ve sevgisiyle canların yandığı Hz. Ali, Kul Mansur'un şiirlerinde en üst yerdedir. Çünkü o şahların şahıdır, bilimin kapısıdır. Âşığımız rüya âleminde onun elinden bade içip kendisini saza ve söz vermiştir. Ona göre bu âşıklık ilhamının kaynağı odur. Şiirlerinde ona duyduğu sevgiyi şöyle açıklamaktadır:

Şahımız her yerde dolaşır bence
 Ona inanmışım ben tüm gönlümce
 Takılsa dilime bir demir kanca
 Yine benim şahım Ali'dir derim (249/3)

O'nun gönlü bizim dergâhımızdır
 Herkes ona desin öz şahımızdır
 Dillerde dolaşan hak duamızdır
 Benim şahım Hâk Muhammed Ali'dir (359/2)

Alevi- Bektaşî âşıkların, şiirlerinde sürekli işlediği ve eserlerinde etkisi görülen Yunus Emre bu kültürün önemli şahsiyetlerinden birisidir. Mansur'un şiirlerinde de bu etkiyi görmek mümkündür. Tapduk Emre ve Yunus arasında geçen tarihi olayı âşığımız şiirinde şöyle anlatmıştır:

Tüm sevdiklerimi geride koydum
 Ulu Şah'ım yalnız sana his duydum
 Bütün zorluklara boynumu eğdim
 Kovma beni dergâhından ne olur (382/3)

Kul Mansur, Alevi-Bektaşî geleneğinin içerisinde büyümüştür. Onun âşıklığının oluşmasındaki temel etkenlerden biri de bu kültürün uygulamalarıdır. Küçük yaşlarda dedesinden ve babasından bu inancın temel eğitimini almıştır. Cem evlerinde yıllarca zakirlik yaparak kültürün gelişimine katkıda bulunmuştur. Mansur, bununla yetinmeyip dernek başkanlığı da yapmıştır. Bu yüzden Kul Mansur, Alevi-Bektaşî geleneklerini çok iyi bilmektedir. Kültürün ana kaynağından beslenen âşığımız, şiirlerinde bu kültürün unsurlarını da fazlasıyla kullanmıştır.

2.4.7. Gönül Konulu Şiirleri

Alevi- Bektaşî inancının temelinde Allah korkusu, din korkusu ve cehennem korkusu bulunmamaktadır. Onlar için herşeyin üzerinde Allah ve insan sevgisi vardır. Geçici dünyada herşeyin özü ise insandır. Bu özün saklandığı ve muhafaza edildiği yer ise insanın gönlüdür. İbadetlerin en büyüğü onlara göre insanı sevmektir. Bu inanış, “Hâk âdemdedir” düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Yüce yaratıcının işaretlerini sadece insanda ararlar. Allah’ın tecellisinden parçalar taşıyan insan onlara göre kıbledir. Bu yüzden Alevilikte gönül, oldukça önemli bir kavramdır.

Alevi-Bektaşî kültürü içerisinde yetişen âşıklar şiirlerinde, “gönül” kavramını sürekli olarak işler. Gönül bütün duyguların kaynağı olarak görülür. Tasavvuf da ise gönül bir ayna işlevi görür. Kalp Kur’an-ı Kerim’de çeşitli şekillerde yüz otuz iki kere geçer, bu durum da gönlün önemini daha çok artırmaktadır. Kul Mansur’un şiirlerinde de gönül farklı anlam ve şekillerde kullanmıştır.

Kul Mansur'um halim düşkün
Gönül sevdalanmış şaşkın
Bu canımı verdim aşkın
Yatağına girem diye (22/4)

Bize dertli âşık derler
Çok sevdaya bağlandık biz
Güzellere meyil verdik
Gönüllerde eğlendik biz (137/1)

Alevi inancına bağılı âşıklar gönül sözcüğüne kutsallık yüklemişlerdir. Bu durum ise kendisine, bir hadis-i kutsi'den kaynak bulmaktadır: “*Ben yere göğe sığmadım ancak mü'min kulunun kalbine sığdım.*” Hadis doğrultusundaki kullanımları Mansur'un şiirlerinde görmek mümkündür. Şiirlerde sahte duyguların olmadığı ve insanın bozulmamış yanlarını temsil eden unsurdur.

Gönüllerde yârimiz var
Hak yanında yerimiz var
Aksakallı pirimiz var
Bilen beni böyle bilsin (102/2)

Bazı anlar çıkıp engeli yaran
Bazen de gönülden gönüle varan
Boz yılanı deliğinden çıkaran
Bir tatlı söz değil midir efendim? (232/2)

Alevi- Bektaşî edebiyatı açısından önemli bir yere sahip mutasavvıf şair, Yunus Emre'nin şiirlerinde gönül kavramı da sıklıkla kullanılmıştır. Cem törenlerindeki halka namazı esnasında kible olarak insanların birbirine yönelmesi yüce yaradanın, inanan kulların kalbinde olduğu inancından kaynaklanmaktadır. Bu yüzden insan kutsal sayılır, “gönül gözü” ve “gönül yurdu” gibi tanımlamalar bu kutsallık özelliği sonucunda oluşmuştur.

Sevinç mi görmedin gönül yurdunda?
Yar sarmadı sen o yâri sardında
Güzel yârim şu dağların ardında
Kızgın güneş gibi batışın niye (170/ 2)

Kul Mansur, duygusal bir yapıya sahiptir. Onu hayatında yönlendiren etmenlerin başında duyguları gelmektedir. Duyguların barınağı olarakta gönlünü görür. Aşk yolunda yaşadığı sıkıntıların sebebini gönüle bağlar. Akıl almaz işlere onu sürüklediği içinde onu delilikle suçlamaktadır.

Her gördüğü gülü dermez
 Aştan başka bir şey görmez
 Her güzele meyil vermez
 Bakar geçer deli gönül (58/2)

Alevilikte gönül bir yönüyle de insanın marifete ulaşma gücüdür. Bu anlayıştan dolayı gönül almak ve gönüllere dolmak gibi deyimler de ortaya çıkmıştır. Mansur'da şiirlerinde bu durumları örneklendirecek kullanımları görmek mümkündür.

Bir güzelin yüreğini dağlayan
 Aşıkları Mansur'a bağlayan
 Irmak gibi gönüllere çağlayan
 Bir tatlı söz değil midir efendim? (232/3)

Âşığın şiirlerinde inancının gereği olarak gönül kavramını sürekli olarak kullanmıştır. Onun içinde derin bir insan sevgisi vardır. Şiirlerinin çoğunda gönül sözcüğünü kullanması, onun inanç noktasındaki bilgisini bizlere göstermektedir. Kul Mansur'a göre âşıkların işi halklar arasında gönül köprüleri kurmaktır. Birbirini ayıştırmayan, İnsan olma faziletini herşeyin üzerinde gören bir düşüncenin bütün insanlığa egemen olmasını istemektedir.

2.4.8. Elazığ ve Çevresini Konu Alan Şiirleri

Elazığ'da doğan ve burada yaşamını devam ettiren Kul Mansur şiirlerinde şehrinin de anlatmıştır. Coğrafi ve tarihi güzelliğiyle insanı kendisine hayran bırakan Elazığ birçok şairin şiirinde kendisine yer bulmuştur. Kul Mansur şiirlerinde Elazığ'ın bütün güzelliklerini anlatmıştır. Onun şiirinde Elazığ'ın dağlarını, yollarını ve yeşil bağlarını görmek mümkündür.

Mor sümbüllü yeşil bağın
 Uçsuz bucaksız bir dağın
 Ey gülyüzlü Elazığ'ın
 Yollarında ara beni (37/3)

Gül kokulu Şu Elazıĝ iline
 Nasıl sevinmeyim daĝlar yar gelmiş
 Allah'ın garip kederli kuluna
 Nasıl sevinmeyim daĝlar yar gelmiş (386/1)

Mansur'un Şiirlerinde Elazıĝ'ın ilçeleri olan Palu'yu ve Maden'i de görmek mümkündür. Bu ilçeler Elazıĝ ile bir bütün halinde cennetten bir köŐe misali onun Şiirlerinde yerini almaktadır. Şiirlerinde bu durum Şöyle anlatılmaktadır:

Yaĝmurundan dolusundan
 Hasan'ından Ali'sinden
 Elazıĝ'ın Palu'sundan
 Sor beni dilber sor beni (43/2)

Bir insanın kaderinden
 Küçük bir kuş bedeninden
 Elazıĝ'ın Maden'inden
 Sor beni dilber sor beni (43/3)

Elazıĝ'ın eski bir mahallesi olan ve Kul Mansur'un çocukluĝundan günümüze kadar yaşamını sürdürdüĝü Ulukent Mahallesi'de Şiirde yerini almıştır. Bu mahallenin eski adı Hüseyinik'tir. Eski bir yerleşim yeri olmasının yanında kendisine has köklü bir kültürü de vardır.

Kul Mansur'um derman yoktur yaraya
 Nazlı dilber geldi girdi araya
 Ulukent'te Şu güzelim saraya
 Nasıl sevinmeyim daĝlar yar gelmiş (386/4)

Tarih boyunca birçok uygarlıĝa ev sahipliĝi yapmış olan Harput âŐıĝımızın Şiirinde ayrı bir yerdedir. Harput oldukça eski bir yerleşim yeridir. Büyük bir kültüre sahip olan Harput birçok âlim, bilim adamı ve sanatçı yetiŐirmiŐtir. Edebiyat ve musiki

açısından oldukça da önemli bir yere sahip olan Harput huzur veren bir yer olarak şiiirlerinde kendisine yer bulmuştur:

Gel gidelim Şu Harput'a gezelim
Yolları karŐırlar bizi Harput'un
O güzel yer bize hatıra olur
Adı ferahlatır bizi Harput'un (318/1)

Harput, hem tarihi hem de inanç turizmi bakımından ülkemizin sayılı yerlerindedir. Bunun en büyük nedeni ise eski uygarlıklardan kalan tarihi eserler ve büyük limlerin türbelerinin burada bulunmasıdır. Özellikle de Urartular tarafından yapılan Süt Kalesi Őehrin sembolü haline gelmiştir. İŞte bütün bu güzellikler Kul Mansur tarafından Őiiirde işlenmiştir.

Bilsem bu Harput'un nesi var nesi
Vardır asırlardan kalma kalesi
Çoktur orda babaların türbesi
İsmi diken içi güldür Harput'un (318/3)

Mansur Baba ile Balak Gaziler
Hakkında yazılmış türlü yazılar
Bahçesinde oynar koyun kuzular
Cenneti andırır hali Harput'un (318/4)

Elazığ kültürü içerisinde en önemli kavramlardan biri de GakkoŐ'tur. Mert, gözüpek, cömert ve misafirperver olma özelliklerini üzerinde taşıyan kişiye verilen isimdir. GakkoŐ'un olmazsa olmaz değerleri vatan, millet ve bayraktır. Bu aslında Türklüğün bir protipi olan ve Anadolu sahasında farklı isimlerle varlığını sürdüren bir ruhtur. Bu Sivas'ta Yiğido, Erzurum'da DadaŐ ve Elazığ'da GakkoŐ'tur.

Gel ey dostum gel de sen önümde koş
 Bizi mutlaka karşılar bir gakgoş
 O gün şu gönlümüz olurda bir hoş
 Gülleri güldürür bizi Harput'un (318/2)

Elazığlıların söylediği bir söz vardır: "*Vatanın bütün elleri çok güzeldir ama gakkoşlar diyarı Elazığ bir başka.*" Kul Mansur da bu söz doğrultusunda, Elazığ'a duyduğu sevgiyi ifade etmektedir. Çünkü Elazığ, Vatanına ve milletine sevdalı insanların yaşadığı üç tarafı sularla çevrili bir huzur adasıdır.

2.4.9. Milli Konulu Şiirleri

Kul Mansur'un şiirleri arasında da milli konuları ele alan şiirleri görmek mümkündür. Bu tarz şiirler diğer konuları içeren şiirlere göre daha coşkulu olup diğer konuları içeren şiirlere göre ezgileri de farklılık göstermektedir. Ayrıca daha tok ve kalın bir sesle söyleyişe sahip olup değişik benzetmelere ve mübalağalara yer verilmektedir. Onun şiirlerindeki önemli milli unsurlardan biri Mustafa Kemal Atatürk'tür.

Atam benim sana şikayetim var
 Delmişler oymuşlar memleketimi
 Her yerinden kanlar akıp gidiyor
 Ne hale koymuşlar memleketimi (186/1)

Yukarıdaki şiirde Mansur, kendisi için çok önemli olan vatanın içine düştüğü durumu Atatürk'e şikâyet etmektedir. Onun açtığı yolun terkedildiğinin ve ülkenin kötü yöneticilerin eline geçtiğinin düşüncesindedir. Ülkenin sıkıntılı hale gelmesinin en büyük nedeni ona göre toplumu ayrıştıran ve milli değerlerden uzaklaşan devlet yöneticileridir. İktidar eliyle yapılan hırsızlıklar ve haksızlıkları şiirlerinde işleyerek aslında toplumun sözcülüğünü yapmaktadır. Kötü yöneticiler onun hedefinde olan kişilerdir. Ona göre iktidar sahibi kişiler toplumu dini unsurlarla adeta bir büyücü gibi aldatmaktadır. Çünkü onlar kendi gelecekleri için halkı yoksulluğa mahkum edip onları ölüme terketmekte ve vatan toprağını satmaktadırlar. Bütün bunlardan dolayı Mansur ülkenin kötü bir halde olduğunu şiirlerinde işlemektedir.

Başımızda büyücü var
 Canımıza kıyıcı var
 Vatanımda yiyici var
 Kul Mansur'u soy bakalım (64/4)

Âşığımızın şiirlerini incelendiğinde milli konulara güçlü bir şekilde hakim olduğu görülecektir. Kul Mansur bir vatan evladıdır. Onun tarih bilinci de buna paralel bir şekilde gelişmiştir. Milli bir ruh taşıyan Mansur, Türk Milleti'nin tarihi süreç içerisinde çektiği sıkıntıları da milliyetçi bir dille işlemiştir. Kul Mansur'un "Çanakkale" adlı şiiri onun bu milliyetçi duygularını göstermesi bakımından oldukça önemlidir. Ona göre Çanakkale ruhu günümüzde ayrılmış milletimizi tekrar birleştirecek en önemli olgudur.

Suyu zehir içilmezdi
 Türk'e kefen biçilmezdi
 Düşman bunu bilmedi
 Çanakkale geçilmedi (16/4)

Âşığımız milli bir ruh taşımaktadır. Vatan sevgisinin özünü Hz. Peygamber'den ve mensubu olduğu Alevi- Bektaşî geleneğinden almıştır. Şiirlerin çoğunda vatan sevgisi tıpkı bir kilimin motifleri gibi ilmik ilmik işlenmiştir. O, vatan topraklarından ayrı yaşamayacağına inanmaktadır. Âşığımıza göre vatan toprağının olmazsa olmazı ise üzerinde yaşayan Türk Milleti'dir. Bu durumu bir şiirinde şöyle işlemiştir:

Ayrı düştüm vatanımdan yurdumdan
 Ben yurdumun kullarına hasretim
 Kimseler anlamaz benim derdimden
 Güzel şirin dillerine hasretim (251/1)

Kul Mansur hep kara kara düşünür
 Sızlar bağrımdaki yara düşünür
 Yoksullar oturmuş çare düşünür
 Katarlanmış göçer olmuş Türkiyem (216/4)

Yukarıdaki şiirde Kul Mansur, ülkenin içine düştüğü durumdan yana dert yanmaktadır. Ülkesinin dünyada güzel yerlere gelmesini ve yoksulluğun bitmesini istemektedir. İnsanların sürekli yoksulluk ve sıkıntılarla mücadele etmesi onu derinden yaralamaktadır. Mansur hayatının büyük bir bölümünde yoksulluk çekmiştir. Halkın içerisinde olan ve insanların tükenmişliklerini gören âşığımız artık ülke insanında yüzünün gülmesini istemektedir. O, bir Alevi vatandaşı olarak ülkesini ve milletini sevmektedir. Gurbetin en büyük acılarını gören Mansur, bu bakımdan vatansızlığın ne demek olduğunu çok iyi bilmektedir.

2.4.10. Gurbet ve Ayrılık Konulu Şiirleri

İnsanlar hayatlarının farklı dönemlerinde bazı nedenlerden dolayı bulunduğu yerden başka bir yere geçmek zorunda kalır. Bu şekildeki nüfus hareketleri göç kavramıyla açıklanmaktadır. Avrupa ülkelerinin çeşitli dönemlerde ülkemizden işçi alımı ülkemizden yurtdışına göç olayını zorunlu kılmıştır. Türkiye'den bu istek sonrasında birçok aile ayrılıp farklı ülkelere göç etmiştir. Göç ile birlikte aileler farklı bir kültür ortamına girmiştir. Bununla birlikte gurbet, gurbetçi ve sıla gibi kavramlar ortaya çıkmıştır. Haberleşme olanaklarının kısıtlı olduğu bu dönemde gurbette olanlar ve ardında bıraktığı insanlar duygularını mektuplar aracılığıyla yazıya aktarmıştır. Bu duygular sanatçıların, şairlerin ve âşıkların şiirlerine de konu olmuştur. Kul Mansur, yoksul bir ailenin çocuğudur. Almanya'dan amcasına gelen işçi davetini amcası kabul etmemiştir. Ancak gelen davetiyenin boşa gitmemesi için Mansur'un babası amcasının yerine gurbete gider. Bu olaydan sonra âşığımız gurbetin ortaya çıkardığı durumlarla karşı karşıya kalmıştır. Şiirlerinde gurbeti şöyle tanıtmaktadır:

Bir lokma ekmek uğruna
Düştüm yoluna gurbetin
Acımı bastım bağrıma
Vardım eline gurbetin (104/1)

Gurbet, vatana kavuşma isteğiyle yanıp tutuşan âşığa dayanılmaz sıkıntılar vermiştir. Âşık, bu nedenlerden ötürü gurbetten sürekli şikâyetçidir. Küçük yaşlarda

farklı kültür ortamında büyüyen Mansur, vatanından ayrı kalmayı o dönemlerde yaşamıştır. Âşık Kul Mansur, yedi yaşına kadar yurtdışında kalmıştır. Bu yaşa kadar yaşadığı yabancılık ve vatana hasretlik bilinçaltına yerleşmiştir. Bu durumu şiirlerinde şöyle anlatmıştır:

Nazlı yârim sıladadır
Gönlüm gözü eladadır
Senle başım beladadır
Yol ver gidem yâre dağlar (110/2)

Çocuğun gözünde tütüyor yurdu
Kul Mansur'um bitmez yoksulluk derdi
Görünmez şu sıra dağların ardı
Ağlar sılam diye gurbet çocuğu (392/4)

Yedi yıl sonra geldiği vatani da onun yüzünü bir türlü güldürememiştir. O, hayallerinde oluşturduğu bir mekâna hasrettir. Bunun içinde sürekli şiirlerinde bu özlemini dile getirmektedir. Gurbet onun için aşılması gereken en büyük engeldir. Babası ,uzun yıllar gurbette kalan Kul Mansur, ailenin en büyük erkek çocuğu olmasından dolayı ailesinin geçimiyle ilgilenmiştir. Onun bilinçaltındaki gurbet algısının iki kaynağı vardır. Bunlardan biri babasının gurbette olmasıdır. Çünkü babaya duyulan özlem Kul Mansur'un iç dünyasını sürekli şekillendirmiştir. Annesinin, Mansur yanında yaktığı ağıtların ana eksenini de gurbet oluşturmaktadır. Bir diğer kaynak ise Kul Mansur'un, kendisinden küçük iki erkek kardeşinin Almanya'da olmasıdır. Mansur kardeşlerini özlemektedir, gurbetin verdiği sıkıntı ve kardeşlerine duyduğu hasret her geçen gün daha da artmaktadır. Kul Mansur işte bu olaylar çerçevesinde şiirlerini yazmaktadır. Gurbetten yana şiirlerinde hep dem vurmaktadır.

Gözüm kaldı yollarında
Birgün döneceksin diye
Gezdim gurbet ellerinde
Birgün döneceksin diye (23/1)

Kul Mansur'um gurbet gülü biçilmez
 Görmeyenler gurbet nasıldır bilmez
 Ab-ı hayat olsa suyu içilmez
 Ben yurdumun göllerine hasretim (251/4)

Âşğın, en çok canını yakan durum ise ayrılıktır. Çünkü Mansur, talihsiz bir kaza sonucu eşini ve kardeşini kaybetmiştir. Eşine karşı duyduğu aşk kendisine göre bütün duygulardan üstündür. Ancak bu kazadan sonra hayatı adeta zindana dönmüştür. Kul Mansur, çoğu zaman yaşamına son vermeyi düşünmüşse de çocuklarının varlığı buna engel olmuştur. Çünkü artık eşinden ayrı yaşayamamaktır. Şiirleri incelendiğinde bu durumu görmek mümkün olacaktır. Çok sevdiği eşine sürekli özlem duymaktadır.

Mecnun etti çöle saldı
 Destan etti dile saldı
 Beni gurbet ele saldı
 Bir gülyüzlü yârin aşkı (25/2)

Gurbet derdi dedikleri
 Yardan ayrı kalnındır
 Şu yerdeki gözyaşları
 Dertli mektup alanındır (122/1)

Âşğımız çoğu zaman sevdiklerinden haber almak için turalara seslenmektedir. Gurbet ve ayrılık acısı artık canına tak etmiştir. Sürekli hasret çekmektedir. Gurbetteki sevdiklerinin kendisini ziyaret etmesini istemektedir. Gurbet yüzünden dünyadan usanmıştır.

Şu garip Kul Mansur birden delirse
 Sılaya gitmeme umut verirse
 Gül yüzlü yar senden haber gelirse
 Zannet ki gülmüşüm gurbet ellerde (161/4)

Âşık Mansur, gurbetin verdiği sıkıntıyı ve acıyı ancak onu yaşayanın bileceğini söylemektedir. Bir şiirinde gurbetin nasıl birşey olduğunu şöyle anlatmıştır:

Sevmek kutsal bir duygudur
Kıymeti bilen taşır
Gurbet elin acısıdır
Yârdan ayrı kalan taşır (418/1)

Talihsiz bir kaza sonucu eşini kaybeden âşığımız bu dünyada gurbetin en acısını yaşamaktadır. Onun acılarına son verecek ve hasretini bitirecek olay ise ölümdür. Çünkü ölüm onun için sevgiliye kavuşmaktır.

2.4.11. Felek Konulu Şiirleri

Âşıklar şiirlerinde sürekli olarak felekten yana dem vururlar. Felek, onların başlarına bela olan ve hayattan onları koparan unsurdur. “*Kötü kaderi, zamaneyi, acımasızlıkları içine alan felek, birçok şiirin vazgeçilmez konusu olmuştur. Hayatın güzelliklerinin, olumlu yanlarının Allah’tan geldiğine inanan halk şairlerimiz, başlarına gelen her türlü kötülüklerin, olumsuzlukların, acıların, üzücü olayların müsebbibi olarak feleği görürler. Böylece, hemen hemen bütün manzumelerde bir taraftan bahsettiği güzellikler için Allah’a şükredilirken diğer taraftan yaşadıkları olumsuzluklar için feleğe sitem, şikâyet ve beddualar edilir.*” (Şimşek, 2009: 37) Kul Mansur da şiirlerinde yaşadıklarının tek sorumlusu olarak feleği görür. Bunun için feleğe sürekli sitemde bulunur.

Söyle benden ne istersin
Seni hain kahpe felek
Her gün önümde bitersin
Seni zalim kahpe felek (50/1)

Genç yaşımda felek vurdu belimden
Ağlarım kimseler duymaz sesimi
Ayırdılar kimseler duymaz sesimi
Derdim döktüm bahçelere kırlara (154/1)

Mansur'un hayatta geçirdiği bazı talihsiz olaylar onu yaşadığı toplumdaki koparmıştır. Toplum tarafından itilmişlik ve dışlanmışlık duygusunun egemen olduğu bu durum onda giderek aşırı kuşku ve güvensizlik duygularının yerleşmesine yol açmıştır. Bu kuşku halinin tek suçlusu ise felektir. Çünkü Mansur'a göre toplumdaki herkes mutludur, mutsuzluğu sadece kendisi yaşamaktadır. Kul Mansur'u toplumdaki koparan ve mutsuzluğa sürükleyen olay geçirmiş olduğu trafik kazasıdır. Çünkü bu olaydan sonra artık felek onu büyük bir çaresizliğe mâhkum etmiştir.

Ne yapayım ne edeyim buna ben
 Bilmem ki gideyim hangi yana ben
 Ne diyeyim kahpe felek sana ben
 Çaresizlik aşkı tütüyor bende (159/3)

Feleğin çarkına bağlandı ömrüm
 Bir ona yana bir bu yana dönderdi
 Aşkın hançeriyle dağlandı gönlüm
 Doğduğuma bin pişmana dönderdi (184/1)

Bu büyük çaresizlik durumu Mansur açısından içinden çıkılmaz bir hâl almıştır. Sonunda âşığımız varolan düzenden nefret ederek, kendi içine dönmüştür. Toplumdan kopan ve yalnızlık duygusu içinde kendi dünyasına kapanan âşığımız toplumdaki kaynaklansa da karşı karşıya kaldığı sorunları toplumsal düzeyden bireysel düzeye, yani kendine indirger ve bunların varoluş nedenini de bireysel düzeyde, kendine özgü olarak düşünür.

Bu halime felek netsin
 Elenmişsem elek netsin
 Can gidici melek netsin
 Ben bu dertten öleceğim (66/3)

Felek ile bozmuşum ben aramı
 Her aldığı derdi satıyor bana
 Hiçbir tabip saramaz bu yaramı
 Her gelen derdini katıyor bana (148/1)

Felekten yana dert yanmak, kadercilik, yalnızlık ve umutsuzluk, içe kapanma biçimindeki savunma mekanizmasına yönelen bu tür insanların yaşam felsefelerinin ana temaları durumuna gelir. Artık bireyin bütün dünyası bu felsefeyle örülüdür. “*İnsanoğlunu yokluğun kaosunda bir girdaba götürüp adeta boğarak öldüren felek, bir anlamda yalan dünyanın ikiz kardeşidir. O, bütün güzelliklerin engelleyicisi olup âşığın büyük düşmanı konumundadır.*” (Şenocak, 2014: 237) Âşığımıza göre de karşılaştığı kötülüklerin kaynağı felektir. Bu durum ağır bir hâl alarak sürekli kendisini tekrarlar. Kul Mansur’un şiirleri incelendiğinde bu durumu görmek fazlasıyla mümkündür. Mansur, yaşadığı bütün bu acıların nedenini feleğe bağlamaktadır.

Vurdun sen beni sırtımdan
Ayırdın gönül yurdumdan
Giderken geldin ardımdan
Seni zalim kahpe felek (50/2)

Kul Mansur’un şiirlerinde tek suçlu felektir. Çünkü felek sevgilisini ondan ayırmıştır. “*Bir gün ayrılık olursa bu ayrılığın tek sebebi, hayatı kendisine zehir edecek, ağzının tadını bozacak olan kahpe felektir. Kahpelik, yar olmamanın ifadesi olup, kalleşce vurmaktır. Felek de bu anlamda insana en ummadığı anda kalleşlik yapar.*” (Şenocak, 2014: 239) Mansur, büyük kızının lise sınavını kazanması üzerine çıkılan bir kutlama yemeği dönüşünde talihsiz bir kaza geçirir, bu olay sonrasında eşi ölür. Âşığımız en mutlu ve en beklenilmedik bu anında sevdiğini kaybetmiştir. Feleğin kendisine yaptığı bu kalleşliği şiirlerinde kahpelik olarak değerlendirmektedir.

Kul Mansur dert başımızda
Hüzün var aşk kuşumuzda
Bize bu genç yaşımızda
Neler ettin kahpe felek (50/4)

Mansur, her şeyin tek sorumlusunun felek olduğu, kadere karşı gelmenin de fayda etmeyeceğini, dolayısıyla da işi oluruna bırakmak gerektiğini şiirlerinde şöyle anlatmaktadır:

Vefasız sen beni sevene kadar
 Gönlüm aşk badesin içmiş olacak
 Bizi kucağını kapatan felek
 Bir gün kollarımı açmış olacak (201/1)

Feleğe sitem, bireyde uzun süre yaşanan sıkıntılardan sonra takıntı haline gelir. Canlı bir varlık gibi görülerek ona sürekli hesap sorulur. Âşık Mansur her şeyin sorumlusu olarak gördüğü feleğe şiirlerinde hesap sormaktadır:

Kul Mansur'um akar gözyaşım dinmez
 Dost ile yar beni sevdiği sanmaz
 Gönül kuşum uçar yanıma konmaz
 Söyle bu can sana neyledi felek? (411/4)

Bu dünyanın dert babası ben miyim?
 Be hey kahpe felek sana ne deyim?
 Bak senin yüzünden gitti her şeyim
 Ömrümde tatlı bir sevinç görmedim (231/3)

Kul Mansur'un bu dünyada yüzü bir türlü gülmemiştir. Felekle arası düzelmemiştir. Çok sıkıntılı geçen çocukluk ve gençlik dönemlerinden sonra evliliği murat almadan talihsiz bir kazayla sonucu bitmiştir. Artık âşık feleğe olan sitemini şiirlere yansıtmakta ve ondan şiir yoluyla hesap sormaktadır.

2.4.12. Hayattan Şikayet Konulu Şiirleri

Kul Mansur'un şiirlerinde adalet kendisinde sıkça yer bulur. Mansur'un en çok dert yandığı durum ise dünyadaki adaletsizliktir. Herkes için eşit adalet ve adaletin düzeltilmesi onun öncelikli beklentisidir. Adaletin kötü ellere geçmesi ve kötü yönde kullanılması ise onun en büyük korkusudur. Kul Mansur'a göre adalet, toplumun ve insanlığın olmazsa olmazıdır.

Âşık Kul Mansur, halkın artık hukuka inanmadığını, adaletin sadece sözde olduğunun düşüncesindedir. İnsanın adaletine olan inancını kaybetmiştir. Buna karşı ilahi adalete sonuna kadar inanmaktadır. Bu dünyadaki adaletsiz hayatın ilahi bir güçle düzelmesi için yüce yaratıcıdan medet ummaktadır. Yoksulun hakkını yiyen zalimlerden bunun hesabını sormak gerektiğini söylemektedir. Bu dünyadaki adaletsiz ortamda bu hesabın sorulacağına olan inancını kaybettiği için bu hesabın sorulacağı tek yer ona göre mahşerdir. Şiirde bu durumu şöyle anlatmaktadır:

Kesmeyin gerçeği dertli dilimden
Koparma bağına doğru alimden
Yoksulun hakkını yiyen zalimden
Mahşerde yaptığı sorulsa gerek (205/3)

Dünyanın adaletsizlik üzerine kurulduğuna inanan Mansur, bu dünyadaki herkesin aynı şartlarda yaşamadığını söylemektedir. Mutluluğun sadece belli bir zümreye ait olduğuna inanmaktadır. Bunun dışında ise hayatın insanlara acı ve sıkıntı verdiğini anlatmaktadır. Çoğu insanın hayattan bir tat almadan öldüğünü dile getirmektedir. Bu dünyada gerektiği gibi yaşayamayan insanların yüce yaratıcı tarafından öteki dünyada kaybettiklerinin tekrar verilmesini ummaktadır. Ona göre adaletsizliğin temeli bu dünyadaki insanlardır.

Mansur‘um halime gülüp geçenler
Yel olup yanımdan gelip geçenler
Dünyaya konmadan ölüp göçenler
Hakkın emri ile dirilse gerek (205/4)

Toplum farklı kesimlerin birlikte yaşadığı en büyük sosyal kurumdur. Bu kurum içindeki insanların sosyo-ekonomik durumları birbirinden oldukça farklıdır. Bu farklılığın ortadan kaldırılmasını istemektedir. Ülkemizde sosyal adaletin olmadığına inanan âşığımız toplum içerisinde herkesin eşit olmasına sıklıkla değinmiştir. Garibanların, mazlumların ve ezilenlerin yüzünün gülmesini, zenginlerin ise bunların üzerindeki sömürsünü bitirmesini istemektedir.

Herkesin umudu söner
 Akan gözyaşları diner
 Bu dünya tersine döner
 Garibanlar güldüğünde (13/3)

Şiirlerinin çoğunda hayatın adaletsizliğinden ve kanunsuzluğundan yakınan âşığıımızın, hayattaki en büyük hayallerinden biri, bu yanlışların ortadan kaldırılmasıdır. Söz konusu eleştirel unsurların toplum içinde sürekli var olması, Kul Mansur'u fazlasıyla üzmektedir.

Bu yaşamın kanununu
 Kaldırmaya yemin ettim
 Şeytanların sakalını
 Yoldurmaya yemin ettim (74/1)

Talihsiz bir kaza sonucu eşini kaybetmesini ise dünyanın adaletsizliğine bağlamaktadır. Kötülerin sürekli mutlu olduğu bu dünyada kendisinin ise sürekli mutsuzlukla mücadele etmesini adaletsiz hayatın bir getirisi olduğunu düşünmektedir. Eşiyle tattığı büyük mutluluk elinden alınmış ve dünyada cezalandırılmıştır.

Dertsizleri derde salmış
 Kimi yarı yolda kalmış
 Mansur'un yarini almış
 Nesi güzel bu dünyanın (95/4)

Vurun bu dünyayı vurun
 Yepyeni bir hayat kurun
 Yoksul olan Kul Mansur'un
 Bu dünyada eşi yoktur (127/4)

İnsanoğlu tarafından dünya yaşamına getirilen adaletsizlikten yakınan Kul Mansur, kanunsuzluk ve adaletsiz yapanlara karşı durulması gerektiğini söylemektedir. Fakirlerin ve ezilenlerin bu kanunsuzlukları yapanlara günü gelince acımamalarını söylemektedir. Aslında ezilen halklara sözcülük etmekte ve onlara yol göstermektedir.

Kim saracak bu yarayı
 Kapmışlar köşkü sarayı
 Her gün fakir fukarayı
 Kıranlara acımayın (97/3)

Mansur, şiirlerinde adaletsizliği sıklıkla işlemektedir. Bunun en büyük nedeni hayatının farklı dönemlerinde karşılaştığı olumsuz durumlardır. Âşığımız dünya üzerinde mutluluğu hiç yaşayamamıştır. Herkesin mutlu olduğu bu dünyada, onun mutsuz olması kendisine göre adaletsiz hayatın en büyük göstergesidir.

2.4.13. Ölüm Konulu Şiirleri

Ölüm bütün canlılar için kaçınılmaz sonudur. Bu dünyadaki herşey geçici, asıl olan ise öteki dünyadır. Öteki dünyaya geçişin ilk aşaması mezardır. Dünya hayatımızın son bulacağı yerdir burası. İnsanoğlu dünyaya ilk geldiğinde herşeyden habersizdir. Yaşadıkça dertleri ve sıkıntıları çoğalmaktadır. İşte bu gerçeklerin farkında olan âşığımız dünya sıkıntılarından kurtulmanın en iyi yolunun ölüm olduğuna inanır. Bir insanın yaşadığı hayattan bu kadar çok kurtulmak istemesi, onun çektiği büyük acıların sonucudur. Ölüm bir yanıyla ayrıldığı kişilere öteki dünyada kavuşması arzusundan kaynaklanmaktadır.

Kul Mansur derman arardı
 Varlık kimlere yarardı
 Herkes saltanat kurardı
 Ölüm son durak olmasa (10/4)

Eşini talihsiz bir kaza sonucu kaybeden Mansur, hergün bu acıyla yaşamaktadır. Öyle ki zamanla dayanılmaz bir hal alan bu yaşanmışlıklar, onun hayatının çeşitli dönemlerinde intiharı düşünmesine neden olmuştur. Fakat daha sonra Mansur, çocuklarının varlığını düşünerek intihardan vazgeçmiştir. “*Bu, ölümün farkındalığının bize verdiği, aşka olan yoğun açıklık ve aynı anda aşkın beraberinde getirdiği çoğalmış ölüm hissidir.*” (May, 2010: 221) Bu sevgiye karşı duyulan yoğun açlık durumu ölüm

hissinin âşığın bilincinde gelişmesine neden olur. Her fırsatta bu hissin kendisini harekete geçirdiğini şiirlerinde âşığımız şöyle anlatmaktadır:

Boşa gönül verdim o zalime
Güler misin ağlar mısın halime?
Böylelikle sonum gider ölüme
Bütün umudumu kırdım ağlarım (221/3)

Mansur, bu ölümden sonra yıllarca yas tutmuştur. Eşinin ölümüne bir türlü inanmak istemeyen âşığımız belli bir dönem hayattan bütünüyle kopmuştur. İşte bu sevdiği kişinin ölümüne dair duyduğu sorumluluk duygusuyla öngördüğü cezalandırılmayı hafifletmek için yapılan kendini cezalandırma girişimidir. *“Bu acı, utanç ve suçluluk duygusu, öfke ve gazaptan çok da uzak değildir. Matem süreci her zaman bir ölçüde öfke barındırır. Vefat etmiş birinin ardından duyulan öfkeyi kabul etmek istemediğimizden, bu tür duygular genellikle bastırılır ya da saklanır ve matem süresini uzatarak, farklı şekillerde ortaya çıkar.”* (Ross, 2010: 14) Yaşadığı acı dolu zamanları hiç unutmayan âşığımız bu duygularını şiirlerine yansıtmıştır. Şiire ekilen bu acı tohumları uzatılan matem süresinden başka bir şey değildir.

Kul Mansur’um dertli dertli ağlarım
Gizli gizli yüreğimi dağlarım
Karla kaplı güvendiğim dağlarım
Şimdi kurtuluşum ölümdür benim (247/4)

Kul Mansur’un kaybettiği eşine olan sevgisi, âşığımızı büyük bir sahipsizliğin ortasında bırakmıştır. Bu durumdaki sevgi daha büyük bir savunmasızlık hâlidir. Sevgi aynı zamanda bize ölümlü olduğumuzu anımsatır. *“Bir dostumuz veya ailemizden biri öldüğünde, yaşamın hemen gözden kaybolan ve bir daha ele geçmez olduğu gerçeği daha canlı bir biçimde aklımıza girer. Fakat bir de, bunun anlamlı olasılıklarından doğan derin bir anlam ve bu sıçrayışı yaparak kendimizi tehlikeye atma güdüsü vardır. Bir kısım, belki pek çok insan, birinin ölümünde dostluğun, bağlılığın, sadakatin değerini yaşantılayana kadar derin sevginin ne olduğunu bilmez.”* (May, 2010: 124)

Âşığımız bu kaybın sarsıntılarını yaşamaktadır. Bu ölüm onu bütünüyle etkilemekte ve hayatını yaşanılmaz hale getirmektedir.

Susturdun dertli dilimi
Her gün yaşattın ölümü
Kuruttun sevda gülümü
Baharımı kış eyledin (98/3)

İnsan hayatı, yaşam ve yıkım içgüdülerinin karşıtlıklarına, çekişmelerine dayanmaktadır. Genel olarak yaşamı sürdürme içgüdüğü ölüm içgüdüğüne baskın olduğu için insanlar biyolojik, fizyolojik ve sosyolojik gereksinimlerinin karşılandığı ölçüde yaşamlarını sürdürmektedirler. Ancak yaşamak için koşullar elverişli değilse, ölüm içgüdüğü yaşam içgüdüğüne baskın çıkabilir. Bu da insanlarda ölüm isteğini canlandırabilir. Mansur bu acı ölümden sonra dünyadan bütünüyle kopmuştur. Çünkü yaşaması için koşullar elverişli değildir. Onu dünyaya bağlayan sadece çocuklarının varlığıdır. Artık sadece ölümü bekleyen pasif bir kişiliktir.

Mansur'um yaş doldu gözüme benim
Kimse inanmıyor sözüme benim
Kapandı kapılar yüzüme benim
Ölümü bekleyen bir kulum artık (206/4)

Âşığımız bilinçaltında şekillenen bu ölüm hissiyle yaşamaya alışmıştır. Bu durum sadece Mansur'da görülen bir durum değildir. Şairlerin, yüzyıllardır ölüm acısını şiirselliğe dökerken vurgulamak istedikleri en temel amaçları, ölümü anlatmak değildir. "...ölümü anlatma amacının ötesinde bir şey belirtmektir; "ölümü evcilleştirmektir söz konusu olan, onu yenmek, yıkmaktır." (Joubert, 1995: 32) Bilinçaltında yatan ölüm dürtüsünü âşığımız artık yenmiştir. Böylece kendi bilincinde onu evcilleştirmiştir.

Bırak böylece kalayım
Bu halimden zevk alayım
Bir zehir verde öleyim
Veremezsen hiç uğraşma (4/3)

Doğduğu andan itibaren acılarla yaşamaya çalışan âşığımız, eşini kaybettikten sonra dünyayı kendisi için yaşanılmaz bir yer olarak görmektedir. Ölüm duygusu onun zihnini sürekli olarak meşgul etmektedir. Özellikle kazadan sonra âşığımız artık yaşamak istememektedir. Çeşitli dönemlerde yaşamına son vermek istese de, çocuklarının varlığı onu bu düşünceden vazgeçirmiştir.

2.4.14. Diğer Konularda Söylediği Şiirleri

Kul Mansur, toplumun içerisinde olan bir kişidir. Bu neden dolayı şiirlerinde farklı konulara da değinmiştir. Çünkü kendisi çok iyi bir gözlemcidir. Mesleğinin bir gereği olarak ülkemizin tamamını gezmiştir. Toplumun genel sıkıntısını ve derdini bilmektedir. Onun şiirlerinde farklı kültürel unsurları görmekte mümkündür. Alevi-Bektaşî inancına sahip olan Mansur, katıldığı bir sohbet ortamını şiirine şöyle konu edinmiştir:

Erenler cemine vardım oturdum
Neresidir önün ardın dediler
Dedim arkam dünya önüm ahiret
İşte doğru yolu gördün dediler (342/ 2)

O, bu dünyanın gelip geçici olduğuna inanmaktadır. İnsanların maddi unsurların peşinden anlamsız bir şekilde gidip kendilerini kaybetmelerini anlayamamaktadır. Bunun için şiirlerinde bazen bu durumu gözler önüne serer. Dünya nimetlerine aldanılmamasını ve ölümün unutulmamasını şiirinde şöyle anlatmıştır:

Güvenme ey zalim dünya malına
Senin de bir zaman sonun gelecek
Sende düşeceksin mahşer yoluna
Mutlaka senin de sonun gelecek (202/ 1)

Duygusal ve kırılgan bir yapıya sahip olan âşığımız günlük hayatta karşılaştığı iç acıtıcı durumları da şiirlerine konu edinmiştir. Hastahaneye gittiği bir gün yaralı bir mâhkumun askerler nezaretinde getirildiğini görür. Bu mâhkumun hâli onun gönül

dünyasında bir kırılmaya sebebiyet verir. Aklından çıkaramadığı o anı şiirinde şöyle anlatmaktadır:

Kolunda kelepçe ayakta zincir
 Bir yaralı mâhkum gördüm ağladım
 Yaşamaya bir küçücük umut yok
 Bir yaralı mâhkum gördüm ağladım (217/1)

Onun değer verdiği durumlardan biri de özgürlüktür. Dünya üzerinde herkesin özgür olmasını istemektedir. Dünyanın ancak bu şekilde güzelleşeceğine inanmaktadır. Kimsenin kimseyi kısıtlamadığı herkesin mutlu bir dünya özlemi içerisinde olan âşığımızın, en büyük özlemlerinden biri de özgürlüğün dünyamıza hakim olmasıdır.

Bir bülbülün kafesinde
 Konuşan insan sesinde
 Engellerin ötesinde
 Çalsın özgürlük çanları (30/ 2)

Alevi- Bektaşî inancında, Allah korkusu ve cehennem korkusu yoktur. Bunun yerine inancın temelinde Allah ve insan sevgisi vardır. Kul Mansur da şiirlerinde, yüce yaratıcıya kolayca seslenir. İçinde biriktirdiklerini sitem derecesinde olmadan anlatır.

Ey benim güçlü kuvvetli Allah'ım
 Niye beni böyle naçar yarattın?
 Feryadımdan dağları aştı ahım
 Neden böyle beni naçar yarattın? (297/1)

Kul Mansur, toplumun geneline hâkim olduğundan farklı konularda şiirler de yazmıştır. Bu durumda âşıklığın en önemli göstergelerindendir. Şiir yazma devam eden Mansur'un bundan sonraki dönemlerde de farklı konulara değineceği bir gerçektir.

2.5. Âşıklık Geleneği Motiflerinin Kul Mansur'un Şiirlerine Etkisi

Kul Mansur, âşıklık geleneğine sıkı sıkıya bağlıdır. Bu geleneğini en iyi şekilde yaşayan ve yaşatan ozanlardandır. Bir ustası olmadan geleneği öğrenen ve yaşayan biridir. Onun şiirlerinde âşık, bade, dolu, eren, pir ve derviş gibi âşıklık geleneğinde önemli yeri olan motifler sık sık kullanılır. Kul Mansur'un şiirlerinde âşık tarzına ait unsurlar şöyle kullanılmıştır.

2.5. 1. Âşık (Ozan)

Daha çok kırsal kesimlerde yetişen, şiirlerini saz eşliğinde ve hece vezni ile vücuda getiren, halk hikâyesi tasnif edebilen ve anlatabilen sanatçıya verilen addır. (Kaya, 2007: 65) Âşık, eserlerini elinde kendisinin bir parçası haline gelen saz eşliğinde doğaçlama icra eden kişidir. Âşık, tarihi süreç içerisinde farklı isimlerle varlığını sürdürmüştür. Bunlar; saz şairi, çöğür şairi, halk âşığı, badeli âşık ve ozan gibi terimlerdir. Âşıklar şiirlerini genellikle saz eşliğinde söylerler, ancak gelenek içerisinde saz çalamayan âşıklarda olmuştur.

Kul Mansur, geleneğe sıkı sıkıya bağlıdır. Şiirlerini saz eşliğinde söylemesi ve güçlü bir doğaçlamaya sahip olması onun yeteneklerini göstermesi açısından önemlidir. Mansur'un şiirlerinde âşıklarla ilgili düşünceleri şöyledir:

Bize dertli âşık derler
Çok sevdaya bağlandık biz
Güzellere meyil verdik
Gönüllerde eğlendik biz (137/1)

Âşık Mansur'a göre saz şiirlerine kanat taktıran ilahi bir gücün vergisidir. Geleneğin devam etmesi ve âşıklığın en büyük göstergesi de sazdır. Bu öneme şiirlerinde de değinmektedir.

Kul Mansur tanır hasmını
Sever aşkın ilk kısmını
Toplumda âşık ismini
Sazı dertli çalan taşır (418/4)

Mansur yâre ulaşırim
 Her derde de bulaşırim
 Elden ele dolaşırim
 Aşıkların sazıyım ben (85/4)

Gelenekte sazın olduğu kadar sözünde önemli olduğunu düşünür. Ona göre geleneğin uzun tarihi süreç içerisinde birbirini takip edip gelmesinde söz tartışılmaz bir yere sahiptir.

Bir güzelin yüreğini dağlayan
 Âşıkları Mansur'a bağlayan
 Irmak gibi gönüllere çağlayan
 Bir tatlı söz değil midir efendim? (232/3)

Kul Mansur kendin bilmezdi
 Kimse yaşımı silmezdi
 Âşıklar aşık olmazdı
 Çaldığı türkü olmasa (9/4)

Kul Mansur, âşık terimini şiirlerinde gelenek çerçevesinde kullanmıştır.

2.5.2. Bâde

Bade, “*renği dolayısıyla, dudağa, kana, gözyaşına, yanağa benzetilir. Lezzeti ve sarhoş edici özelliği dolayısıyla teşbihlere konu olur. Bezm ve meclislerin vazgeçilmez unsurudur. Divan edebiyatında olduğu kadar halk edebiyatında ve tasavvuf edebiyatında da kullanılır. Aşk'ı Allah'a ulaşma yolu kabul eden tasavvuf ehli, badeyi de ruh coşkunuğu için bir araç olarak görür.*” (Pala, 1999: 54) Âlevi-Bektaşî kültüründe ve âşıklık geleneğinde önemli bir yere sahip olan bade Mansur'un şiirlerinde de yer bulmaktadır. Kul Mansur, Hz. Ali'nin elinden bade içmiş ve âşık olmuştur. Bu geleneğin etkisi şiirlerine de yansımıştır.

Güzel dostum bu dünyadan
 Yeller gibi geçip gittim
 Yar bir aşk badesi sundu
 Zehir imiş içip gittim (75/1)

Onun şiirlerinde en yaygın kullanım ise ‘gönül badesi’ şeklinde geçmektedir. Alevi-Bektaşî açısından derin anlamlar ifade eden gönül metaforu bade ile birleştirilmiştir. Böylelikle şiirde güçlü bir anlam zenginliği yakalanmıştır.

Gözlerin mutluluk saçınca değil
 Gönlün aşk badesi içince değil
 Bahçedeki güller açınca değil
 Açıp da sonradan solunca ağla (146/3)

Vefasız sen beni sevene kadar
 Gönüm aşk badesin içmiş olacak
 Bizi kucağını kapatan felek
 Bir gün kollarımı açmış olacak (201/1)

Divan Edebiyatı’nda sıklıkla işlenen mazmunlardan biri olan bade-şarap, Mansur’un şiirinde aşıklık geleneğine göre ele alınmıştır.

Bir yanım virandır bir yanım harap
 Gel gör beni ne haldeyim sevdiğim
 Bir yanım badedir bir yanım şarap
 Gel gör beni ne haldeyim sevdiğim (238/1)

Mansur gördüğü rüya sonucu saza ve söze yönelmiştir. Bu rüyada kendisine Hz. Ali bade sunmuştur. Bade onun bu yola çıkıştaki rehberidir. Bunlardan dolayı şiirlerinde bade sıklıkla işlenmiştir.

2.5.3. Saz

Âşıklar, düz koşmayla şiir söylemeyi "dilden söylemek", saz eşliğinde şiir söylemeyi de "telden söylemek" şeklinde ifade etmişlerdir. Bununla âşığın şiirine eşlik eden sazın, şiirden ayrılmaz bir unsur olduğu anlaşılır. (Artun, 2009: 59) Âşıklar açısından oldukça önemli olan saz Alevi-Bektaşî inanç sisteminde önemli bir yere sahiptir. Nejat Birdoğan'ın dediği gibi; "*Sazın teknesi, gizli bilimleri ve Tanrı'yu bulmaya yarayan hazinenin ta kendisidir.*" (Birdoğan, 1995: 85) Bu iki neden Kul Mansur'un şiirlerinde daha da vazgeçilmez bir yere getirmiştir.

Sevenim yok sazım gibi (27/3: 1)

Yeryüzünde gökyüzünde

Aşğın dertli sazında

Kul Mansur'un her sözünde

Çalsın özgürlük sazları (30/4)

Kul Mansur'um sazımdaki

Tellere sorun yârimi (35/4: 3, 4)

Elimdeki dertli sazı

Çaldığıma pişman oldum (38/4: 3, 4)

Derdimi anlattım tele

Saza doğru gidiyorum (81/3: 3, 4)

Şahidimdir dertli sazım (82/ 4: 3)

Hem söyleyip hem saz çalan

Aşıkların yâriyim ben (86/2: 3, 4)

Dertli sazım kaçıp gitmiş elimden

Perdeler bir yanda teller bir yanda (143/4: 3, 4)

Bu dünyada yalnız beni anlayan
Dertli sazımdaki telimdir benim (247/3: 3, 4)

Bir sazım var idi onu kırdılar
Uçan kuşa türkü çalamaz oldum (263/4: 3, 4)

Yar sen Aslı isen ben bir Kerem
İspat etmek için saz istiyorum (264/4: 3, 4)

Kılavuz eyledim dertli sazımı (275/2: 2)

Bir sevdiğim vardı ağaç dalından
Bul beni sevgili sazım neredesin? (309/4: 3, 4)

Sazımı asmıştım ben bir duvara
O da benden sana hatıra olsun (317/4: 3, 4)

Elime değişik dertli saz gelmiş
Perdeler yabancı tel garip garip (322/3: 3, 4)

Ben derdimi dertli saza dökersem
Perdeler inilir teller yas tutar (330/4: 3, 4)

Âşık Mansur çalıp çalıp dinliyor
Elindeki sazda tel perişan (352/4: 3, 4)

Âşıklar elinden sazın atarsa
Perdeler yol gözler tel yalnız kalır (355/4: 3, 4)

Sazın üzerine teller dösenmiş
Çalan olmayınca tel ne içindir (362/4: 3, 4)

Garip Kul Mansur'un sevda türküsü
Dertli sazındaki telde gizlidir (419/ 4: 3, 4)

Kul Mansur için saz oldukça önemlidir. Şiirlerinin genelinde verilen bu önemi görmek mümkündür. Yaşamış olduğu hayatı yaşanır kılan tek şeyin çocuklarından sonra saz olduğuna inanır. Dünya görüşü ve inancı açısından saza ilahi bir güç yüklemektedir. Rüya aleminde Hz. Ali tarafından fakir komuşusuna saz alınması öğütlenmiştir. Bu olaydan sonra Mansur herhangi bir eğitim almadan saz çalmaya başlamıştır. Bunu Allah'ın bir vergisi olarak görür. Saz onun şiirlerinde adeta canlı bir varlık gibi tasvir edilir. Çoğu şiirinde sazından yardım ve destek ister.

2.5.4. Eren Pir-Derviş

Pir, Yüce yaratıcının bilgisine ulaşmış Allah sevgisini kazanmış kimsedir; yol göstericidir, mürşittir; müritlerinin doğru yolu bulmalarına ve o yolda ilerlemelerine yardımcı olur. Pir bir anlamda Hz. Muhammed (sav)'in vekili sayılır. (Korkmaz, 1994a: 287) Âşıklığın önemli aşamalarından biri de pir veya derviş elinden bade içmektir. Bunun yanında Alevi- Bektaşî kültüründe de pir ve derviş inancın ana eksenini oluşturmaktadır. Alevî inancının rehberliğini yapan ve on iki imam hizmetinde olan makamlardan biridir. Âşıkların şiirlerinde bunlardan dolayı eren, pir ve derviş gibi terimler sıklıkla geçmektedir.

Kul Mansur'un şiirlerinde pir, derviş ve Allah büyüklerini konu edindiği görülmektedir. Şiirlerinde inancının etkisiyle bu terimleri diğer âşıklara daha fazla kullanmaktadır.

Helal varken haram yiyen
Ben hacı hocayım diyen
Şeytan gibi hırka giyen
Pirden medet beklenir mi? (34/3)

Dön yüzünü bize pirim
Biz seni görmeye geldik
Uzun yollarda yorulduk
Dost seni görmeye geldik (51/1)

Zalimlerin arasında	
Yüz sürececek pirimiz yok	(53/3: 3, 4)
Şu dertlerin piriyim ben	(86/1: 4)
Aksakallı pirimiz var	(102/2: 3)
Yüce erenlerin piri	
Giden geri gelmez demiş	(130/3: 3, 4)
Yüzüm sürdüm hocalara pirlere	(154/2: 1)
Seni kurtaracak pirin bile yok	(207/1: 4)
Bir zaman dolaştım piri gördüm	
Ayağın tozuna yüzümü sürdüm	
Canımdan vazgeçtim serimi verdim	
Yüzünden dökülen nura bağlandım	(414/3)
Erenlerin meydanında	
Çalsın özgürlük çanları	(30/1: 3, 4)
Gönlüm erenler köşküdür	(39/2)
Erenler cemine vardım oturdum	
Neresidir önün ardın dediler	
Dedim arkam dünya önüm ahiret	
İşte doğru yolu gördün dediler	(342/1)
Bir köşede sohbet eden erenler	
Herkes ettiğini biçer demişler	(348/3: 3, 4)

Eğer görmemişsen hakkın izini
Dost bağına girip erenlerden sor (373/1: 3, 4)

Erenler cemine vardım oturdum
Meftun oldum güzel pire bağlandım (414/4: 3, 4)

Alevi- Bektaşî geleneğine bağlı olan Kul Mansur'un şiirlerinde pir, derviş ve eren kavramları sıklıkla yer almaktadır. Âşıklık geleneğinin etkileri verilen şiir örneklerinden görölmektedir.

SONUÇ

Türk dünyasının en önemli kültür unsurlarından birisi olan âşıklık geleneği terimi, ozan- kam/baksı geleneğinin bir devamı olarak 15. yüzyılın başlarında ortaya çıkmıştır. Orta Asya'dan göç ederek Anadolu'da yerleşik bir medeniyet kuran Türkler, kabul ettikleri yeni dinin etkisiyle zaman içerisinde şiir ve musiki alanında da değişiklikler kaydetmişlerdir. Hem ozan-kam/baksı geleneğinin hem de dini-tasavvufi kültürün bir sentezi olan âşıklık geleneği, beslendiği kaynaklar olan tekke ve dergâhlarda varlığını mistik bir boyutta sürdürmüştür. Anadolu sahasındaki önemli inanışlardan birisi olan Alevi-Bektaşî kültürü, tarihsel süreçte kendi âşığı ve şiirini ortaya çıkarmış ve böylece, Türk kültüründe oldukça önemli bir yere sahip olan âşıklık geleneği, bu kültürün etkisinde de yaşamaya devam etmiştir.

Alevi-Bektaşî ozanları, kendilerine has bir söyleyiş biçimi oluşturarak geleneği nesiler boyu devam ettirmişlerdir. Geleneğin, bu kültür içerisinde ortaya çıkması ve gelişmesi başlı başına bir inceleme gerektirmektedir. Alevi-Bektaşî inancı içerisindeki ibadetler, âşık geleneğinin birçok özelliğini yansıtmaktadır. Aradaki geçişken yapı, geleneğin bu inanış içerisinde gelişip devam etmesinin en büyük nedenidir. Cem törenindeki on iki hizmetten biri olan zakirin görevi ve sazın bu ritüeldeki işlevi konuya örnek olarak verilebilir. Anadolu sahasında çeşitli bölgelerde varlığını hâla devam ettirmekte olan geleneğin, yaşatıcı unsurlarından biri de Alevi-Bektaşî inancıdır. Elazığ ilinde âşıklık geleneğinin temsilcisi olan Kul Mansur, herhangi bir eğitim almadan kendisini bu gelenek içerisinde yetiştiren önemli bir şahsiyettir. Onun yetişmesindeki başlıca etken, katıldığı cem törenleridir. Bu törenlerde bir müzik alt yapısına sahip olan Kul Mansur'a, cem sırasında söylenen deyişler, özellikle söyleyiş özelliği kazandırmıştır.

Kul Mansur'un şiirlerindeki zenginliğin kaynağı, en fazla etkilendiği ve usta olarak kabul ettiği âşık Pir Sultan Abdal'dır. Kul Mansur'u etkileyen bir diğer âşık, Yunus Emre'dir. İnsanları seven ve bu sevgi anlayışında kendisine Yunus Emre'yi ölçü alan âşığımız, toplumun dertleriyle üzüldüğü, onlarla sevenen bir halk ozanıdır. Türk toplumunun kendisini geliştirmesini ve gelecekte dünya devletleri arasında söz sahibi olmasını isteyen Kul Mansur, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı olup, şiirlerinde Türk

toplumunun içinde bulunduğu geri kalmışlığı, Atatürk'e şikâyet etmektedir. Şiirlerinde aşk, sevgi, gurbet, ayrılık, ölüm, Alevi-Bektaşî inancı vb. gibi pekçok konuyu ele alan Kul Mansur, Elazığ'daki âşıklık geleneğinin önemli bir temsilcisidir. O, âşıklık geleneğinin birçok özelliğini bilmekte ve bunların çoğunu taşımaktadır. Şiirlerinde "Kul" mahlasını kullanan, Mansur'un şiirlerinde dili sade, kullanılan kelimeler anlaşılır olup, güçlü bir üsluba sahiptir. Şiirlerinin çoğunda redif ve yarım kafiye kullanmıştır.

Âşık Kul Mansur, diğer âşıklar tarafından tanınmamaktadır. Bunun sebebini, âşıklığın bölgede canlı olarak yaşatılmamasına bağlayabiliriz. Bütün olumsuzluklara rağmen Kul Mansur, kendi çabasıyla çeşitli konserlere ve açılışlara katılarak, geleneği yaşatmaya ve anlatmaya gayret etmektedir.

Çalışmamız, âşıklık geleneğinin günümüz temsilcilerinden birisi olan, Elazığlı halk şairi Kul Mansur'un tanıtılmasını ve şiirlerinin incelenmesini konu edinmektedir. Bu çalışma ile elde ettiğimiz sonuç özel anlamda, Elazığ'ın âşıklık geleneğini, Mansur Çiftçi'nin hayatını, edebî şahsiyetini ve eserlerini değerlendirmiş olmaktadır. Genel anlamda ise Türk Halk Bilimi ürünleri olan Mansur'un şiirlerini derleyerek, kayıt altına almak ve böylece Türk milletinin kültürel mirasına sahip çıkmaktır.

Bu çalışmamızda, Elazığ'ın yetiştirmiş olduğu ve âşıklık geleneğinin bir temsilcisi olduğuna inandığımız Âşık Kul Mansur'u, Âşık Edebiyatı alanına kazandırmaya çalıştık. Geleneğin Elazığ'daki temsilcilerinden biri olarak Âşık Kul Mansur'un tanıtılması, başta Elazığ kültürü olmak üzere, kökleri tarihin derinliklerine uzanan Türk kültürüne de katkıda bulunacaktır.

METİNLER

1. RÜŞTÜ BABA

Durduk yere yemin eder
Seni zalim Rüştü baba
Çalar rızkın temin eder
Seni zalim Rüştü baba

Rüştü baba Rüştü baba
Haram korsun helal kaba
İnanmaz hiçbir kitaba
Seni şeytan Rüştü baba

Bir şeytansın Rüştü baba
Çoğu senin için düştü
Yılan oldu zehir saçtı
Seni zalim Rüştü baba

Her gün gidersin camiye
Kul Mansur inansın diye
Çalarsın dersin hediye
Sen şeytansın Rüştü baba

2. BU DÜNYADA

Kötü insan iyi olmaz
Bu dünyada bu dünyada
Kumlu çölün suyu olmaz
Bu dünyada bu dünyada

Altına bakır denir mi?
Düzlüğe çukur denir mi?
Zengine fakir denir mi?
Bu dünyada bu dünyada

Gerçekler yalan sayılmaz
İnsana hayvan deyilmez
İyi haber tez duyulmaz
Bu dünyada bu dünyada

Kul ağır yük taşıyamaz
Fakir başın taşıyamaz
Mansur dertsiz yaşayamaz
Bu dünyada bu dünyada

3. ÇIKTI KARŞIMA

Yüce Mevlam bu dünyayı
Yıkanlar çıktı karşıma
Üzgün üzgün şu yüzüme
Bakanlar çıktı karşıma

Kimisi tutar başını
Kimi uçurmuş kuşunu
Yar uğruna gözyaşını
Dökenler çıktı karşıma

O zalim dostlara nettim?
Dost için ateşe gittim
Gül gül diye feryat ettim
Dikenler çıktı karşıma

Mansur'um tutun elimi
Susturmayın şu dilimi
Dağ gibi duran belimi
Bükenler çıktı karşıma

4. HİÇ UĞRAŞMA

Güzel tabip bu yaramı
Saramazsan hiç uğraşma
Nazlı yarı bu yaramaz
Süremezsen hiç uğraşma

İlaçların hep zarardır
Bu dünya başıma dardır
Çünkü derman nazlı yardır
Aramazsan hiç uğraşma

Bırak böylece kalayım
Bu halimden zevk alayım
Bir zehir verde öleyim
Veremezsen hiç uğraşma

Kul Mansur'um gözüm kanlı
Gönlüm kar başım dumanlı
Beni bundan sonra canlı
Göremezsen hiç uğraşma

5. DE BANA

Yarım çiçek mi istersin?
Deste deste gül de bana
Gül yüzüne kurban olam
Hep yanım da kal de bana

Süt gibi beyaz sinesi
Seveni andırır sesi
Dudakların neyin nesi
Şeker kaymak bal de bana

O gözlerin sanki bir ok
Yel gibi es gül gibi kok
Bu canımın değeri yok
Yeter ki sen öl de bana

Mansur'um kendim bilirim
Aşkından düşer kalırım
Yarım koşarak gelirim
Yeter ki sen gel de bana

6. SENİ HATIRLATIR BANA

Dilimdeki şu heceler
Seni hatırlatır bana
Uzun karanlık geceler
Seni hatırlatır bana

Hazın hazın esen yeller
Seherde öten bülbüller
Dalındayken solan güller
Seni hatırlatır bana

İlkbaharlar soğuk kışlar
Yol üstünde duran taşlar
Gözlerimden akan yaşlar
Seni hatırlatır bana

Mansur'u asıp gidenler
Yel olup esip gidenler
Yarine küsüp gidenler
Seni hatırlatır bana

7. ÖLÜRÜM YOLLARINA

Bana geleceğin bilsem
Kul olurum yollarına
Benim olacağını bilsem
Gül olurum yollarına

Bu can yaşamaz ki sensiz
Ben sensizim sende bensiz
Gelsem bana sessiz sessiz
Kul olurum yollarına

Yeller gibi eseceksen
Dertlerine küseceksen
Üzerime basacaksan
Yol olurum yollarına

Kul Mansur'um nasıl gülsem
Bilmem nasıl mutlu olsam
Leyla olduğunu bilsem
Çöl olurum yollarına

8. BUNDAN SONRA

Bu dünya bu devri alem
Terse döner bundan sonra
Düzgün yazmaz hiçbir kalem
Çıkıp iner bundan sonra

Uyan gel bak halimize
Eller konmuş malımıza
Kuruyan gül dalımıza
Kuş mu konar bundan sonra

Bu kumarda bu oyunda
Kazılır senin kuyunda
Ağustosta yaz ayında
Suda donar bundan sonra

Kul Mansur düşmüş derdine
Mevlam uymadık şartına
Cahil olanın sırtına
Herkes biner bundan sonra

9. OLMASA

Dünyaya dönüyor dönmez
 Feleğin çarkı olmasa
 Kullar burada eşittir
 Mahşerde farkı olmasa

Kim için ırmak olurdu
 Kim için yaprak kururdu
 İnsan insanı vururdu
 İçinde korku olmasa

Yüksekten yere inilmez
 Attan eşeğe binilmez
 Çirkine güzel denilmez
 Giydiği kürkü olmasa

Kul Mansur kendin bilmezdi
 Kimse yaşımı silmezdi
 Aşıklar aşık olmazdı
 Çaldığı türkü olmasa

**10. ÖLÜM SON DURAK
OLMASA**

Dünyaya kin bağlamazdım
 Sevdaya gerek olmasa
 Gece gündüz ağlamazdım
 Yar benden irak olmasa

Arar Leylamı bulurdum
 Ufaklarda kaybolurdum
 Mutlu bir insan olurdu
 Sızlayan yürek olmasa

Yollarını gözlemezdim
 İzlerini izlemezdim
 Yar ben seni özlemezdim
 Gönlümde merak olmasa

Kul Mansur derman arardı
 Varlık kimlere yarardı
 Herkes saltanat kurardı
 Ölüm son durak olmasa

11. SENİ GÖRÜNCE

Güzelliğın beni vurdu
Seni görünce görünce
Sanki aklım fikrim durdu
Seni görünce görünce

Aklımı başımdan aldı
Güzelliğın fikrim çaldı
Vücudumdan ter boşaldı
Seni görünce görünce

Güzel seni melek sandım
Ahu gözlerine yandım
Durgun sular gibi dondum
Seni görünce görünce

Kul Mansur'um şaştım kaldım
Ateşinde piştım kaldım
Bir sevdaya düştüm kaldım
Seni görünce görünce

12. GELSENDE BOŞ

Dert içinde kalmışım yar
Gelsen de boş gelmesen de
Kanlı yaşla dolmuşum yar
Gelsen de boş gelmesen de

Gülüm solmuş açmak bilmez
Gözyaşımı kimse silmez
Senle benim yüzüm gülmez
Gelsen de boş gelmesen de

Durmaz akar kanlı yaşım
Dertle dolmuş dertsiz başım
Benim gönül arkadaşım
Gelsen de boş gelmesen de

Ecelim geldikten sonra
Canımı aldıktan sonra
Kul Mansur öldükten sonra
Gelsen de boş gelmesen de

13. GARİBANLAR GÜLDÜĞÜNDE

Azrail can alabilir
Haktan emir geldiğinde
Herkes Ferhat olabilir
Karlı dağlar deldiğinde

Garibin eğiktir başı
Dünyada bulunmaz eşi
Bülbüller döker gözyaşı
Gonca güller solduğunda

Herkesin umudu söner
Akan gözyaşları diner
Bu dünya tersine döner
Garibanlar güldüğünde

Bükülmeyen bel bükülür
Yıkılmayan köşk yıkılır
Ellere kına yakılır
Dost Kul Mansur öldüğünde

14. BUGÜNLERDE

Aksilikler peşin sıra
Dolaşıyor bugünlerde
Derdim yükledim tıra
Taşımıyor bugünlerde

Bu gönlüm yarına eşit
Ne beni gör nede işit
Derdim vardır bin bir çeşit
Kaynaşıyor bugünlerde

Bu gönlümün neşesi yok
Kadehi var şişesi yok
Ciğerimin köşesi yok
Sıkışıyor bugünlerde

Kul Mansur'un tepem attı
Her şeyi içi içe kattı
Yar elle beni aldattı
Oynaşiyor bugünlerde

15. BU DEVİRDE

Güzel dostum eceliyle
 Öten mi var bu devirde
 Gözyaşın yar mendili ile
 Silen mi var bu devirde

Kim çalar aşık sazını
 Kim çalar gönül nazını
 Beş vakit hak namazını
 Kılan mı var bu devirde?

Can ağlarken nerede canan
 Hani kendini dost sananlar
 Bir tatlı söze inanan
 Var mı bu devirde?

Kul Mansur'um dökem yaşı
 Görem göz üstünde kaşı
 Ferhat gibi dağı taşı
 Delen mi var bu devirde?

16. ÇANAKKALE

Çanakkale Çanakkale
 Nasıl geldin sen bu hale
 800 bin şehit yitirdin
 Kanlar aktı döndü sele

Dokuz düşman bir olmuştu
 Gelip çevrene dolmuştu
 Ölmeyi emretmişti atan
 Sonuncu toprak olmuştu

Bedirin aslanları onlar
 Vücutlarından aktı kanlar
 Yedi cihanda bulunmaz
 Böyle yiğit kahramanlar

Kan dünyaya doldu taşı
 Feryatlar dağları aştı
 Tek bir vatanı savundular
 Bütün cihan şaştı

Suyu zehir içilmezdi
 Türk'e kefen biçilmezdi
 Düşman bunu bilmedi
 Çanakkale geçilmedi

17. GİT BENİ DÜŞÜNME

Eğer mutlu olacaksan
 Git yârim beni düşünme
 Elde sevgiyi bulacaksan
 Git yârim beni düşünme

Yokluğuna alışırım
 Dertler ile buluşurum
 Unutmaya çalışırım
 Git yârim beni düşünme

Başının çaresine bak
 Ellerine kınalar yak
 Benim için etme merak
 Git yârim beni düşünme

Kul Mansur ölmüşten beter
 Azrail başımda öter
 Mutlu olman bana yeter
 Git yârim beni düşünme

18. BAŞKA YAR BUL KENDİNE

Benden sana fayda gelmez
 Git başka yar bul kendine
 Sebebini kimse bilmez
 Git başka yar bul kendine

Benim kalbim taş gibidir
 Yuvasız bir kuş gibidir
 Sen olsan da boş gibidir
 Git başka yar bul kendine

Yok mu bir başka sevdiğin?
 Dertine dert eklediğin
 Nedir benden beklediğin?
 Git başka yar bul kendine

Kul Mansur ölür kurtulur
 Aşk bir mektuptur yırtılır
 Kara toprakla örtülür
 Git başka yar bul kendine

19. VAY HALİNE

Daha dünyaya gelmeden
Ölenlerin vay haline
Bülbüle gönül vermeden
Solanların vay haline

Saklanıpta görünmeyen
Hırsızlığa erinmeyen
Bu dünyada sürünmeyen
Yılanların vay haline

Konuş gerçeğin dilinden
Anlayan olsun halinden
Mazlum'un hakkın elinden
Alanların vay haline

Kul Mansur dert bağlamadan
Sular gibi çağlamadan
Bu dünyada ağlamadan
Gülenlerin vay haline

20. ÜSTÜNE

Yar saçların tel tel olmuş
Dökülmüş yüzün üstüne
Simsiyah bir sürme çekmiş
Yar ela gözün üstüne

Sanki andırır periyi
Gülse yeşertir kuruyu
Giymiş yeşil entariyi
Getirmiş dizin üstüne

Çıkar yükseğe oturur
Gözleri beni bitirir
Üzülse kışı getirir
Baharın yazın üstüne

Yanak pembe pembe almış
Gözü sanki sevda dolmuş
Yar Mansur'a türkü olmuş
Çalıyor sazın üstüne

21. ALİ DİYE

Seher vakti dost bağında
 Güldüm Ali Ali diye
 Sevdiğim gül yüzlü yarı
 Buldum Ali Ali diye

Kimse bilmez yar halini
 Gerçek susturamaz dilin
 Bir büyük hak sûalini
 Bildim Ali Ali diye

İstedim her şeyin azın
 Özledim o yârin yüzün
 Mescidde Allah namazın
 Kıldım Ali Ali diye

Söyler Âşık Mansur sözü
 Dertlidir o bazı bazı
 Aldım le dertli sazı
 Çaldım Ali Ali diye

22. DİYE

Bu canımı hiçe saydım
 Gül yüzünü görem diye
 Uzun uzun saçlarına
 Ellerimi sürem diye

Yar aşkımdan sevdalandım
 Adına türkü çalandım
 Yedi bağ bir dağ dolandım
 Sana güller derem diye

Mecnun gibi çölde kaldım
 Ferhat oldum dağı deldim
 Kerem gibi dertli çaldım
 Muradıma erem diye

Kul Mansur'um halim düşkün
 Gönül sevdalanmış şaşkın
 Bu canımı verdim aşkın
 Yatağına girem diye

23. BİRGÜN DÖNECEKSİN DİYE

Gözüm kaldı yollarında
Birgün döneceksin diye
Gezdim gurbet ellerinde
Birgün döneceksin diye

Ağladım gözyaşı döktüm
Gün doldurdum çile çektim
Yollarına güller ekdim
Birgün döneceksin diye

Kaçtım şu ellerden kaçtım
Bu halimle neşe saçtım
Gönlümün kapısını açtım
Birgün döneceksin diye

Kul Mansur'um hiç gülmedim
Ağladım yaşım silmedim
Senin yüzünden ölmedim
Birgün döneceksin diye

24. SORACAĞIN BEN Mİ KALDI

Güzel yârim şimdi bende
Dert çekecek yan mı kaldı?
Bu fani zalim dünyada
Yaşayacak gün mü kaldı?

Her gün bir hala girersin
Her başa bir dert sararsın
Yar beni neden ararsın
Soracağın ben mi kaldı?

Durmadan inliyor başım
Yoktur bir hayalim düşüm
Her gün akar kanlı yaşım
Bedenimde kan mı kalmadı?

Mansur'um deli gibiyim
Şu seher yeli gibiyim
Sağ amma ölü gibiyim
Dayanacak can mı kaldı?

25. BİR GÜL YÜZLÜ YARIN AŞKI

Yaktı beni kül eyledi
Bir gül yüzlü yarin aşkı
Kapısına kul eyledi
Bir gülyüzlü yarin aşkı

Mecnun etti çöle saldı
Destan etti dile saldı
Beni gurbet ele saldı
Bir gülyüzlü yarin aşkı

Hem ağlattı hem güldürdü
Sevdası beni öldürdü
Ferhat edip dağ deldirdi
Bir gülyüzlü yarin aşkı

Mansur'um aşk aldı beni
Yerden yere çaldı beni
Bir sevdaya saldı beni
Bir gülyüzlü yarin aşkı

26. SENDEN AYRILALI

Yaşamak güzel değilmiş
Yarım senden ayrılalı
Bükülmüş boynum eğilmiş
Yarım senden ayrılalı

Gönlümde ışığım söndü
Günler sanki yıla döndü
Has bahçeme baykuş konu
Yarım senden ayrılalı

Yoluma ağlar çekildi
Önüme dertler dikildi
Ağardı saçım döküldü
Yarım senden ayrılalı

Kul Mansur hastasın bence
Gel güzel acı bu gence
Hayat sanki bir işkence
Yarım senden ayrılalı

27. DÜNYA SENİ NE YAPMALI?

Söyle dostum bu dünyayı
Talan edip yıkmalı mı?
Bir ucundan başlayıpta
Ortasından çıkmalı mı?

Gelip seni bulmuş ise
Seni aşka salmış ise
Sevdiğini almış ise
Yaşamaktan bıkmalı mı?

Sevenim yok sazım gibi
Çok insan var bizim gibi
Dünya seni üzüm gibi
Avuçlayıp sıkmalı mı?

Kul Mansur'un zevki atıp
Feleği feleğe satıp
Dünyanın boynundan tutup
Bir deliğe tıkmalı mı?

28. ALLAH'INDAN BUL BELANI

Az mı çektirdin sen bana?
Git Allah'tan bul belanı
Ağlıyorum yana yana
Git Allah'tan bul belanı

Bana çektirdiğin az mı?
Yoksa bu cilve mi naz mı?
Baharım yok kışım yaz mı?
Git Allah'tan bul belanı

Ben sana kafayı taktım
Ellerine kına yaktım
Şimdi Mevla'ya bıraktım
Git Allah'tan bul belanı

Kul Mansur'um dert bitmiyor
Ne yaptım sa yar gitmiyor
Tükendim gücüm yetmiyor
Git Allah'tan bul belanı

29. BU ZAMANIN ÂŞIKLARI

Çoğu çılgın çoğu deli
 Bu zamanın âşıkları
 Sevda yok sevgisi ölü
 Bu zamanın âşıkları

Mecnunum der çölde değil
 Leylası çok dilde değil
 Biri doğru yolda değil
 Bu zamanın âşıkları

Bir gün varda beş gün darda
 Keklik avlar kışta karda
 Gezer diskotekte barda
 Bu zamanın âşıkları

Kul Mansur bunlardan biri
 Adam değil tam serseri
 Toplumun aptal neferi
 Bu zamanın âşıkları

30. ÖZGÜRLÜK ÇANLARI

Bu dünyanın her yanında
 Çalsın özgürlük çanları
 Erenlerin meydanında
 Çalsın özgürlük çanları

Bir bülbülün kafesinde
 Konuşan insan sesinde
 Engellerin ötesinde
 Çalsın özgürlük çanları

Eğri yazan bir kalemde
 Her tarafta her alemde
 Her nefeste her kelamda
 Çalsın özgürlük çanları

Yeryüzünde gökyüzünde
 Aşığın dertli sazında
 Kul Mansur'un her sözünde
 Çalsın özgürlük sazları

31. GELDİ

Yar neden beni duymazsın
 Bak el âlem duydu geldi
 Hiç sözümü anlamazsın
 Uzakta el duydu geldi

Kaybetmişim hevesimi
 Herkes biliyor yasımı
 Yankı yayan şu sesimi
 Ya Muhammed duydu geldi

Ben bu derdi senden buldum
 Güzel baharımda soldum
 Kerbela'ya haber saldım
 Şah Hüseyin duydu geldi

Sen Ali'sin ben Mansur'um
 Çöllerde ağlar dururum
 Uğruna canım veririm
 Bak can alan duydu geldi

**32. BİR KÜÇÜK
 HANIMEFENDİ**

Dudak boya gözü boya
 Bir küçük hanım efendi
 Saçı boya yüzü boya
 Bir küçük hanım efendi

Anasından yemez kötek
 Giyinir mini bir etek
 Ne bar dinler ne diskotek
 Bir küçük hanım efendi

Harçlığını verir baba
 Altında sıfır araba
 Herkese demez merhaba
 Bir küçük hanım efendi

Kul Mansur'um şaştım birden
 Değirmenin suyu nerden
 Para geliyor her yerden
 Ye küçük hanım efendi

33. FARKEDEMEDİN Mİ?

Gece uykumdan gitmeyen
 Düşür fark edemedin mi?
 Uçup daldan dala konan
 Kuştur fark edemedin mi?

Herkes senin için gülse
 Melekler gözyaşını silse
 Koca dünya senin olsa
 Boştur fark edemedin mi?

Murat alıp çekip giden
 Kimi boynu büküp giden
 Bak durmadan akıp giden
 Yaştır fark edemedin mi?

Kul Mansur'um boynun eğer
 Kimi yeni yeni doğar
 Durmadan sineme değer
 Taştır fark edemedin mi?

34. MEDET BEKLENİR Mİ?

Erin meydanından kaçan
 Erden medet beklenir mi?
 Bakıp gerçeği görmeyen
 Körden medet beklenir mi?

Hem çok cahil hem kafasız
 Hem cilveli hem cefasız
 Hem vicdansız hem vefasız
 Yardan medet beklenir mi?

Helal varken haram yiyen
 Ben hacı hocayım diyen
 Şeytan gibi hırka giyen
 Pirden medet beklenir mi?

Kul Mansur bak sola sağa
 Kurur dönersin yaprağa
 Girince kara toprağa
 Yerden medet beklenir mi?

35. YAÂRİMİ

Gide gide bu ellerden
Yollara sordum yârimi
Girdim çiçekler içine
Güllere sordum yârimi

Söyleyin yâri kim görmüş
Gönül çok dertlere girmiş
Küçük küçük budak vermiş
Dallar sorun yârimi

Hep hüznle yaşla doldum
Gül idim baharda soldum
Yârim için Mecnun oldum
Çöllere sordum yârimi

Akan yaştır gözümdeki
Yar sevmektir özümdeki
Kul Mansur'um sazımdaki
Tellere sorun yârimi

**36. BAŞKA YERDE GÜLECEK
Mİ?**

Çağırsam o nazlı yâri
Sesim duyup gelecek mi?
Damla damla gözyaşımı
Mendiliyle silecek mi?

Umudum yok amma nedem
Başım alıp nere gidem
Kendimi bir Mecnun edem
Leylam bunu bilecek mi?

Bir kez kapımı çalmayan
Şu gönlüme yar olmayan
Fani dünyada gülmeyen
Başka yerde gülecek mi?

Kul Mansur sazını çalsa
O dertli başını alsa
Yârim cenazeme gelse
Saçlarını yolacak mı?

37. ARA BENİ

Güzel dostum bir seherin
 Yellerinde ara beni
 Yeni gelmiş bir baharın
 Güllerinde ara beni

Bir dilberin bir nazlının
 Bir çiçeğin gülyüzlünün
 Dertli bir ahu gözlünün
 Kollarında ara beni

Mor sümbüllü yeşil bağın
 Uçsuz bucaksız bir dağın
 Ey gülyüzlü Elazığ'ın
 Yollarında ara beni

Mansur'um baharın yazın
 Bir bülbüldeki avazın
 Ellerdeki dertli sazın
 Tellerinde ara beni

38. YAR BENİ

Çiçek vermiş budaklarım
 Yaktı beni yaktı beni
 Kiraz gibi dudakların
 Bir öpüşte yaktı beni

Tane tane beneklerin
 Saray gibi konakların
 O gül gibi yanakların
 Haldan hala soktu beni

Uzun incecik bellerin
 Çiçek açınca güllerin
 Boynumu saran kolların
 Beni sana çekti beni

Kul Mansur'um sanki rüya
 Beni ona çeken rüya
 Sözler sanki benzer aya
 Yar belimden büktü beni

39. NE ETTİ BENİ

Öyle bir sedaya düştüm
Etti pare pare beni
Her tarafım paramparça
Kim gelipte sorar beni

Aşkım devlerin aşkıdır
Gönlüm erenler köşküdür
Dert içimde bir kuşkudur
Öldürür bin kere beni

Sıkıştırırlar araya
Değiştirirler bir paraya
Dermansız olan yaraya
Ettiler hep çare beni

Kul Mansur'um özüm özdür
Konuşmazsam sözüm sözdür
Görmezsem de gözüm gözdür
Benzetmeyin köre beni

40. ÖLDÜR BENİ

Yar senden ayrı gezersem
Şu cihana bildir beni
Her zaman seni üzersem
Ortalıktan kaldır beni

Yüreğimde her dert biter
Yaz gelmiş güneşim batar
Küçücük bir sevinç yeter
Beş ağlat bir güldür beni

Koca dünya bana darsa
Yel esip dalımı kırsa
El gülünde gözüm varsa
Yüreğinden sildir beni

Mansur'um dert saçar isem
Sen yüzünden naçar isem
Yar ben senden geçer isem
Al hançeri öldür beni

41. İNANDIR BENİ

Aşkın ateşten bir gömlek
 Giydir güzel yandır beni
 Tatlı tatlı sözlerinle
 Konuş güzel kandır beni

Gözündeki yaşlar gibi
 Alnındaki kaşlar gibi
 Uçup giden kuşlar gibi
 Daldan dala kondur beni

Uzaktan bakma öyle
 Aşkımız yürümez böyle
 Konuş yârim bir şey söyle
 Kendine inandır beni

Kul Mansur dertlere dayan
 Uzun yolda kalma yayan
 Yârim; halden hak koyan
 O kara sevdandır beni

42. TANIR BENİ

Yar beni neden ararsın
 Eller bile tanır beni
 O kadar çok ağlattın ki
 Seller bile tanır beni

Yaşarken hayattan bezdim
 Derdimi gönlüme yazdım
 Garip ıssız yerde gezdim
 Çöller bile tanır beni

Her yerde adını andım
 Eli gördüm sensin sandım
 Aşkın ateşinde yandım
 Küller bile tanır beni

Kul Mansur'dur yarsız kalan
 Her gün başka dertle dolan
 Yüce dağdan kopup gelen
 Yeller bile tanır beni

43. SOR BENİ DİLBER

Gelsen bir gün bizim ele
 Sor beni dilber sor beni
 El atarsan gonca güle
 Sor beni dilber sor beni

Yağmurundan dolusundan
 Hasan'ından Ali'sinden
 Elazığ'ın Palu'sundan
 Sor beni dilber sor beni

Bir insanın kaderinden
 Küçük bir kuş bedeninden
 Elazığ'ın Maden'inden
 Sor beni dilber sor beni

Mansur'u sor yaz ayından
 Keban'dan Hazar çayından
 Ulukent'in sarayından
 Sor beni dilber sor beni

44. GİTTİ SENİ

Uğraştım yarım bir türlü
 Göremedim gitti seni
 Hayal gibi düş gibisin
 Yoramadım gitti seni

Tutamadım ellerimle
 Konuşmadım dillerimle
 Güzel yarım kollarımla
 Saramadım gitti seni

Ağlarken sanki sel idin
 Kimine garip el idin
 Kırlarda açan gül idin
 Deremedim gitti seni

Kul Mansur'um dert arama
 Güzel yar saçın tarama
 Derman gibi şu yarama
 Süremedim gitti seni

45. NASIL GİTTİ

Bir meleğe gönül verdim
 Çıramı söndürdü gitti
 Nazlarına boyun eğdim
 Vicdansız kandırdı gitti

Derdime derdi ekletti
 Gönlüme sevda yükletti
 Karda yağmurda bekletti
 Soğuktan dondurdu gitti

Gözler bakakaldı yola
 Gönlüm girdi haldan hala
 Bülbülün konduğu dala
 Baykuşu kondurdu gitti

Kul Mansur bu nasıl yardı
 Bedenimi ikiye yardı
 Beyaz bir kefene sardı
 Mezara indirdi gitti

46. KÜL EYLEDİ GİTTİ

Bir meleğe aşık oldum
 Yaktı kül eyledi gitti
 Ne sarıldı ne öptü
 Baktı kül eyledi gitti

Kondurdu bir kuru dala
 Başıma açtı bin bela
 En sonunda haldan hala
 Soktu kül eyledi gitti

Derde saldı dertsiz canı
 Gözümden akıttı kanı
 Şu gönlüme dert fidanı
 Dikti kül eyledi gitti

Gül idi amma kokmadı
 O da vefalı çıkmadı
 Kul Mansur'a hiç bakmadı
 Çekti kül eyledi gitti

47. KISKANACAK SENİ

Yarım renkten renge girme
 Allar seni kıskanacak
 Tatlı olma şirin olma
 Ballar seni kıskanacak

Ne olur gönlümü üzme
 Yaşarken hayattan bezme
 Fazla orda burda gezme
 Eller seni kıskanacak

Güzelim uyma nefsine
 Kulak ver kalbin sesine
 Girme dostun bahçesine
 Güller seni kıskanacak

Mansur'un gönlünü yakma
 Ellerin kahrını çekme
 Gözlerinden yaşlar dökme
 Sellar seni kıskanacak

48. ŞAH GELECEK

Yüce dağların başında
 Beklerim ki şah gelecek
 Mevsimin soğuk kışında
 Beklerim ki şah gelecek

Gözlerim uykuya daldı
 Kim gelip kapımı çaldı
 Asırlar geride kaldı
 Beklerim ki şah gelecek

Turna haber getirmiyor
 Bülbül haber götürmüyor
 Bu çilemi bitirmiyor
 Beklerim ki şah gelecek

Umudumu kesmedim ben
 Ben o şaha küsmedim ben
 Kul Mansur'um susmadım ben
 Beklerim ki şah gelecek

49. BİRGÜN ÖLDÜRECEK

Sevdiğim o kara sevdan
 Birgün beni öldürecek
 Kerem gibi yandıracak
 Birgün beni öldürecek

Al yanaklar o mah yüzler
 Sevgiyi içinde gizler
 Alnındaki kara gözler
 Birgün beni öldürecek

Gözünden akıtma yaşlar
 Yüreğimde sızı başlar
 Uzun saçlar ince kaşlar
 Birgün beni öldürecek

Hergün Mansur'u yakışın
 Gonca gül gibi kokuşun
 Yavrum o ceylan bakışın
 Birgün beni öldürecek

50. NE İSTERSİN

Söyle benden ne istersin
 Seni hain kahpe felek
 Her gün önümde bitersin
 Seni zalim kahpe felek

Vurdun sen beni sırtımdan
 Ayırdın gönül yurdumdan
 Giderken geldin ardımdan
 Seni zalim kahpe felek

Vurdun bana hançerini
 Kaybetti o yar yerini
 Sevdiğim güzel birini
 Aldın gittin kahpe felek

Kul Mansur dert başımızda
 Hüzün var aşk kuşumuzda
 Bize bu genç yaşımızda
 Neler ettin kahpe felek

51. GÖRMEYE GELDİK

Dön yüzünü bize pirim
 Biz seni görmeye geldik
 Uzun yollarda yorulduk
 Dost seni görmeye geldik

Gâhi güldük gâhi öldük
 Bazen gözyaşımız sildik
 El yüzünden kafir olduk
 Hak seni görmeye geldik

Bak bize Hacı Bektaş'ım
 Senin için akar yaşım
 Uğrunda kopsun bu başım
 Biz seni görmeye geldik

Kul Mansur der veli isen
 Serverimiz Ali isen
 Müminlerin gülü isen
 Biz seni görmeye geldik

52. YALANIM YOK

Ahla vahla geçti ömrüm
 Ağlıyorum gülenim yok
 Başıma dert açtı ömrüm
 Gözyaşımı silenim yok

Gönlümü verdim bir yare
 İçimde açtı bin yare
 Dertlerim çok nerde çare
 Derde derman bulanım yok

Bu sevda benim neyime
 Zehirler kattı suyuma
 Dert düştü bütün payıma
 Sözlerimde yalanım yok

Kul Mansur dert nice geldi
 Ecelim bir gece geldi
 Çağırdılar hoca geldi
 Cenazemi kılanım yok

53. BU DÜNYADA YERİMİZ YOK

Bizde insan değil miyiz?
Mekanımız yerimiz yok
Kalbimizi boş gönlümüz boş
Dert dönecek yarımız yok

Derdin hayali düşüyoruz
Garibanların eşiyiz
Bilmemki biz kaç kişiyiz
Birimiz var birimiz yok

Aşk dünyanın neresinde?
Gönül derman çaresinde
Zalimlerin arasında
Yüz sürecek pirimiz yok

Kul Mansur derde düşerken
Gönül ateşte pişerken
Yüce mevlam biz yaşarken
Ölmüşüz haberimiz yok

54. BAHARDA GEL

Çok özledim nazlım seni
Akşam oldu seherde gel
Artık sabrım sona erdi
Kışı bitir baharda gel

Yar her an gelebilirim
İntihar edebilirim
Seni af edebilirim
Günahını çıkarda gel

İnan gülmem bir daha
Belki çıkmam ilk sabaha
Kaldır elini Allah'a
Gece gündüz yalvar da gel

Kul Mansur görsün yârini
Yoluna koysun serini
Esaretin zincirini
Parça parça kırdı gel

55. AŞK DEĞİL DE NEDİR?

Beni yakıpta kavuran
 AŞk değil de nedir güzel?
 Bir rüzgar gibi savuran
 AŞk değil de nedir güzel?

Gelipte Şu gönlüme dolan
 Aklımı başımdan alan
 Mecnun edip çöle salan
 AŞk değil de nedir güzel?

Bir söz söyleyip kandıran
 Kırmızı güle konduran
 Beni kül edip yandıran
 AŞk değil de nedir güzel?

Kul Mansur'u verem eden
 Yaşamayı haram eden
 Dertli garip Kerem eden
 AŞk değil de nedir güzel?

56. ELDE DEĞİL

Bu yaşama bu düzene
 Sitem etmek elde değil
 Ölüm fermanı yazana
 Sitem etmek elde değil

Zengin karnın doyurana
 Sen fakirsın buyurana
 Sevenleri ayırana
 Sitem etmek elde değil

Girmiş iyinin donuna
 Őan verir rengin Őanına
 Bu toplumun kanununa
 Sitem etmek elde değil

Bak kul Mansur'un yaşına
 Ne işler gelmiş başına
 Büyüklerin yanlışına
 Sitem etmek elde değil

57. LAYIK DEĞİL

Ahu gözlü beni sevmeye
 Bu can sana layık değil
 Yoksul gezer orda burada
 Bu can sana layık değil

Bu can mı derdini bilmiş?
 Ağlarken yaşın mı silmiş?
 Öldürmüşler geri gelmiş
 Bu can sana layık değil

Ağlatmışlar mavf etmişler
 Hak yolunda af etmişler
 Dört kapıdan def etmişler
 Bu can sana layık değil

Yar Mansur'u bir bilsen de
 Bir gül misali solsan da
 En kötü insan olsan da
 Bu can sana layık değil

58. DELİ GÖNÜL

Bir gül için dağı taşı
 Yıkar geçer deli gönül
 Gece gündüz gözden yaş
 Döker geçer deli gönül

Her gördüğü gülü dermez
 Aşktan başka bir şey görmez
 Her güzele meyil vermez
 Bakar geçer deli gönül

Kimisine el gibidir
 Kimisine gül gibidir
 Bazen taşkın sel gibidir
 Akar geçer deli gönül

Kul Mansur yükler göçünü
 Beyazlar sarmış saçını
 Her gün haykırır içini
 Çeker geçer deli gönül

59. AĞLAR GÖNÜL

Bir kuş gibi daldan dala
 Konar gönül ağlar gönül
 Her gün her gün yar adını
 Anar gönül ağlar gönül

O kalmış sevdadan geri
 Yüreğine almış zarı
 Her güzeli kendi yarı
 Sanar gönül ağlar gönül

Sırt çevirir ona buna
 Canın adar yar yoluna
 En sonunda bir Mecnun'na
 Döner gönül ağlar gönül

Yarsız yaşamak zor gibi
 Dertliye dünya dar gibi
 Kul Mansur'um bir kor gibi
 Yanar gönül ağlar gönül,

60. KURTAR MEVLAM

Gel bizi fani dünyadan
 Kurtar mevlam kurtar mevlam
 Kaderden, gamdan beladan
 Kurtar Mevlam kurtar Mevlam

İsmimizi yayanlardan
 Bize kâfir diyenlerden
 Haram lokma yiyenlerden
 Kurtar mevlam kurtar mevlam

Boşa namaz kılanlardan
 Köpeklerden, yılanlardan
 Yalanlardan dolanlardan
 Kurtar mevlam kurtar mevlam

Kul Mansur'u vuranlardan
 Yolumuzu örenlerden
 Kendini yüksek görenlerden
 Kurtar mevlam kurtar mevlam

61. BİR YUDUM SU

Şu kuruyan mor dudaklar
 Bir yudum su ister mevlam
 Çatlamış kara topraklar
 Bir yudum su ister mevlam

Kökünden kurumuş göller
 Durulup akmayan seller
 Dalındayken solan güller
 Bir yudum su ister mevlam

İnsanı kavuran yazlar
 Alevi yansıtan közler
 Yar için ağlayan gözler
 Bir yudum su ister mevlam

Mansur'um halden bilenler
 Ferhat gibi dağ delenler
 Yar için çölde kalanlar
 Bir yudum su ister mevlam

62. YAŞIYAMAM

Damarımda kan gibisin
 Sen olmazsan yaşayamam
 Bedenimde can gibisin
 Sen olmazsan yaşayamam

Dinle ela gözlü yarım
 Kalbinde kim gizli yarım
 İnan ey gül yüzlü yarım
 Sen olmazsan yaşayamam

Hayalim sen düşüm sensin
 Suyum sen aşım sensin
 Akıp giden yaşım sensin
 Sen olmazsan yaşayamam

Mansur'um yar soldur beni
 Yüreğine doldur beni
 İster isen öldür beni
 Sen olmazsan yaşayamam

63. ÇAĞIRDIM

Seherde bir bülbül gibi
Öttüm Ali'yi çağırdım
Kırlarda bir gül misali
Bittim Ali'yi çağırdım

Aşk saldı beni belaya
Hasrettim gözü elaya
Seher vakti Kerbela'ya
Gittim Ali'yi çağırdım

Ali gibi hâk gencini
Kimse bilemez gücünü
Onunla aşk sevincini
Tattım Ali'yi çağırdım

Geldik hâkkın dünyasına
Bak Kul Mansur'un yasına
Öldüm ecel uykusuna
Yattım Ali'yi çağırdım

64. SEN YERİNDE SAY

Bak dünyalar çıktı aya
Sen yerinde say bakalım
Ayak bastılar uzaya
Sen yerinde say bakalım

İşlerimi değil temiz
Böyle değildi ilkemiz
Şimdi perişan ülkemiz
Sen yerinde say bakalım

Ağaları paşaları
Kadehleri şişeleri
Dönen döndü köşeleri
Sen yerinde say bakalım

Başımızda büyücü var
Canımıza kıyıcı var
Vatanımda yiyici var
Kul Mansur'u soy bakalım

**65. YAR SENİ ALMAYA
GELDİM**

Güzelliğın düşmüş dile
Yar seni almaya geldim
Muhammed'in kavli ile
Yar seni almaya geldim

Mevlamızın düşü için
Muhammed'in başı için
Aşkın akan yaşı için
Yar seni almaya geldim

Yar kanatlanmış bir kuştur
Giderim yolum yokuştur
Gül yüzlü bu ne biçim bakıştır
Ben seni almaya geldim

Kul Mansur'um yâre kandım
Güzelin ateşinde yandım
Yüksek tepelerden indim
Yar seni almaya geldim

**66. BEN BU DERTTEN
ÖLECEĞİM**

Doktorlar tabipler netsin
Ben bu dertten öleceğim
Böyle hayat yere batsın
Ben bu dertten öleceğim

Dermanım yok oldu çoktan
Derde düştüm ben hiç yoktan
Umudum kesildi haktan
Ben bu dertten öleceğim

Bu halime felek netsin
Elenmişsem elek netsin
Can gidici melek netsin
Ben bu dertten öleceğim

Kul Mansur'um buda bitti
Yattığım uykuda bitti
Derman yardı oda gitti
Ben bu dertten öleceğim

67. BİR GÜN DÖNECEĞİM

Yar ben gurbete gidiyom
 Bir gün sana döneceğim
 Sanma seni terk ediyom
 Bir gün sana döneceğim

Bahar yeli gibi esme
 Hançer yüreğime basma
 Benden ümidini kesme
 Bir gün sana döneceğim

Yeşil ile allar ile
 Tatlı şirin diller ile
 Deste deste güller ile
 Bir gün sana döneceğim

Kul Mansur yürek dağlama
 Nehirler gibi çağlama
 Melek yüzlüm sen ağlama
 Bir gün sana döneceğim

68. KIR ÇİÇEĞİM

Senden ayrılıp gidersem
 Ağlar mısın kır çiçeğim?
 Yaşın döküp ırmak gibi
 Çağlar mısın kır çiçeğim?

Kırma umut direğimi
 Gel arttırma merakımı
 Hançer alıp yüreğimi
 Dağlar mısın kır çiçeğim?

Tutar mısın ellerimi?
 Kapat mısın yollarımı?
 Ağzımı kollarımı
 Bağlar mısın kır çiçeğim?

Eser başta ölüm yeli
 Kul Mansur'u eder deli
 Bizi yaşatacak gülü
 Saklar mısın kır çiçeğim?

69. GEL SEVDİĞİM

Beni beklettiğin yeter
 Geleceksen gel sevdiğim
 Damla damla gözyaşımı
 Sileceksen sil sevdiğim

Bak gözüme kanlı yaşa
 Baharı çevirme kışa
 Kaldır beni taştan taşta
 Çalacaksan çal sevdiğim

Kulak ver şu sözlerime
 Gel de yaslan dizlerime
 Yaş olupta gözlerime
 Dolacaksan dol sevdiğim

Sen açtın gönlüme yâre
 Mansur'u ettin avare
 Gelip şu derdime çare
 Bulacaksan bul sevdiğim

70. KARŞI DEĞİLİM

Yaârim beni köle diye
 Satmana karşı değilim
 Baş ucunda bela diye
 Atmana karşı değilim

Mutlu bir hayale dalıp
 O dertli başını alıp
 Başkasına aşık olup
 Gitmene karşı değilim

Yar dökme gözyaşlarını
 Uçur sevda kuşlarını
 Hilal gibi kaşlarını
 Çatmana karşı değilim

Kul Mansur'um bahtı kara
 Gözyaşım dönsün pınara
 Yârim beni bir kenara
 Atmana karşı değilim

71. İŞTE BENİM

Gece gündüz hep ağlarım
İki gözüm yaşta benim
Bir ayağım tehlikede
Bir ayağım boşta benim

Tek inancım yüce haktır
Yüreğimde dertler çoktur
Sığınacak yuvam yoktur
Evim dağda taşta benim

Yar beni vicdansız sandı
Baharım hazana döndü
Yürürken vücudum dondu
Soğuk karda kışta benim

Zalim dertler beni üzer
Yar basar sevgimi ezer
Her gün sevda için gezer
Kul Mansur'um işte benim

72. YARİM

Senin için gözüm yaş
Durmaz hergün akar yârım
Bu canım sen almayınca
Yaşamaktan bıkar yârım

Bırak yar gezip görmeyi
Öğren sen gönül vermeyi
Gözlerine çek sürmeyi
Beni baştan çıkar yârım

Güzel hayaller dizersin
Hergün biriyle gezersin
Kendine gonca gül dersin
Gül dediğin kokar yârım

Ayrılanlar bekliyor
Bülbülle gül koklaşıyor
Yaş otuza yaklaşıyor
Mansur hala bekar yârım

73. SENİ ARADI GÖZLERİM

Kenarlarda köşelerde
 Seni aradı gözlerim
 Kadehlerde şişelerde
 Seni aradı gözlerim

Kıyılarda bucaklarda
 Soğuklarda sıcaklarda
 Bomboş kalan kucaklarda
 Seni aradı gözlerim

Mecnun'um ıssız çölünde
 Seherde poyraz yelinde
 Sılada gurbet elinde
 Seni aradı gözlerim

Kul Mansur'um her mevsimde
 Yankı yapan şu sesimde
 Ölürken son nefesimde
 Seni aradı gözlerim

74. YEMİN ETTİM

Bu yaşamın kanununu
 Kaldırmaya yemin ettim
 Şeytanların sakalını
 Yoldurmaya yemin ettim

Sevip murat almayana
 Gözyaşını silmeye
 Hiçbir zaman gülmeyeni
 Güldürmeye yemin ettim

Gider şeytanlar yerine
 İnanmaz alın terine
 Ben bunların üzerine
 Saldırmaya yemin ettim

Kul Mansur basar efkârı
 Hep dert çekmek kimin kârı
 Yalancığı sahtekârı
 Öldürmeye yemin ettim

75. GİTTİM

Güzel dostum bu dünyadan
 Yeller gibi geçip gittim
 Yar bir aşk badesi sundu
 Zehir imiş içip gittim

Kurtulamadım derdimden
 Uzak tuttular yurdumdan
 Giderken kendi ardımdan
 Derdi kederi saçıp gittim

Gözyaşım benzedi suya
 Dertlerimi kimler duya
 Daha çok dert vardır diye
 Elim hakka açıp gittim

Mansur'um beni kim yıktı
 Gören gözden yaşlar aktı
 Bir baharda seher vakti
 Yaşlı yaşlı göçüp gittim

76. NE DEYİM

Zalim dünya bende sana
 Söyle ne deyim ne deyim
 Sen aldın bütün varlığım
 Söyle ne deyim ne deyim

Bir şeytan mı bir yılan mı?
 Gelip sevdiğimi çalan mı?
 Yoksa bağrımı delen mi?
 Söyle ne deyim ne deyim

Vurup sonradan kaçan mı?
 Yüreğimde dert açan mı?
 Durmadan zehir saçan mı?
 Söyle ne deyim ne deyim

Kul Mansur'um dünya zalim
 Buna şahit benim halim
 Yine dünya kırdı belim
 Söyle ne deyim ne deyim

77. KENDİSİYİM

Mecnun gibi çölden çöle
Gezen kulun kendisiyim
Bu dertleri kalem ile
Yazan kulun kendisiyim

Olmuşuz sevda düşkünü
Ben yaptım sevgi köşkünü
Gönülde yârin aşkını
Sezen kulun kendisiyim

Kimin için girdik derde
Nerde buna çare nerede
Halsizliği bir defterde
Bazen kulun kendisiyim

Artırma gönül zararını
Kayıp edersin yârini
Artırma gönül zararını
Kul Mansur'un mezarını
Kazan kulun kendisiyim

78. PİŞMAN OLDUM

Güzel dostum bu dünyaya
Geldiğime pişman oldum
O nazlı yârin yüzüne
Güldüğüme pişman oldum

Kaybetmiş güller yazını
Kimse sürmez hak izini
Beş vakit hâk namazını
Kıldığıma pişman oldum

Nasıl ben murada erem?
Kimin için canım verem?
O yar için aşık kerem
Olduğuma pişman oldum

Kul Mansur'um ağlar bağızı
Kimle paylaşayım azı
Elimdeki dertli sazı
Çaldığıma pişman oldum

79. KADERİME AĞLIYORUM

Dünyaya geldim geleli
 Kaderime ağlıyorum
 Kendimi bildim bileli
 Kaderime ağlıyorum

Bu feryadım bana değil
 Şansım benden yana değil
 Gül yüzlü yar sana değil
 Kaderime ağlıyorum

Neden alın yazım kara
 Kalbimde açılmış yara
 Bu yarımı kimler sara
 Kaderime ağlıyorum

Bakın Kul Mansur'a ne der?
 Gönlümde birikmiş keder
 Doğmadan ağlatmış kader
 Dertlerime ağlıyorum

80. AŞKIN İÇİN

Aşkın gönlümde bir duvar
 Örüp örüp yapıyorum
 Şu kalbimde bir ilahsın
 Köle gibi tapıyorum

Gittim bir hayale daldım
 Gah ağladım gahi güldüm
 Aşkından inceldim kaldım
 Çeki versen kopuyorum

Örmesin kader ağını
 Kurmasın aşk tuzağını
 Elma gibi yanağını
 Hayalimde görüyorum

Mansur saçın örsün diye
 Gül yüzünü görsün diye
 Sevdiğim sen varsın diye
 Çok kısmetler tepiyorum

81. GİDİYORUM

Yine bahar geldi geçti
 Yaza doğru gidiyorum
 Çok ile işim yok benim
 Aza doğru gidiyorum

Bir çiçektir gülden düşen
 Meyve midir daldan düşen?
 Tatlı şirin dilden düşen
 Söze doğru gidiyorum

Dostta yalan yarda hile
 Bu gönlüme yükler çile
 Derdimi anlattım tele
 Saza doğru gidiyorum

Kul Mansur kim anlar haldan
 Sözün şeker dilin baldan
 Kurtulduğum bu eğri yoldan
 Düze doğru gidiyorum

82. SENİ SEVİYORUM

Gönül verme ona buna
 Bende seni seviyorum
 Aşkından döndüm Mecnuna
 Bende seni seviyorum

Yaprağım koparma daldan
 Benim sözüm tatlı baldan
 Söyle neyim eksik elden
 Bende seni seviyorum

İki gözüm bir başım var
 Uğruna akan yaşım var
 Bir hayalim bir düşüm var
 İnan seni seviyorum

Kul Mansur'um gerçek sözüm
 Yaşlarla doludur gözüm
 Şahidimdir dertli sazım
 İnan seni seviyorum

83. GARİBAN

Yuvasız bir kuş misali
 Dallara kondu gariban
 Yoksula benzerdi hali
 Tutuştu yandı gariban

Varlığına eller konmuş
 Yüreğine dertler inmiş
 Eve geldi ateş sönmüş
 Soğuktan dondu gariban

Zorlu hayat sürdüğünü
 El yoluna ördüğünü
 Orda burda gördüğünü
 Gerçek dost sandı gariban

Budur gerçekler davası
 Mansur'un bitti havası
 Yıkıldı gitti yuvası
 Kor gibi söndü gariban

84. GİTME CANAN

Ben aşkının kölesiyim
 Beni azad etme canan
 Memleketin sılasıyım
 Terk edipte gitme canan

Yıkma bu gençlik çağında
 Bekle solumda sağında
 Mor sümbüllü aşk bağında
 Baykuş olup ötme canan

Bu mahzun halimi gördün
 Beni can evimden vurdun
 Gideceğim deyip durdun
 Ben ettim sen etme canan

Zaten güneşim batıyor
 Gündüze gece katıyor
 Dertlerim bana yetiyor
 Bir dertte sen katma canan

85. BEN KİMİM ?

Bana suçlu gibi bakma
 Bir güzelin nazıyım ben
 Eğer suçum sevmek ise
 İdamıma razıyım ben

Kuluyum garip ellerin
 Sözüyüm şirin dillerin
 Dost bağındaki güllerin
 İlkbaharı yazıyım ben

Deli gönlüm nerde eşin
 Işığım şu güneşin
 Duman tütüren ateşin
 Alevlenen közüyüm ben

Mansur yare ulaşırim
 Her derde de bulaşırim
 Elden ele dolaşırim
 Aşıkların sazıyım ben

86. BEN BÖYLEYİM

Bana ölü deme dostum
 Ölü değil diriyim ben
 Gönlümde aşk gözümde yaş
 Şu dertlerin piriyim ben

Bazen açıp bazen solan
 Her zaman geride kalan
 Hem söyleyip hem saz çalan
 Aşıkların yâriyim ben

Yar yüzünden öldüğüme
 Baharımda solduğuma
 Bakma iri olduğuma
 Bir kemik bir deriyim ben

Ağlarım feryadım yoktur
 Hiçbir şeyde tadım yoktur
 Bir kimliğim adım yoktur
 Mansur denen biriyim ben

87. VEDALAŖTIM PİRİNEN BEN

Eskiden mutlu günümde
 Çok dolaŖtım yarınan ben
 Mecnun oldum Leyla için
 Diyar diyar sürünen ben

Bazen bir çıkmaza düŖtüm
 Yar için dağları aŖtım
 Aslan ateŖinde piŖtim
 Yanıyorum narınan ben

Benim adım kalsın dilde
 Gözüm var bir gonca gülde
 BeŖ gün dağda on gün çölde
 Mecnun gibi görünen ben

Kul Mansur'um yaŖ dolunca
 Ecel canı tez bulunca
 Gün dağ ardında kalınca
 VedalaŖtım pirinen ben

88. KURTULAM ELİNDEN

Sen ağla ki gözyaŖını
 Silem kurtulam elinden
 Senin yüzünden belayı
 Bulam kurtulam elinden

YaŖla doldurulan gözümü
 KıŖa çevirdin yazımı
 Ŗu elimdeki sazımı
 Çalam kurtulam elinden

YaŖım akar seller gibi
 Gün görmeden eller gibi
 Hazan vurmuŖ güller gibi
 Solam kurtulam elinden

Yar sen Kul Mansur'u yedin
 Ŗu aŖkıma yalan dedin
 Azrail'e selam edin
 Ölem kurtulam elinden

89. PERİŞAN ELİNDEN

Yar nerden adına andım
 Diller perişan elinden
 Düştüm ateşine yandım
 Haller perişan elinden

Aklımı başımdan aldın
 Tutup taştan taşa çaldın
 Mecnun ettin dile saldın
 Çöller perişan elinden

Hep sen idin özlediğim
 Yüreğimde gizlediğim
 Gece gündüz gözlediğim
 Yollar perişan elinden

Adın şu dilimde hece
 Sayıklarım gündüz gece
 Aşık Mansur gibi nice
 Kullar perişan elinden

90. YENİDEN

Ey deli divane gönlüm
 Çağladın aktın yeniden
 Bu dünyanın kahrı sende
 Canından bıktın yeniden

Söz söylerim dilimindir
 Yalan dünya zalimindir
 Bu kaçınıcı ölümündür
 Ayağa kalktın yeniden

Ey gönül halin nice
 Dertler dilinde hecedir
 Gündüzlerin hep gecedir
 Çırayı yaktın yeniden

Hayatımı zehir ettin
 Gözyaşını nehir ettin
 Kul Mansur'a kahır ettin
 Dağlara çıktın yeniden

91. YÂR YÜZÜNDEN

Doğduğuma pişman oldum
 Senin yüzünden yüzünden
 Dostlarıma düşman oldum
 Senin yüzünden yüzünden

Uzun yolda kaldım yaya
 Gözyaşım benzedi çaya
 Zalim dedim bu dünyaya
 Senin yüzünden yüzünden

Beni düşürdün ne hâle
 Kondurmadın yeşil dala
 Hem Mecnunum hem de budala
 Senin yüzünden yüzünden

Kul Mansur'um ölen benim
 Gözyaşımı silen benim
 Hiç açmadan solan benim
 Senin yüzün den yüzünden

92. HER YERDE SEN

Damarımda kanımda sen
 Her yerde sen her yerde sen
 Bedenimde canım sen
 Her yerde sen her yerde sen

Baharımda yazımda sen
 Konuşunca sözümde sen
 Yaşla dolu gözümde sen
 Her yerde sen her yerde sen

Dudağımda dilimde sen
 Ellerimde kolumda sen
 Gideceğim yolumda sen
 Her yerde sen her yerde sen

Kul Mansur'um düşümde sen
 Orda burda peşimde sen
 Şu belalı başımda sen
 Her yerde sen her yerde sen

**93. NEDEN BÖYLE GÜZELSİN
SEN?**

Ey seni hilal kaşlı yar
Neden böyle güzelsin sen?
Bu güzellik kimlerde var
Neden böyle güzelsin sen?

Seni bağrımıza bastık
Saçların bir yorgan yastık
Görenler diyor ki fıstık
Neden böyle güzelsin sen?

Andırır aşkın yelini
Saçını takmış gülünü
Saraydım ince belini
Neden böyle güzelsin sen?

Akmaz Kul Mansur'un yaşı
Dertsiz oldu dertli başı
Sor ki dersince net kuşu
Neden böyle güzelsin sen?

94. GÖZÜN AYDIN

Vefasız gözümde yaş
Döküyorum gözün aydın
Her gün her gün yollarına
Bakıyorum gözün aydın

Arıyorum izindeyim
Kışın karın buzundayım
Yaş olmuşum gözünde
Akıyorum gözün aydın

Duyun dostlar beni duyun
Zalim yare bir ad koyun
Her gün birisine boyun
Büküyorum gözün aydın

Kul Mansur'um gir koynuma
Sarılmadın yar boynuma
Yağlı kurşunu beynime
Sıkıyorum gözün aydın

95. NESİ GÜZEL BU DÜNYANIN

Canı canandan ayırmış
 Nesi güzel bu dünyanın
 Zalimin karnın doyurmuş
 Nesi güzel bu dünyanın

Fakiri hasta yatakta
 Kimisi kalmış bataкта
 Aç susuz yatar sokakta
 Nesi güzel bu dünyanın

Gül içinde diken bitmiş
 Zorluğu canlara yetmiş
 Kardeşleri düşman etmiş
 Nesi güzel bu dünyanın

Dertsizler derde salmış
 Kimi yarı yolda kalmış
 Mansur'un yarini almış
 Nesi güzel bu dünyanın

96. BİR YUDUM SEVGİ

Yarım şu bükük boynunu
 Kollarınla sarmaz mısın?
 Aşkından derde tutulsam
 Gelip beni sarmaz mısın?

Sen gül bende bülbül olsam
 Sen derman ben dertle dolsam
 Issız çölde susuz kalsam
 Bir yudum su vermez misin?

Kemer olsam bellerinde
 Altın olsam kollarında
 Çiçek olsam yollarında
 El uzatıp dermez misin?

Kul Mansur'um feryat etsem
 Duman olup serde tütsem
 Gece uykusuna yatsam
 Düşlerime girmez misin?

97. ACIMAYIN

Her gün kılıktan kılığa
Girenlere acımayın
Kölelikten ağalığa
Varanlara acımayın

Derdimizi kime yazak?
Çaresi dermandan uzak
Fakirin yoluna tuzak
Kuranlara acımayın

Kim saracak bu yarayı
Kapmışlar köşkü sarayı
Her gün fakir fukarayı
Kıranlara acımayın

Her gün dertler düşümüzde
Dert gizli gözyaşımızda
Kul Mansur'um başımızda
Duranlara acımayın

98. NELER ETTİN

Yâr beni ikiyle çarptın
Dört ederken beş eyledin
Götürdün kötüye sattın
Bir zalimle eş eyledin

Ocağımı tüttürmedin
Bülbül idim öttürmedin
Bana aşkı tattırmadın
Mutluluğu düş eyledin

Susturdun dertli dilimi
Her gün yaşattın ölümü
Kuruttun sevda gülümü
Baharımı kış eyledin

Mansur'um aldım havamı
Dertle kapattım davamı
Tarumar ettin yuvamı
Yuvasız bir kuş eyledin

99. BU DÜNYANIN MALI İÇİN

Adem Ademe düşmandır
 Bu dünyanın malı için
 Kimi doğuştan pişmandır
 Bu dünyanın malı için

Kardeş kardeşe kin tutar
 Kimi namusunu satar
 Helaline haram katar
 Bu dünyanın malı için

Kula kim tutmuş ilahlar
 Bazen değişir külahlalar
 Durmadan patlar silahlar
 Bu dünyanın malı için

Mansur'un yoldan saparlar
 Mal için kökten koparlar
 Her gün şeytana taparlar
 Bu dünyanın malı için

100.YÂR DEĞİL MİSİN?

Vefasız beni aşkınla
 Yandıran yâr değil misin?
 Yalanla tatlı sözlerle
 Kandıran yâr değil misin?

Başıma açtın bin bela
 Beni düşürdün ne hala
 Yeşil daldan kuru dala
 Konduran yâre değil misin?

Gönlüm çevirdin yangına
 Düşmedin yine dengine
 Beni yüksekten engine
 İndiren yâr değil misin?

Viran ettin aşk bağını
 Gönlümüzün aşk dağını
 Kul Mansur'un ocağını
 Söndüren yâr değil misin?

101. ÇAĞIR GELSİN

Deli gönöl gözyaşını
 Silenleri çağır gelsin
 Nidem sevmek bilmeyeni
 Bilenleri çağır gelsin

Terk etmiş bülbül bağını
 Felekler örmüş ağını
 Ferhat gibi aşk dağını
 Delenleri çağır gelsin

Çağırma dost bilmeyeni
 Senin yârin olmayanı
 Nidem yüzü gülmeyeni
 Gülenleri çağır gelsin

Kul Mansur söyler sözünü
 Kara çıkarmaz yüzünü
 Kerem gibi aşk sazımı
 Çalanları çağır gelsin

102. BİLEN BENİ BÖYLE BİLSİN

Tanrıdan gelen bir kulum
 Bilen beni böyle bilsin
 Aliye dayanır yolum
 Bilen beni böyle bilsin

Gönüllerde yârimiz var
 Hak yanında yerimiz var
 Aksakallı pirimiz var
 Bilen beni böyle bilsin

Gözlerimden akar yaşım
 Toprağa dönüşür taşım
 Ta doğuştan kızıl başım
 Bilen beni böyle bilsin

Görölmeyeni görürüm
 Durulan yerde dururum
 Nede olsa Kul Mansur'um
 Bilen beni böyle bilsin

103. NE DERSİN

Irmak olsam sana doğru
 Aksam coş olsam ne dersin
 Yâr yanında boynum eğri
 Dik bir baş olsam ne dersin

Bir defâ sar kollarına
 Gül dökeyim yollarına
 Meyve veren dallarına
 Konsam kuş olsam ne dersin

Gel dur dizinin üstünde
 Bir de sözünün üstünde
 Yeşil gözünün üstünde
 Kara kaş olsam ne dersin

Kul Mansur dert pazarında
 Hiç olmuşum nazarında
 Sen ölünce mezarında
 Kara taş olsam ne dersin

104. GURBETİN

Bir lokma ekmek uğruna
 Düştüm yoluna gurbetin
 Acımı bastım bağrıma
 Vardım eline gurbetin

Yokluklar cana yettiler
 Gelip önümde bittiler
 Neyleyim muhtaç ettiler
 Üç beş puluna dünyanın

Sıladan bir mektup aldım
 Okudum yaşlarla doldum
 İstemedem âşık oldum
 Gonca gülüne gurbetin

Kul Mansur uzak sefadın
 Bıktım artık bu cefadın
 Her akıldan her kafadan
 Adı siline gurbetin

105.GİTTİN

Vefasız yâr sende beni
 Yüreğimden vurdun gittin
 Deli ettin Mecnun gibi
 Diyar diyar sürdürdün gittin

Sen bağladın kollarımı
 Soldurdun aşk güllerimi
 Meyve vermiş dallarımı
 Ellerinle kırdın gittin

Gezdim sevdanın dağını
 Gördüm güllerin bağını
 Ey sevdiğim aşk ağını
 Yollarıma ördün gittin

Kul Mansur'um dertler bende
 Bu can çok eğlendi tende
 Yâr beni öldürdün sende
 Muradına erdin gittin

106. KOLAY DEĞİL

Gönlümdeki yüce dağı
 Ferhat olsan delemezsın
 Sen akıttın gözyaşımı
 İstesen de silemezsın

Bilsen sen bana neyledin
 Her gün kötü söz söyledin
 Dar günümde terk eyledin
 Artık geri gelemezsın

Beni sen düşürdün derde
 Nerde eski neşem nerde
 Ben olmadan hiçbir yerde
 İnan ki sen gülemezsın

Kul Mansur dertle kalırken
 Elinden bela bulurken
 Azrail canın alırken
 Kolay kolay ölemezsın

107. GELMİYORSUN

Yeter bana çektirdiğin
 Ölüyorum gelmiyorsun
 Gözümden yaş döktürdüğün
 Siliyorum gelmiyorsun

Acı gözümün yaşına
 Sonra taş yağar başına
 Bütün umduğum boşuna
 Biliyorum gelmiyorsun

Bir günüm döndü bir aya
 Nerden düştüm bu sevdaya
 Şu gönlümü bin parçaya
 Bölüyorum gelmiyorsun

Kul Mansur'um kül gibiyim
 Havalandım yel gibiyim
 Boynu bükük gül gibiyim
 Soluyorum gelmiyorsun

108. NEDEN GÜLMÜYORSUN?

Bak nazlı yâr gelmiş yine
 Yüzüm neden gülmüyorsun
 Eline gül almış yine
 Yüzüm neden gülmüyorsun

Başımdadır siyah leçek
 Sanki filiz vermiş çiçek
 İnan hayal değil gerçek
 Yine neden gülmüyorsun

Gelmiş yürüye yürüye
 Onu çevirme geriye
 Üzuldüm eriye eriye
 Söyle neden gülmüyorsun

Kul Mansur hasretten öldü
 Kimler şu bağrımı deldi
 Beklediğim yardı geldi
 Şimdi neden gülmüyorsun

109. ŞİMDİ MUTLU MUSUN?

Sen ellerin yanındasın
Söyle yârim mutlu musun?
Damarımda kanımdasın
Söyle şimdi mutlu musun?

Sadece gözün parada
Beni bıraktın arada
Sen orada ben burada
Söyle gülüm mutlu musun?

Şimdi el seni sarıyor
Figanım göğe varıyor
Gözlerim seni arıyor
Söyle şimdi mutlu musun?

Kul Mansur ne yaptı sana?
Köle gibi taptı sana
Sen onu attın yabana
Söyle şimdi mutlu musun?

110. YOLVER DAĞLAR

Neden önümde durdunuz
Uzun dağlar sıra dağlar
Beni kalbimden vurdunuz
Olun pare pare dağlar

Nazlı yârim sıladadır
Gönlüm gözü eladadır
Senle başım beladadır
Yol ver gidem yâre dağlar

Nazlı dağlar bekliyor beni
Kalbinde saklıyor beni
Gül diye kokluyor beni
Çekil gidem yâre dağlar

Nazlı yar bekliyor beni
Kalbinde saklıyor beni
Gül diye kokluyor beni
Çekil gidem kara dağlar

Kul Mansur'a kinin mi var?
Yol verecek günün mü var?
Senin iman dinin mi var?
Açma bende yara dağlar

111. BİLDİĞİN KADAR

Yar deli gönlüm bir derya
 Yüz yüzebildiğin kadar
 Bazen bir çöl bazen bir sahra
 Gez gezebildiğin kadar

Aşk ateşi tüter canda
 Gönlüm burda sen ne yanda
 Aşkın bütün sırrı onda
 Çöz çözebildiğin kadar

Gel bırakma arada
 Mecnun edip koyma arda
 Leyla gibi buralarda
 Toz tozabildiğin kadar

Zehir etme baharımı
 Bitir yürekte zarımı
 Kul Mansur'um mezarımı
 Kaz kazabildiğin kadar

**112. DAĞLARA GİTME
KEKLIĞİM**

Vay benim güzel keklğim
 Gitme seni vuracaklar
 Başucumda deli gibi
 Ötme seni vuracaklar

Olmaz hallerini soran
 Bastırır kar ile boran
 Şu garip gönlümü viran
 Etme seni vuracaklar

Gitme gitme kal yarına
 Bak şu gönlümü zarına
 Dağların beyaz karına
 Batma seni vuracaklar

Geçemezsin ırmakları
 Göremezsin uzakları
 Mansur gibi tuzakları
 Yutma seni vuracaklar

113. PATLAR

Her güzele gönül verme
 Sevdası başına patlar
 Gel onu sinirlendirme
 Yumruğu kaşına patlar

Güzel denende hep kaçın
 Sonra yolar başın saçın
 Dost inleme güzel için
 Sonra gözyaşına patlar

Güzellere verme meyil
 Çirkinin önünde eğil
 O çirkinden iyi değil
 Duysa hep peşine patlar

Mansur o seni duymasın
 Çirkinden yana saymasın
 Öldürür çekilmez yasın
 Bak mezar taşına patlar

114. VAR

Her gelip geçen insanda
 Hiç görmeyen gözlerde var
 Erden çıkan söz gerçektir
 Yalan olan sözlerde var

Boşa çıkarma emeğin
 Şeytan donunu giymeyin
 Kışlara soğuk demeyin
 Soğuk olan yazlarda var

Samyeli gülü kurutur
 Bülbülün ömrün çürütür
 Kızgın güneş buz eritir
 Erimeyen buzlarda var

Mansur sevmez yalanları
 Bir açıp bir solanları
 Sevme çirkin olanları
 Güzel olan kızlarda var

115. NEREDESİN?

Peşindeyim adım adım
 Neredesin vicdansız yar?
 Ne derman var ne takadım
 Neredesin vicdansız yar?

Kırık kollara sarayım
 Uzun yollara sorayım
 Kız seni nerde arayım
 Neredesin vicdansız yar?

Görünmüyor izin kayıp
 O gül gonca yüzün kayıp
 Söz vermiştin sözün kayıp
 Neredesin vicdansız yar?

Kul Mansur'um bende bittim
 Yar peşine nice gittim
 Seni hakka teslim ettim
 Neredesin vicdansız yar?

116. GELİP GİDER

Yüce dağdan bir yel eser
 Hep başını alıp gider
 Bırakmaz hiçbir anıyı
 Ta kökünden silip gider

Kendim yiyip bitirdimse
 Umudumu yitirdimse
 Bir köşede oturdumsa
 Yar aklıma gelip gider

Sanki sevenim yok gibi
 Gönlümde derdim çok gibi
 Yarın gözleri ok gibi
 Yüreğimi delip gider

Kul Mansur böyle yanamaz
 Bir daldı mı uyanamaz
 Acılara dayanamaz
 Seher vakti ölüp gider

117. DEMEDİLER

Dostu gönlümüze aldık
 Bize iyi demediler
 Her derde bir çare bulduk
 Yine iyi demediler

Hazan idik yaza döndük
 Gerçek doğru söze döndük
 Eğrilere düze döndük
 Yine iyi demediler

Düştük yerlerde süründük
 Türlü hallere büründük
 Dost için deli göründük
 Yine iyi demediler

Mansur'um ağa takıldık
 Dağıldık tel tel döküldük
 Dost için çöktük yıkıldık
 Yine iyi demediler

118. GELMEDİLER

Ömür boyu yar yoluna
 Baktım yine gelmediler
 Derdimi de akan çaya
 Döktüm yine gelmediler

Hiç duymadım dost sesini
 Hep çektim dert nefesini
 Dost için aşk çilesini
 Çektim yine gelmediler

Dökerim ben gözyaşımı
 Bırakmadım yar peşini
 Gönlümde aşk ateşini
 Yaktım yine gelmediler

Mansur gülmez eller gibi
 Susmuş dertli diller gibi
 Yağmur oldum seller gibi
 Aktım yine gelmediler

119. ÇILGIN SEVGİLİLER

Kendin bilmez eğri yola
 Salar çılgın sevgililer
 Leyla Mecnun gibi aşka
 Tapar çılgın sevgililer

Gider gönlünün sesinden
 Sevda kokar nefesinden
 Ocağından ailesinden
 Kopar çılgın sevgililer

Her günleri sanki düğün
 Ne dün dinler nede bu gün
 Orda burda gününü gün
 Yapar çılgın sevgililer

Kul Mansur bunlara yansa
 Onlar işi vermiş şansa
 Başa devlet kuşu konya
 Teper çılgın sevgililer

120. GÖRMEMİŞLER

Seherde aşkın yelinden
 Seni sordum görmemişler
 Dertsiz bülbülün gülünden
 Seni sordum görmemişler

Yeşillerden kurulardan
 Şu küçücük arılardan
 Meleklerden perilerden
 Yâri sordum görmemişler

Yağmurdan kardan doludan
 Beyhude gezen deliden
 Hasan Hüseyin Veli'den
 Seni sordum görmemişler

Kul Mansur'um gezenlerden
 Derde derman yazanlardan
 Âşıklardan ozanlardan
 Seni sordum görmemişler

121. MEKÂNIMDIR

Yar seni sevdim seveli
 Eller benim mekânımdır
 Aşkından tutuştum yandım
 Küller benim mekânımdır

Bahçede gonca gül kokar
 Yakar şu sinemi yakar
 İki gözüm dolmuş akar
 Seller benim mekânımdır

Dağları aşır geldiğim
 Aşkına düşüp geldiğim
 Peşinden koşup geldiğim
 Yollar benim mekânımdır

Mansur'u görüp sevdiğim
 Gönlüne girip sevdiğin
 Boynuna sarıp sevdiğin
 Kollar benim mekânımdır

122.HER VARLIĞIN SAHİBİ VAR

Gurbet deli dedikleri
 Yardan ayrı kalınıdır
 Şu yerdeki gözyaşları
 Dertli mektup alanındır

Dönüyor dünyanın çarkı
 Kulun kuldun yoktur farkı
 Dilden dile gezen türkü
 Aşk sazını çalanındır

Haram değil helal yemek
 Boşa çıkmaz hiçbir emek
 Seni seviyorum demek
 Leyla Mecnun olanındır

Kimi insan kimisi put
 Hak ol hakkın yolunu tut
 Şu toprakta yatan vücut
 Kul Mansur'u bilenindir

123. HATIRLATIR

Gül yüzlü sevdiğim bana
 Güller seni hatırlatır
 Bir köşede yalnız kalsam
 Eller seni hatırlatır

Ne söylesem güzel çok az
 Sonbahar kış ilkbahar yaz
 Mavi yeşil pembe beyaz
 Allah seni hatırlatır

Akşama kadar batmayan
 Gece göklerden gitmeyen
 Ömür bitirip bitmeyen
 Yollar seni hatırlatır

Mutluluktur yüzümdeki
 Yaş değildir gözümdeki
 Kul Mansur'un sazımdaki
 Teller seni hatırlatır

124. ÇILDIRTIR

Yavaş yavaş gelişlerin
 Çıldirtir beni çıldirtir
 Melek gibi gülüşlerin
 Çıldirtir beni çıldirtir

Başında al yazman varya
 Açık seçik gezmen varya
 Arada bir kızman varya
 Çıldirtir beni çıldirtir

Uzun incecik kaşların
 Gözünden akan yaşların
 O yakıcı bakışların
 Çıldirtir beni çıldirtir

Kul Mansur o güzel senin
 Tane tane yüzde benim
 Meleğim o bembeyaz tenin
 Çıldirtir beni çıldirtir

125. KİMİN İÇİNDİR?

Yağmurun erken yağması
Kuruyan göller içindir
Bülbülün boyun eğmesi
Sevdiği güller içindir

İnsan doğar demet demet
Bu çok büyük bir alamet
Hakkın verdiği her nimet
Biz yoksul kullar içindir

İnsanın hayal kurması
Bunu gerçekte görmesi
Ağacın budak vermesi
Yapraksız dallar içindir

Kimisinin dövülmesi
Bazısının övülmesi
Kul Mansur'un sevilmesi
Paralar pullar içindir

126. NE GELİYOR?

Verdiğin derde alıştım
Bin dert bana vız geliyor
Baharları unutmuşum
Her gün bana güz geliyor

Her halime gülüyorsun
Sevdiğimi biliyorsun
Bir dert gönderdim diyorsun
Bir yerine yüz geliyor

Artık sen canıma yettin
Beni kimlere benzettin
El aleme destan ettin
Her gün kötü söz geliyor

Aşıktım gülün birine
Ben yandım körü körüne
Gönderdiğin aşk yerine
Bir tabutla bez geliyor

127. YOKTUR

Fakirin fani dünyada
 Bir dikili taşı yoktur
 Gül yüzlü yâri uğrunda
 Akıtacak yaşı yoktur

Vazgeçmiştir hevesinden
 Kim anlamış davasından
 Viran olmuş yuvasından
 Uçuracak kuşu yoktur

Diriden ölüye dönmüş
 Her gün kuru dala konmuş
 Bütün ümitleri sönmüş
 Bir hayali düşü yoktur

Vurun bu dünyayı vurun
 Yepyeni bir hayat kurun
 Yoksul olan Kul Mansur'un
 Bu dünyada eşi yoktur

128. GÖNÜLDÜR

En sevdiğim senin için
 Zar ile yanan gönüldür
 Her zaman güle benzeyen
 Adını anan gönüldür

Düşer her gün halden hale
 Sorar seni gülden güle
 Bir kuş gibi daldan dala
 Sıçrayıp konan gönüldür

Gözlerin sevdanın yeri
 Andırır gül yüzlü yâri
 Yar seni bir melek peri
 Görünce sanan gönüldür

Kul Mansur çıkar göklere
 Seni sevmiştir bir kere
 Senin için gökten yere
 Sevinip inen gönüldür

129. NERELİYİM?

Eller bana mutlu diyor
 Bense yaralıyım kardaş
 Başımda suçlu damgası
 İnan karalıyım kardaş

Gözyaşlarım sel gibidir
 Sevdalarım yel gibidir
 Dostlar bana el gibidir
 Ben de buralıyım kardaş

Virane bağlar misali
 Geçici çağlar misali
 Şu uzun dağlar misali
 Dertle sıralıyım kardaş

Kul Mansur'um derdim çoksa
 Şu dünya başıma kalksa
 Bir vatanım yurdum yoksa
 Söyle nereliyim kardaş?

130. GİDENLER GELMEZ

Yarini yitiren aşık
 Giden geri gelmez demiş
 Kendini bitiren aşık
 Giden geri gelmez demiş

Baştaki veli kişiler
 Allahın kulu kişiler
 Hem yüce ulu kişiler
 Giden geri gelmez demiş

Kimi çeker derdi zarı
 Çokları yitirdi yarı
 Yüce erenlerin piri
 Giden geri gelmez demiş

Doğruluk pirin sesinde
 Yalan bu söz nesinde
 Kul Mansur son nefesinde
 Giden geri gelmez demiş

131. HABER YOLLAMIŞ

Yazbaharın gülleriyle
 Nazlı yar haber yollamış
 Seherin bülbülleriyle
 Nazlı yar haber yollamış

Durmadan akan yaşıyla
 Hayalleriyle düşüyle
 Daldaki serçe kuşuyla
 Nazlı yar haber yollamış

Yağmur ile dolu ile
 Esen seher yeli ile
 Aşkın gonca gülü ile
 Nazlı yar haber yollamış

Nasıl Mansur sevinmeye
 Sevdiğiyle övünmeye
 Çabuk durma koş gel diye
 Nazlı yar haber yollamış

132. GEÇER İMİŞ

Bülbülün sevdiği güller
 Kıyamette açar imiş
 Esir olan bazı kuşlar
 Kafesinde uçar imiş

Daha doğmadan ölenler
 Yar için dağı delenler
 Dünyaya yoksul gelenler
 Giderken de naçar imiş

Gül gibi açıp solanlar
 Bomboş kalplerle dolanlar
 İyi günde dost olanlar
 Kötü günde kaçır imiş

Kul Mansur yâre seslenme
 Yıkık duvara yaslanma
 Deli gönül heveslenme
 Bu güzellik geçer imiş

133. YATSIN BU İŞ

Bu dava burada bitmez
 Ahirete gitsin bu iş
 Zaten boynum kıldan ince
 Kes boynumu bitsin bu iş

Bıraktın ellere gittin
 Bilir misin bana ne ettin?
 El aleme rezil ettin
 Yere yere batsın bu iş

Beni öldürdün meraklan
 Selamın gelmez ıraktan
 Beni çürüttün yürekten
 Seni verem etsin bu iş

Sevdalara yarışmadın
 Mutluluğa karışmadın
 Kul Mansur'la barışmadın
 Yatacaksa yatsın bu iş

134. OLDU

Yıldırımlar şu bağrımda
 Çakar oldu çakar oldu
 Çıka geldi aşkın seli
 Gözlerimden akar oldu

Elveda mutluluk sana
 Gidiyorum dört bir yana
 Aşk ateşi girdi cana
 Yüreğimi yakar oldu

Derman tutmuyor dizlerim
 Derdi kalbimde gizlerim
 Yaşlı kederli gözlerim
 Uzaklara bakar oldu

Kul Mansur'um dert başımda
 Acı keder gözyaşımda
 Daha dost bu genç yaşımda
 Felek boynum büker oldu

**135. CEHENNEMDE
MUTLULUK**

Yar dünyayı başıma
Yıkalı asırlar oldu
Girmiyor artık düşüme
Çıkalı asırlar oldu

Konuşaydım bir kelime
Herkes ağlardı halime
Yağlı kurşun o zalime
Sıkalı asırlar oldu

Güzel meleği andırıp
Yalan sözlerle kandırıp
Beni candan usandırıp
Yakalı asırlar oldu

Cenneti o yâre aldım
Cehennemde mutlu oldum
Kul Mansur'um genç mi kaldım?
Çökeli asırlar oldu

136. BANA YARAMAZ

Yar senin peşinden gelmem
Yolun bana yaramazki
Leylasız bir Mecnun ettin
Çölün bana yaramaz

Seninle ayrıldı yolum
Sana uymaz sağım solum
Kırıksa kanadım kolum
Dalın bana yaramaz

Bakıp beni göremiyorsan
Bana ümit vermiyorsan
Yar boynuma sarılmıyorsan
Kolun bana yaramaz ki

Kul Mansur çekti yerinden
Acısı kanar derinden
Ne hayır gördüm dirinden
Ölün bana yaramaz ki

137. ŞAHLANDIK BİZ

Bize dertli âşık derler
 Çok sevdaya bağlandık biz
 Güzellere meyil verdik
 Gönüllerde eğlendik biz

Kimi yerde bela bulduk
 Gonca güller gibi solduk
 Bestelendik türkü olduk
 Dilden dile söylendik biz

Gözyaşımız döndü suya
 Bizi seven yoktur niye
 Gerçeği söyledik diye
 Nice yerde yuhlandık biz

Bakın Kul Mansur ne halde
 Adımız sadece dilde
 Yürüdük dikenli yolda
 Bir tay gibi şahlandık biz

138. DEĞİLİZ BİZ

Mazlumun yoluna tuzak
 Kuranlardan değiliz biz
 Her gün bir başka kılığa
 Girenlerden değiliz biz

Bizde Allah sevgisi bol
 Bizde geçmez parayla pul
 Dört mevsimde dört çeşit yol
 Sürenlerden değiliz biz

Bizde eser aşkın yeli
 Gözümüzde sevda seli
 Rızasız bahçeden gülü
 Derenlerden değiliz biz

Kul Mansur'un budur özü
 Yalan değil hiçbir sözü
 Kanayan yaraya tuzu
 Serenlerden değiliz biz

139. BİZ GERÇEĞİZ

Güzel dostum gül içinde
 Diken olup bitmeyiz biz
 Doğru izi sürmek varken
 Eğri yoldan gitmeyiz biz

Kapatsalar üstümüzü
 Yüzseler de postumuzu
 Yarimizi dostumuzu
 Para için satmayız biz

Kalbimiz taşlar misali
 Yazımız kışlar misali
 Avare kuşlar misali
 Orda burda ötmeyiz biz

Mansur'um göğe çıkarız
 Yağmur olupta yağarız
 Gece gündüz hep doğarız
 Güneş gibi batmayız biz

140. KARŞI GELENİZ

Yüce Mevla'm bu dünyaya
 Yıkana karşı geleniz
 Bir insana har gözlerle
 Bakana karşı geleniz

Hava atıp her gün öten
 Kendin kötü yola iten
 Güllerin içinde biten
 Dikene karşı geleniz

Kaçmalı şeytan yanından
 Kulun sinirli anından
 Yaşarken tatlı canından
 Bıkana karşı geleniz

Mansur'um dilim yüz arşın
 Durmalı kötüye karşın
 Suçsuz cana yağlı kurşun
 Sıkana karşı geleniz

141. NEDEN GÜLDÜRMEDİN?

Ne yaptım ben Mevlam sana ne yaptım?
 Neden güldürmedin beni dünyada?
 Ağladım dertler içinde kaldım
 Neden güldürmedin beni dünyada?

Ben de kulun değil miydim Allah'ım?
 Figanımdan dağları aştı ahım
 Bilemedim benim günahım
 Neden güldürmedin beni dünyada?

Yüreğimi dertle doldurdun benim
 Açan güllerimi soldurdun benim
 Tüm umutlarımı öldürdün benim
 Neden güldürmedin beni dünyada?

Garip Kul Mansur'um ağladım coştum
 Eller aşk doluyken ben ise boştum
 Hep ağladım sevgi peşinde koştum
 Neden güldürmedin beni dünyada?

142. DERTLİ BAŞIMDA

Yine duman çöktü garip başıma
 Ne kuyruksuz kurtlar ular başımda
 Çizmişler bir çember yakmışlar ateş
 Biriside davul çalar başımda

Bu dünyada benim dostum mu varmış?
 Ne kadar yaşasam o bana karmış
 Etrafımı kurtlar çakallar sarmış
 Siyah saçlarımı yolar başımda

Dost bildiğim herkes yüzünü döndü
 Güneşim kayboldu ışığım söndü
 Yar için ağladım gözyaşım dindi
 O vefasız gelmiş güler başımda

Kul Mansur'um var bildiğim kişiler
 Baharıma kar bildiğim kişiler
 Dost bildiğim yar bildiğim kişiler
 Cenaze namazım kılar başımda

143. BİR YANDA

Neden dünyanın düzeni bozulmuş
 Bülbüller bir yanda güller bir yanda
 Rüzgârımdır eser belli belirsiz
 Seherler bir yanda yellere bir yanda

Kimisi dertlidir derdin yazıyor
 Bazısı kendine mezar kazıyor
 Bu canlılar ayrı ayrı geziyor
 Hayvanlar bir yanda kullar bir yanda

Kimine yol düzgün kimine eğri
 Kimisi dünyadan kurtulmuş gayrı
 Mecnunlar Ferhatlar yârinden ayrı
 Şu dağlar bir yanda çöllere bir yanda

Kul Mansur'um neler çıkar dilimden
 Yaprağım ayrılmış düşmüş dalımdan
 Dertli sazım kaçıp gitmiş elimden
 Perdeler bir yanda teller bir yanda

144. PINAR BAŞINDA

Bir seher vaktinde indim pınara
 Bir güzel ağlıyor pınar başında
 Sevdiği içinde düşmüş bir zara
 Bir güzel ağlıyor pınar başında

Yüreğimde dertler kederler azmış
 Belli ki gül yüzlü hayattan bezmiş
 Pınarın üstüne bir mezar kazmış
 Bir güzel ağlıyor pınar başında

Kirpiği ok hilal gibi kaşı var
 Kaldırmaz güzeli eğik başı var
 On beşini aşmış genç bir yaşı var
 Bir güzel ağlıyor pınar başında

Kul Mansur'un deli gönül matemde
 Sanki bir melek ağlıyor ötemde
 Durmadan yârime eder sitemde
 Bir güzel ağlıyor pınar başında

145. BİR DAHA

Vefasız yar bende senin uğruna
Gönlünü ateşe yakmam bir daha
İşte gidiyorum senden uzağa
Dönüpte ardıma bakmam bir daha

Yar yanımda suçsuz gibi dursanda
Başın eğip aşk hayalin kursanda
Sen önümde diz çöküp yalvarsanda
Ben senin kahrını çekmem bir daha

Vefasız yar çıldır saçlarını yol
İstersen derman ol şu gönlüme dol
İster bir huri ol ister melek ol
Ben seni kalbime sokmam bir daha

Kul Mansur'um ben kendimi yorupta
Yüreğime derdi gamı sarıpta
Sessiz sessiz köşelerde durupta
Uğruna gözyaşı dökmem bir daha

146. AĞLA

Gül yüzlü meleğim şimdi ağlama
Mutsuzluk kapını çalınca ağla
Üzülme sevdiğim boşa üzülme
Yüreğine dertler gelince ağla

Seni sevdiğimi bilmen gerekir
Gönül arzuluyor gelmen gerekir
Mutluluk anında gülmen gerekir
Mutsuzluk izini bulunca ağla

Gözlerin mutluluk saçınca değil
Gönlün aşk badesi içince değil
Bahçedeki güller açınca değil
Açıp da sonradan solunca ağla

Boş yere akıtma gözünden yaşı
Uçar bir gün dalından sevda kuşu
Mansur denen garip zavallı kişi
Uğruna can verip ölünce ağla

147. DİLBER AĞLAMA

Gözlerine dolmuş yaş ile gamdır
 Ağlama sevgili dilber ağlama
 Bakınca yüzüne güzellik tamdır
 Ağlama sevgili dilber ağlama

Bakışların derdi çekene benzer
 O gözlerin yaşlar dökene benzer
 Aşk umutlarını yıkana benzer
 Ağlama sevgili dilber ağlama

Saçlarını dökmüş belden aşağı
 Beline bağlamış altın kuşağı
 Sanki filiz vermiş buğday başağı
 Ağlama sevgili dilber ağlama

148. HER GELEN ÇATIYOR BANA

Felek ile bozmuşum ben aramı
 Her aldığı derdi satıyor bana
 Hiçbir tabip saramaz bu yaramı
 Her gelen derdini katıyor bana

Bende bir güzelin meftunu oldum
 Onun için saçım başımı yoldum
 Her kimi sevdiysem belamı buldum
 Gül verdiğim taşı atıyor bana

Yeter artık şu yüzüme gülmeyin
 Ağlıyorsam gözyaşımı silmeyin
 Durun artık üzerime gelmeyin
 Bende ki dertlerim yetiyor bana

Yavaş yavaş erimeye başladım
 Her zaman bir mutlu hayat düşledim
 Kul Mansur olmakta günah işledim
 Her gelen her giden çatıyor bana

149. NELER OLMUŞ YURDUMA

Başımıza geçmiş yiyici beyler
 Gel bak neler olmuş güzel yurduma
 Yıkılmış şehirler dağılmış köyler
 Gel gör neler olmuş güzel yurduma

Hırsızları müdür yapmış bankaya
 Böylece saltanat sürer Çankaya
 Eller aya çıkmış biz halen yaya
 Gel gör neler olmuş güzel yurduma

Zengin elinde dönüyor çarklar
 Durmadan yükselir dolar marklar
 Doğu batı arasındaki farklar
 Gel gör neler olmuş güzel yurduma

Serbestçe dolaşır çalıp çırpanlar
 Zengin gelir yoksulları tırpanlar
 Kul Mansur'um susuz gezer insanlar
 Gel gör neler olmuş güzel yurduma

150. BENİ

Söyle sana nettim vefasız felek
 Gel gör ne haller düşürdün beni
 Dümdüz bir ovada yorgun düşerken
 Aşılmaz dağları aşırın bana

Bazı güneş olup göklere doğardım
 Yağmur olup tane tane yağardım
 Bir damla iken ben kabıma sığardım
 Derya edip kaptan taşırdın beni

Bir fidan gibi uzadım boy verdim
 Nasibimden düşmanıma pay vermedim
 Hata ettim şu feleğe oy verdim
 Zalim felek ine şaşırın beni

Kul Mansur'um göz yaşımı sel ettim
 Bu güzel sılamı gurbet el ettin
 Aşkın ateşinde yaktın kül ettin
 Kor kor alevlerde pişirdin beni

151. YAR OLMAZ BANA

Yeter senden çektiklerim vefasız
 Bundan sonra senden yar olmaz bana
 Bazen çok zalimdir bazen insafsız
 Bundan sonra senden yar olmaz bana

Bedenimi sattım can pazarında
 Artık sen bir hiçsin dost nazarında
 Yürüyorum dikenler üzerinde
 Bundan sonra senden yar olmaz bana

Bana ettiklerin yüz bini aştı
 Gözden akan yaşta nehirler taşıtı
 Bu feryadım ta göklere ulaştı
 Bundan sonra senden yar olmaz bana

Kul Mansur'un geçti baharlar kışlar
 Yeşil gözlerimden döküldü yaşlar
 Giderken ağladı gökteki kuşlar
 Bundan sonra senden yar olmaz bana

152. MUHAMMED'İN AŞKINA

Yarım beni terkeyledin dönmedin
 Gel Muhammed Mustafanın aşkına
 Hep ağlattın gözyaşımı silmedin
 Sil Muhammed Mustafa'nın aşkına

Al benler yapışmış incecik tene
 Bırak bu inadi sevmeyi dene
 Kaldır beni o bembeyaz sinene
 Çal Muhammed Mustafa'nın aşkına

Dertler yuva kurmuş şimdi canımda
 Terk eyledin beni mutlu günümde
 Gel gülyüzlü ömür boyu yanımda
 Kal Muhammed Mustafa'nın aşkına

Kul Mansur'um yaşım benzedi çaya
 Dön yüzünü göreyim doya doya
 Yar beni tükenmez serin sevdaya
 Sal Muhammed Mustafa'nın aşkına

153. GELME BOŞUNA

İnan ki vefasız gözyaşım dinmez
 Alıp mendilini silme boşuna
 Gönül yaralıdır acısı dinmez
 Yar yarama merhem çalma boşuna

Bir çiçekle bir ilkbahar gelir mi?
 Mecnun Leyla'sını çölde bulur mu?
 Vakti dolmayınca insan ölür mü?
 Bayram edip davul çalma boşuna

Sen vefasız oldun hal bilmezsin
 Mevla'dan diledim hiç gülemezsin
 Artık sen gönlüme yar olamazsın
 Zahmet edip bana gelme boşuna

Azrail uğraşır canım almaya
 Sevdiklerim gitti kefen bulmaya
 Hoca bekler cenazemi kılmaya
 Gel dertli Kul Mansur ölme boşuna

154. DUYMAY SESİMİ

Genç yaşımda felek vurdu belimden
 Ağlarım kimseler duymaz sesimi
 Ayırdılar kimseler duymaz sesimi
 Derdim döktüm bahçelere kırlara

Yüzüm sürdüm hocalara pirlere
 Gözlerimden yaşım düşer yerlere
 Ağlarım kimseler duymaz sesimi
 Feryat ettim dostlar duymadı beni

Kimse insan diye saymadı beni
 Gömlek oldum o yar giymedi beni
 Ağlarım kimseler duymaz sesimi
 Dediler hayvanlar senden çok üsttün

Kul Mansur'um bunu yapan o dosttur
 Bana giydirmişler hırkadır posttur
 Ağlarım kimseler duymaz sesimi
 Feryat ettim dostlar duymadı beni

155. EY KAŞI KARA

Dağlar bana küskün gitmediğimden
 Sen neden küskünsün ey kaşı kara
 Güller bana dargın ötmediğimden
 Sen neden küskünsün ey kaşı kara

Gözlerim kör seni görmediğimden
 Saçların dağılmış örmediğimden
 Bellerin darılmış sarmadığımdan
 Sen neden küskünsün ey kaşı kara

Hep yanlış anladın benim gayemi
 Hayıra yormadın birgün rüyamı
 Seni canımdan çok sevdim diyemi
 Sen bana küskünsün ey kaşı kara

Senden başkasına vurgun değilim
 Aşkını taşıyım yorgun değilim
 Kul Mansur'um sana dargın değilim
 Sen bana dargınsın ey kaşı kara

156. SONRA

İster bahar gelsin ister yaz gelsin
 Neyleyim güneşim battıktan sonra
 İki gözüm kanlı yaşlarla dolsun
 Bu canım ummana gittikten sonra

Tükettim sevinci başlattım zarı
 Soldurdum gülleri yeşerttim harı
 Neyleyim ben gül yüzlü nazlı yârı
 Canımı pul diye sattıktan sonra

Öterse bülbüller açarsa güller
 Bir anda konuşsun susan tüm diller
 İster altın olsun sazımda teller
 Çalmak için takat bittikten sonra

Tüm dilekler gelip yerini bulsun
 Gülmeyen çehreler her zaman gülsün
 Bu dünyanın her yeri altın olsun
 Kul Mansur mezara yattıktan sonra

157. GÖZDEN UZAKTA

Mecnun oldum çölden çöle dolaşım
 Leylamı aradım gözden uzakta
 Bulamadım Yaradan' a el açtım
 Leylamı aradım gözden uzakta

Bahar geldi yaz geldi hazan geldi
 Leyla'sız yaşamak bağrımı deldi
 Bahçelerde mor menekşe gül soldu
 Leylamı aradım gözden uzakta

Kul Mansur'um iki gözümde yaş var
 Ben ararım neredesin nazlı yar?
 Geldi geçti o güzelim ilkbahar
 Leylamı aradım gözden uzakta

**158. NAZLI YAR GİTME DEN
ÖNCE**

Bülbül idim gül üstünde öterdim
 Ta ki gonca gülüm gitmeden önce
 Herkesin derdine derman katardın
 Yar beni dertlere katmadan önce

Serin sular gibi akar çoşardım
 Sen giderdin ben peşinden koşardım
 Sevinçli yaşadım mutlu yaşadım
 Ta ki aşk güneşi batmadan önce

Ağlamak cümlesi neydi bilmezdim
 Gonca güller gibi açıp solmazdım
 Dermanla dolardım dertle dolmazdım
 Ayrılık acısı tatmadan önce

Kul Mansur çareyi nerde bulacak
 Ağlıyorum yaşımı kim silecek
 Sanırdım insanlar baki kalacak
 Ecel çukuruna yatmadan önce

159. BENDE

Sorma ben bir ben kendimden bilirim
 Dermansız bir derttir yatıyor bende
 Aç kargalar gelmiş başımda gezer
 Can alıcı kuşlar ötüyor bende

Sevdiklerim alıp gitti başını
 Kimse yoktur silsin gözüm yaşını
 Kuramadım ben mutlu hayat düşünüy
 Bir sevda güneşi batıyor bende

Ne yapayım ne edeyim buna ben
 Bilmem ki gideyim hangi yana ben
 Ne diyeyim kahpe felek sana ben
 Çaresizlik aşkı tütüyor bende

Kul Mansur'un güller şimdi har gibi
 Şu koskoca dünya bana dar gibi
 Saçların ağırmış sanki kar gibi
 Bir yaşam hevesi bitiyor bende

160. GÖZLERİNDE

Yârim senin yüzüne baktığımda
 O ne biçim sevda var gözlerinde
 Yâr baharda gül gibi koktuğunda
 Yemyeşil bir sevda var gözlerinde

Yâr benim gönlümü kokan gül ettin
 Baharda açan yapraklı dal ettin
 Bakışınla beni yaktın kül ettin
 O ne biçim sevda var gözlerinde

Sanki bir içim su var dudağında
 Sandım elma durur gül yanağında
 Yaktın beni bir adım uzağında
 O ne biçim sevda var gözlerinde

Söyler Âşık Mansur daim haklıdır
 Şu gariban gönlü aşkla yüklüdür
 Yârin bakışında neler saklıdır
 Yakıcı bir sevda gözlerinde

161. GURBET ELLERDE

Çok zamandır uzak kaldım sıladan
 Belamı bulmuşum gurbet ellerde
 Bir ana var birde yarin hasreti
 Kimsesiz kalmışım gurbet ellerde

Sıladan uzağım yollar bir başka
 Halimden anlamaz kullar bir başka
 Mektubum kesildi pullar bir başka
 Nasibim almışım gurbet ellerde

Hasret kaldım dosttan gelen selama
 Derdimi söyledim bütün aleme
 Arzu hallerimi aldım kaleme
 Zannet ki ölmüşüm gurbet ellerde

Şu garip Kul Mansur birden delirse
 Sılaya gitmeme umut verirse
 Gül yüzlü yar senden haber gelirse
 Zannet ki gülmüşüm gurbet ellerde

162. NERDE DÜNYA

Dünya Lokman Hekim kulum var
 dersin
 İnsanın halından bilenin nerde
 Ben kanadı kırık bir yaralı kuş
 Her derde bir çare bulanım nerde

Her zaman yürüdüm çıkmaza girdim
 Yaşarken hayatı ne düşler kurdum
 Her köşede dertli ağlayan gördüm
 Nerde ta yürekten gülenim nerde

Dertsizleri derde gama saldın sen
 Bazen bir sahraydın bazen çöldün sen
 Mecnun'la Leyla'nın canın aldın sen
 Ferhat gibi dağı delenin nerde

Kul Mansur'um dünya gezdim seni ben
 Bazen bir deftere yazdım seni ben
 Ta öldükten sonra çözdüm seni ben
 Üstümde bir namaz kılanın nerde

163. SEVDİĞİN NERDE

Oturmuşta kapı önüne ağlar
Söyle güzel sevdiğin nerde
Al yazmayı çözmüş karayı bağlar
Söyle güzel sevdiğim nerde

Gözlerinden damla yaşlar akıyor
Baş kaldırmış yar yoluna bakar
Belki gül yüzlü çile çekiyor
Söyle güzel sevdiğin nerde

Eteğini örtmüş dizinin üstüne
Saçları dökülmüş yüzün üstüne
Bir hüznün çökmüştü kızın üstüne
Söyle güzel söyle sevdiğin nerde

Kul Mansur'um bırak gezip tozmayı
Güzel attı başındaki yazmayı
Eline almışta koca kazmayı
Söyle güzel söyle sevdiğin nerde

164. GARİP HALİME

Bütün işim gücüm dert çekmek benim
Dağlar ağlar benim garip halime
Genç yaşımda gonca gülüm kurudu
Bağlar ağlar benim garip halime

Her gün her gün bin bir türlü hal oldum
Meyvesiz ağaçta kuru dal oldum
Ömrüm gitti tarihlere mal oldum
Çağlar ağlar benim garip halime

Ayırt edemedim zararlar karı
Başımda hissettim yağmurla karı
Geride bıraktım bir nazlı yâri
Ağlar ağlar benim garip halime

Bağrımda karlar yağdı başıma
Zehirler karıştı suyuma aşım
Kul Mansur yazdılar benim mezar
taşım
Sağlar ağlar benim garip halime

165. ALIP GÖTÜRME

Gül yüzlü sevdiğim aşk ateşine
 Yakıp beni benden alıp götürme
 Yeşil gözlerinden kanlı yaşları
 Döküp beni benden alıp götürme

Eğlen dur sevdiğim halin sorayım
 Düşmüşün hayal mi hayra yorayım?
 Bırak beni ben yerimden durayım
 Çekip beni benden alıp götürme

Gel yanıma sana edem nasihat
 Dertlerim çoğaldı artıyor kat kat
 Ne bir sevinç gördüm nede bir rahat
 Yıkıp beni benden alıp götürme

Garip Kul Mansur'um sözüm canana
 Aşkıyla kavruldum ben yana yana
 En sonunda beni kara zindana
 Sokul beni benden alıp götürme

166. DÖNERİM ANNE

Sil gözyaşlarını gülsün gözlerin
 Üzülme sen bir gün gelirim anne
 Düşmesin dilinden tatlı sözlerin
 Yine bir gün sana dönerim anne

Kaldır kollarını yalvar Allah'a
 O masum yüzünü görsem bir daha
 Belki bir akşama belki sabaha
 Sessizce kapını çalarım anne

Ağlama gözüne yaşlar dolmasın
 Kurumasın gonca gülün solmasın
 Ağarmasın saçın beyaz olmasın
 Belki bir gün dönerim anne

O yuvanı viran ettiğim gibi
 Bir derdine bin dert kattığım gibi
 Üzülme sen yine gittiğim gibi
 Gelip gözyaşımı silerim anne

167. BİR KERE

Seni yar diyerek gönlüme aldım
Senden yar olmazdı oldu bir kere
Bu başımı taşa kayaya çaldım
Başa dert gelmezdi geldi bir kere

Seni sevmek bir hataydı suçtu
Neşeler dağıldı huzurum kaçtı
Bağrıma ne derin yaralar açtı
İkiye bölmezdi böldü bir kere

Bir deli bir akıllıya mal olur
Yapraksız ağaçta kuru dal olur
Arı çiçek görse konar bal olur
Senden gül olmazdı oldu bir kere

Niyet ettim senden ayrı kalmaya
Şu gönlümü derde gama salmaya
Bak Azrail gelmiş canım almaya
Kul Mansur ölmezdi öldü bir kere

168. BİR HABER GELSE

Kupkuru bayırlar yeşile döner
Gül yüzlü yar senden bir haber gelse
Gözlerimden akan yaşlarım diner
Gül yüzlü yar senden bir haber gelse

Kokar çiçek açar türlü budaklar
Düzelir çehreler güler dudaklar
Uğruna kesilir nice adaklar
Gül yüzlü yar senden bir haber gelse

Sensiz ben ölürüm bir taş olurum
Ağlaya ağlaya kan yaş olurum
Uçarım sevinçten bir kuş olurum
Gül yüzlü yar senden bir haber gelse

Halı olup serileyim yoluna
Kemer olup sarılayım beline
Dağlar şaşar Kul Mansur'un haline
Gül yüzlü yar senden bir haber gelse

169. MEVLAYA YALVARDIM

Bir dilek diledim yüce mevladan
Cennetinde sana yer versin diye
Yarım bu dünyada bana çektirdin
Ahirette bizi ayırsın diye

Kurban olmuşum kölen olmuşum
Aşkımı seninle bölen olmuşum
Senin için her gün ölen olmuşum
Aşkımızı yad eller görsün diye

Deli gönlüm sana her zaman taptı
Senin için nice kısmetler tepti
Her gün her gün bin kez yüreğim koptu
Beni terk edipte gidersin diye

Anladım ki senden bana fayda yok
Mansur'daki gözyaşları çayda çok
Ölümden öte gidecek köyde yok
Ahd etmişim seni el sarsın diye

170. NİYE

Yarım neden böyle dertli durursun
Söyle bu genç yaşta bitişin niye
Güller gibi günden güne kurursun
Söyle kaşlarını çatışın niye

Sevinç mi görmedin gönül yurdunda?
Yar sarmadı sen o yarı sardında
Güzel yarım şu dağların ardında
Kızgın güneş gibi batışın niye

İliklenmiş düğmelerin çözersin
Yaşamazsın hayatından bezersin
Mekanın yok diyar diyar gezersin
Kar gibi dağlarda yatışın niye

Ben sana yakındım sense ıraktın
Bazende bir istektin bazen meraktın
Kul Mansur'u ne hallere bıraktın
Bülbül gibi dertli ötüşün niye

171. ACI MEVLAM

Mevlam bir kez eğilde bak dünyaya
 Sana avuç açan kullara acı
 Bülbülün elinden perişan olmuş
 Acı solgun duran güllere acı

Kır yeşertme zalimlerin kökünü
 Dermansıza uzak etme yakını
 Bu dünyada zorlu yaşam yükünü
 Acı taşıyan o bellere acı

Yokluktur insanı derde götüren
 Gurbet elde kendin yiyip bitiren
 Aşıktan maşuğa selam getiren
 Hazin hazin esen yellere acı

Çok istemiş muradına ermemiş
 Dünyada kimsenin kalbin kırmamış
 Bir gün bile sevinç yüzü görmemiş
 Âşık Mansur gibi kullara acı

172. YOK MU POSTACI?

Her gün gelip buradan geçersin böyle
 Sevdiğimden haber yok mu postacı?
 Neden benden uzak kaçarsın böyle
 Nazlı yardan haber yok mu postacı?

Her gün dertlerime bir dert eklerim
 Hiçbir zaman olmuyor isteklerim
 Kaç yıl oldu yolunu beklerim
 Sevdiğimden haber yok mu sevdiğim?

Araya araya yâri yoruldum
 Zaman oldu can evimden vuruldum
 Bu aşk için diyar diyar sürüldüm
 Nazlı yardan haber yok mu postacı?

Kul Mansur' um söyler kederli yastır
 Estir deli poyraz estir yelini estir
 Bir mektup ver benim dilimi sustur
 Sevdiğimden haber getir postacı

173. NE KALDI?

Dünyaya geleli hiç gülmedim ki
 Ölüyorum halim yaman mı kaldı?
 Azrail kapımı çaldı çalacak
 Artık yaşayacak zaman mı kaldı?

Bütün dertler başucuma toplandı
 Aşk hançeri yüreğime saplandı
 Güvendiğim dağlar karla kaplandı
 Kurtlar mekan kurdu duman mı kaldı?

Vefasız yar vurdu bana pençeyi
 Bağımda görmedim açan goncayı
 Cellatlar boynuma taktı kancayı
 Padişah'tan gelen ferman mı kaldı?

Kul Mansur'um birkaç arşın bezim var
 Ne dünyada ne malında gözüm var
 Vefasız yar sana birkaç sözüm var
 Gelmiyorsan sende İman mı var?

174. NE VARDI?

Neden beni böyle yaktın nara sen
 Söyle senin bana kastın mı vardı?
 Sen düşürdün beni ahu zara sen
 Yoksa benden başka dostun mu vardı?

Sevgine doymadım gönlüm hep açtır
 Senin güzelliğin başımda taçtır
 Söyle güzel bana değerini kaçtır
 Altından yapılmış postun mu vardı?

Sevmeyenler birbirine darılır
 Bülbül bile gonca güle sarılır
 Su testisi su yolunda kırılır
 Senin kırılacak testin mi vardı?

Gözyaşlarım farksız yaştan yağmurdan
 Bir defa geçseydin sevdiğim buradan
 Söyle ne istedin Yoksul Mansur'dan
 Seni kışkırtacan üstün mü vardı?

175. YARALI

Bu zalim hayırsız fani dünyada
 Dikenler çoğalmış güller yaralı
 Suskunluk içinde hüznü artmış
 Nazlı yara küsmüş dilleri yaralı

Asıktır çehreler yüzler kayıptır
 Sevgiyi anlatmaz sözler kayıptır
 Kimseler yürümez izler kayıptır
 Bir çıkmaza girmiş yollar yaralı

Gerçekler yok olmuş kalkmış aradan
 Dağa göre duman vermiş yaradan
 Mecnunlar Leylalar göçmüş buradan
 Sahibin bekliyor çöller yaralı

Kul Mansur'um solar güller açamaz
 İsteyenler bu dünyadan kaçamaz
 Avcının vurduğu kuşlar uçamaz
 Kırıktır kanatlar kollar yaralı

176. OLMAZ MI YAR?

Her gece gördüğüm düşü rüyayı
 Bir kere hayıra yorsan olmaz mı?
 Adını uykuda sayıklar oldum
 Şu garip halimi görseñ olmaz mı?

Aşkından çılgına döndüm ağlarım
 Yaprak döktü şimdi viran bağlarım
 Coşkun sel gibiyim akıp çağlarım
 Yolumda bir köprü kursan olmaz mı?

Ben sana tutuldum sevdiğim baştan
 Eksilmedi gözüm sel ile yaştan
 Sanki de çıkmışım harptan savaştan
 Yar yarama melhem sürsen olmaz mı?

Leyla Mecnununu yaraladı mı?
 Şirin Ferhat'ı karaladı mı?
 Kul Mansur kendini pareledi mi?
 Seni seviyorum derseneñ olmaz mı?

177. YAR YAKTI

Ey sevdiğim gül yüzlü yârim benim
 Gonca güller gibi kokuşun yaktı
 Derya deniz gelmiş söndüremiyor
 Beni ceylan gibi bakışın yaktı

Derman alıyorum o sözlerinden
 Sevda doğar küçücük nazlarından
 Yârim benim simsiyah gözlerinden
 Damla damla yaşlar döküşün yaktı

Yar alınına sevda aşktır yazılmış
 O yaş mıdır gözlerinden süzölmüş
 Taşlar gelmiş göz üstüne dizilmiş
 İpek sırma mıdır nakışın yaktı?

Kul Mansur'un aşka gider yolları
 Konuşsun susmasın şirin dilleri
 Yar beni şu elindeki gülleri
 Siyah saçlarına takışın yaktı

178. YÜZÜM GÜLMEDİ

Dünyaya gözümü açtım açalı
 Hiçbir zaman benim yüzüm gülmedi
 Yokluk çeşmesinden içtim içeli
 Hiçbir zaman benim yüzüm gülmedi

Önümüze çıktı zalim felekler
 Başımdaydı uçup gitti melekler
 Toz etti bizi süzdü elekler
 Yoksulluk çikalı yüzüm gülmedi

Başımı vurdular taşaya kayaya
 Kapıldık hayale daldık rüyaya
 Nereden geldik bu zalim dünyaya
 Dert keder çikalı yüzüm gülmedi

Kul Mansur'um derdi kederi böldük
 Doğarken ağladık yaşarken öldük
 Eller kuru iken biz ise göldük
 Annemden doğalı yüzüm gülmedi

179. DÜŞTE BİR GÜZEL

Dün gece düşümde bir güzel gördüm
 Saçları beline salınmış idi
 Beyaz yanağına elimi sürdüm
 Gözlerinin yaşı silinmiş idi

Beni görür görmez yanıma geldi
 Kırpığı ok gibi sinemi deldi
 Ne bir kez ağladı ne bir kez güldü
 Sinesinden kalbi alınmış idi

Dünyası karaydı bir ışık yaktım
 Sarı saçlarına gonca gül taktım
 Kaldırdım başımı yüzüne baktım
 Ruhu bedeninden alınmış idi

Mansur'um kendimi aşka sardım
 Boş yere bu düşe hayale daldım
 Güzel ölmüş gitmiş ben çok geç kaldım
 Baktım ki namazı kılınmış idi

180. ÖLMÜŞÜM ŞİMDİ

Ben artık eskisi gibi değilim
 Yar elinden bela bulmuşum şimdi
 Bir zamanlar efsane gibiydim
 Sadece dillerde kalmışım şimdi

Bazen bir çöldeyim bazen ovada
 Kalmışım bir harap yıkık yuvada
 Bazen serin bazen sıcak havada
 Derin hülyalara dalmışım şimdi

Pervane misali döndükçe döndüm
 Bir mum gibi söndükçe söndüm
 Yüksekteydim yere indikçe indim
 Aşkından bir Mecnun olmuşum şimdi

Ey Kul Mansur bitmez kederin derdin
 Yar benim canımı yerlere serdin
 Bir gülüşe karşı bin çile verdin
 Ben senin aşkından ölmüşüm şimdi

181. DÖNDERDİ

Feleğin çarkına bağlandı ömrüm
 Bir ona yana bir bu yana dönderdi
 Aşkın hançeriyle dağlandı gönlüm
 Doğduğuma bin pişmana dönderdi

Felekle dost oldum hep yalnız kaldım
 Her zaman ağladım ne zaman güldüm
 Yeller ile yâre bir haber saldım
 Karşı poyraz esti bana dönderdi

Feleğe takıldım beni kül etti
 Bir dostum var dedim bana el etti
 Göz yaşımı derya etti sel etti
 En sonunda bir tufana dönderdi

Düzelmedi zalim felekle aram
 Tabibe yol vermez dermansız yaram
 Kul Mansur'a uydum kalmadı çarem
 Beni soydu bir soğana dönderdi

182. NEYE ÇEVİRDİ

Bir vefasız yâri gönlüme aldım
 Bu gönlümü tarumara çevirdi
 Bir an bir gafletle bir düşe daldım
 Yaktı yüreğimi nâra çevirdi

Kandırırıldı beni sevdiğim derdi
 Bilemedim acep ne idi derdi
 Ansızın bu gönül bahçeme girdi
 Gonca güllerimi hara çevirdi

Yeşil gözlerime bir defa baktı
 Anladım ki bana kafasını taktı
 Sevip okşamasına hasret bıraktı
 Siyah saçlarımı kara çevirdi

Kul Mansur'um sevdiğini söyledi
 Dedi amma sonra ne idi neyledi
 Saçlarına sardı idam eyledi
 Zülfünün telini dara çevirdi

183. GİBİYİM SANKİ

Vefasız yar benden gitti gideli
 Vurulmuş bir hasta gibiyim sanki
 Gönlümdeki aşkım bitti biteli
 Kırılmış bir ağaç gibiyim sanki

Bir kısa mutluluk yaşandı gitti
 Şu gönlüme dertler döşendi gitti
 Gözlerimden yaşlar boşandı gitti
 Durulmuş bir ırmak gibiyim sanki

Söylesene gönül gidersin nere
 Yaşım yağmur olmuş akıyor yere
 Derde, gama, yasa zalim kedere
 Sarılmış bir insan gibiyim sanki

Kul Mansur'um o yar attı başından
 Farkım yok bir dağın koca taşından
 Gide gide hayırsızın peşinden
 Yorulmuş bir yolcu gibiyim sanki

184. SEN GİDELİ

Viran olmuş bu yurt yıkılmış sanki
 Güzel dostum sen bu elden gideli
 Caddeler ıssızdır sokaklar sessiz
 Güzel dostum sen bu elden gideli

Solmuş gonca güller açmak bilmiyor
 Gözümde yaş akar kimse silmiyor
 Çok uğraştım amma yüzüm gülmüyor
 Güzel dostum sen bu elden gideli

Akşam sabah yollarını gözledim
 Daha bir gün oldu hemen özledim
 Ayrılırken gözyaşımı gizledim
 Bir ölüyüm sen bu elden gideli

Mansur'um kaderde ayrılık varmış
 Şu gönlümü hasret ateşi sarmış
 Dökülmüş yaprağım gülüm sararmış
 Güzel dostum sen bu elden gideli

185. YEMİNLİ

Ne yaptım ben nazlı yâre ne yaptım
 Yar beni güldürmemeye yeminli
 Ağladım sızladım yolundan koptum
 Yar beni güldürmemeye yeminli

Böyle mi geçecek ömrümün yazı?
 Gelin bu beladan kurtarın bizi
 Gönlümde tutuşmuş kanıyor sızı
 Yar beni güldürmemeye yeminli

Haram etmiş bana yaşamı haram
 Yanımda yar yok ki kimleri soram
 Vurdu şu sinemden kanıyor yaram
 Vefasız güldürmemeye yeminli

Çaktı o yar benim gönlüme tokat
 Aşk yüzünden şu kalbim oldu sakat
 Kul Mansur'um bende kalmadı takat
 Vicdansız güldürmemeye yeminli

**186. NE HALE KOYMUŞLAR
MEMLEKETİMİ**

Atam benim sana şikayetim var
 Delmişler oymuşlar memleketimi
 Her yerinden kanlar akıp gidiyor
 Ne hale koymuşlar memleketimi

Sen giderken böyle miydi yurdumuz?
 Dört bir yana hükmederdi ordumuz
 Şimdi derman arar olmuş derdimiz
 Hırssızlar soymuş memleketimizi

Senden geri kalan miras yeniliyor
 Dört bir taraftan ataş almış yanıyor
 Viran olan yurda baykuş konuyor
 Kesmişler kıymışlar memleketimi

Kul Mansur'um şikayetim Ata' ya
 Düşmeyelim tuzaklara hataya
 Dümen çevrilmiyor gerçek rotaya
 Sulara gömmüşler memleketimi

187. AŞK ATEŞİ

Şu garip Mecnunu çöllere salan
Güzel dostum aşk ateşi değil mi?
Destan edip şirin dillere salan
Güzel dostum aşk ateşi değil mi?

Birini ağlatıp birin güldüren
Kimin yaşatıp kimin öldüren
O Ferhata koca dağı deldiren
Güzel dostum aşk ateşi değil mi?

Bir garibi bir deliye çeviren
Kimisini rüzgar gibi savuran
Bir gönüle girip gönlü kavuran
Güzel dostum aşk ateşi değil mi?

Beklenmedik anda bir kalbe dolan
Bir dert gibi girdiği yerde kalan
Mansur'um aklını başından alan
Güzel dostum aşk ateşi değil mi?

188. HATIRLA BENİ

Siyah gözlerine yaşlar dolanda
Hatırla sevdiğim hatırla beni
Nur gibi parlayan yüzün solanda
Hatırla sevdiğim hatırla beni

Güneş doğup yere ışık saçanda
Güller ilkbaharda çiçek açanda
Bülbül havalanıp gökte uçanda
Hatırla sevdiğim hatırla beni

Birine bağlanıp koptuğun zaman
Gidip eğri yola saptığın zaman
Ölürken duanı yaptığın zaman
Hatırla sevdiğim hatırla beni

Kul Mansur'um yar elden ele gezdi
Bunu kaderime Mevla mı yazdı?
Gönül alevlendi tutuştu kızdı
Hatırla sevdiğim hatırla beni

189. AŞK ALDI BENİ

Yar seni gördüğüm o günden beri
 Yanıp tutuşmuşum aşk aldı beni
 Seni o ceylansı gül bakışların
 Tükenmez bir sevdaya saldı beni

Ölürüm yar uzakta kaldığımda
 Ben gülerim güzel sen güldüğünde
 Sevdığım sen yanımda olduğunda
 Sanırım bir cennettir buldu beni

Melek misin huri misin sen nesin?
 Bahar gülü gibi kokar nefesin
 Bir kez duysam güzel hüzünlü sesin
 Sanırım yar görmeye geldi beni

Gölünce yemyeşil bahara benzer
 Gözler gökteki yıldızlara benzer
 Sanki melek gibi bir yare benzer
 Mansur'um yar gönlümden çaldı beni

190. YAR BENİ BENİ

Mecnun oldum çölden çöle gezerim
 Ne hallere koydun yar beni beni
 Ellerin dilinde destan eyledin
 Şimdi bütün kullar der beni beni

Yar vefasız olmuş kıymet bilmiyor
 Sen gideli bir an yüzüm gülmüyor
 Aydan aya bir selamın gelmiyor
 Seneden seneye sor beni beni

Engel çıkmış yar yolumun üstüne
 Gül koklamam ben gülümün üstüne
 Son nefesim gel ölümün üstüne
 Beyaz kollarınla sar beni beni

Kul Mansur'um sen ömrünü yitirdin
 Baş ucuna Azraili getirdin
 Vefasız canımı yedin bitirdin
 Şimdide topraklar yer beni beni

191. SOR BENİ BENİ

Beni benden sorma bende değilim
 Var git nazlı yardan sor beni beni
 Herşeyimi ben o güzele verdim
 Var git nazlı yardan sor beni beni

Kalbim ruhum onda bütün bedenim
 Bülbül gibi has bahçede ötenim
 Çıkış benden gitmiş incecik tenim
 Var git nazlı yardan sor beni beni

Şu gönlüme ne dert ne keder yüklü
 Görenin başından gidiyor aklı
 Tüm varlığım o gül yüzlüde saklı
 Var git nazlı yârden sor beni beni

Kul Mansur'um o yar tatlı mı tatlı
 Yar geliyor yaya değildir atlı
 Konuşamam çünkü dillerim kitli
 Var git nazlı yardan sor beni beni

192. NEYLEDİN BENİ

Evvel bir gül idim dostun bağında
 Estin bir yel gibi kuruttun beni
 Girdin şu gönlüme yaktın kül ettin
 Genç yaşımda çürüttün beni

Gözümde saklıydın yaş olup aktın
 Ateş olup geldin gönlümü yaktın
 Vefasız yar ne hallerde bıraktın
 Aldın şu yerlerde sürüttün beni

Bazen hüznün idim bazen zar idim
 Gördüğüm herkese nazlı yar idim
 Yüce dağ başına yağın kar idim
 Güneş olup doğdun erittin beni

Mansur'um aşkımı yalan eyledin
 Süründürdün kulun kölen eyledin
 Girdin şu gönlüme talan eyledin
 Dikenler üstünde yürüttün beni

193. YUTTULAR BENİ

Canımı vermiştim dostum uğrunda
 Neyleyim yabana attılar beni
 Derbeder olmuşum ağlıyorum ben
 Doğduğuma pişman ettiler beni

Kurudum hazanda solan dal gibi
 Gözyaşlarım akar sanki sel gibi
 Tarttırdılar bir yerde kuru mal gibi
 Üç beş kuruşunan sattılar beni

Ağladım sızlandım çöktüm ağladım
 Derdimi Allah'a döktüm ağladım
 Dost uğruna neler çektim ağladım
 Tutup bir kenara ittiler beni

Mansur'um gönlümde dertler biterse
 Dostlar beni bir köşeye atarsa
 Aç kurt bir koyunu nasıl yutarsa
 Parça parça edip yuttular beni

194. BENİ KİM KURTARIR

Düştün bir çıkmaza bocalıyorsun
 Kim gelip te kurtarır beni
 Her gün sokaklar da sabahlıyorum
 Kim çekip beni kurtarır beni

Dost bildiğim herkes dar dünde gitti
 En son ümitlerim tükendi gitti
 O vefasız yarda beni tek etti
 Şimdi gelip nerden kurtarır beni

Çileler çoğaldı gün be gün
 Dertler ünüme kattılar bir ün
 Ne bu günüm dertsiz nede geçen dün
 Kim gelip bu şerden kurtarır beni

Dertler ile yazdım bir günlüğümü
 Attım garip baştan bu benliğimi
 Değiştirip atsam şu kimliğimi
 Peki kim Mansur'dan kurtarır beni

195. NEYLEDİ YAR

Nerden gönül verdin o vefasıza
 Dertlerin içinde boğdurdu beni
 Evvel güneş idim gündüz çıkardım
 Geceleri gökte doğdurdu beni

Olmaz olsun senin gibi yar gibi
 Yaşamadım çiçekli bahar gibi
 Yüce dağ basına inen kar gibi
 Tanen tane etti yağdırdı beni

Başımı vurdurdu taştan taşlara
 Hep ağlattı beni boğdu yaşlara
 Aman diletirdi uçan kuşlara
 El âleme boyun eğdirdi beni

Kul Mansur'um hasret güle sümbül
 Gel gönül Mevla'dan bir aman dile
 Tabiplerde çare olmadı bile
 Derman aldı dertle giydirdi beni

196. BAĞLAMIS BENİ

Bir ela gözlüye meftun olmuşum
 Zülfün tellerine bağlamış beni
 Bakışıyla yakmış beni kül etmiş
 Şirin dillerine bağlamış beni

Hayran kaldım kirpiğine kaşına
 Aldan bir yemeni sarmış başına
 Bir Mecnun eylemiş takmış peşine
 İssız çöllere bağlamış beni

Söyleyin böylemi aşkın cilvesi
 Her gün artar gönlümün hevesi
 O bir fidan olmuş bende meyvesi
 İnce dallarına bağlamış beni

Kimse bilmez o yar bana ne elemiş
 Kul Mansur'u sevdiğini söylemiş
 İnce bel üstüne bağlamış beni
 Şirin bellerine bağlamış beni

197. SENİ

Gel gül yüzlüm otur benim karşıma
 Şu yaşlı gözlerle göreyim seni
 Durmadan kanayan derin yarama
 Dermanmışsın gibi süreyim seni

Eğ başını gözaltından bakıver
 Bir defada yüreğimi yakıver
 Aşk bağında güller gibi kokuver
 Deste deste edip dereyim seni

Adın destan olsun kalsın dillerde
 Gezem yoksul yoksul gurbet ellerde
 Sen Leyla ol kaybol ıssız çöllerde
 Bende Mecnun olup arayım seni

Kul Mansur'um yar gel dersen gelirim
 Sen güzelsin sen meleksin bilirim
 Uğruna öl dersen hemen ölürüm
 Söyle yarım nasıl kırayım seni

198. ÖTME BÜLBÜL

Ötme bülbül figanın beni yakar
 Seni şu konuştuğun dal mı incitti?
 Alem durmuş senin halına bakar
 Seni kokladığın gül mü incitti?

Bülbül bende şu feryadın tütüyor
 Şu gönlüme türlü türlü dertler katıyor
 Akşam olmuş şimdi güneş batıyor
 Yoksa seni garip el mi incitti?

Bülbül nedir senin derdin söyle bir?
 O zaman şu Mevla'mız olur kadir
 Senin yaşın akar ucu nerededir?
 Yoksa seni akan sel mi incitti?

Ötme bülbül Mansur'un bağrın deldin
 Öte öte sen bir hayale daldın
 Söyle bana bülbül nerden geldin
 Seni şu geldiğin yol mu incitti?

199. GİTTİ

Niçin ağladığım sormayın dostlar
İki gözüm gibi baktığım gitti
Dert olup karşımda durmayın dostlar
Her gün önünde diz çöktüğüm gitti

O yar şu gönlümü bıraktı darda
Zaten şu yüreğim ah ile zarda
Karlariyince ilkbaharda
Gül edip gönlüme ektiğim gitti

O yar saldı beni dermansız derde
Nerde şu gönlüme bir çare nerde
Her gün bir köşede bir تنها yerde
Uğruna gözyaşı döktüğüm gitti

Kul Mansur'um hayat sanki zehirden
Gözyaşlarım farksız akan nehirden
Acı dolu bu virane şehirden
Uğruna her derdi çektiğim gitti

200. N'OLACAK

Vefasız yar benim kalbimi kırdın
Eller kollarımı kırsa nolacak
Çürüttün canımı yıktın gönlümü
Bedenime kurtlar girse nolacak

Dolaşırım ölü ruhlar içinde
Sen beni terkettin ahlar içinde
Yapayalnız kaldım vahlar içinde
Önüme engeller olursa nolacak

Allah affetmesin çekip gideni
Benim şu gönlümü talan edeni
Zaten dertler sarmış cansız bedeni
Şu kara topraklar sarsa nolacak

Vefasız yar beni çarmıha germiş
Düşmanlığı gözler önüne sermiş
Garip Mansur sana kalbini vermiş
Canını Allaha verse nolacak

201. OLACAK

Vefasız sen beni sevene kadar
Gönlüm aşk badesin içmiş olacak
Bizi kucağını kapatan felek
Bir gün kollarını açmış olacak

Nazlanırsın daldan dala konarsın
Beni yaktın güzel sen de yanarsın
Bir gün pişman olup geri dönersin
O zaman iş işten geçmiş olacak

Dönüş iyi olmaz senin açından
Bir gün kendin asılırsın saçından
Deli gönlüm birçok güzel içinden
Bir vefasız daha seçmiş olacak

Arayıp izimi bulduğun zaman
Yürüyüp kapıma geldiğin zaman
El atıp kapımı çaldığın zaman
Kul Mansur dünyadan göçmüş olacak

202. SONUNDA GELECEK

Güvenme ey zalim dünya malına
Senin de bir zaman sonun gelecek
Sende düşeceksin mahşer yoluna
Mutlaka senin de sonun gelecek

Kimse sana dünyayı yar etmez
Allah seni iki defa var etmez
Ağlaman sızlaman boşa kar etmez
O zaman senin de sonun gelecek

Sanma giden ömür bir daha gelir
Allah bir can verir sonra da alır
Hanlara kalmayan sana mı kalır?
Boşa heveslenme sonun gelecek

Kul Mansur'um sözün gerçeği budur
Hayat bir bardaktan boşalan sudur
Mevlaya kavuşmak en son arzudur
Varlığa güvenme sonun gelecek

203. KİM KOPARDI?

Neden böyle solgun solgun durursun?
 Kim kopardı seni dalından çiçek?
 Gülüm beni şu kalbimden vurursun
 Kim kopardı seni dalından çiçek?

Çiçeğim ağlarsın gözyaşın selde
 Yâri mi kaybettin bir ıssız çölde
 Bir yaprağın yerde birisi dalda
 Kim kopardı seni dalından çiçek?

Sana el sürenin kolu kırılsın
 Bu ellerden diyar diyar sürülsün
 Seni koklayanlar ölsün dirilsin
 Kim kopardı seni dalından çiçek?

Kul Mansur'um dertle dolmadan önce
 Azrail yanıma gelmeden önce
 Söyle o gül yüzün solmadan önce
 Kim kopardı seni dalından çiçek?

204. ZALİMSİN FELEK

Bu dünyada senin sevenin mi var?
 Bazen cahil bazen alimsin felek
 Konuşarak seni anlatamam ki
 Ağzımda lal olan dilimsin felek

Merhamet etmezsin dertli kullara
 Sevenleri düşürürsün yollara
 Tapıyorsun paralara pullara
 Canlara kasteden ölümsün felek

Neredesin yoksa birinin mi var?
 Yoksullara karşı bir kinin mi var?
 Senin bir İman'ın bir Din'in mi var?
 Mahşerde kölemsin kulumsun felek

Zaman zaman uzaklaştım gözlerden
 Gitmiyoruz git dediğin izlerden
 Nice Mansur'ları aldın bizlerden
 Ne kadar hainsin zalimsin felek?

205. VURULSA GEREK

Şeytanın izinden giden bir kişi
Yürüye yürüye yorulsa gerek
Eğri yola sapan cahil kulların
Yollarına ağlar örülse gerek

Helal değil haram lokma yutanlar
İmanını üç beş pula satanlar
Mazlumun hakkına el uzatanlar
Yağlı kurşun ile vurulsa gerek

Kesmeyin gerçeği dertli dilimden
Koparma bağını doğru alimden
Yoksulun hakkını yiyen zalimden
Mahşerde yaptığı sorulsa gerek

Mansur'um halime gülüp geçenler
Yel olup yanımdan gelip geçenler
Dünyaya konmadan ölüp göçenler
Hakkın emri ile dirilse gerek

**206. ÖLÜMÜ BEKLEYEN BİR
KULUM ARTIK**

Yapayalnız kaldım ben bu dünyada
Bülbülü olmayan bir gülüm artık
Sevdiklerim terkeyleyip gittiler
Yaprağı dökülmüş bir dalım artık

Çiçek oldum el atıp dermediler
Şu yarama bir ilaç sürmediler
Bu dertli garibi hiç görmediler
Üstüne basılan bir yolum artık

Şu mutluluk nasip olmadı bana
Aşk hançeri geldi dayandı cana
Tuttular attılar beni yabana
Hayat yaşanmıyor bir zulüm artık

Mansur'um yaş doldu gözüme benim
Kimse inanmıyor sözüme benim
Kapandı kapılar yüzüme benim
Ölümü bekleyen bir kulum artık

207. CENNETTE SENİN YERİN YOK

Vefasız yar Allah'ın cennetinde
Şeytanın var senin yerin bile yok
Boş yere feryadın boş yere ahın
Seni kurtaracak pirin bile yok

Yar senin yüzünden başım belada
Olmaz olsun senin gibi Leyla'da
Neslinden tek örneksin bu dünyada
Senin bu cihanda türün bile yok

Beni rezil ettin eller içinde
Gözyaşlarım akar seller içinde
Deste deste gonca güller içinde
Bırak sen çiçeği harın bile yok

Beni usandırdın candan sevdiğim
Allah seni etmiş dinden sevdiğim
Son kez umudunu benden sevdiğim
Unut kul Mansur'u yârin bile yok

208. YARDAN HABER YOK

Korktuğum başıma geldi bu sene
Dost terk etti gitti yardım haber yok
Hasretlik bağrımı deldi bu sene
Artık cana yetti yardım haber yok

Gurbete gidenler bıraktı döndü
Tütmez oldu artık ocağım söndü
Şu gönül bahçeme dert kuşu kondu
Dertli dertli öttü yardım haber yok

O vefasız beni sevdaya saldı
İçimden kalbimi çıkardı aldı
Gece gündüz gözüm yollarda kaldı
Kaç kez şafak attı yardım haber yok

Bir haber yolla de bakma kusura
Mansur'un gönlünde dert sıra sıra
Aylar yıla döndü yıllar asıra
Can mezara yattı yardım haber yok

209. NELER GÖRDÜK

Çıkıp bir kayanın tam tepesine
Allah'ı çağıran kuluda gördük
Bir karış sakalla toplum içinde
Kendin imam sanan delide gördük

Bu dünya tersine dönecek belki
Nereye götürem ben malı mülkü
Yalan fetvalarla gariban halkı
Yolundan çeviren dili de gördük

İnsanlar can verir neyin içinde
Hayat bulur balık suyun içinde
Lanete uğramış soyun içinde
Hüseyin'den başka Ali'de gördük

Kul Mansur'um eğri yola saptık biz
Tanrı diye ne kullara taptık biz
Garip Pir Sultanı Abdal yaptık biz
Hakka giden yolu velide gördük biz

210. GÜZEL

Siyah gözlerine sürmeyi çekmiş
Andırır Leyla'yı Leyla'dan güzel
Ufacık ellere kınalar yakmış
Adı Şirin kendi Şirin'den güzel

Yanakları gonca dudağı balmış
Gözlerini ahu ceylandan almış
Sanki güzelliğin periden almış
Andırır meleği huriden güzel

Saçını taramış salmış beline
Kendini kaptırmış sevda yeline
Benzer has bahçenin gonca gülüne
Ömrümde görmedim ben böyle güzel

Kul Mansur'um gönül verdim yara ben
Bir görüşte aşık oldum nura ben
Düştüm yar aşkına nara ben
Aklımı başımdan aldın sen güzel

211. İNLEME GÖNÜL

O vefasız seni terk edip gitti
 Ne olur yar için inleme gönül
 Derdim bir dertken bin bir dert ettin
 Ne olur yar için inleme gönül

O yar senin içini kaplamıştır
 Gideceğim diye kin toplamıştır
 Aşk okunu sineme saplamıştır
 Ne olur yar için inleme gönül

Gel gönül o yârin peşini bırak
 Kalbinde tutuşur sonra bir merak
 Aşka giden yolda ölüm son durak
 Ne olur yar için inleme gönül

Deli gönül âşık Mansur'u dinle
 Bin söz söyler ise birini anlar
 Olamazsın o vefasız sultanla
 Ne olur yar için inleme gönül

212. TURNAM

Bana nazlı yardan bir haber getir
 Gözünün yağını yiyeyim turnam
 Gideceğin yere beni de götür
 Yarime bir çift söz diyeyim turnam

Karlı dağlar ile açtım aramı
 Dermansız bırakma azgın yaramı
 Bir defa göreyim kaşı karamı
 Uzun kollarında öleyim turnam

Belki de canansın belki de cansın
 Niye istiyorsun yüreği yansın
 Boz atlı Hızır'sın Şah-ı Merdan'sın
 Dost musun düşman mı bileyim turnam?

Kul Mansur'um gözyaşlarım nehirde
 Ayrılık mı olur böyle devirde?
 Bilemem sevdiğim hangi şehirde
 Haber ver gideyim turnam

213. GÖRDÜN MÜ TURNAM

İçindeki derdi hergün büyüyen
 Bir yaralı dilber gördün mü turnam?
 Köşelerde mahzun mahzun uyuyan
 Bir yaralı dilber gördün mü turnam?

Çoşkun çoşkun akar iken durulmuşum
 Yar elinden kanatları kırılmışım
 Dört yanına dert duvarı örülmüş
 Bir yaralı dilber gördün mü turnam?

Matemini yüreğinde saklayan
 Hergün dertlerine bir dert ekleyen
 Baş kaldırıp yar yolunu bekleyen
 Bir yaralı dilber gördün mü turnam?

Kul Mansur'um yârim kimlere kanmış
 Tutuşmuş yüreği kor gibi yanmış
 Genç yaşında yaşamaktan usanmış
 Bir yaralı dilber gördün mü turnam?

214. BİR ALEM

Öyle bir güzele sevdalandım ki
 Bülbülü bir alem gülü bir alem
 Öyle inandım ki öyle kandım ki
 Duruşu bir alem hali bir alem

Çağırırım gelmez ki hiç yanıma
 Sen nereden geldin girdin kanıma
 Her cümlesi diken batar canıma
 Sözleri bir alem dili bir alem

Saçlarını renk renk yapmış gidiyor
 Sanki yanlış yola sapmış gidiyor
 Birde mala mülke tapmış gidiyor
 Parası bir alem pulu bir alem

Çok güzelsin her gün dildesin dedim
 Bir Leyla'sın ıssız çöldesin dedim
 O güzele yanlış yoldasın dedim
 Gidişi bir alem yolu bir alem

Kul Mansur'um nedir derdin çaresi?
 Şu deli gönlümün ciğer pasesi
 Sordum ki güzele yurdun neresi
 İlçesi bir alem ili bir alem

215. GERİ GELEMEM

Bu gidişin dönüşü yok sevdiğim
 Bir daha bekleme geri gelemem
 Hasreti gömerim şu kalbime
 Bir daha bekleme geri gelemem

Günden güne tüketipte bitmeni
 Baykuş gibi virane ötmene
 Sen istedin böyle çekip gitmemi
 Bir daha bekleme geri gelemem

Bütün umudumu kırdın sevgili
 Bilmedim nasıl bir yardım sevgili
 Beni can evimden vurdun sevgili
 Bir daha bekleme geri gelemem

Kul Mansur'un geri dönmem bir daha
 Yar umut bağlama hiçbir sabaha
 Bir el açıp yalvarma Allah'a
 Bir daha bekleme geri gelemem

216. NAÇAR OLMUŞ TÜRKİYEM

Hırsızların aç gözlünün yüzünden
 Ele avuç açar olmuş Türkiyem
 Yalancının sahtekarın yüzünden
 Toprağından kaçır olmuş Türkiyem

Fakirlere bakacağız diyorlar
 Tilki derisinden kürkü giyorlar
 Saldırmışlar dört köşeden yiyorlar
 Boş yere mi naçar olmuş Türkiyem?

Koyunun postuna kargalar sinmiş
 Mazlumun yoksulun hakları yenmiş
 Bizlerdeki acı ne zaman dinmiş?
 Buda gelir geçer olmuş Türkiyem

Kul Mansur hep kara kara düşünür
 Sızlar bağrımdaki yara düşünür
 Yoksullar oturmuş çare düşünür
 Katarlanmış göçer olmuş Türkiyem

217. BİR YARALI MAHKUM

Kolunda kelepçe ayakta zincir
 Bir yaralı mahkum gördüm ağladım
 Yaşamaya bir küçücük umut yok
 Bir yaralı mahkum gördüm ağladım

Yardan mektup gelmez dostan haber yok
 Felek sinesine saplamış bir ok
 Beş gün karnı açtır birgün ise tok
 Bir yaralı mahkum gördüm ağladım

Ufak penceredem bakar yollara
 Kimler seni düşürdü bu hallara
 Günler geçmez aylar dönmüş yıllara
 Bir yaralı mahkum gördüm ağladım

Kul Mansur'um dertler dizden aşağı
 Saçları dökülmüş yüzden aşağı
 Yaşları akıyor gözden aşağı
 Bir yaralı mahkum gördüm ağladım

218. ANLATAMADIM

Yar sana yel gibi eserek geldim
 Seni sevdiğimi anlatamadım
 Dikenler üstüne basarak geldim
 Seni sevdiğimi anlatamadım

Ben uğruna köle gibi süründüm
 Gahi Mecnun gahi Ferhat göründüm
 Haberin yok ne hallere büründüm
 Seni sevdiğimi anlatamadım

Akan gözyaşımı sil dedin sildim
 Şu karlı dağları del dedin deldim
 Uğrumda bin defa öl dedin öldüm
 Seni sevdiğimi anlatamadım

Garip Kul Mansur'um kaynadım çoştum
 Ben uğruna kaç kez ateşte piştim
 Ağladım sızladım çok derde düştüm
 Seni sevdiğimi anlatamadım

219. BİRİNE YANDIM

Düştüm bir sevdaya derbeder oldum
 Bir aşk için körü körüne yandım
 Derman arar iken belamı buldum
 Bir güzelin kızgın narına yandım

Saçımı başımı yoldum yar için
 Ağladım dertlerle doldum yar için
 Şu koca dağları deldim yar için
 Kendim Ferhat sandım şiirine yandım

Derman arar iken gonca güllerde
 Bir zaman dolaştım durdum dillerde
 Mecnun oldum gezdim ıssız çöllerde
 Neydem Leyla diye birine yandım

Kul Mansur'um sevda baştan gitmiyor
 Ne yaptım ne ettim çilem bitmiyor
 Kırılmış kanadım kollar tutmuyor
 Yar için sürüne sürüne yandım

220. O ZAMAN İNANACAĞIM

Bir gün güneş doğsa battığı yerden
 O zaman sevgine inanacağım
 Diken bitse gülün bittiği yerden
 O zaman sevgine inanacağım

Gece güneş gündüz yıldızlar doğsa
 Yazın karlar kışın yağmurlar yağsa
 Padişah köleye boynunu eğse
 O zaman sevgine inanacağım

Gökten yağmur yağsa ırmaklar dursa
 Kullar gökyüzünde mekanlar kursa
 Şeytan tövbe etse cennete girse
 O zaman sevgine inanacağım

Kul Mansur'um birkaç yerde görülsen
 İlaç olsan yaralara sürülsen
 Gözümün önünde ölsem dirilsen
 O zaman sevgine inanacağım

221. SAÇMA SAPAN SEVDA

Kırk yılın başında bir güzel sevdim
 Onuda ellere verdim ağlarım
 Ağlayıp sızlamam boşu boşuna
 Bir değil beş değil derdim ağlarım

Benimkisi saçma sapan bir sevda
 Kalbe bağladıkça kopan bir sevda
 Beni dertli deli yapan bir sevda
 Mecnun' un şekline girdim ağlarım

Boşa gönül verdim o zalime
 Güler misin ağlar mısın halime?
 Böylelikle sonum gider ölüme
 Bütün umudumu kırdım ağlarım

Ey Kul Mansur sevda senin neyine
 Kimse bakmaz uzun ince boyuna
 Zaten o yar gitmiş para beyine
 Yoksulun halini gördüm ağlarım

**222. GÖZLERİMDEN YAŞ
DÖKÜLÜR**

Kaybettim baharımı yazımı ben
 Gözlerimden yaş dökülür ağlarım
 Çalmaz oldum elimdeki sazımı
 Gözlerimden yaş dökülür ağlarım

Paslandı şu sazımdaki tellerim
 Başucumda esmez sevda yellerim
 Artık soldu gönüldeki güllerim
 Gözlerimden yaş dökülür ağlarım

Ben dertliyim kimse bilmez halimden
 Giderken felek etti yolumdan
 Kim kopardı beni yeşil dalımdan
 Gözlerimden yaş dökülür ağlarım

Kul Mansur'un dostlar ele uydular
 İsminizi dünyalara yaydılar
 Beni alıp bir köşeye koydular
 Gözlerimden yaş dökülür ağlarım

223. NERDE KALMIŞIM

Yetiş imdadıma Şahmeran Ali
 Perişanım gurbet elde kalmışım
 Kurtar beni Hacı Bektaşî Veli
 Kırılmış kervanım yolda kalmışım

Gözlerimden akar deryanın seli
 Halime bakanlar diyor ki deli
 Kurbanın olayım Muhammed Ali
 Çaresizim kanlı çölde kalmışım

Yaralarım göz göz olmuş sızlıyor
 Zalimler zevk alıp yaram tuzluyor
 Yıllardır gözlerim seni gözlüyor
 Gel gör ne perişan halde kalmışım

Kul Mansur'um aktım coşkun sel oldum
 Poyraza karıştım sanki yel oldum
 Düştüm ateşlere yandım kül oldum
 Savruldu rüzgara yelde kalmışım.

224. HASRET KALMIŞIM

Çoktan beri yar haberin gelmiyor
 Bir çift selamına hasret kalmışım
 Neredesin kimlerlesin bilmiyom
 O güzel yüzüne hasret kalmışım

Aramıza girmiş dağlar denizler
 Eller sorarım el seni gizler
 Ararım Bulunmaz kaybolmuş izler
 Ceylan bakışına hasret kalmışım

Kalbimde topraklar sinemde taşlar
 Senin ağırlığın gönlümü haşlar
 Elimde mendille gözümde yaşlar
 Yavrum gülüşüne hasret kalmışım

Kul Mansur çaresiz çare nerede?
 Sana gelemiyom engel arada
 Unutma sevdiğim beni burada
 Dön gel gül yüzüne hasret kalmışım

225. NE BIRAKTIN GÖNÜL

Nere gidem gönül senin elinden
 Bana gideceğim yer mi bıraktım
 Günde bir güzeldin kalbini kırdın
 Bana seveceğim yar mı bıraktım

Bu dünyada muradıma eremem
 Artık bir güzele gönül veremem
 Bir adım ötemi bırakıp göremem
 Yeşil gözlerimde fer mi bıraktın

Gül içinde diken idim bir zaman
 Talan edip yıkan idim bir zaman
 Kurda kuşa mekan idim bir zaman
 Dumanlı dağımda kar mı bıraktın

Kul Mansur'um yola geldim faydasız
 Diken idim güle döndüm faydasız
 Pazarlarda köle oldum faydasız
 Sattın da alana kar mı bıraktın?

226. HASTAYIM

İnan ey sevdiğim sözüm doğrudur
 Seni görmediğim zaman hastayım
 İstemem çiçeği istemem gülü
 Seni görmediğim zaman hastayım

Tüm güzeller etrafımda dursalar
 Başın eğip aşk hayli kursalar
 Tabipleri baş ucuma verseler
 Seni görmediğim zaman hastayım

Sensiz kimse saramaz bu yarayı
 Elin olsun neyleyim ben parayı
 İstemem köşkü istemem sarayı
 Seni görmediğim zaman hastayım

Kul Mansur'um ayırmayın bizleri
 Yar yollara bakar ağlar gözleri
 Güzel sana derim bunca sözleri
 Seni görmediğim zaman hastayım

227. YARALIYIM

Her gün bin bir dertler biter gönlümde
 Vurmayın ey dostlar ben yaralıyım
 Bir vefasız yari sevdim ömrümde
 Vurmayın ey dostlar ben yaralıyım

Halimi sormaya kimse gelmiyor
 Ölümüyüm sağ mı kimse bilmiyor
 Yar gideli ben yüzüm gülmüyor
 Vurmayın ey dostlar ben yaralıyım

Ben o nazlı yari buldum nereden
 Yarın gidişidir beni kahreden
 Benim şu halimi görün ölmeden
 Etmeyin ey dostlar ben yaralıyım

Kul Mansur'um sazım elimden düşmez
 Yar olmadan gönlüm dağları aşmaz
 Benim elim gerçek dostu ulaşmaz
 Ey vefasız dostlar ben yaralıyım

228. NE DEDİM

Gülyüzlü sevdiğim deli gönlüme
 Dert üstüne derdi ekledi dedim
 Eğer senin gönlün var ise bende
 Beni sevdiğini saklamı dedim

Göz yaşımı ırmak çay ettin ise
 Beni kurda kuşa pay ettin ise
 Hilal kaşlarımı yay ettin ise
 Bu deli gönlümü oklama dedim

Zehirler dolaşır suyum aşımında
 Kanlar nehir olur bu göz yaşımında
 Ey vefasız gülüp durma karşımda
 Evini barkını yüklemi dedim

Gönlümde güllerin solduğu zaman
 Azrail karşımda güldüğü zaman
 Kul Mansur aşkımdan öldüğü zaman
 Gelip mezarımda bekle mi dedim?

229. SENİ BEKLEDİM

Şu karşıda duran koca dağlara
 Yaslandım da güzel seni bekledim
 Gökyüzünde uçan turnalara
 Seslendim de güzel seni bekledim

İniltiden sesim ele duyuldu
 Akan gözyaşlarım sele yayıldı
 Şu koskoca dağlar dostum sayıldı
 Uslandım da güzel seni bekledim

Bu koskoca dağlar durmuş önümde
 Yar sevdası gelir biter canımda
 Bir bahar ayında güzel gününde
 Süslendim de güzel seni bekledim

Kul Mansur'a bir yol vermez ki dağlar
 Bilmem ki sevdiğim nerede ağlar
 Üzerime aktı yağın yağmurlar
 Islandım da güzel seni bekledim

230. GELMEDİN

On yıldır bu yolda yârî bekledim
 Ömür bitti hayat bitti gelmedi
 Gül yerine dikenleri kokladım
 Ömrümle hayatım bitti gelmedim

Yar ne zaman bana yolun düşerdi
 Döktüğüm yaşlarla güller yeşerdi
 Derdimi söylesem herkes şaşardı
 Ömrümle hayatım bitti yetmedi

Yazlar umudumdu dostumsa taşlar
 Ah ettikçe içimde sızı başlar
 Kaç kez geçti o buzlu soğuk kışlar
 Baharlar yaz oldu yine gelmedi

Kul Mansur'um yaşama veda ettim
 Ben canımı bu yola feda ettim
 Bir gece yarısı rüyada gittim
 Bu can hakkı buldu yine gelmedi

231. SEVİNÇ GÖRMEDİM

Bu fani dünyaya geldim geleli
Yardan ufacık bir sevgi görmedim
Hep ağladım diyar diyar dolaştım
Yüzümde bir tatlı sevinç görmedim

Kahpe felek bana dertleri verdi
Şeytan geldi küçük kalbime girdi
Herkes kondu gönül dalımı kırdı
Yüzümde bir tatlı sevinç görmedim

Bu dünyanın dert babası ben miyim?
Be hey kahpe felek sana ne deyim?
Bak senin yüzünden gitti her şeyim
Ömrümde tatlı bir sevinç görmedim

Kul Mansur'um söyler yastır yastadır
Felek vurmuş deli gönül hastadır
Dert çekmekte bunu yazan hastadır
Ömrümde tatlı bir sevinç görmedim

232. BİR TATLI SÖZ

Sevinci çoğaltıp derdi azaltan
Bir tatlı söz değil midir efendim?
Düşmanların arasını düzelten
Bir tatlı söz değil midir efendim?

Bazı anlar çıkıp engeli yaran
Bazen de gönülden gönüle varan
Boz yılanı deliğinden çıkararak
Bir tatlı söz değil midir efendim?

Bir güzelin yüreğini dağlayan
Aşıkları Mansur'a bağlayan
Irmak gibi gönüllere çağlayan
Bir tatlı söz değil midir efendim?

Kimisini diyar diyar göçtüren
Bazen göklerdeki yaşı coşturan
Kul Mansur'u peşi sıra koşturan
Bir tatlı söz değil midir efendim?

**233. KUL MANSUR'UN
KENDİSİDİR**

Birden bire dert içinde beliren
Kul Mansur'un kendisidir efendim
Mecnun olup Leyla için deliren
Kul Mansur'un kendisidir efendim

Gül yerine diken koklayan kimdir?
Matemi gönlünde saklayan kimdir?
Ömür boyu sevinç bekleyen kimdir?
Kul Mansur'un kendisidir efendim

Dost uğruna gece gündüz yas tutan
Kızgın güneş gibi dağlarda batan
Evsiz barksız kalıp dışarda yatan
Kul Mansur'un kendisidir efendim

Sevda için kendin dağdan aşırın
Yalnız kalıp çölde yolu şaşırın
Kul Mansur'u bu hallere düşüren
Kul Mansur'un kendisidir efendim

234. DEĞİL MİYDİM?

Söyle dostum söyle senin yaranda
Tutuşup da yanan ben değil miydim?
Bir kor gibi ya da bir ateş gibi
Alevlenip yanan ben değil miydim?

Yel görünmez ayağının tozundan
Düşe kalka zorla geldim izinden
Söylesene dostum senin yüzünden
Ağlayıp sızlayan ben değil miydim?

Uğruna akıttık verdik kanları
Bu muydu dostumun gerçek yanlarını?
Senin yüzünden o soğuk günleri
Dışarda donan ben değil miydim?

Kul Mansur'um bozulmuş hep İmanlar
Baş ucumdan gitmez oldu dumanlar
Vefasız dost ağladığın zamanlar
Yüzünü güldüren ben değil miydim?

235. ÖLMEYECEĞİM

Dünyadaki bütün kullar gülecek
 Bir tek ben ağlayıp gülmeyeceğim
 Aşk ile sevdayı eller bilecek
 Bir ben o sevgiyi bilmeyeceğim

Felek kaderime yazmışsa derdi
 Ben gülmek isterdim o acı verdi
 Döktüğün yaşlarla dertler yeşerdi
 Üzülme felek silmeyeceğim

Belki bir sevdiğim olabilir
 Gözümde bir şirin yar olabilir
 Yolları kapalı kar olabilir
 Onu için dağlar delmeyeceğim

Kul Mansur yaşarken her zaman ölür
 Dermanı tanımaz dertleri bilir
 Azrail canımı almaya gelir
 İşte ben o zaman ölmeyeceğim

**236. BİR DAHA ÇIKMAM
KARŞINA**

Yeterki sen iste benden birtanem
 Bir daha çıkmam karşına sevdiğim
 Nasıl üzerim ben seni dünyada
 Bir daha çıkmam karşına sevdiğim

Gideceğim güzel ben bu ellerden
 Ayrı kalacağım gonca güllerden
 Selamın beklerim esen yellerden
 Bir daha çıkmam karşına sevdiğim

Şu gözlerim kanlı yaşlarla dolsun
 Baharımda gonca güllerim solsun
 Bütün mutluluklar yar senin olsun
 Bir daha çıkmam karşına sevdiğim

Azrail izimi bulana kadar
 El atıp kapımı çalana kadar
 Şu garip Kul Mansur ölene kadar
 Bir daha çıkmam karşına sevdiğim

237. DÜŞÜNDÜĞÜM SENSİN

Yar senin aşkından senin sevdandan
Yanıp tutuşmuşum nara sevdiğim
Seni görmeyince dünyam yıkılır
Düşünürüm kara kara sevdiğim

Gözümde hurisin kalpte meleksin
Bazen inatçısın sanki feleksin
Güzeller içinde birsin sen teksin
Sensin şu yarama çare sevdiğim

Bir şiirsin sözlerimin içinde
Yaş olmuşsun gözlerimin içinde
Çiçek oldun yazlarımın içinde
Savrulursun bir rüzgara sevdiğim

Kul Mansur'um yarım dünyayı değer
Hergün içimde bir mutluluk doğar
Seni terkedipte gidersem eğer
Gireceğim şu mezara sevdiğim

238. GEL GÖR NE HALDEYİM

Bir yanım virandır bir yanım harap
Gel gör beni ne haldeyim sevdiğim
Bir yanım badedir bir yanım şarap
Gel gör beni ne haldeyim sevdiğim

Bir Mecnun'a döndüm deli gibiyim
Boz bulanık bahar seli gibiyim
Yaşıyorum amma ölü gibiyim
Gel gör beni ne haldeyim sevdiğim

Kimi Mecnun diyor kimisi Kerem
Kalbim kanser oldu yüreğim verem
Ölüp de kurtulmak şimdi tek çarem
Gel gör beni ne haldeyim sevdiğim

Kul Mansur'um karaymış alın yazım
Şimdi çalmaz oldu bu dertli sazım
Kesildi kefenim biçildi bezim
Gel gör beni ne haldeyim sevdiğim

239. NEDİR SEVDİĞİM?

Nazlı yarım senden gelen zararın
 Neresinden dönsem kardır sevdiğim
 Dokunmadı bana faydan zararın
 Gecemle gündüzüm zardır sevdiğim

Sana gül getirdim dışarı attın
 Sana bal getirdin zehirler kattın
 En son hediyemi bedava sattın
 Bütün işin gücün dırdır sevdiğim

Bir gün olsun bana ümit vermedin
 Aşk bağından bana güller dermedin
 Uzaklara baktın beni görmedin
 İnan ki gözlerin kördür sevdiğim

Kul Mansur'um gözüm yaşa dönüştü
 Katılaştı bağrım taşa dönüştü
 Mevsimim değişti kışa dönüştü
 Her gün gönül dağım kardır sevdiğim

240. BULUR SEVDİĞİM

Hararetin doksan dokuza varmış
 Bu gidişle yüzü bulur sevdiğim
 Baharında yaprakların sararmış
 Zannetme ki yazı bulur sevdiğim

Nice gençler her gün peşinde gezer
 Bir boncuk tak sonra değmesin nazar
 Kimseye pas vermez bunlar kaç yazar
 Böylesi de bizi bulur sevdiğim

Kendini kaptırmış pula paraya
 Gözünü çevirmiş köşke saraya
 Durmadan sızlayıp duran yaraya
 Basacağı tuzu bulur sevdiğim

Kul Mansur da boşa hayaller dizer
 Bu vefasız beni her zaman üzer
 Marmara da birde Egede yüzer
 Belki Akdeniz'i bulur sevdiğim

241. AYRILMANIN VAKTİ GELDİ

Yeter artık dayanacak halim yok
Ayrılığın vakti geldi sevdiğim
Bu dünyada senden kötü zalim yok
Sürgüneydim çilem doldu sevdiğim

Yar beni öldürdün kaç kez öleyim
Azad etmedin ki hala köleyim
Bırak bu yakamı ben de güleyim
İşimiz Mevla'ya kaldı sevdiğim

Seller bıktı beni taş a çalmaktan
Nasibim almadım ben de gülmekten
Azrail usandı canım almaktan
Beni yeryüzünden sildi sevdiğim

Ben çile doldurdum sen günüm saydın
Destan eylemedin dillere yaydın
Kefenim dikilmiş gözlerin aydın
Garip dertli Mansur öldü sevdiğim

242. MEZARA KONDU GÖNLÜM

Bir zalim hayırsız kulun yüzünden
Gitti hiç uğruna yandı gençliğim
Öğüt almış onun bunun sözünden
Alevlenip sonra söndü gençliğim

O dost benim ne olduğum bilmedi
Ağlattılar gözyaşım silmedi
Hiçbir zaman benim yüzüm gülmedi
Tepeden aşağı indi gençliğim

Beni süründürdü dost ile o yar
Hiçbir zaman olamadım bahtiyar
Yüzüme bakanlar dedi ihtiyar
Siyahıtan beyaza döndü gençliğim

Kul Mansur'um dünyaya bir kez geldik
Onun bunun elinden bela bulduk
Süründük bir seher vaktinde öldük
Kazıldı mezara konu gençliğim

243. GİDELİM

İnce bellerine kurban olduğum
 Ver elini yar beraber gidelim
 Sensiz bu yolların kahrı çekilmez
 Ver elini yar beraber gidelim

Bir gece yarısı kaç gel evinden
 Şahin ayrı yaşayamaz avından
 Seher vakti geçsek dostun bağından
 Ver elini yar beraber gidelim

Yar gelirsen mutluluklar çok boldur
 Ben sensiz gidemem uzun bir yoldur
 Kaldır ayağını yerinden kaldır
 Ver elini yar beraber gidelim

Kul Mansur'um gideceğim yar ile
 İsterlerse adımız düşün dile
 Gel varalım yârim bir gonca dile
 Ver elini yar beraber gidelim

244. GÖZÜ SÜRMELİM

Başından atmışlar kalbi kırılmış
 Ağlar yârim diye gözü sürmelim
 Ok atmışlar sinesinden vurulmuş
 Ağlar yârim diye gözü sürmelim

Kırık kalpler onarılır zorsada
 Bu dertlerin çok çaresi varsada
 Melek yüzlü ağlamasada dursada
 Çaresiz ağlıyor gözü sürmelim

Bu dünyada yar olmadan kim durur
 Ağlaması beni yakar kavurur
 Saçlarını rüzgarlara savurur
 Ağlar yârim diye gözü sürmelim

Kul Mansur'um bu dertlere çare ne
 Ne yapayım o vefasız yâre ne
 Söyle güzel yüzündeki kara ne
 Birazda gülüver gözü sürmelim

245. İLAHİM NERDE

Mevlam yar aşkına düştüm düşeli
 Ne akşamım var ne sabahım benim
 Ayrılık ateşi canımda tüter
 Hani nerde zülfü siyahım benim

Dert olmayan ben herkese yeterim
 Kuru gül gibiyim çölde biterim
 Figan eden bir bülbülden beterim
 Şu dağları aşıyor ahım benim

Yarin aşkı beni kalbimden vurur
 Baharımda bile güllerim kurur
 Herkes sevdiğiyle eğlenir durur
 Mevlam söyle nedir günahım benim

Mansur'um kayıptır baharım yazım
 Kalbimden çıkmıyor dermansız sızım
 Terkedilmiş bir yurt gibi yalnızım
 Nerde o taptığım ilahım benim?

246. YARİM VAR BENİM

Saçlar siyah yanakları kırmızı
 Huriye benzeyen yarım var benim
 Odur şu ömrümün baharı yazı
 Meleği andıran yarım var benim

Gözler siyah sanki kara gecedir
 Her gün adı şu dilimde hecedir
 Güllerin içinde açan goncadır
 Menekşeye benzer yarım var benim

Ağzı sanki bir içimlik suyadır
 Gözler sanki şu gökteki ayadır
 Yanaklar kırmızı sandım boyadır
 Elmaya benzeyen yarım var benim

Benim yarım küçücük bir peridir
 Eşi yoktur cennetteki huridir
 Nede olsa Kul Mansur'un yaridir
 Cihana degecek yarım var benim

247. BENİM

Dünyada kimsede güven kalmadı
Eşim dostum şimdi zalimdir benim
Dert getiren dermanını salmadı
Bu en ızdıraplı halimdir benim

Yaşlar yuva kurmuş şu gözlerimde
Her zaman bir acı dert sözlerimde
Yürüyorum derman yok dizlerimde
Dikenlerin üstü yolumdur benim

Dokundukça inim inim inleyen
Zaman zaman dertlerimi dinleyen
Bu dünyada yalnız beni anlayan
Dertli sazımdaki telimdir benim

Kul Mansur'um dertli dertli ağlarım
Gizli gizli yüreğimi dağlarım
Karla kaplı güvendiğim dağlarım
Şimdi kurtuluşum ölümdür benim

248. AĞLAMA YÂRİM

Ela gözlüm ben bu dertten ölürsem
Gelip mezarımda ağlama yârim
Aşkımızın garip dertli sazını
Çalıp mezarıma da ağlama yârim

Her gün gelip sen yanımdan geçersen
Gül ekiver mezarıma yeşersin
Bir gün sen de bu toprağa düşersin
Dalıp mezarımda ağlama yârim

Anlat aşkımızı dertli dilinle
Ağlarsan yaşını sil mendilinle
Siyah saçlarını kendi elinle
Yolup mezarında ağlama yârim

Kul Mansur'um bu dert yıldırır beni
Çok ağlattı sanmam güldürür beni
Yar senin gülüşün öldürür beni
Solup mezarında ağlama yârim

249. ALİ'DİR DERİM

Dost konuşan dilimi bağlasalar
 Yine benim şahım Ali'dir derim
 Hakikatten yalana uğrasalar
 Yine benim şahım Ali'dir derim

Beni alıp köle diye satsalar
 İçtiğim sulara zehir katsalar
 Şu dünyanın tümünü vad etseler
 Yine benim şahım Ali'dir derim

Şahımız her yerde dolaşır bence
 Ona inanmışım ben tüm gönlümce
 Takılsa dilime bir demir kanca
 Yine benim şahım Ali'dir derim

Saçlarım ellere yoldursalar
 Şu dilimi yalanla doldursalar
 Kul Mansur'um beni de öldürseler
 Yine benim şahım Ali'dir derim

250. BETERİM

Ne dostum var ne sevenim dünyada
 Ben yapraksız kuru daldan beterim
 Bir güle vuruldum yandım tutuştum
 Alevleri sönmüş külden beterim

Ne bir hayalim var ne bir düşüm var
 Dertlerin yuvası garip başım var
 Irmağı andıran kanlı yaşıım var
 Boz bulanık akan selden beterim

Baharımda gonca güller dermedim
 Birgün olsun muradıma ermedim
 Çoktan beri yar yüzünü görmedim
 Bülbülün yitirmiş gülden beterim

Mansur'um eller gül diken ben idim
 Yar için gözyaşı dökten ben idim
 Mecnunla Leyla'ya mekan ben idim
 Ben uçsuz bucaksız çölden beterim

251. HASRETİM

Ayrı düştüm vatanımdan yurdumdan
Ben yurdumun kullarına hasretim
Kimseler anlamaz benim derdimden
Güzel şirin dillerine hasretim

Kader hüznün bülbülün sesindeki
Vatanım dağların ötesindeki
Yurdumun bağının bahçesindeki
Mor menekşe güllerine hasretim

Gözüm yok milletin mülkü malında
Altın elmas bile olsa yolunda
Ben yurdumun ağacında dalında
Öten şen bülbüllerine hasretim

Kul Mansur'um gurbet gülü biçilmez
Görmeyenler gurbet nasıldır bilmez
Ab-ı hayat olsa suyu içilmez
Ben yurdumun göllerine hasretim

252. VUR SİNEME ÖLEYİM

Yar ben senden başkasını seversem
Al hançeri vur sineme öleyim
Sen üstüne bir başka gül koklarsam
Al hançeri vur sineme öleyim

Gül gibi her dalda bitersin güzel
Bülbül gibi dertli ötersin güzel
Duman olup serde tütersin güzel
Al hançeri vur sineme öleyim

Şu dağların başı duman kar ise
Koca dünya şu gönlüme dar ise
Senden başkasında gözüm var ise
Al hançeri vur sineme öleyim

Garip Kul Mansur'um sevdim bir kere
Öldürseler seni vermem ellere
Gönül versem dağda açan güllere
Al hançeri vur sineme öleyim

253. YARMI DİYEYİM?

Sinemdeki bin bir türlü yarayı
 Sarmayınca sana yar mı diyeyim?
 Şu deli gölümde köşkü sarayı
 Kurmayınca sana yar mı diyeyim?

Benden çık uzaksın dağlar var arada
 Hiç gözüm olmadı pulda parada
 Gül yüzlü yar benle bir gün murada
 Ermeyince sana yar mı diyeyim?

Çala çala koptu sazım telleri
 Mekan etti nice gurbet elleri
 Sana yeşertmişim gonca gülleri
 Dermeyince sana yar mı diyeyim?

Kul Mansur yaralı ağlar ta dünden
 Kurtulmadım bir gün nefretten kinden
 Aşkın hançeriyle beni kalbimden
 Vurmayınca sana yar mı diyeyim?

**254. DÜNYAYA BOŞUNA
GELMİŞ GİBIYİM**

Hazan rüzgarları esti ömrümde
 Dalında savrulan yaprak gibiyim
 Gözümden döküldü yaşlar yağmurlar
 Boz bulanık akan ırmak gibiyim

Hayattan umudum kesilmiş benim
 Kurtlar girmiş cana çürümüş tenim
 Eriyip dökülmüş dertli bedenim
 Çocuktan küçüğüm parmak gibiyim

Çekilmiş sularım çöle dönmüşüm
 Bülbülü olmayan güle dönmüşüm
 Başı boş avare kula dönmüşüm
 Boş yere kesilen adak gibiyim

Kul Mansur'um candan vuruldum gittim
 Diyardan diyara sürüldüm gittim
 Ayaklar altına serildim gittim
 Üstüne basılan toprak gibiyim

255. GİBİYİM

Dünyaya geldiğimden bu yana
 Ateş gibi yanıp sönmüş gibiyim
 Muhtaç oldum seslerimi duyana
 Yapraksız bir dala konmuş gibiyim

İnsanca bir duygu yokmuş kullarda
 Yar aradım sahralarda çöllerde
 Gide gide uzun ince yollarda
 Yolun biteceğin sanmış gibiyim

Bir anlam var her insanın adında
 El çocuğu yaşamının tadında
 Bir vefasız zalim yârin odunda
 Bütün vücudumla yanmış gibiyim

Mansur'um kalmadı yaşam takatim
 Kimseye değmedi benim tokatım
 Gözyaşımla ben kendimi yıkadım
 Yüzümü mahşere dönmüş gibiyim

256. ŞİKAYETÇİYİM

Beni bir vefasız yarla bir ettin
 Yarab o kulundan şikayetçiyim
 Bu koca dünyayı bana dar ettin
 Onun her halından şikayetçiyim

Önüme çıkan her fırsatı teper
 Ne bana bağlanır ne benden kopar
 Ne bir kez sarılır ne bir kez öper
 Dudağı dilinden şikayetçiyim

Bir kefeye koydu tarttı bünyemi
 Dertler defterine yazdı künyemi
 Talan edip yıktı güzel dünyamı
 Zülfünün telinden şikayetçiyim

Kul Mansur'um bana denginim diyor
 Yüksekte değilim enginim diyor
 Sen fakirsin bende zenginim diyor
 Parası pulundan şikayetçiyim

257. BEN MİYİM?

Neden sen dertleri benden sorarsın?
 Bu dünyanın dert hocası ben miyim?
 Gündüzler hep benden ayrı duruyor?
 Söyle dünyanın gecesi ben miyim?

Irmaklar çoğaldı yaşım yanında
 Hayalim duruyor düşüm yanında
 Dert ateşi yanar başım yanında
 Bu ateşin tek bacası ben miyim?

Hançer olup yüreğimi dağlayan
 Ağlar örüp yollarımı bağlayan
 Bir köşede boynun büküp ağlayan
 Gül yüzlü yârin kocası ben miyim?

Kul Mansur'um dertler bindi üstüme
 Izdırıp kokusu sindi üstüme
 Gül ettiler bülbül kon da üstüme
 Şu bülbülün tek goncası ben miyim?

**258. BİLSEM BANA
GELECEKSİN**

Bilsem gül yüzlü yar bana gelecek
 Şu karlı dağları yol etmez miyim?
 Damla damla gözyaşımı silecek
 Gözyaşımı bozgun sel etmez miyim?

Yollarına güller ekeceğim yar
 Üstüne gözyaşı dökceğim yar
 Durup gelişine bakacağım yar
 Görünce kendimi kul etmez miyim?

Demet demet güller dereyim sana
 Bana yaklaşınca vereyim sana
 Kalbim sana harap yüreğim sana
 Uğruna kendimi kül etmez miyim?

İster yaşat beni istersen öldür
 Bin defa ağlatıp bir defa güldür
 Kul Mansur'a bir söz söyleyip soldur
 Acı sözlerini bal etmez miyim?

259. BİZİM

Dünyaya yoksulluk içinde geldik
 Yoktur ekmek ile aşımız bizim
 Süründük ortada perişan olduk
 Dertlerle doludur başımız bizim

Canımız ayrı durur canından
 Bu günümüz uzak kalmış dününden
 Şu zalim dertleri çekmek yönünden
 Dünyada bulunamaz eşimiz bizim

Çalışmaz kolumuz bükük belimiz
 Yoktur mektup yoktur elimiz
 Kırıktır tutulmaz artık dalımız
 Dünyada kalmadı işimiz bizim

Kul Mansur'un yaşım döndü ırmağa
 Hasret kaldım dalda yeşil toprağa
 Kazıldı mezarım girdim toprağa
 Bitti hayalimiz düşümüz bizim

260. SUÇUMUZ NE

Daha bu fani dünyaya konmadan
 Yüklendi mahşere göçümüz bizim
 Yüreklerde ateşimiz sönmeden
 Tutuştu kor oldu içimiz bizim

Şah Hüseyini Kerbela'da kestiler
 Pir Sultan'ı dar ağaçta astılar
 Hasanlara zehir verip sustular
 Söyle Mevlam neydi suçumuz bizim

Bu yol böyle gelmiş böyle gidecek
 Bu zalimler ateş olsa n'edecek
 Bu yolu devralan zorla güdecek
 Dünyaya bedeldir kaçımız bizim

Kul Mansur'um gerçek yağar dilimden
 Korkumuz yok dostum bizim ölümden
 Kafirden hainden kanlı zalimden
 Elbet alınacak öcümüz bizim

261. KURBANI OLDUM

Çöktüm kaldım bu gencecik yaşımda
 Bir vefasız yârin kurbanı oldum
 Siyahlar terk etti aklar başımda
 Bir gül yüzlü yârin kurbanı oldum

Ciğerim söktü aldı kalbimi
 Mecnuna benzettim ben de kendimi
 Şimdi seller sürüklüyor bendimi
 Genç yaşımda yârin kurbanı oldum

Hiç vermedi bana sevgiyi aşkı
 Gönlüme bıraktı bir garip kuşku
 Yıktı gönlümdeki sarayı köşkü
 Genç yaşımda yârin kurbanı oldum

Figanım boşuna feryat boşuna
 Aldanmadı gözlerimin yaşına
 Böyle yazın mezarımın taşına
 Bir vefasız yârin kurbanı oldum

262. DOST OLDUM

Şu karşı dağları mekan eyledim
 Tane tane yağın karla dost oldum
 Güller düşman oldu bana neyleyim
 Gülün içindeki harla dost oldum

Türlü türlü dertler yatar sinede
 Dermanı aramam ölsem yine de
 Ben kendimi buldum Turu sinada
 Kendim Musa sandım Turla dost oldum

Âşık idim bir dilberin yüzüne
 İnanmıştım tatlı tatlı sözüne
 Sarıldım bir beyaz kefen bezine
 Girdim bir çukura yerle dost oldum

Kul Mansur'um topraklarla örtüldüm
 Zannettim ki dertlerimden kurtuldum
 Girdim bir mahşere orda tartıldım
 Bir vefasız zalim yarla dost oldum

263. SAZIMI KIRDILAR

Yar yüzünden yerden yere süründüm
 Hüzünlendim artık gülemez oldum
 Beş gün orda on gün burada göründüm
 Ağladım yaşımı silemez oldum

Bilmem kimin kötü işine geldim
 Aştım dağları yar peşine geldim
 Yürüdüm bir pınar başına geldim
 Bir damla suyundan alamaz oldum

Sırtımda duruyor hançer yarası
 O yârin yaptığı yüzler yarası
 Söyleyin zalimler bura neresi
 Kayboldum izimi bulamaz oldum

Kul Mansur'um can evimden vurdular
 Terk eyleyip diyar diyar sürdüler
 Bir sazım var idi onu kırdılar
 Uçan kuşa türkü çalamaz oldum

264. İSTİYORUM

Yüce mevlam senden bir dileğim var
 Yanan yüreğime buz istiyorum
 Yaşarken ömrümde bahar görmedim
 Kışlar senin olsun yaz istiyorum

Çürüttü canımı bir vefasız yar
 Ne bir güneş gördüm ne de bir bahar
 Kalbimdeki yara içimi yakar
 Yarama basacak tuz istiyorum

Yollarıma ne tuzaklar kurdular
 Koşturdular yar peşinden yordular
 Bu dertli dilime kilit vurdular
 Derdimi diyecek söz istiyorum

Kul Mansur'um karar yürekte yarem
 Bir gülyüzlü yarıdır benim tek çarem
 Yar sen Aslı isen ben bir Kerem
 İspat etmek için saz istiyorum

265. BEN GÖRÜNÜRÜM

Gözlerin bir deniz mavisi gibi
 Bakınca içinde ben görünürüm
 Aşkın dağa hasret türküsü gibi
 Yakınca ben içinde görünüyorum

Farkında değilsin sen bu sevdanın
 Eğlenmekte geçer günür her anın
 Bu garip başıma deli dumanın
 Çekince içinde ben görünürüm

Kul Mansur'um yazım kara yazmışlar
 Şiirler kafayı benle bozmuşlar
 Issız bir köşeye mezar kazmışlar
 Bakınca içinde ben görünürüm

**266. YERİN DİBİNE GİRSEN
 BULURUM**

Beni terk etmeyi sakın düşünme
 Kılıktan kılığa girsen bulurum
 Bırakıp ellerin yanına gitme
 Yüzüne boylar sürsen bulurum

Yar adın düşmedi dertli dilimden
 Belli olmuyor mu garip halimden?
 Hiçbir kurtuluşun olmaz elimden
 Yer altında mekan kursan bulurum

Başımdan eksilmez kar ile duman
 Beni terk edersen hallerin yaman
 Ölümlerden ölüm beğen o zaman
 Azrail ardında dursan bulurum

Sana her şey verdim bu candan başka
 Mansur'un sevdiği yok senden başka
 Sevenin olmasın yar benden başka
 Bu iki gözümden körsem bulurum

267. KİMLERİ UNUTMADIM Kİ

Öyle çok güzelle eğlendim ki ben
 Hatırlamam sayısını unuttum
 Nice sarışına bağlandım ki ben
 Esmerlerin koyusunu unuttum

Biriyle adımız söylendi dilde
 Birini bıraktım uzak bir ilde
 Kimiyle eğlendim ben bir sahilde
 Denizlerin kıyısını unuttum

Bazen bir güzelden güzel söz duydum
 Çoğuna söz verdim sözümde caydım
 Kimisinin yeğenine göz koydum
 Çoklarının dayısını unuttum

Kul Mansur'um gönlümü aşka saldım
 Nice güzelleri kalbimde buldum
 Kötüsüne çirkinine yar oldum
 Kafam esti iyisini unuttum

268. ÖLDÜM

Şu fani dünyaya geldim geleli
 Doğarken ağladım yasarken öldüm
 Bir takat kalmadı bu tatlı canda
 Sevdalar peşinde koşarken öldüm

Gözyaşlarım akar seller içinde
 Başım dumanlıdır yeller içinde
 Lale sümbül gibi güller içinde
 Nazlı yar peşinde koşarken öldüm

Ne hayalim belli ne tatlı düşüm
 Dert taşımak oldu hayatta işim
 Dostlar benim o yakıcı güneşim
 Şu karşı dağları aşarken öldüm

Kul Mansur'un kurtulmaz dertler
 ağından
 Bir gül dermedim sevda bağından
 Şu gönlümün sabrı aşk bardağından
 Kızgın deniz gibi taşarken öldüm

269. VURULAN GÖNLÜM

Neler çektim vefasızın elinden
İnce bir dal gibi kırılan gönlüm
Acılar yaşadın belli halinden
Şu kahpe feleğe darılan gönlüm

Dertlerin içine kattılar seni
Kaç kişi bir olup yuttular seni
Tutup bir kötüye sattılar seni
Diyardan diyara sürülen gönlüm

Kötüyü yanından kovdun olmadı
İyi her yerde övdün olmadı
O vefasız yarı sevdin olmadı
Bin kez ölüp bin kez dirilen gönlüm

Kul Mansur ömrünü boşa tükettin
Kendi elleriyle kendin yok ettin
Acımaz hayat cana tak etti
Mavzer kurşunuyla vurulan gönlüm

270. SATILIR GÖNLÜM

Senin için bin dert bin cefa çeker
Bin bir tehlikeye atılır gönlüm
Bazen bir köşede boynunu büker
Çok zaman kenara itilir gönlüm

Seni nerde görse boyundan tanır
Bazen huri bazen meleksin sanır
Bir bakışa bir gülüşe aldanır
Bakarsın sevdaya tutulur gönlüm

Ne kadar sevilsen senin karına
Bugünlerin umut versin yarına
Gel bakıver şu gönlümün zarına
Günbegün bir derde katılır gönlüm

Yar kaşların siyah gözler eladır
Senin sevdan şu başıma beladır
Garip Kul Mansur bir dertli köledir
Bakarsın pazarda satılır gönlüm

271. ELA GÖZLÜM

Sallana sallana gider yollardan
 Bekle beni bekle dur ela gözlüm
 Gitmeden son defa dinle sen beni
 Sana bir çift sözüm var ela gözlüm

Yalnız seni sevdim seni dünyada
 Son bir defa güldür beni dünyada
 Şu üç günlük zalim fani dünyada
 Sensiz yaşayamam zor ela gözlüm

Aşkından dağda kar gibi erirsem
 Yanımdayken başkasını görürsem
 Senden gayrısına gönül verirsem
 Al hançeri beni vur ela gözlüm

Kul Mansur ağladı aşkından çöktü
 Ayağına vardı içini döktü
 Geçmeden ömrümün son seher vakti
 Beni kollarınla sar ela gözlüm

272. NEYE DÖNMÜŞÜM

Yar senin aşkından eğridir boynum
 Meyveler altında dala dönmüşüm
 Sanki bedenimden ayırılır boynum
 Canlı iken cansız kula dönmüşüm

Kendimde değilim nazlı yarıdayım
 Ağlıyorum gece gündüz zarıdayım
 Yârim haber salmış gel ben buradayım
 Şaşırılmışım yanlış yola dönmüşüm

Dertler gelir şu gönlüme yapışır
 Uyuşamaz derman ile kapışır
 Azrailler bedenimle öpüşür
 Ölüyorum halden hale dönmüşüm

Mansur' um bedenim yıkandı gitti
 Yâre giden yolum tıkanı gitti
 An son ümitlerim tükendi gitti
 Yağmuru bekleyen çöle dönmüşüm

273. BİR BENİ BEN BİLİR

Benim böyle güldüğüme bakmayın
 Bir beni ben bilir bir de Yaradan
 Ateş gibi şu gönlümü yakmayın
 Bir beni ben bilir bir de Yaradan

Dışım güler içim ağlar zarınan
 Kaç kez güldüm acep nazlı yarınan
 Zaten bu yüreğim yanmış korunan
 Bir beni ben bilir bir de Yaradan

Ağlar iken gözyaşımı silmezsin
 Çağırınca yar yanıma gelmezsin
 Bildim dersin sen halimden bilmezsin
 Bir beni ben bilir bir de Yaradan

Gerçekleri dedim aldın alaya
 Kul Mansur'u saldın derde belaya
 Sebep oldun sen bu hazin olaya
 Bir beni ben bilir bir de Yaradan

274. SENİN ARDINDAN

Yar beni terk edip gittiğin zaman
 Oturdum ağladım senin ardından
 Kalbimde doğan o aşk güneşi
 Batırdım ağladım senin ardından

Bana olan sevgin bitip söndü mü?
 Senin için akan yaşım dindi mi?
 Duramadım yârim kendi kendimi
 Bitirdim ağladım senin ardından

Gözyaşım akıyor o günden beri
 Çok yalvardım hakka dönmedin geri
 Şu garip gönlüme derdi kederi
 Getirdim ağladım senin yanından

Kul Mansur'um yaşam böyle acımı?
 Yıkıverdin benim tahtım tacımı
 Ben senin yüzünden yaşam gücümü
 Yitirdim ağladım senin ardından

275. YA ŞAHI MERDAN

Asırlardır senden medet beklerim
Beni mahçup etme ya Şah-ı Merdan
Dermansız derdime derdi eklerim
Beni mahçup etme ya Şah-ı Merdan

Sen diye toprağa sürdüm yüzümü
Kılavuz eyledim dertli sazımı
Sana bağlamışım bütün özümü
Beni mahçup etme ya Şah-ı Merdan

Saplanmış bağrıma hayatın kışı
Sana yalvarışım buluyor arşı
Zalime yobaza haine karşı
Beni mahçup etme ya Şah-ı Merdan

Yobazın yanında zorda kalırsam
Yollarım kapanır darda kalırsam
Yetiş imdadıma nerde kalırsam
Beni mahçup etme ya Şah-ı Merdan

Kul Mansur'un bir derdini bin etme
Her bir dakikanı uzun gün etme
Ben ettim ya Şah-ı Merdan sen etme
Ya katlime ferman ya Şah-ı Merdan

276. CEYLAN

Ne zalim avcılar düşmüş peşine
Dağlarda koşturur dertli bir ceylan
Aldırmazlar gözlerinin yaşına
Mundar olsun iki gözden kör ceylan

Vicdansız avcılar acır mı sana?
Vururlar her yanın bulanır kana
Gel saklan yanıma gitme bir yana
Başı duman yolu beyaz kar ceylan

Kaşların gözlerin benziyor şaha
Tek isteğim seni görmek bir daha
Senin gül yüzüne biçilmez paha
Bakışın sanki bir Zülfikar ceylanı

Günlerce aylarca seni beklesem
Hayal-i aşkını kalpte saklasam
Burcu burcu gül eyleyip koklasam
Olmaz mısın Kul Mansur'a ceylan?

277. AĞLAR ZARINAN

Âşık olan sevdiğim derdinden
 Döker gözyaşını ağlar sarıman
 Yar çıkıp giderse gönül yurdumdan
 Döker âşık yaşı ağlar zarınan

Âşık bir güzele gönül verince
 Sever onu sever takı ölünce
 Birde maşuk ona sırt çevirince
 Döker âşık yaşı ağlar zarınan

Aşıkların daim gerçektir sözü
 Birbirine bağlı baharı yazı
 Sevdiği gidince çalıyor sazı
 Söyler dertli dertli ağlar zarınan

Kul Mansur da hep de bu dertten yanınca
 Gül dikenini güle dönünce
 Aşığın gönlünde âşık sönünce
 Döker âşık yaşı ağlar zarınan

278. BİR DERT BİR BEN

Vefasız yar senden gelen dert olsun
 Görmüşüm dertlerin alasını ben
 Gönlümde hicranlar kanar derinden
 Yemişim feleğin sillesini ben

İçimdeki yara bir azgın yara
 Talana uğramış bir bozgun yara
 Gönül veremedim bir düzgün yara
 Çekerim bir aşkın çilesini ben

Bu dünyayı bana zindan etti yar
 Yarınımı çaldı dünden etti yar
 En sonunda beni benden etti yar
 Onda gördüm aşkın hilesini

Kul Mansur'um sevdam nerede bitsin
 Bu aşk böyle gelmiş böylede gitsin
 Elimde değil ki Allah kahr etsin
 Sevmişim Allahın belasını ben

279. BEN

Bu dünya ya geldiğim günden beri
Gece gündüz matemde yastayım ben
Tabipler başımda toplanmış nedem
Bir gül yüzlü meleğe hastayım ben

Hazan vurmuş güller gibi solmuşum
Sevdiğim elinden bela bulmuşum
Aşıklar dilinde türkü olmuşum
Dillerde söylenen bir besteyim ben

Kar yağmıŷta başım duman kaplanmış
Aşk hançeri yüreğime saplanmış
Yüreğimde nice dertler toplanmış
Korkma gönül çekmekte ustayım ben

Mansur'um başımın belası oldum
ŷu zalim dertlerin sılası oldum
Yüzüme gülenin kölesi oldum
Gönülden gönüle bir postayım ben

280. YEŷERTİRİM BEN

Yağmur yağmaz diye üzölme gülüm
Seni gözyaşımla yeŷertirim ben
Boŷa hüzenlenip üzölme gülüm
Seni gözyaşımla yeŷertirim ben

Gözümde bir çiçek içimde yarsın
Her nereye baksam orda sen varsın
Gonca gülüm kurumaktan korkarsın
Korkma yaşla yeŷertirim ben

Ne bir yağmur yağar nede bir dolu
Kurumuŷ bahçenin ŷu koca gölü
Üzerine eser güneŷ yeli
Seni gözyaşımla yeŷertirim ben

Kul Mansur'um gonca gülüm üzölür
Farkında olmadan ağlar ezilir
Baktıkça gözümde yaşlar süzölür
Yar seni bu yaşla yeŷertirim ben

281. KARŞINDAYIM BEN

Gitme başka yerde beni arama
 Şu yüce dağların başındayım ben
 Sen ellerde tuz sürdün şu yarama
 Bir derman bulmanın peşindeyim ben

Kurtlar düştü bedenime çürürüm
 Yar uğruna kırıldı bu gururum
 Bazen gökte bazen yerde dururum
 Yeşil gözlerinin yaşındayım ben

Yıkıldım kahroldum çile çektikçe
 Kader şu gönlüme derdi ektikçe
 Felek ocağıma incir ağacı diktikçe
 Mutlu bir hayatın düşündeyim ben

Kul Mansur'u dertli dertli koyunca
 Sen bu ızdıraptan sevinç duyunca
 Hiç görmedin beni ömür boyunca
 Şimdi uzak değil karşıdayım ben

282. NERDEYİM BEN

Bir damlaydı gökten indim toprağa
 Bütün insanların izindeyim ben
 Bitkilere ağaçlara işledim
 Bir yeşil toprağın özündeyim ben

Her mekanı her köşeye kuruldum
 Gah sevildim gah canımdan vuruldum
 Bebek oldum kundaklara sarıldım
 Bir körpe yavrunun bezindeyim ben

Dosta inanmışım dostu kanmışım
 Bende insanmışım bende canmışım
 Kerem gibi ateşlerde yanmışım
 İnce alevlerin közündeyim ben

Aramadan ben kendimi bulmuşum
 Gül gibi açmadan nasıl solmuşum
 Ellerin diline türkü olmuşum
 Âşık Kul Mansur'un sazındayım ben

283. BİR DERTLİYİM BEN

Öyle şu halime gülüp geçmeyin
 Sevdiğin yitirmiş bir dertliyim ben
 El uzatıp şu gönlümü açmayın
 Yarini yitirmiş bir dertliyim ben

Derdimi söylerim dağlara taşa
 Yaz baharım döndü bir soğuk kışa
 Ne bakarsın gözlerimdeki yaşa
 Dostunu yitirmiş bir dertliyim ben

Aşka düştüm yandım aşkın narına
 Bu gidişle sağ çıkmam yarına
 Bak gönlümün matemine zarına
 Dostunu yitirmiş bir dertliyim ben

Kul Mansur'um gözyaşlarım sel gibi
 Günler aya döndü aylar yıl gibi
 Yandım bir ateşte söndüm kül gibi
 Yarini yitirmiş bir dertliyim ben

284. BEN

Bir zamanlar bir efsane gibiydim
 Hükmederdim kardaş kaftan kafa ben
 Şimdiki durumum içler acısı
 Gençliğimi aldım rafa koydum ben

Sevdiğim dikendi gül diyemedim
 Aldı zehir verdi bal diyemedim
 Terk eyleyip gitti kal diyemedim
 Bu yüzden çekerim çile cefa ben

Bir ah çeksem iki gözden kan gelir
 Dert çekmeyen bu halimi ne bilir
 İnsan bir kez doğar bir kez ölür
 Bir günde ölürüm yüzbin defa ben

Kul Mansur'um bana yaşamak haram
 Vefasız dostlarla düzelmez aram
 Sende beni unut ey kaşı karam
 Cehennemde sürem zevki sefa ben

285. GELMEDİ SENDEN

Az mı yollarını bekledim durdum
 Bir hayırlı haber gelmedi senden
 Güzel senin için ne düşler kurdum
 Bir hayırlı haber gelmedi senden

Derdimi söyledim gonca güllere
 Dost diye bağlandım esen yellere
 Baktım durdum uzun ince yollara
 Bir hayırlı haber gelmedi senden

Uğruna gözyaşı döktüm ağladım
 Bilir misin neler çektim ağladım?
 Köşelerde boyun büktüm ağladım
 Bir hayırlı haber gelmedi senden

Kul Mansur'um gülüm solupta geçti
 Dertler yüreğime dolupta geçti
 Günler aylar yıllar gelipte geçti
 Bir hayırlı haber gelmedi senden

286. KURTULAM SENDEN

Sana melek dedim kör şeytan çıktın
 Allah bela versin kurtulam senden
 Talan ettin gönül yuvamı yıktın
 Allah bela versin kurtulam senden

Yar beni öldürdün göz göre göre
 Hep aldattın yalan söz vere vere
 Dermansız yarama tuz süre süre
 Allah bela versin kurtulam senden

Simsiyah saçıma düşürdün aklar
 Durmadan yoluma kurdun tuzaklar
 Gözlerimden akıp gitti ırmaklar
 Allah bela versin kurtulam senden

Kul Mansur'um ömrüm hep boşa gitti
 Isınmadı günüm hep kışa gitti
 Vefasız yar beni yokuşa itti
 Allah bela versin kurtulam senden

287. SENİN YÜZÜNDEN

Nazlı yarım gönlümdeki bu dertler
 Hergün çoğalıyor senin yüzünden
 Bana mesken oldu şu gurbet eller
 Bunca çektiklerim senin yüzünden

Deli gönlüm senin için tutuştu
 Bülbül gönül penceresinden uçtu
 Bu sinemde türlü türlü dert açtı
 Kalbimdeki dertler senin yüzünden

Beni gören deli Mecnun'dur sanar
 Garip gönlüm senin sevdanla yanar
 Yedi derya döksen dememki söner
 Yüreğim yanıyor senin yüzünden

Garip Kul Mansur'um işte böyleyim
 Dinle nazlı yarım derdim söyleyim
 Gönlüm viran ettin seni neyleyim
 Aşk çiçeğim açmaz senin yüzümden

288. SEN

Yeşil gözlerine esir eyledin
 Prangalar taktın kollarıma sen
 Her bir dakikamı asır eyledin
 Bir ömür yükledin yıllarıma sen

Bağımda çiçektin açtın solmadın
 Sen mutluluk idin kalbe dolmadın
 Mecnun ettin amma Leyla olmadın
 Mekan kuramadın çöllerime sen

Güllerde kokuydun sindin üstüme
 Ne zaman ağladın yandım üstüme
 Bir serçe kuşuydun kondun üstüme
 Yuva yapamadın dallarıma sen

Kaderime baktım ismini gördüm
 Fallara da baktım resmini gördüm
 Kul Mansur'a baktım hep seni gördüm
 Yine de çıkmadın yollarıma sen

289. LEYLA MIYDIN SEN?

Bir bakışta yaraladın kalbimden
 Beni Mecnun ettin Leyla mıydın sen?
 O gülüşün hala içimde saklı
 Benim Mecnun ettin Leyla mıydın sen?

Saçların uzamış durur belinde
 Bir gonca gül kokar nazik elinden
 Aşk namesi söyleniyor dilinden
 Beni Mecnun ettin Leyla mıydın sen?

Dostlar bana deli deyip geçiyor
 Ruhum sarhoş olmuş sanma ki içiyor
 Gönül divanedir sanki uçuyor
 Beni Mecnun ettin Leyla mıydın sen

Mansur'um aşkımdan oldum deli ben
 Sensiz yaşanmıyor sanki ölü ben
 Her gün dolaşırım ıssız çölü ben
 Beni Mecnun ettin Leyla mıydın sen?

290. AĞLASIN

Mezarımı yol üstüne kazsınlar
 Gül yüzlüm geçerken görsün ağlasın
 Üstüne de dertten ölmüş yazsınlar
 Gül yüzlüm geçerken görsün ağlasın

Toprağıma gonca güller eksinler
 Kurumasın diye sular döksünler
 Başucuma dert ağacın diksinler
 Gül yüzlüm geçerken görsün ağlasın

Bülbüllerde güllerime konsunlar
 Goncalara aşk badesin sunsunlar
 Beraberce mezarımdan insinler
 Gül yüzlüm geçerken görsün ağlasın

Kul Mansur'um benim yasım dindirir
 Öldüm beni mezarıma indirir
 Yar gelirse beni tez uyandırır
 Gül yüzlüm geçerken görsün ağlasın

291. NE ARASIN

Dinle beni dinle ey seni şaşkın
 Yalan yerde gerçek söz ne arasın
 Kör olanlar etrafını göremez
 Görmek için bir çift göz ne arasın

Dert sesleri gelir dağlar ardından
 Kim anlamış zavallılar derdinden
 Bülbül bile göçüp yurdundan
 İlkbaharsız yerde yaz ne arasın

Gönlümde ki ateşi kim söndürür
 Nazlı yardır beni yakar yandırır
 Sevmedim der çok seveni andırır
 Cilvesiz insanda naz ne arasın

Kul Mansur'um sözüm ele duyurulmuş
 Gönül yar peşinden koşmuş yorulmuş
 Çok sevmişte sonraları ayrılmış
 Böylesi güzelde kız ne arasın

292. BIRAKIN KALSIN

Gelin yıkmayın şu koca dağları
 Bırakın şu dağlar sümbülde kalsın
 Viran etmeyin çiçekli bağları
 Bırakın şu bağlar mor gülde kalsın

Çevirmeyin yolcuları yolundan
 Hep anlayın dertlilerin halından
 Koparmayın has gülleri dalından
 Bırakın o güller bülbülde kalsın

Kopartmayın gökte şu ay görünsün
 Hava beyaz bulutlara bürünsün
 Gökten tane tane yağmurlar insin
 Çıkarmayın hepsi bir gölde kalsın

Kul Mansur'um üzerime gelmeyin
 Yavaş yavaş kapımızı çalmayın
 Bir yârim var O'nu benden almayın
 Durun sonsuza dek gönlümde kalsın

293. FARKINDA MISIN?

Gül yüzlü sevdiğim senin askından
Yollara düşmüşüm farkında mısın?
Ferhat gibi dağ basında değilim
Çöllere düşmüşüm farkında mısın?

Senin için güzel dosttan olmuşum
Kuruyup dağılan bostan olmuşum
Herkesin dilinde destan olmuşum
Dillere düşmüşüm farkında mısın?

Başım kurtulumuyor dertten beladan
Ayrılmışım bir gözleri eladan
Çoktan beri atılmışım sıldan
Ellere düşmüşüm farkında mısın?

Kul Mansur'um dertle yasla dolmuşum
Kendi ellerimle saçım yolmuşum
Aşkından yanmışım beter olmuşum
Küllere düşmüşüm farkında mısın?

294. NE YAPSIN?

Dermansız bir derde tutulmuş yoksul
Tabipler çaresiz hasta ne yapsın
Bir yetim ağlıyor kanlar içinde
Yüreği kederde yasta ne yapsın?

Bir şiir yazılmış yazan belirsiz
Sözcüğü yan yana dizen belirsiz
Notada durak yok düzen belirsiz
Güftesi bozuktur beste ne yapsın?

Yoksulun halini kimse görmüyor
Bilen bile doğru yolu sürmüyor
Çırağın aklına bir şey girmiyor
Kafayı üşüten usta ne yapsın?

Siz nasıl kıydınız yoksul canlara?
Sözüm yoksulları unutanlara
Kendini dost diye tanıtanlara
Kul Mansur o zalim dostu ne yapsın?

295. SEN VARSIN

Atam yüce dağlar çiçek verende
Her mor menekşe sümbülde sen varsın
Ağaç yemyeşil yaprak saranda
Göklere uzayan dalda sen varsın

İki ayağımız yerde dururken
Hazanda ağaçta yaprak kururken
İki kişi aynı izde yürürken
Gittikleri uzun yolda sen varsın

Gül üstünde öten bülbül sesinde
Şu karşiki dağların ötesinde
Konuşulan sözün her cümlesinde
Defterde kalemde dilde sen varsın

Âşık Mansur ağlar senin arkandan
Biz barıştık artık senden korkandan
Her gün sabahleyin erkenden
Hazin hazin esen yelde sen varsın

296. KANDIRAMAZSIN

Boşa dertli dertli ötersin bülbül
Ötme ilen gülü kandıramazsın
Mecnun'um diyorsun Leyla'n yok senin
Beni belki çölü kandıramazsın

Gün gibi ufukta doğdum demeyle
El âleme boyun eğdim demeyle
Gökten yağmur gibi yağdım demeyle
Kupkuru bir gölü kandıramazsın

Sen de benim gibi Allah kulusun
Sanma Muhammed'sin sanma Ali'sin
Farz edelim Hacı Bektaş Veli'sin
Ben inansam eli kandıramazsın

Kul Mansur'um neler gizli bu serde
Günahı olmayan insanlar nerde?
Sorgu sual sorulunca mahşerde
Ağzındaki dili kandıramazsın

297. NEDEN YARATTIN?

Ey benim güçlü kuvvetli Allah'ım
 Niye beni böyle naçar yarattın?
 Feryadımdan dağları aştı ahım
 Neden böyle beni naçar yarattın?

Dünyaya kızmışım elimde değil
 Bir güzel sevdası gönlümde değil
 Ben yanmışım ateş külümde değil
 Neden böyle beni naçar yarattın?

Be hey! Fani dünya sana kızmışım
 Yoksulluğun fermanını bozmuşum
 Mevlam sana arzu halim yazmışım
 Neden böyle beni naçar yarattın?

Ben Âşık Mansur'um dertler saçmışım
 O zalim yar ile zehir içmişim
 Yarabbim ben size elim açmışım
 Neden böyle beni naçar yarattın?

298. SONRA MI GELDİN?

Vefasız yar şu halimi sormaya
 İş işten geçtikten sonra mı geldin?
 Aşk badesi getirmişsin sevdiğim
 Ben zehir içtikten sonra mı geldin?

Dertler sarmış benim dört bir yanımı
 Zalimler içiyor akan kanımı
 Kahpe felek benim yoksul canımı
 İkiye biçtikten sonra mı geldin?

Kendini kaybettin beni kaybettin
 İşte vefasız yar burda aybettin
 Ne ettinse kendi elinle ettin
 Canım dert saçtıktan sonra mı geldin?

Umudum kesilmiş yüce mevladan
 Vazgeçtim ben senin gibi Leyla'dan
 Kul Mansur bu zalim fani dünyadan
 Kefensiz göçtükten sonra mı geldin?

299. ÇEVİKDİN

Kahpe felek bende sana n'eyledim
 Yüzümü vefasız yare çevirdin
 Senin yalan olduğunu anladım
 Sen yolumu bir kenara çevirdin

Zalim felek sana başta inandım
 Oturduğum yerde adını andım
 Yalanmışsın buna nasılda kandım
 Sen gönlümü tarumara çevirdin

Bende bir zamanlar sevdim sevildim
 O dost için nice yerde dövüldüm
 Turna idim dost bağından kovuldum
 Beni bülbül gibi zara çevirdin

Ben Âşık Mansur'um sevemem artık
 Şu deli gönlümün yakası yırtık
 Sevginin kapısı yüzüme örtük
 Felek beni sevdakâra çevirdin

300. GELİN

Ellerin yanında mutlu durursun
 Söyle sen hiç aşık gördün mü gelin?
 Ben uğruna çırpınıp can verirken
 Sen bana bir umut verdin mi gelin?

Sevinerek el yanında gezersin
 Haberin yok sende beni üzersin
 Bilerek mi şu bağrımı ezersin?
 Elini yüzüme sürdün mü gelin?

Senin için diyar diyar göçtüm ben
 Vardın diye çok güzelden geçtim ben
 Yollarında çiçek olup açtım ben
 El uzatıp beni derdin mi gelin?

Kul Mansur'um belki giderim birgün
 Sensiz yaşayamam hayatım sürgün
 Çok dert çıktı diye yüreğim yorgun
 Söyle muradına erdin mi gelin?

301. BİR GELİN

Alıp vermiş bir zalim vefasıza
 Ağlar yarım yarım diye bir gelin
 Anne baba dönmüş hep insafsızca
 Ağlar yarım yarım diye bir gelin

Giymiş bir gelinlik kendin süsletir
 Ağlar yaşın döker yeri ıslatır
 Yar gönlünde dertle keder besletir
 Ağlar yarım yarım diye bir gelin

Giydirmişler başa çekmiş beyazı
 Hadi geçti ömrümüzün tek yazı
 Almış mendilin yar siler gözü
 Ağlar yarım yarım diye bir gelin

Kul Mansur'um ağlatmayın gelini
 Yaşı andırır bir derya selini
 Şimdi el saracak ince belini
 Ağlar yârim yarım diye bir gelin

302. GÜZELİN

Açmış pencereyi camdan bakıyor
 Yanakları gonca güldür güzelim
 Gözlerini uzaklara dikiyor
 Beklediği uzun yoldur güzelin

Gözlerine sürüp durur elini
 Andırır bir gülün mahzun halini
 Söyler konuşturur güzel dilini
 Dişler inci dudak baldır güzelin

Dilber deli olmuş yârin düşüyle
 Kirpikler ıslanmış akan yaşıyla
 Yakıyor insanı hilal kaşıyla
 Gözler siyah yanak aldır güzelin

Kul Mansur'um gelir güzelin sesi
 Gonca gülü andırıyor nefesi
 Ne bir dostu vardır ne bir kimsesi
 Tek yakını esen yeldir güzelin

303. YOLUNU SENİN

Dertler geldi girmez oldu basımdan
 Bekleye bekleye yolunu senin
 Gözüm görmez oldu akan yasından
 Bekleye bekleye yolun senin

Güneş beklerdim her gün doğardı
 Ah ettikçe bana kursun değerdı
 Saçlarım siyahtı tel tel ağırdı
 Bekleye bekleye yolun senin

Yar uçarken kanatlarım kırıldı
 Dağlar aştım ayaklarım yoruldu
 Artık bana bu mekanlar bana dar oldu
 Bekleye bekleye yolunu senin

Kul Mansur'um candan sevenim kimdi?
 Onu diri sevdim ölüyüm şimdi
 Acı hayat beni kedere gömdü
 Bekleye bekleye yolun senin

304. SENİN

Dağlar mor menekşe çiçek açınca
 Pembe yanağında gül biter senin
 Ağacı yemyeşil yaprak sarınca
 Baş ucunda türlü dal biter senin

Çok güzelsin yarım bunu diyemem
 Ne kadar bakarsam asla doyamam
 Güzelliğın şu ellere yayamam
 Sonra baş ucunda el biter senin

N'olur dert içinde ağlama yarım
 Sonra şu gönlümde artarda zarım
 Belki o gözyaşın olur mezarım
 Ağlama yanında sel biter senin

Âşık Mansur senin sevdanda yanar
 Yar bahçeye girse güllere iner
 Arı gülden bilip yanına konar
 Yaklaşma üstünde bal yapar senin

305. GURBET ELLERİN

Sazımı aldım elime yürüdüm
 Düştüm yollarına gurbet ellerin
 Engel yağmur ben kar idim eridim
 Düştüm yollara gurbet ellerin

O güzel dostlara elveda deyip
 Yokluklara karşı boynumu eğip
 Gül yüzlü yarimi geride koyup
 Düştüm yollara gurbet ellerin

Hiç kimseler bilmez benim derdimi
 Yolculuk bana mutluluk verimi
 Terk eyledim vatanımı yurdumu
 Düştüm yollara gurbet ellerin

Kul Mansur'um dertler mekanım oldu
 Genç yaşımda gonca güllerim soldu
 Aklım fikrim garip sılada kaldı
 Düştüm yollara gurbet ellerin

306. NETTİ GÖZLERİN

Yine bugün efkarlandım sevdiğim
 Hatırıma gelip gitti gözlerin
 Senin hasretinle yandım sevdiğim
 Yine beni benden etti gözlerin

Gidişin bir huri duruşun melek
 Aramıza girmiş bir zalim felek
 Hiç umudum yok ki bir daha gülek
 Ufkumda güneşti battı gözlerin

Deli gönlüm böyle avunur durur
 Hep kendi kendine dövünür durur
 Seni hayal eder sevinir durur
 Düşlerde yakamı tuttu gözlerin

Bir garip Mansur'um düşmüşüm derde
 Seni göremedim nerdesin nerde?
 Mezarım kazılmış bir تنها yerde
 Beni topraklara kattı gözlerin

307. GÖZLERİN

İnanki sevdiğim gülyüzlüm bana
 Bakınca ta içten güler gözlerin
 Yayından fırlamış kızgın ok gibi
 Şu garip gönlümü deler gözlerin

İstemem ben seni seven çıkmasın
 Eller baş kaldırıp sana bakmasın
 Ağlama gözünden yaşlar akmasın
 Sonra bir gül gibi solar gözlerin

Güzel ara beni bulacak kadar
 Akan gözyaşımı silecek kadar
 Yar beni uğruna ölecek kadar
 Derinden sevdalara salar gözlerin

Mansur'un aşkından haraptır hali
 Seni görmeyince olurum deli
 Gül yüzlü sanki de hırsız misali
 Görenin kalbini çalar gözlerin

308. FAKİRİN

Ey zalim zenginler söyleyin bana
 Hiç mi gülmeyecek yüzü fakirin?
 Her zaman çaresiz koşturur durur
 Yüreğinde bitmez sızı fakirin

Her gün her gün baş gösterir sorunlar
 Böyle çalışmakla doymaz karınlar
 Bugün kolay geçer sorun yarınlar
 Kayıptır baharı yazı fakirin

Zamlara boynunu eğip bakıyor
 Biçilen değerler canlar yakıyor
 Yüreğinde yıldırımlar çakıyor
 Yaşlardan eksilmez gözü fakirin

Kul Mansur'um doğru çalar sazımız
 Kaybettik baharı nerde yazımız
 Zalim zenginlere en son sözümüz
 Yollardan silinsin izi fakirin

309. NERDESİN?

Sevdiğim yok sevenim yok dünyada
 Nerdesin meleyen kuzum nerdesin?
 Ağlamaktan göremiyom önümü
 Nerdesin kederli gözüm nerdesin?

Çiçek oldum hangi bağda yeşerdim
 Umutsuzca yar peşine düşerdim
 Bilmem ki ben hangi çağda yaşardım
 Kayıptır baharım yazım nerdesin?

Hazanlarda açtım baharda soldum
 Dermanı boşalttım dertlerle doldum
 Ben bile kendimi tanımaz oldum
 Nerdesin Sen gerçek özüm nerdesin?

Garip Mansur bezmiş kendi halinden
 Bülbüller usanmış gonca gülünden
 Bir sevdiğim vardı ağaç dalından
 Bul beni sevgili sazım nerdesin?

310. BİLMESİN

Tek taraflı bir sevdaya tutuldum
 Ona vurgun olduğumu bilmesin
 Nerden gidip bu belaya katıldım
 Saçlarımı yolduğumu bilmesin

Onu eller ile mutlu gördüm ben
 Hayalimde saçlarını gördüm ben
 Boş yeremi ona gönül verdim ben
 Sevdasıyla dolduğumu bilmesin

Dağıldı gönlümde huzur neşe
 Gözlerim kadehte gönlüm şişede
 Her gün her gün bir tenhada köşede
 Gözyaşımı sildiğimi bilmesin

Dediler ey aşık karadır yazın
 Buna ortak olur bu dertli sazın
 Mezarımı bir dağ başına kazın
 Benim orada olduğumu bilmesinler

Kul Mansur'um ölüm yanıma gelir
 Gideceğim gözüm arkada kalır
 Azrail gelmişse canımı alır
 Sevdasıyla öldüğümü bilmesinler

311. GÖZÜM GÖRMESİN

Yalanlar dolanlar gelmiş çoğalmış
Kaldırın ortadan gözüm görmesin
Haram yemiş hırsızlıkla mal çalmış
Kaldırın ortadan gözüm görmesin

Boşa akıtmayın kızıl kanları
Mahkûm ettirmeyin suçsuz canları
Hacı hoca denen kör şeytanları
Kaldırın ortadan gözüm görmesin

Dert yüzünden deli gönlüm yaralı
Kanun defterinde yüzüm karalı
Hacı hoca şeytanların kralı
Kaldırın ortadan gözüm görmesin

Kul Mansur'un söyler dilim çözülmüş
Gerçekler ortadan gitmiş bozulmuş
Şeytan kalemiyle kitap yazılmış
Kaldırın ortadan gözüm görmesin

312. LAYIK DEĞİLSİN

Yar bir daha senin için ağlamam
Sen gözyaşlarıma layık değilsin
Yaş tutupta karaları bağlama
Çektiğim mateme layık değilsin

Çağırırsan yanına gelmeyeceğim
Ağlarsan yaşımı silmeyeceğim
Bir daha yüzüne gülmeyeceğim
Sen bir tebessüme layık değilsin

Güzel benim hoş laflara karnım tok
Zalim yüreğime sapladın bir ok
Artık şu kalbimde senin yerin yok
Sen benim gönlüme layık değilsin

Mansur'um boynumu büktüm ağladım
Gözümde yaşları döktüm ağladım
Vefasız her derdi çektim ağladım
Çektiğim dertlere layık değilsin

313. YAR SENSİN

Bizim adımızı elin diline
 Kendi ellerinle veren yâr sensin
 Yuvamıza yeşil ağaç dalına
 Bir bülbül misali kuran yâr sensin

Senin aşkın şu gönlümde tüterken
 Hatırlarım seni güneş batarken
 Geceleri tek başıma yatarken
 Gelim düşlerime giren yâr sensin

Kayıp ettin derdi tükettim yası
 Herhalde ki budur sevmek rüyası
 Başımda tüterken aşkın sevdası
 Gelip şu boynumu saran yar sensin

Kul Mansur'um sevmek sanki bir derya
 Beni böyle yapan o nazlı yâr ya
 Gönlümde tükenmez o sevdan var ya
 Kalbimde nur gibi duran yâr sensin

314. DEMEYİN

Gelin dostlar sözünüzü bir tutun
 Bu dünyaya baki dünya demeyin
 Muhabbete gerçek sözleri katın
 Bu dünyaya baki dünya demeyin

Bu dünya götürdü birçok veliyi
 Komandı o haydar denen Aliyi
 Muhammedi aldı demeyin iyi
 Bu dünya fanidir baki demeyin

Geldi geçti o sultan Süleymanlar
 Bu cihana ferman okuyan hanlar
 Çok yasadı burada Ömer Osmanlar
 Dostlar bu dünyaya baki demeyin

Dünyanın işi yaş demeyin kuru
 Vardır her cahilin aklından zoru
 O bir gün alacak Âşık Mansur'u
 İnsanlar fanidir baki demeyin

**315. MUTLU OLAMAZSAN
GERİ DÖN**

Dur gitmeden sana bir çift sözüm var
Bir gün mutlu olamazsan geri dön
Eller seni ağlatıp da güldürmez
Gözyaşını silemezsen geri dön

İnan ki aşkıma biçilmez paha
Senden başkasını sevmem bir daha
İnanmazsan aşkıma sor Allah'a
Ağlayıp da gülemezsen geri dön

Ben bir zaman hatıranla yaşarım
Aklım ermez kaderime şaşarım
Senin için nice dağlar aşarım
Elde sevgi bulamazsan geri dön

Dumanlar kaplamış başımı şimdi
Kimler yedirecek aşımı şimdi
Mansur'um silen yok yaşımı şimdi
Elde karar kılamazsan geri dön

316. SORUN

Ayrılığın hasretin acısını
Her gün yar adını anana sorun
Şu gonca güllerin bitmez kahrını
Uçup daldan dala konana sorun

Kimi mekan tutmuş dağın başını
Kimi çatık tutar kara kaşını
Irmak gibi akan gözün yaşını
Elleri mendilli canana sorun

Kimler sardı sevdiğini yârini
Güller bilmez bir bülbülün zarını
Bir yüreğin ateşini narını
Dertli Kerem gibi yanana sorun

Gönül kalmış aşktan sevdadan geri
Kiminin yürekte bellidir yeri
Her gün şu kalbime dolan dertleri
Kendini Kul Mansur sanana sorun

317. BENDEN HATIRA OLSUN

Vur hançeri çıkar benim kalbimi
 O da benden sana hatıra olsun
 Götür yüreğinde sakla sen beni
 O da benden sana hatıra olsun

Durdurma gözümde akan kanımı
 Zaten dertler sarmış dört bir yanımı
 Yar al ölü gibi duran canımı
 O da benden sana hatıra olsun

Yar yalan gelmesin sana sözlerim
 Ben öldükten sonra kimi özlerim
 Asırlardır seni görmez gözlerim
 Çıkarıp al sana hatıra olsun

Öldürdükten sonra koy bir mezara
 Kul Mansur'u gören desin fukara
 Sazımı asmıştım ben bir duvara
 O da benden sana hatıra olsun

**318. GEL GİDELİM ŞU
HARPUTA**

Gel gidelim şu Harput'a gezelim
 Yolları karşılar bizi Harput'un
 O güzel yer bize hatıra olur
 Adı ferahlatır bizi Harput'un

Gel ey dostum gel de sen önümde koş
 Bizi mutlaka karşılar bir gakgoş
 O gün şu gönlümüz olurda bir hoş
 Gülleri güldürür bizi Harput'un

Bilsem bu harputun nesi var nesi
 Vardır asırlardan kalma kalesi
 Çoktur orda babaların türbesi
 İsmi diken içi güldürür Harput'un

Mansur Baba ile Balak gaziler
 Hakkında yazılmış türlü yazılar
 Bahçesinde oynar koyun kuzular
 Cenneti andırır hali Harput'un

319. BİRGÜN

Yeni açmış bir ağacın meyvası
 Elbet olgunluğa erişir birgün
 Bu zalim dünyada fani insanlar
 Mahşerde mevlayla görüşür birgün

Rüzgar olup yüce dağdan esenler
 Yar yitirip yardan ümit kesenler
 Bir söz için sevdiğine küsenler
 Aşkım huzurunda barışır birgün

Çekilirse kopar incecik ipler
 Kendini beğenir tüm cahil tipler
 An gelir ortaya çıkar rakipler
 Elbet birbiriyle yarışır birgün

Mansur'um her işte doğdu kusurlar
 Elde matem tutmuş gitmez nasırlar
 Bir kafeste kitli duran esirler
 Özgürlük uğruna vuruşur birgün

320. BUGÜN

Sen gideli her yer karla kaplıydı
 Ağaçlarda çiçekler açtı bugün
 Dost gelmez misin halimizi sormaya?
 Gönlümüz dert şarabın içti bugün

Gelinceye kadar seni özlerim
 Senden başkasını anmaz sözlerim
 Uzaklara bakıp durdu gözlerim
 Hep ağladı kendinden geçti bugün

Aklımdan çıkmıyor o güzel günler
 Adını andıkça her yanım inler
 Dilim söyler gönül kul olur dinler
 Alevlendi gönül dert saçtı bugün

Şu gönlüme gelip gitti ilkbahar
 Dikenler gül oldu güllerimiz har
 Herkesin gönlünde bir keder yas var
 Kul Mansur bu dünyadan göçtü bugün

321. DÜŞÜN MEVLAM

Mevlam hep mutlunun yanında olma
 Birde yardan ayrı kalanı düşün
 Yüzü gülenin ardında kalma
 Her günü dert keder olanı düşün

Mevlam gel sevinci bizden saklama
 Çok çaresiz kaldım görüp bekleme
 Mutlu bülbülün gülünü koklama
 Birazda gülleri solanı düşün

Ben inlerim sesim ele yayılır
 İşte feryat etsem dışa duyulur
 Mutlu olan zaten mutlu sayılır
 Yâr uğruna saçın yolunu düşün

Hiçbir zaman muradına ermeden
 Kollarıyla nazlı yâri sarmadan
 Çok arayıp aşk yüzünü görmeden
 Aşık Mansur gibi öleni düşün

322. GARİP GARİP

Bülbül terk eylemiş gitmiş bahçeyi
 Boynun eğmiş durur gül garip garip
 Atmışlar yuvadan üzgün serçeyi
 Öter dertli dertli dil garip garip

Kaybolmuş kulların sıcak havası
 Tükenmiş artık yaşamın hevesi
 Aşğın değişmiş gitmiş yuvası
 Mecnun gelir bakar çöl garip garip

Hazan gelmiş bahar gelmiş yaz gelmiş
 Çok sevmişsin karşılığı az gelmiş
 Elime değişik dertli saz gelmiş
 Perdeler yabancı tel garip garip

Engeller var gerçeklerin yolunda
 Yalanlar dolanlar insan dilinde
 Bir değişme var insanın halında
 Âşık Mansur gibi kul garip garip

323. DÜNYA DÜZENİ

Yeni açan bir gül aşktan anlamaz
 Dalında bülbül ötene kadar
 Bir zaman eğlenir gülden ayrılmaz
 Kalbine diken batana kadar

Can cananda bulur bütün çareyi
 Büyütmez gözünde köşkü sarayı
 Aşık maşuğuyla bozmaz arayı
 Maşuk onu pula satana kadar

Ölüm pusu kurup köşede bekler
 İnsanda tükenip bitmez istekler
 Can almaktan usanır mı melekler?
 Dünyadaki canlı bitene kadar

Kul Mansur'um budur dünya düzeni
 Öldürmez ki hayatından bezeni
 Yaşatıyor mazlumları ezeni
 Ta ki yetmişine çatana kadar

324. ARALANSA NE ÇIKAR?

Zaten ben ölmüşüm zaten bitmişim
 Gönlüme dert sıralasan ne çıkar?
 Dünyaya konmadan uçup gitmişim
 Hañer ile paralansam ne çıkar?

Temelinden yıktın gönül köşkümü
 Kalbimde bıraktın olan kuşkumu
 Şu dillere destan olan aşkıyı
 Bir söz ile karalasan ne çıkar?

Dünyada görülmez dertler gözüme
 Yalan dedin sen en doğru sözüme
 Kapanmış kapılar benim yüzüme
 Sen bir kapı aralasan ne çıkar?

Kul Mansur'um dertlerle sıralanmışım
 Bir acı sözünle paralanmışım
 Kalbimden gönlümden yaralanmışım
 Sen yürekten yaralasan ne çıkar?

325. CANIN MI ÇIKAR?

Bayramdan bayrama sorsan halimi
 Merhametsiz yârim canın mı çıkar?
 Her gün yaşıyorum canlı ölümü
 Gelip hayat versen canın mı çıkar?

Bu dertsiz başımı derde salmışım
 Umutsuzca hayallere dalmışım
 Mecnun gibi ıssız çölde kalmışım
 Bir yudum su versen canın mı çıkar?

Yazdığım mektuba kızanda gelme
 Bağ bancı bağını bozanda gelme
 Kış ayında gelme hazanda gelme
 İlkbahar da gelsen canın mı çıkar?

Kul Mansur perişan yasta diyorlar
 Gözü yolda kulak seste diyorlar
 Ölü bir bedene hasta diyorlar
 Mezarıma gelsen canın mı çıkar?

326. NAZLI YÂRE HABER

Şu gönlüme dertler gelip çökünce
 Nazlı yâre haber salın turnalar
 İki gözüm kanlı yaşlar dökünce
 Nazlı yâre haber salın turnalar

Deli gönlüm hasretlikten yanınca
 Gözyaşlarım akıp sele dönünce
 Her gün sevdiğimin adı anınca
 Nazlı yâre haber salın turnalar

Uzakta mı? Yoksa yakında mısın?
 Turnam sen ağacın kökünde misin?
 Mecnuna dönmüşüm farkında mısın?
 Nazlı yâre haber salın turnalar

Kul Mansur'um yâri görmek emelim
 Sevdiğime kavuşmuyor ki elim
 Görmez misin ölüden farksız halim?
 Nazlı yâre haber salın turnalar

327. BİR GELİN AĞLAR

Bir gece yarısı pınar başında
 Çiçeği burnunda bir gelin ağlar
 Feryadı figanı dağlar inletir
 Çiçeği burnunda bir gelin ağlar

Yıldızlar doğuyor başın üstüne
 Ellerin duruyor kaşın üstünde
 Bir karalı koca taşın üstünde
 Çiçeği burnunda gelin ağlıyor

Simsiyah saçları çözülüp gider
 Yüreğine dertler dizilip gider
 Yanağından yaşlar süzülüp gider
 Çiçeği burnunda bir gelin ağlar

Kul Mansur'um söyler sözün boş gibi
 Erimez güzelin gönlü taş gibi
 Yuvasın terketmiş yavru kuş gibi
 Çiçeği burnunda bir gelin ağlar

**328. HİÇBİR ŞEYDEN
ANLAMİYOR GÖZLERİN**

Bir cahil güzele vuruldu gönlüm
 Ne sevdadan anlar ne halden anlar
 Ardı sıra koştı yoruldu gönlüm
 Ne bir sözden anlar ne dilden anlar

İşi gücü bakıp bakıp gülmektir
 Aşk dediğin karlı dağlar delmektir
 Mecnun gibi Leyla için ölmektir
 Ne sahradan anlar ne çölden anlar

Canımı istedi inan ki verdim
 Her gün çoğalıyor artıyor derdim
 Selamımı rüzgarlara gönderdim
 Ne rüzgardan anlar ne yelden anlar

Beni usandırdı canımdan bezdim
 Evinin önüne ismimi yazdım
 Aşkın hançeriyle derinden kazalım
 Ne Mansur'dan anlar ne Kuldan anlar

329. DİYORLAR

El aleme gönlümü sorar isen
Sıra sıra dertle dolmuş diyorlar
Dost dünyada yerimi arar isen
Dertlerin içinde kalmış diyorlar

Ben bir kulum amma taştan farkım yok
Dert yüzünden el alemden korkum yok
Dosta söyleyecek dertsiz türküm yok
O kul Allahından bulmuş diyorlar

Derya gibi akşam çağlasam bile
Gözyaşımı döksem ağlasam bile
Dertsiz olduğumu söylesem bile
Gönlün muradını almış diyorlar

Dertler benim şu bağırimi deliyor
Eller gelmiş hep karşımda gülüyor
Âşık Mansur senden haber geliyor
Bir seher vaktinde ölmüş diyorlar

330. YAS TUTAR

Yarım bana ettiğini anlatsam
Ağlaşır bülbüller güller yas tutar
Terk edipte gittiğini anlatsam
Karalar giyinir yollar yas tutar

Şu zalim feleğe dargın idim ben
Aşkına düşeli yorgun idim ben
Sana Mecnun gibi vurgun idim ben
Seni Leyla bilse çöller yas tutar

Sen beni düşürdün halden hallere
Bir gün kondurmadın yeşil dallara
Yar seni anlatsam dertli kullara
Kapanır dudaklar diller yas tutar

Kul Mansur'um yar elinden çekersem
Her gün orda burda boyun bükersen
Ben derdimi dertli saza dökersem
Perdeler inilir teller yas tutar

331. NE FAYDASI VAR

Bir ölüyü altın kafes içinde
 Gömseler o cana ne faydası var
 Ruh terketmiş gitmiş teni bedeni
 Toprağın toprağa ne faydası var

Dertliyim ben dertli geldim giderim
 Çıkar yükseklerden seyran ederim
 Ben zaten ölmüşüm yari nederim
 Uğrumda can verse ne faydası var

Meyve verir ağaç kuruyana dek
 Sürünür bir bebek yürüyene dek
 Şu dağların karı eriyene dek
 Yağmurun toprağa ne faydası var

Kul Mansur'um benim canımı yakın
 Ben öldükten sonra ağıtlar yakın
 Götürün bir ıssız yerde bırakın
 Kurtlar yese beni ne faydası var

332. DERTİ VAR

Yare karşı sevgi tutan gönlümü
 Sorar isen o gönlün bir derdi var
 Adıma adım giden benim ömrümü
 O ömrün gittiği yolun derdi var

Güllerin içinde biten o harın
 Çiçeğin aştığı yeşil baharın
 Dalga dalga esen ılık rüzgarın
 Tozları savuran yelin derdi var

Sızlanma ey derdim yoktur ilacın
 Dağları aşılıyor senin o acın
 Meyve verip açan yeşil ağacın
 Yaprağa bezenmiş dalın derdi var

Dertlerin yüzünden ağrıyor başım
 Durmadan akıyor şu kanlı yaşım
 Sen halimi sorma güzel kardeşim
 Âşık Mansur gibi kulun derdi var

333. ENGEL VAR

Güzyüzlü sevdiğim bende yanına
Gelemiyom yollarımda engel var
Sen sılada ben gurbette çürüdüm
Gelemiyom yollarımda engel var

Yoksulluk bir yandan başıma çöktü
Hasretlik bir yandan gönlümü yaktı
Genç yaşımda felek boynumu büktü
Gelemiyom yollarımda engel var

Perişanım güzel halim yamandır
Seni görmeyeli hayli zamandır
Şu dağların başı kardır dumandır
Gelemiyom yollarımda engel var

Kul Mansur'um o yar nerde ben nerde
Duman tüter oldu bu dertli serde
Gurbet ellerinde tutuldum derde
Gelemiyom yollarımda engel var

334. YALAN VAR

Çağırır toplatır bütün herkesi
Durmada konuşan dilde yalan var
Ne kadar bağırsa az çıkar sesi
Fetvayı okuyan kulda yalan var

Herkes gelip doğruluğu tanırda
Yalancıya sen doğrusun denirse
Yağmursuz bir yere su toplanırda
Mutlaka o durgun gölde yalan var

Boş yere yalan etmeyin utanın
Cehennem ateşi sarar her yanı
Tek başına koca cahil insanın
Yürüyüp gittiği yolda yalan var

Kul Mansur'um gözüm yaşla dolarsa
Gönül yüce haktan sabır dilerda
Aşğın sevdiği gülde solarsa
Mutlaka o gonca gülde yalan var

335. GÜLEMEDİM YAR

Sen beni terk edip gittin ellere
 Bir gün olsun sensiz gülemedim yar
 Mecnun oldum düştüm çöllere
 Hep ölmek istedim ölemedim yar

Dünya bir tarafa sen bir tarafa
 Değerini bilmez versem sarrafa
 Bu bendeki kafa bir deli kafa
 Senin kıymetini bilemedim yar

Sensiz bu hayatım hep zehir oldu
 Kaldığım yer viran bir şehir oldu
 Gözümün yaşları göl nehir oldu
 Sen yoktun el atıp silemedim yar

Garip Kul Mansur'um yollarda gözüm
 O yar duymaz beni boşa mı sözüm
 Kırılmış kollarım tutmuyor dizim
 Bir türlü yanına gelemedim yar

336. NE OLASIN YAR

Bana çektirdiğin yetmez mi zalim?
 Güllerin içinde har olasın yar
 Mecnuna döndükçe döndü bu halim
 Gidip bir kötüye yar olasın yar

O yar eller ile gezine dursun
 Sana olan aşkın yüzüne dursun
 Çektiğin acılar dizine dursun
 Yanasın ateşte kör olasın yar

Gönlümdeydi uçup gitti arzular
 Ah ettikçe içime sızı dolar
 Gözlerine insin yar kara sular
 Görmeyesin beni kör olasın yar

Eksilik gitmesin başından duman
 Vefasız yar bana vermedin aman
 Kul Mansur'um öldüm hallerim yaman
 Yüce dağ başında kar olasın yar

337. NE YAZAR

Zaten felek vurmuş vurduğu kadar
 Bir darbeye senden gelse ne yazar
 Kader ağı örmüş ördüğü kadar
 Dağların engeli olsa ne yazar

Şu gönlüme dertler kederler dolmuş
 Dağın gülü açmış benimki solmuş
 Yürek bin kez dolup boşanır olmuş
 Bir kez daha dertle dolsa ne yazar

Eller şu halime şaşırıldı kaldı
 Yar beni ne halden ne hale saldı
 Zalim felek kaç kez kapımı çaldı
 Bir kez de Azrail çalsa ne yazar

Kul Mansur'um ben o yare netmişim
 Zaten tükenmişim zaten bitmişim
 Dünyadan beş arşın bezle gitmişim
 Cihan bana tapulansa ne yazar

338. AĞLAYAN DİLBER

Pınarın başında durmuş ağlıyor
 Söyle derdin nedir ağlayan dilber
 Yârimi kaybettin böyle yaparsın
 Söyle derdin nedir ağlayan dilber

Akan gözler yaşını dünyaya dönmüş
 Saçlar dağılmış yüzüne inmiş
 Gönül bahçene dert kuşu konmuş
 Söyle derdin nedir ağlayan dilber

Başını önüne eğmiş duruyor
 Ağlaması beni içten vuruyor
 Sızlaya sızlaya güzel eriyor
 Söyle derdin nedir ağlayan dilber

Kul Mansur'un söyleyecek halim yok
 Meyveleri vermiş yeşil dalım yok
 Sazımda vuracak bir çift telim yok
 Söyle derdin nedir ağlayan dilber

339. GELİR GEÇER

Bir zaman seninle biz çok mutluyduk
 Şimdi aramızdan yol gelir geçer
 Bugünden yarından çok umutluyduk
 Artık aramızdan yel gelir geçer

Güzel sende kaldı benim ilacım
 Viran olmuş şimdi tahtımla tacım
 Kalbime sığmıyor kederim acım
 Dökülür gözümden sel gelir geçer

Diken benim gonca gül senin olsun
 Suçlu olan Hak'tan belayı bulsun
 Çok çektirdin bana canın sağ olsun
 Gün hafta ay derken yıl gelir geçer

Artık Mansur ağıt yakmaz ardından
 Bir sel gibi her gün akmaz ardından
 Unuttu o seni bakmaz ardından
 Gittiğin yollardan el gelir geçer

340. SABREDER

Bülbülünden ayrı kalmışsa bir gül
 Sevgili boynunu büker sabreder
 Yad eller yarine varmış kavuşmuş
 Kendisi yollara bakar sabreder

Hırka yapmışlar tilki derisinden
 Kuzu gitmez bir kurdun gerisinden
 Ayırmışlar çobanı sürüsünden
 Derdini kavala döker sabreder

Kiminin takatı kalmamış canda
 Matemini bir yanda derdi bir yanda
 Sinirlerin gergin olduğu anda
 Eğri kılıç kından çıkar sabreder

Kul Mansur'um durdum dikenli yerde
 Bir aşkın anısı yatıyor serde
 Ben düştüm düşeli bu zalim derde
 Deli gönül için sabreder

341. GECELER

Benim karanlıktan yana şansım yok
Ben yazı demiştim tura geceler
Kaybettim yolumu şaşırđım
Olmadı gönlüme çıra geceler

Sevdiğim terk etti bir akşamüstü
Şansım ters tepti hep bana küstü
Acı fırtınalar bağında esti
Vurdu beni yerden yere geceler

Ne yıldızı belli ne doğan ayı
Zindan etti bana koca dünyayı
Böylelikle bende buldum belayı
Düşündürdü kara kara geceler

Üstüme derin bir sessizlik çöker
Kaderim bir yandan boynumu bükür
Yağmurlar boşalır bedenim yıkar
Mezar olur Kul Mansur'a geceler

**342. ERENLER CEMİNE
VARDIM**

Erenler cemine vardım oturdum
Neresidir önün ardın dediler
Dedim arkam dünya önüm ahiret
İşte doğru yolu gördün dediler

Diyar diyar geze geze gelmişim
Güzel muhabbete söze gelmişim
Derdim var dermana size gelmişim
Nedir senin büyük derdin dediler

Gönlümü kaptırdım ben canana
O bir defa umut vermedi bana
En sonunda beni attı zindana
Niçin ona gönül verdin dediler

Bir bakışı etti beni divane
Dermene gelmişim ulu divane
Bir memleket gördüm yıkık virane
Burasıdır dediler yurdun dediler

Kul Mansur'um bana verdiler umut
Bizi dost bil bizim yolumuzu tut
At kafandan bütün geçmişi unut
Başka bir aleme girdin dediler

343. VERDİLER

Gönlümü bağladım zalim dostlara
 Kestiler başımı dara verdiler
 Bomboş yüreğimde açtılar yara
 Ne bir derman nede çare verdiler

Temmuz güneşinde yelden ettiler
 Arıydım kovandan baldan ettiler
 Has bahçede gonca gülden ettiler
 Kandırıp dilene hara verdiler

Karalar bağladım ağladım hergün
 Bu kederli yüzüm gülmedi birgün
 En sonunda beni ettiler sürgün
 Sıladan uzak bir yere verdiler

Kul Mansur'um dilindeki Türküne
 Bedenimin bir ölüden farkı ne
 Beni eş eyleyip kötü çirkine
 Bir vefasız zalim yara verdiler

344. NELER ETTİLER

Bu dünyada geri kalmış cahiller
 Seveni sevene yar mı ettiler?
 Eller füzelerle aya çıkarken
 Onlar yürümekle kâr mı ettiler

Ne zaman akacak emeğin teri
 Bitip tükenmez mi cahilin şerri?
 Dünyadaki bütün güzellikleri
 Ortadan kaldırıp sır mı ettiler?

Gönlümü sevdaya saldılar benim
 Saçımı başımı yoldular benim
 Yarimi elimden aldılar benim
 Dünyayı başıma dar mı ettiler?

Sızlanma Kul Mansur sözün boşuna
 Bunlar gider cahillerin hoşuna
 Denk getirip seni yazın kışına
 Parlayan güneşi kar mı ettiler?

345. SUSTURDULAR BENİ

Dostun bahçesinde bir yaprak idim
 Kopardılar beni daldan ettiler
 Ben gurbette Leylam bir ıssız yerde
 Ayırdılar beni çölden ettiler

Bazen hüzün bazen dertle doldum ben
 Aradım Leylamı nerde buldum ben?
 Öttüm dertli dertli bülbül oldum ben
 Sürgün eylediler gülden ettiler

Deli poyraz gibi estim kudurdum
 Bir dünya uğruna ne düşler kurdum
 Hakkın meclisinde konuştum durdum
 Susturdular beni dilden ettiler

Kul Mansur'u diyar diyar sürdüler
 Bir ok atıp kanadımı kırdılar
 Yârim aramıza duvar ördüler
 Ayırdılar beni senden ettiler

346. KESİP GİTTİLER

Mevlam benim kalpten sevdiğim dostlar
 Seher yeli gibi esip gittiler
 Toprak oldum yollarına serildim
 Görmedim üstüme basıp gittiler

Serin sular gibi çoşmuşum diye
 Kızgın deniz gibi taşmışım diye
 Eller gibi dara düşmüşüm diye
 Bana sırt çecirip küsüp gittiler

Onlar için nice hayallar kurdum
 Ben kendi kendime mutlusun derdim
 Ellerimi açtım yalvardım duydum
 Dilsiz kullar gibi susup gittiler

Kul Mansur'um sorgu suhal mahşerde
 Salanlar düşünsün beni bu derde
 Bir gece yarısı bir تنها yerde
 Yoksul kaldım diye kesip gittiler

347. NE DİYECEKLER

Yar benim halime acıyan kullar
 Belki ettiğine dur diyecekler
 Bana dertli Kerem belkide Mecnun
 Sanada vicdansız yar diyecekler

Yaktı beni vefasızın birisi
 Ettiği bitmedi geldi gerisi
 Senin saçlarına gece yarısı
 Benim saçlarıma kar diyecekler

Benim şu gönlüme Mecnun'un çölü
 Senin yüreğine Ferhat'ın gölü
 Benim güllerime sevdanın gülü
 Senin güllerine har diyecekler

Böyle bitmeseydi bu aşkın sonu
 Kul Mansur'um o yar istedi bunu
 Gelip buralarda ararsan beni
 Git öbür dünyadan sor diyecekler

348. DEMİŞLER

Ne ağlarsın benim ey güzel dostum
 Bu karanlık günler geçer demişler
 Mecnun gibi çölde susuz kalanlar
 Yar elinden bade içen demişler

El uzatıp gonca gülü derenler
 Deste deste edip yare verenler
 Bir köşede sohbet eden erenler
 Herkes ettiğini biçer demişler

Özünde kendini bulan kişiler
 Dert üstüne derdi alan kişiler
 Hayatı vadesi dolan kişiler
 Bu fani dünyadan göçer demişler

Kimisi kaybolmuş rastlanmaz ize
 Hayatın batağı kavuştu dize
 Garip Kul Mansur'um zalimler bize
 Ta ezelden beri naçar demişler

349. YETER

Yüzünü çevirme benden kardeşim
 Gel beni gönülden sev gitsin yeter
 Yanımdayken gözden akıyor yaşım
 Beni yad ellere öv gitsin yeter

Gel benimle düzüver sen arayı
 Büyütme şu içimdeki yarayı
 Neyleyim ben sensiz köşkü sarayı
 Bana karlı dağlar ev olsun yeter

Unut eskiden arada olanları
 Başlat güzel neşe dolu anları
 Gönlümü kaplayan şu yalanları
 Kendi ellerinle kov gitsin yeter

Kul Mansur'um dosttan ayrı gezersem
 Elimde olmadan ona kızarsam
 Bir gün senin garp gönlün üzersem
 Ben ellerinle döv gitsin yeter

350. HABER VER

Niçin sevinmeyim niçin gülmeyim?
 Bugün bana nazlı yardan haber ver
 Artık neden gözyaşımı silmeyim
 Çünkü nazlı yardan haber ver

Bundan böyle mutluluğu düşlerim
 Yerden göğe kadar yüksek başlarım
 Artık gidin gözümdeki yaşlarım
 Çünkü nazlı yardan haber ver

Gönül dertten kederlerden kopalım
 Mutluluğu sevinçleri kapalım
 Gelin dostlar bugün bayram yapalım
 Çünkü nazlı yardan haber ver

Kul Mansur'un düzen tutuyor sazım
 Sanmazdım böyleymiş anlımdaki yazım
 Artık yüksek çıkıyor şu avazım
 Çünkü nazlı yardan haber ver

351. YAĞMA YAĞMUR

Neden gökyüzünde bağıyorsun?
Yağma yağmur yağma yârim yoldadır
Durmadan bulutu çağıryorsun
Yağma yağmur yağma yârim yoldadır

Yağar isen benim yarım yoldadır
Onu kimsecikler bilmez ne tanır
Şu gökyüzü bulutlarla kaplanır
Yağma yağmur yağma yârim yoldadır

Çekilin siz gökteki ey bulutlar
Sonra şu gönlümde biter bulutlar
Gökyüzünde acı şimşekler patlar
Yağma yağmur yağma yârim yoldadır

Kul Mansur'un deli gönlüm zordadır
Benim meylim daim nazlı yoldadır
Söyle bana senin gözün neredir
Yağma yağmur yağma yârim yoldadır

352. PERİŞANDIR

O yar benden ayrılıpta gideli
Akar gözlerimden sel perişandır
Şu benim gönlümü taşa tutalı
Eser bağrımda yel perişandır

Sen nereden çıktın geldin karşıma
Sebep oldun akan şu gözyaşıma
Terk eyledin neler açtın başıma
Derdimi söylerim dil perişandır

Zehir ettin benim gençlik çağımı
Söküttü bağlattın kader ağımı
Viran ettin mor sümbüllü bağımı
Bülbülün konduğu gül perişandır

Gönül tek başına kalmış inliyor
Niçin eyledin kalbim anlıyor?
Âşık Mansur çalıp çalıp dinliyor
Elindeki sazda tel perişan

353. ÇARESİ VARDIR

Beyhude sızlama ey deli gönlüm
Mutlaka her derdin çaresi vardır
Bak akıp gidiyor değerli ömrüm
Mutlaka her derdin çaresi vardır

Derdin ölüm ise ona karışmam
Benden büyüklerle asla yarışmam
Dosta küstüm ise demem barışmam
Mutlaka onunda çaresi vardır

Mevlâm dert vermişse vardır dermanı
Üzülme ey gönül delir zamanı
Kaldır kalbindeki o boş gümanı
Mutlaka her derdin çaresi vardır

Âşık Mansur gönlün gider tersine
Saplamış hançeri o sinesine
Gel gidelim dermanlar ülkesine
Orada her derdin çaresi vardır

354. KUL MANSUR**ÖLDÜĞÜNDENDİR**

Ağlar iki gözüm yaşım döküyor
Gönlüm yardan ayrı kaldığımdandır
Orda burda dert önüme çıkıyor
Yüreğimde çok dert olduğundandır

Ağlıyorum kimse yaşım silmiyor
Ne yaptım sa gönlüm mutlu olmuyor
Dediler garibin yüzü gülmüyor
Nazlı yardan mektup aldığındandır

Gidemem yoluma engel dikilmiş
Aklım gitmiş sevdiğime takılmış
Dediler genç yaşta saçı dökülmüş
Elleriyle saçın yolduğundandır

Yaz baharda bile gülüm kuruyor
Dost ne bakıp ne de halim soruyor
Niçin bu saz bir kenarda duruyor?
Sahibi Kul Mansur öldüğündendir

355. YALNIZ KALIR

İnsanoğlu konuşmazsa gülmezse
 Ağlar hüzünlenir dil yalnız kalır
 Seherlerden aşk rüzgârı gelmezse
 Bekler acı acı yel yalnız kalır

Kim ne yapmış ise onunla övüne
 Hangisi dertsizdir her gün sevine
 Mecnun bile uğramaz ise evine
 Bakar yollara da çöl yalnız kalır

Takılmayın şu kaderin ağına
 Ferhat'lar çıkmıyor kendi dağına
 Bülbül bile uğramaz ise bağına
 Boynun bükerek gonca gül yalnız kalır

Sabah erken bile güneş batarsa
 Kul Mansur her zaman hasta yatarsa
 Âşıklar elinden sazın atarsa
 Perdeler yol gözler tel yalnız kalır

356. EY SEVDİĞİM

Ey sevdiğim gözündeki o yaşlar
 Irmak gibi akan çayı andırır
 Ela gözün beni süzmeye başlar
 Kirpik oktur kaşın yayı andırır

Ben ağlarsam gözyaşım dindirsin
 Meleği kendine kıskandırırısın
 Göge baksan göğü nurlandırırısın
 O gözlerin gökte ayı andırır

Güzel sana huri desem az gelir
 Seni görsem kışım gider yaz gelir
 Bir kelime etsen tatlı söz gelir
 Ağzın içilecek suyu andırır

Kul Mansur'un yârim melekten farksız
 Artık yaşayamam ey güzel sensiz
 Bir an ayrı kalsam dünyam çok ıssız
 Bilsen o ayrılık neyi andırır

357. BELİ İNCEDİR

Açmış kapıyı da önüne durmuş
 Saçlara uzunca beli incedir
 Söyle deli gönlüm seni kim vurmuş?
 Saçlara uzunca beli incedir

Kapıya yaslanmış yar el sallıyor
 Sanki elleriyle çiçek yolluyor
 El görür diye çevresin kolluyor
 Saçlara uzunca beli incedir

Al yazmasın çekmiş durur başında
 Sanki yay çizilmiş hilal kaşında
 Sorarsan yaşımı on beş yaşında
 Saçlara uzunca beli incedir

Çekmiş entarisin dize getirmiş
 Almış geceyi gündüze getirmiş
 Kul Mansur o yâri saza getirmiş
 Saçlara uzunca beli incedir

358. NEDİR?

Kırmızılar giymiş düşmüş yollara
 Uzaktan görünür al mıdır nedir?
 Almış da başını gider nereye?
 Yar senin gittiğin yol mudur nedir?

Bülbül gülü için ötmüş dağıtmış
 Yüreğine derdi katmış dağıtmış
 Saçlarını tel tel etmiş dağıtmış
 Meltem mi poyraz mı yel midir nedir?

Kirpikli ok ise gözler hedeftir
 Diller konuşunca sözler hedeftir
 Baharlar gelince yazlar hedeftir
 O yar bir mevsimlik gül müdür nedir?

Şimdi yüreğini dağlar Kul Mansur
 Senin gidişine ağlar Kul Mansur
 Irmak olmuş sanki çağlar Kul Mansur
 Coşmuş boz bulanık sel midir nedir?

359. BENİM ŞAHİM

Ey dostlar söyleyin devri aleme
Benim şahım Hâk Muhammed Ali'dir
Varın deyin gerçek yazan kaleme
Benim şahım Hâk Muhammed Ali'dir

O'nun gönlü bizim dergâhımızdır
Herkes ona desin öz şahımızdır
Dillerde dolaşan hak duamızdır
Benim şahım Hâk Muhammed Ali'dir

Her yerde görünür gezer dünyayı
Gaflet uykusunda süsler rüyayı
Güldürür gökteki mehtabı ayı
Benim şahım Hâk Muhammed Ali'dir

Âşık Mansur dilim daim konuşur
Muhammed Ali'ye kelim danışır
İzlerimiz Hak yoluna yanaşır
Hak yolumuz Şah Muhammed Ali'dir

360. BENİMDİR

Sen gideli bu ellerden sevdiğim
Akan gözlerimden yaşlar benimdir
Her gün seni gökten görmeye gelen
O küçük zavallı kuşlar benidir

Sanki dört duvar ardında kalmışım
Kılar geçmiş baharında solmuşum
Sen gideli ben yaşla boğulmuşum
Değer şu sineme taşlar benimdir

Her zaman şu kalbimi delip gider
Bir yudumluk sevgimi alıp giden
Geceleri uykuma gelip giden
O güzel hayaller düşler benimdir

Kul Mansur'um dünyaya darıldığım
Dost yerine düşmana sarıldığım
Senin için yapınca yorulduğum
O güzel hayırlı işten benimdir

361. ÇARE DEĞİLDİR

Yar gelmesin mezarımın üstüne
 O benim derdime çare değildir
 Kimi sevdim kimden ne vefa gördüm
 Benim kinim nazlı yâre değildir

Tüm sevdiklerimden çok cefa gördüm
 Bin vefa dağıttım bir vefa gördüm
 Çok yaşadım amma az sefa gördüm
 Bu dünya bizlere göre değildir

Kurtaran olmadı çileden bizi
 Daima dertli çaldım bu kırık sazı
 Anlıma yazılmış bir kara yazı
 Tüm yazılar böyle kara değildir

Kul Mansur'u bir kez daha anmayın
 Ölüp giden bir kişiye yanmayın
 Sanmayın dostlarım böyle sanmayın
 Beni böyle eden para değildir

362. NE İÇİNDİR

Bahar gelmiş çiçek açmış yaylalar
 Bülbül olmayınca gül ne içindir
 Mecnun'lar kaybolmuş solmuş Leyla'lar
 Onlar olmayınca çöl ne içindir

Kimsede gülecek tatlı bir yüz yok
 Yaz bahar geçmiştir ortada güz yok
 Uzunca yollar var yürüyen iz yok
 Yolcu olmayınca yol ne içindir

Bu düzene anlam vermek zormuş
 Her tarafı gamdır yastır bürümüş
 Ağaçlar dikilmiş yaprak kurumuş
 Budak vermeyince dal ne içindir

Kul Mansur'um dertler gelmiş yaşamış
 Kimi gonca güller ilen kuşanmış
 Sazın üzerine teller döşenmiş
 Çalan olmayınca tel ne içindir

363. FAYDA MI GELİR?

Yârim umudumu kesmişim senden
 Artık senden bana fayda mı gelir?
 Ruhum küsmüş şimdi dertli bedenden
 Artık senden bana fayda mı gelir?

Gelip buralarda beni arama
 Derman olacaksın hangi yarama
 Geçipte karşımda zülfün tarama
 Artık senden bana fayda mı gelir?

Gönlüm sana küsmüş yüreğim sana
 Gözden akan yaşım döndü al kana
 Sen benim sevda mı attın yabana
 Artık senden bana fayda mı gelir?

Sen benim kalbimi söktün yerinden
 Ben bu sözlerimi yazdım derinden
 Seni siliyorum aşk defterinden
 Artık senden bana fayda mı gelir?

364. SENDEN GELİR

Gül yüzlü sevdiğim cananım bana
 Diken senden gelir gül senden gelir
 Bir ateş düşürür içimi yakar
 Yangın senden gelir kül senden gelir

Bir aşık eyledin beni dünyada
 Bir tek seni sevdim seni dünyada
 Beni Mecnun ettin fani dünyada
 Leyla senden gelir çöl senden gelir

İnandım sevdiğim her dediğime
 Hiç hayır demedin sen isteğime
 İçi bomboş olan aşk peteğime
 Arı senden gelir bal senden gelir

Sen bir canan idin bende can idim
 Narin vücudunda beyaz ten idim
 Ben ben değil idim ben bir sen idim
 Mansur senden gelir kul senden gelir

365. AN GELİR

Nazlı yardan çektiğimi anlatsam
Yeşil gözümden kızıl kan gelir
Bir kapıdan derdi kederi atsam
Diğerinden nefret gelir kin gelir

Her yanım ızdırap her yanım çile
Bana geri dönüp gelmen nafile
Sürüne sürüne ölmem az bile
Çektiğimi çekeceğin gün gelir

İnan ki senin de ışığın söner
Her gece Azrail boynuna biner
Bu tarihtir belki tarihe geçer
Benimde oh çektiğim an gelir

Kul Mansur'um kendim dertli sayarsam
Hançer alıp hayatıma kıyarsam
Sürünerek öldüğünü duyarsam
Belki mezarımda bana can gelir

366. İKİ TURNA GELİR

İki turna gelir rengi kırmızı
Birisi Muhammed Ali'dir gelir
Birinin alnında zöhre yıldızı
Hünkar'ı Hacı Bektaş Veli'dir gelir

Birisi canandır birisi candır
Yolları dikendir yolları kandır
Biri Şah'tır biri Balım Sultan'dır
Diğeri de kızıl deli diri gelir

İki turnam gelir gelişi yeter
Birinin elinde aslanı yatar
Birisi elinde Zülfikar tutar
Dedim Şah'ı Merdan Ali'dir gelir

Kul Mansur da garip bir çare kuldan
İki turnam gelir aynı bir yoldan
Ederler muhabbet bal akar dilden
Biri arı biri baldır gelir

367. BENİ KİMSE BİLMEZ

Dost dökersem gözlerimin yaşını
 Ne bir mendil nede bir el silebilir
 Bırakırsam sevdaların peşini
 Gönlümdeki gonca gül solabilir

Ellerimle yaralarım dağlarsam
 Irmak olup güzel dosta çağlarsam
 Gözyaşımı tutamayıp ağlarsam
 Akan yaşlarımla göl olabilir

Bir dertliyim kimse bilmez zarımı
 Haktan başka bilen yoktur yerimi
 Benim nazlı yare bir haberimi
 Ne bir turna nede bir yel salabilir

Kul Mansur'um dost gönlünde bitersen
 Gönlüme yar sevdasına katarsam
 Burdan göçüp gurbet ele gidersem
 Beni aramakla kim bulabilir

368. NE BİLİR

Üç beş yıldır yataklarda yatarım
 Benim bu halimi sağlar ne bilir
 Yollarım kapalı matem tutarım
 Bana geçit vermez dağlar o bilir

Ben o hayatımı anlatsam baştan
 Bahar göremedim boranda kıştan
 Bir gün eksilmedi gözlerim yaştan
 Çağlamaz o bilir çağlamaz o bilir

Yüreğimde biter türlü türlü yaralar
 Yar seninle düzelmedi aralar
 O vefasız benim için karalar
 Bağlamaz o bilir bağlar o bilir

Zehiri kattın kul Mahsur'un aşına
 Hayran mıydı senin o kara kaşına?
 Gelir bir gün mezarımın başına
 Ağlamaz o bilir ağlar o bilir

369. HÜZÜNLENİR

Samyelleri eser dostum bağımda
 Dertsiz esen öten o bülbül hüzünlenir
 Gülün yeşerdiği bahar çağında
 Şu mor menekşe sümbül hüzünlenir

Yolumun üstünde vardır dikenler
 Hep dert oldu yüreğime akanlar
 Sam yeli esmeden önce kokanlar
 Estikten sonraki kül hüzünlenir

Yeter dedi gönlüm çağlayıp akma
 Her güzele sen aldanışta bakma
 Gül sen şu dertleri kafana takma
 Senin gibi birçok kul hüzünlenir

Dil söylüyor Mansur elin yazıyor
 Gönül Mecnun olmuş çölde geziyor
 Derdim çoktur her gün beni üzüyor
 Senin gibi çok gönül hüzünlenir

370. KİM AĞLAR KİM SEVİNİR

Kurtları kandırır salar dağlara
 İner düz ovaya tilki sevinir
 Ağlaması sızlaması yalandır
 Aldanma haline bil ki sevinir

Kimi milyar kimi kuruş kaybeder
 Savaşlar bitmese barış kaybeder
 Kimi en son gelir yarış kaybeder
 Sonuncusu ağlar ilki sevinir

Bir yoksul ahd eyler ahtı yıkılır
 Çizilidir kara bahtı yıkılır
 Zalimlerin tacı tahtı yıkılır
 Bayram eyler mazlum halkı sevinir

Bu gerçekler yüreğimi parçalar
 Beni düşündürür ne hale salar
 Azrail bir defa kapıyı çalar
 Mansur ölür yâri belki sevinir

371. YEŞERİR

Sevgili dediğin bir gonca çiçek
Baharda yeşerir kışta yeşerir
Hiçbir zaman çıkmaz olur akıldan
Hayalde yeşerir düşte yeşerir

Nasıl bir sevda geçmiyor öyle
Gel benim gönlüme iyilik eyle
Onu düşünmedim söylersen söyle
Akılda yer kaplar başta yeşerir

Mecnun olur Leyla ile buluşsan
Sevgili bu gelip ona alışsan
Önüne bir şeyler alıp çalışsan
Elini verdiği işte yeşerir

Kul Mansur'um yüreğim dağlıyorum
Yar dedikçe gönülden çağlıyorum
Sanki dertli gibi hep ağlıyorum
Çiçek bu döktüğüm yaşta yeşerir

372. GEREKTİR

Her gün gelip sen yanımda geçersin
Bana senin gibi bir dost gerektir
Hakikate giden gerçek kararsın
Bana senin gibi bir dost gerektir

Dost dediğin erenlerin değimi
Erken gelen dostluklar çok iyimi
Yanımdayken ben kaybettim neyimi
Bana senin gibi bir dost gerektir

Gözümden yaş geldi mendil sen oldun
Etrafin karanlık kandil sen oldun
Ben sustum konuşan o dil sen oldun
Bana senin gibi bir dost gerektir

Kul Mansur güvenin sana inanır sana
Sevgiyi tattırdı dostum sen bana
Bana hem babasın hem de bir ana
Bana senin gibi bir dost gerektir

373. SOR

Ey Allah yolunu bilmeyen kişi
 Allah'ın yoluna gidenlerden sor
 Eğer görmemişsen hakkın izini
 Dost bağına girip erenlerden sor

Kişi sen dünyaya geldin beyhude
 Şeytan sevilir mi Allahtan öte
 O her an bekliyor senin kuytuda
 Şeytana pusuya kuranlardan sor

Kul Şeytana uysan kaybolur izin
 Halka yalan gelir en doğru sözün
 Kılmak bilmiyorsan Allah namazın
 Yüzünü toprağa sürenlerden sor

Kul Mansur'un sözün halka boş gelir
 Ben söylerim gözlerimden yaş gelir
 Şeytanın sözleri sana hoş gelir
 Kul benim halimi görenlerden sor

374. BİRİ AğLIYOR

Bir seher vaktinde pınar başında
 Yârini yitirmiş biri ağlıyor
 Yaklaştım yanına sordum halini
 Dilber tam on yıldan beri ağlıyor

Gözyaşı karışmış pınar suyuna
 Gözleri benziyor dolunayına
 Hayran kaldım güzel selvi boyuna
 Sandım cennetteki huri ağlıyor

Ne Şirin'dir ne Leyla'dır ne Aslı
 Yaslı mı güzelin yüreği yaslı
 Dünyada tükenmiş yok olmuş nesli
 Sandım ki bir melek bir peri ağlıyor

Sordum ki güzele kimsin nesin
 Belki bana yarsın ele bacısın
 Dedim güzel sen başımın tacısın
 Dedi Kul Mansur'un yârî ağlıyor

375. NE DİYOR

Ne kaçarsın benden güzel kardeşim
 Şu gönlüm senin hakkında ne diyor?
 Sen yanımda olsan yükselir başım
 Sor gönlüm senin hakkında ne diyor?

Sen olmadan dostum ben hiç yaşamam
 Şu karşı dağları yalnız aşamam
 Seni sevdim senden bir an şaşmam
 Bak gönlüm senin hakkında ne diyor?

Dost geçme yanımdan beni sormadan
 Deli gönül seni arar durmadan
 Gel yanıma hatırıma kurmadan
 Sor gönlüm senin hakkında ne diyor?

Kul Mansur'um seni sevdim bir kere
 Beni öldürseler vermem ellere
 Gel gönlümü kırıp atma yerlere
 Dost sor gönlüm senin için ne diyor?

376. GİDİYOR

Bir vefasız yâre bağlandım kaldım
 Gönlüme yaralar açtı gidiyor
 Ona şiir yazdım ona saz çaldım
 Dinlemedi benden kaçtı gidiyor

Peşinden dolaştım hep diyar diyar
 Böylece bu gönlüm oldu ihtiyar
 Bende bir gün olamadım bahtiyar
 Ömür böyle geldi geçti gidiyor

Benim kaderimi kim böyle yazdı
 O yarın yaptığı cilveydi nazdı
 Beni öldürmeden mezarım kazdı
 Geldi kefenimi biçti gidiyor

Sevda doldu gönlüme taşamadı
 Kalbim mutluluğa ulaşamadı
 Mansur gibi biri hiç yaşamadı
 Yarsız geldi yersiz göçtü gidiyor

377. GİTMİYOR DOST

Sen gideli perişanım yamanım
 Güzel günler hayalimden gitmiyor
 Baş ucumdan kalkıp gitmez duanım
 Güzel anlar hayalimden gitmiyor

Akşam olur çevre karanlık basar
 Gonca güller bülbüllerine küser
 Sabah olur seher yelleri eser
 Serin günler hayalimden gitmiyor

Yan yanayken dostum az mı gülerdik?
 Bazen Ferhat olup dağlar delerdik
 Kötü dert üstüne derman salardık
 Sen gideli dert gönlümden gitmiyor

Kul Mansur'um deli gönlüm yıkılmış
 Aramıza dağlar engel çekilmiş
 Gözyaşlarım saz teline dökülmüş
 Sen gideli yaş gözümde gitmiyor

378. NE YAPSAM OLMUYOR

Bıktım şu dünyanın darbelerinden
 Ağlasam olmuyor gülsem olmuyor
 Vefasız yar sildi aşk defterinden
 Sararsam olmuyor solsam olmuyor

Bu bende ki kader ne kötü kader
 Her anı bir acı her günü keder
 Vefasız yar için olmuş heder
 Onu yüreğimden silsem olmuyor

Dertler denzinde yüzer gemimiz
 Şu dillere destan olmaz sevgimiz
 Yardır sermayemiz sevdadır vergimiz
 Aşk taksit taksit bölsem olmuyor

Kul Mansur'um bilmem nerede kaldım
 Yar nereye gitti orda kaldım
 İki arada bir dereye kaldım
 Yaşasam olmuyor ölsem olmuyor

379. SOYUP DURUYOR

Ellerin Şu ayda ayak izleri var
 Bizimki yerinde sayıp duruyor
 Halen sırtımızda dayak izi var
 Kimi ağ atladık deyip duruyor

Kimse vatandaŐın yarı olmuyor
 Söylenen sözlerin biri olmuyor
 Baştaki sözünün eri olmuyor
 Millet dediğinden cayıp duruyor

Yoksul ezildiği kadar ezilmiŐ
 Böyle kötü kader başa yazılmış
 Kanunlar yok olmuş düzen bozulmuş
 Herkes birbirini soyup duruyor

VatandaŐın hakkı cebe girince
 Yüzü alıp biri geri verince
 Bu haksız hukuksuz hali görünce
 Kul Mansur kendini yiyip duruyor

380. KEKLİĞİN KADERİ

Bir keklik yuvadan uçtuğu zaman
 Sanmayın geriye döner; kaybolur
 Olmayan ufukta bir düş misali
 Bilinmez bir dala konar kaybolur

Kovalar avcılar peşine düşer
 Dümdüz bir ovada feleği Şaşar
 Kırılır kanadı yaralı yaşar
 Belki de soğuktan donar kaybolur

Böylece kaderi çizilmiş olur
 Gözlerimden yaşlar süzülmüŐ olur
 Kesilir kafası ezilmiŐ olur
 Atılır ateşe yanar kaybolur

Kul Mansur'um dertler canda görünür
 Kekliğin kaderi bende görünür
 Gözlerimin yaşı kanda görünür
 Azrail gelince diner kaybolur

381. NE OLUR GÖNÜL

Gönül sana bir nasihat edeyim
Her gördüğün dalda ötme ne olur
Mekan edin şu ellerde bir yeri
Gül gibi her yerde bitme ne olur

Bülbül matem tutar gonca gül için
Mecnun'la Leyla yas tuttu çöl için
Deli gönlüm üç beş kuruş pul için
Kendini ellere satma ne olur

Vefasızsın olamadın yar bana
Sen gonca gülleri ettin har bana
Dinle sözlerimi kulak ver bana
Bilmediğin yoldan gitme ne olur

Kin nefrete bulaştırma özünü
Karanlıkta kaybedersin izini
Deli gönül Kul Mansur'un sözünü
Bir dinle yabana atma ne olur

382. KOVMA DERGÂHINDAN

Sana yellere gibi eserek geldim
Kovma beni dergâhından ne olur
Dikenler üzerine basarak geldim
Kovma beni dergâhından ne olur

Yürüdüm yollarda kaldım aç susuz
Aştım şu dağları güçlü korkusuz
Günlerce gözlerim kaldı uykusuz
Kovma beni dergâhından ne olur

Tüm sevdiklerimi geride koydum
Ulu Şah'ım yalnız sana his duydum
Bütün zorluklara boynumu eğdim
Kovma beni dergâhından ne olur

Kul Mansur'um şahım sana güvendim
Sana geldim amma yıkılmış bendim
İnan ki yoluma koymuşum kendim
Kovma beni dergâhından ne olur

383. HER ŞEY GELİR BENİ BULUR

Bende eller gibi gülmek istesem
Yapışır yakama dert beni bulur
Şu gönöl telinden çalmak istesem
Adı zalim olan fert beni bulur

Çiçek gibi yârin bağında bitsem
Bülböl olup kendi dalımda ötsem
Çoban olsam deli gönlümü gütsem
Saldırır sürüme kurt beni bulur

Bana Şu ömrümün kışı kar etmez
Akar gözlerimin yaşı kar etmez
Bana zalimlerin taşı kar etmez
Dostun attığı gül sert beni bulur

Mansur'um çekerim keder çile ben
Sıradan kovuldum bile bile ben
Demir attım zalim gurbet ele ben
Dönemem geriye yurt beni bulur

384. AĞLAMIŞ

Garip Mecnun güzel Leyla uğruna
Şu ıssız çölleri gezmiş ağlamış
Dertli Ferhat dağı delmiş boşuna
Sonra hayatından bezmiş ağlamış

Her zaman çıkmaza girmiş Şu yollar
Sevdiğin saramaz kırılan kollar
Gurbet elde hasretlik çeken kullar
Sılasına mektup yazmış ağlamış

Şu dikenler gül içinde bitmişler
Dermanın içine derdi katmışlar
Gülü bülbölünden uzak tutmuşlar
Ötmüş kendin kendin üzmuş ağlamış

Kul Mansur yaşını döktüğü zaman
Gönöl yuvasını döktüğü zaman
Bir aşık hayattan bıktığı zaman
Kendi mezarını kazmış ağlamış

385. YALANMIŞ

Nerden gönül verdim gül yüzlüm sana
 Senin baharların kışın yalanmış
 Elimi bağladın koydun zindana
 Senin tüm uğraşın işin yalanmış

Ne ilkbaharın var nede yazın var
 Söyle nerde gerçek doğru sözün var
 Arada bir cilvelerin nazın var
 Gözlerinden akan yaşın yalanmış

Yar seninle mutlu olurum sandım
 Ne yazık sevdiğim burda aldandım
 Düştüme ataşına kavruldum yandım
 Bütün umutların düşün yalanmış

Kul Mansur'u sevdiğine inanmam
 Gözyaşımı sildiğine inanmam
 Ölsen bile öldüğüne inanmam
 Mezarda dikili taşın yalanmış

386. YAR GELMİŞ

Gül kokulu şu Elazığ iline
 Nasıl sevinmeyim dağlar yar gelmiş
 Allah'ın garip kederli kuluna
 Nasıl sevinmeyim dağlar yar gelmiş

Almış çantasını inmiş pazara
 Çok dolaşma yar uğrarsın nazara
 Harput'a Keban'a güzel Hazar'a
 Nasıl sevinmeyim dağlar yar gelmiş

Henüz girmiş güzel gençlik çağına
 Çıkmış Elazığ'ın Mastar dağına
 Bahçesine tarlasına bağına
 Nasıl sevinmeyim dağlar yar gelmiş

Kul Mansur'um derman yoktur yaraya
 Nazlı dilber geldi girdi araya
 Ulukent'te şu güzelim saraya
 Nasıl sevinmeyim dağlar yar gelmiş

387. MÜMKÜN DEĞİLMİŞ

Vardım bir tabibe açtım derdimi
 Derdimin dermanı orda değilmiş
 Boşa yorulmuşum boşa gitmişim
 Ne yazık gittiğim yerde değilmiş

Dedi yaran nerde dedim burdadır
 Dedi ne kanserdir nede veremdir
 Dedi adın nedir dedim Kerem'dir
 Dermanım aslında onda değilmiş

Dedi yaran nedir dedim derindir
 Dedi canın kimin dedim yarindir
 Dedi ismi nedir dedim Şirin'dir
 Dedi derman suymuş çölde değilmiş

Dedi canın kimin dedim onundur
 Dedim ölüm nedir dedi sonundur
 Dedi ismin nedir dedim Mecnun'dur
 Dedi kavuşmanız mümkün değilmiş

Kul Mansur'um bende nice hal oldum
 Mecnun Ferhat Kerem gibi kül oldum
 Dedim ki tabibe niçin del oldum
 Dedi sevdadanmış senden değilmiş

388. NEDEN DAĞLAR?

Sordun bana sordun niye ağlarsın
 Nedem dağlar nazlı yar benden küsmüş
 Ne bir selam ne bir haber yolluyor
 Nedem dağlar nazlı yar benden küsmüş

İçmedim sevdiğim sensiz içmedim
 El gül gibi açtı dost ben açmadım
 Yar vazgeçti ben o yardan geçmedim
 Ben küsmedim dağlar yar benden küsmüş

Elleri ile tutup attı kenara
 Göz yaşlarım aktı döndü pınara
 Benzedim bir kuru koca çınara
 Neden dağlar nazlı yar benden küsmüş

Kul Mansur'um dertler kaynar yerinden
 Vazgeçmiyor gönül nazlı yârinden
 Ah ettikçe yer gök oynar yerinden
 Nedem dağlar nazlı yar benden küsmüş

389. SANA HASRET

Ne zamandır gülüm seni sormadım
 Kollar sana hasret sen kime hasret
 Gönlümde çiçekler yolunu gözler
 Güller sana hasret sen kime hasret

Niye güzel bir kararda kalmadın
 Yar kendini bir sevdaya salmadın
 Beni Mecnun ettin kendin Leyla olmadın
 Çöller sana hasret sen kime hasret

Gönlüm seni bekler viran ettiğin
 Kalbim seni bekler kırıp attığın
 Ardına bakmadan çekip gittiğin
 Yollar sana hasret sen kime hasret

Olmaz olsun senin gibi yar gibi
 Günüm geçmez her an bana zor gibi
 İnanki sevdiğin Kul Mansur gibi
 Kullar sana hasret sen kime hasret

390. ÖYLE GİT

Eğer bir gün beni terk edeceksen
 Şu garip halimi gör de öyle git
 Sensiz mutluluğu bulurum sanma
 Aşkını şu gönlüme sor da öyle git

Sensiz bu hayatım sürer mi sandın?
 Kimlere inandın kimlere kandın
 Bu muydu yemin bu muydu andın?
 Al hançeri beni vur da öyle git

Hiçbir şeyin derman olmasın bana
 Uzaklardan haberin gelmesin bana
 Yar senin hatıran kalmasın bana
 Umut dallarımı kırda öyle git

Söyle nedir ayrılığın nedeni
 Böyle dertli dertli bırakma beni
 Bir ölüden farksız cansız bedeni
 Şu kara toprağa ver de öyle git

391. FELEĞİN ETTİĞİ

Nedir bu feleğin bana ettiği
 Bir güldürüp bin kez ağlatır oldu
 Ben suçumu günahımı bilmeden
 Al çıkarıp kara bağlatır oldu

Karalar giydirdi bezetti beni
 Durdu uzaklardan gözetti beni
 Derin ummanlara benzetti beni
 Coşkun çaylar gibi çağlatır oldu

Eller güler iken nazlı yâriyle
 Kimi melekledir kimi periyle
 En sonunda o yar aşk hançeriyle
 Dermansız yaramı dağlatır oldu

Kul Mansur'um ne yapmalı feleği
 Hiç görmedim huri ile meleği
 Benim gibi dertli garip köleyi
 Deli etti her gün söyletir oldu

392. GURBET ÇOCUĞU

Şu zalim vefasız gurbet elinde
 Ağlar sılam diye gurbet çocuğu
 Çantası kolunda sazı belinde
 Ağlar sılam diye gurbet çocuğu

Ana yok baba yok bacı yok netsin
 Gönlünde tutuşmuş acı çok netsin
 O dertli başının tacı yok netsin
 Ağlar sılam yok diye gurbet çocuğu

Eli kavuşmuyor güzel sılaya
 Bin bir dertle başı girmiş belaya
 Hasret kalmış o gözleri elaya
 Ağlar sılam diye gurbet çocuğu

Çocuğun gözünde tütüyor yurdu
 Kul Mansur'um bitmez yoksulluk derdi
 Görünmez şu sıra dağların ardı
 Ağlar sılam diye gurbet çocuğu

393. İNSANOĞLU

Yalanın dolanın pesinden gitme
Gerçeği kendinden sor insanoğlu
Bugüne dek allah için ne yaptın
Seni gözü görmez kör insanoğlu

Burada yalan orda yalan atarsın
Haram malı helal diye satarsın
Belli değil hangi yolu tutarsın
Seni adam etmek zor insanoğlu

Bir çift gözün vardır yine de körsün
Doğru bu dünyada özgünsün hürsün
Bütün herşeyi ben bilirim dersin
Bilmediğin çok şey var insanoğlu

Kul Mansur'um ölmek mahşere gitmek
Gerçek olmak gerçek yerinde bitmek
Tek isteğim seni bu yola itmek
Hakikat bu onu gör insanoğlu

394. OLUR MU?

Her sakallı gördüğüne inanma
Şeytandan hırsızdan hacı olur mu?
Aldanıp da onun diline kanma
Şeytandan hırsızdan hacı olur mu?

Sakalları karış karış uzanmış
Çalıp çırpıp varlığını kazanmış
Elde tesbih doğruluğa benzemiş
Şeytandan hırsızdan hacı olur mu?

O doğru konuşsa dili kekeler
Çalar gül Kabe'nin adın lekeler
Fitne yalan ile tesbih çekerler
Şeytandan hırsızdan hacı olur mu?

Hacca gidip ordan hacı dönerler
Kul Mansur doğrudur ona yanarlar
Doğru konuşanı daim kınarlar
Şeytandan hırsızdan hacı olur mu?

395. MEZARA DOĞRU

Her geçen gün ömründen bir gün alır
 Alır beden gider mezara doğru
 Bu dünyada bana kalsa dert kalır
 Kalır beden gider mezara doğru

l can ararken nerde can bulur
 Kr ise gözlerim nasıl yn bulur
 Bir gün bu hayatımdan biter son bulur
 Bulur beden gider mezara doğru

Gönlümün çektiği gam ile keder
 Bu yüzden olurum gnbeğn heder
 O vefasız yardan bana bir haber
 Gelir beden gider mezara doğru

Hayat bu dünyanın suyundan geçer
 Herkes ektiğini kendisi biçer
 Gün gelir kul Mansur dünyadan göçer
 lr beden gider mezara doğru

396. SERÇE KUŞU

Yiyecek bir lokması yoktur diye
 Yuvadan atılmıŐ bir serçe kuşu
 Eller arasında mekansız kalmış
 Dilleri tutulmuş bir serçe kuşu

A susuzdur geceleri yatamaz
 Derman bitmiş adımını atamaz
 Mutlu değil güler yüzle temez
 Dilleri tutulmuş bir serçe kuşu

Yollarına kalın ağlar rmŐler
 Taş atmışlar kanadını kırmıŐlar
 Bir ağaç dibinde yalnız görmüŐler
 Ellere satılmıŐ bir serçe kuşu

Kul Mansur'um kanadına basmıŐlar
 Sonra tutup bir kenara asmıŐlar
 Haer ile boğazını kesmişler
 Lokma lokma yutulmuŐ serçe kuşu

397. YABAN GÜLÜ

Dün gece kapımı çalan yoksulluk
Ben gidiyom yaşla dol yaban gülü
Ağlamam boşuna gülmen boşuna
Kendine bir çare bul yaban gülü

Yoksulluk başıma çöktü nezeyim
Çoban olup şu gönlümü güdeyim
Söylesene hangi ele gideyim
Gözler siyah yanak al yabangülü

Sen yaban gülüsün kırdan yerin var
Yüreğimde bu dert çok çok derin yar
Artık şu gönlüme gelmez ilkbahar
Ağla gözyaşını sil yaban gülü

Kul Mansur'um ağlar başı ağırır
Yoksulluk ayakta bana bağırır
Gurbet el sallıyor beni çağırır
Ben gidiyom hoşçakal yaban gülü

398. BİR ELA GÖZLÜ

Ağlaya ağlaya yollara düşmüş
Sevdiği yüzünden bir ela gözlü
Terk eylemiş vatanını yurdunu
Sevdiği yüzünden bir ela gözlü

Yüce Mevla yukarıdan bakandır
Ayağına batmış kara dikendir
Kimin için aşk derdini çekendir
Sevdiği yüzünden bir ela gözlü

Yemeden bir dilim ekmek aşını
Aşarım der aşkın dağı taşını
Durmadan yerlere döker yaşını
Sevdiği yüzünden bir ela gözlü

Kul Mansur'um güzel ah ile zarda
Sanki tek isteği vefasız yarda
Durmadan yol alır kış ile karda
Sevdiği yüzünden bir ela gözlü

399. YAZ KALEM

Sana derin kalem yazmaya başladı
 Nazlı yâre vurgun olduğumu yaz
 Bu aşkın yüzünden gönül bağında
 Gonca güller gibi solduğumu yaz

Gidiyorum ben o yârin izinden
 Farkım yok ateşin yanan közünden
 O gül yüzlü sevdiğimin yüzünden
 Dikenler üstünde kaldığımı yaz

Gönlümde aşkım var gönlümü açın
 Sevenlerin derdi çok olur niçin?
 O sevgili şirin tatlı yar için
 Ferhat gibi dağlar deldiğimi yaz

Kul Mansur'um kuru daldan farkım yok
 Gözyaşlarım akar selden farkı yok
 Sağım amma ölmüş kuldan farkım yok
 İstersen can verip öldüğümü yaz

400. SEVİLMEZ

Güzel dostum şu kulların kimisi
 Allah'ın yoluna uyar sevilmez
 Boynu bükük mor güllerin bazısı
 Bülbül için başın eğer sevilmez

Çeşit çeşit ruhlar bitmiş bu handa
 Kimi çıkmış kimi kalmıştır canda
 Dost beyhude değil fani cihanda
 Dost dostun acısın duyar sevilmez

Kimi dostlar dostu içindir çürür
 Bazı insan kendi dostunu vurur
 Bazen acı söyler yıkılır gurur
 Dost o acı sözden cayar sevilmez

Bazen bir gönülde gül açar kokmaz
 Ağlamak istersin gözyaşın akmaz
 Nacar kalsan kimse yüzüne bakmaz
 Âşık Mansur derdin yayar sevilmez

401. BİZ

Neden küçük gibi bakarsın bana
 Sen yanmadan ateşlerde yandık biz
 Daha kullar düzgün yola girmeden
 Aşılmaz dağlara çıktık indik biz

Daha gönlümüze sevda dolmadan
 Garip aşık dertli dertli çalmadan
 Gonca güller sevdiğini bulmadan
 Bülbül olduk has güllere konduk biz

Bize uzak geldi dostun mekanı
 Elimize battı gülün dikenini
 Siz görmeden seller gibi akanı
 Irmak olduk deryalara döndük biz

Mansur'um kul kendini âşık sanmadan
 Soğuk kışlar ilkbahara dönmeden
 Daha sen bir gülün adın anmadan
 Yüzüncü güzelin adın andık biz

402. TARTILIRIZ BİZ

Feleğin pençesi değmişse bize
 Beyaz kağıt gibi yırtılırız biz
 Çileler kederler dayansa dize
 Dertlerin içinde sürtülürüz biz

Gülmüyor yüzümüz yaşlı gözümüz
 Kimseye doğru gelmiyor sözümüz
 Aşk yerine dertle dolu özümüz
 Ne zaman çileden kurtuluruz biz?

Dünyayı kendi haline bırakın
 Şimdi baş kaldırıp mahşere bakın
 Halim kötü amma ecelim yakın
 Kara topraklarla örtülürüz biz

Kul Mansur'um veda ettik cihana
 Mahşerde sorarlar soruyu bana
 Sevabım bir yana günahım bir yana
 Nizam terazide tartılırız biz

403. YAKACAĞIZ BİZ

Çatlayan toprağa kuruyan güle
 Gözümüzden yaşlar dökeceğiz biz
 Kuru dalda öten dertli bülbül
 Baharda goncalar ekeceğiz biz

Kârı yok ateşin sönen külünün
 Kış günleri esen seher yelinin
 Sevdiğin bekleyen dertli gelinin
 Ellerini kına yakacağız biz

Hürmet gösterilsin naçar yaşlıya
 Bir şeyler söylensin zalim güçlüye
 Bizi bu hallere koyan suçluya
 Hakikat kurşunu sıkacağız biz

Kulak ver Mansur'un gerçek sesine
 Çıkacağız mutluluk tepesine
 Bir suçsuzun kilitli kafesine
 Özgürlük sancağı diyeceğiz biz

404. ÇARESİZ

Güzel bugün sana geleyim dedim
 Karlar geçit vermez yollar çaresiz
 Varıp kucağıma alayım dedim
 Kırılmış kanadım kollar çaresiz

Yürüdüm ayağım götürsün diye
 Bu ayrılığımı bitirsin diye
 Yel aradım selam getirsin diye
 Deli poyraz esmez yeller çaresiz

Bu ne ayrılıktır yanar içimde
 Sanki bir alevle aynı biçimde
 Beyazlar çoğaldı arttı saçımda
 Susmuş konuşmuyor diller çaresiz

Mansur'um dert sardı dört bucağımı
 Kimse doldurmuyor şu kucağımı
 Söndürdüler yanan aşk ocağımı
 Yanıp tutuşmuyor küller çaresiz

**405. NE SEN BENSİZ YAŞA NE
DE BEN SENSİZ**

Yar benden ayrılma gitme uzağa
Ne sen bensiz yaşa ne de ben sensiz
Gönlümüz bir olsun kalbimiz de bir
Ne sen bensiz yaşa ne de ben sensiz

Arkanı çevirme yüzünü dönme
Gönlümde mekan tut oradan inme
Bir ömür ateş ol kalbimde sönme
Ne sen bensiz yaşa ne de ben sensiz

Tut elimden salma bir ömür boyu
Bir çeşmeden içelim serin suyu
Silemem gönlümden aşkı duyguyu
Ne sen bensiz yaşa ne de ben sensiz

Kul Mansur'u tutup atma kenara
Gözyaşımı benzetme pınara
Yanan yüreğimde açma bir yara
Ne sen bensiz yaşa ne de ben sensiz

406. SENSİZ OLMUYOR

İnan gül yüzlü yar dediklerime
Gönlüm neşesini bulmuyor sensiz
Başıma toplanmış türlü melekler
Ne yazık ki mutlu olmuyor sensiz

Sensin gözlerimden döktüğüm yaşım
Sensin benim canım eşim yoldaşım
İnan boş yeridir işim uğraşım
Şu gönlüme neşe gelmiyor sensiz

Yaralı sinemi dertler dağlıyor
İki gözüm her gün her gün ağlıyor
Bir nehre dönmüş yaşım çağlıyor
Ne yaptım sa yüzüm gülmüyor sensiz

Kul Mansur'um gözden yaşım silinmez
Dertler yumak yumak netsem bölünmez
Ölü müyüm diri iyim bilinmez
Bedenimde hayat kalmıyor sensiz

407. SAHİPSİZ

Şöyle bir çevrene bakıver dostum
 Bülbüller ötmüyor güller sahipsiz
 Hiçbir kelimem çıkmaz olmuş insandan
 Derdin arz etmiyor diller sahipsiz

Bu nasıl bahardır yaprak kuruyor
 Bu nasıl bir kıştı karlar eriyor
 İnsanlar başını almış yürüyor
 Garip garip gezer kullar sahipsiz

Gönül tutuşmuyor sevda dolmuyor
 Güzel yol gözlüyor yâri gelmiyor
 Şimdiki Ferhatlar dağı delmiyor
 Mecnun'u Leyla'yı çöller sahipsiz

Yardan ayrılmışım gözüm geride
 Yoktur söylenecek sözüm geride
 Kul Mansur'um öldüm sazım geride
 Dertli dertli durur teller sahipsiz

408. BOŞU BOŞUNA

Dünyada baltaya sap olmadan
 Geçiyor günlerim boşu boşuna
 Hiçbir şeyden muradım almadan
 Geçiyor günlerim boşu boşuna

İçecek bir bardak suyum olmadı
 İnsanlığa katkım payım olmadı
 Şehrim olmadı köyüm olmadı
 Tükendi günlerim boşu boşuna

Koşturdular beni yorgun ettiler
 Bütün insanlığa dargın ettiler
 Diyardan diyara sürgün ettiler
 Tükendi günlerim boşu boşuna

Kul Mansur'um takatım yok bir adım
 Saçlarımı beyaz ile boyadım
 Otuzuna merdiven boyadım
 Tükendi günlerim boşu boşuna

409. ZAMAN İÇİNDE

Bu dünyanın çarkı durmadan dönüyor
Neler gelir geçer zaman içinde
Hayatın ışığı yanmadan söner
Kulları bırakır güman içinde

Doğruluk dediğin kutsal bir ışık
Mal mülk kul elinde kul ona aşık
Helal ile haram karma karışık
Böylece barınır iman içinde

Özünü pak eyle nefreti yitir
Düşmanınla dost ol kinini bitir
Kurt ile kuzuyu yan yana getir
Barınsınlar çayır çimen içinde

Varma meclisine namert olanın
Yetiş imdadına darda kalanın
Dillerde dolaşan yalan dolanın
Ne işi var İncil Kur 'an içinde

Kul Mansur'um gerçek kime zor gelir
Gözü doymayana dünya dar gelir
Yaz baharda dertli başa kış gelir
Boğulup gidermiş duman içinde

410. VEFASIZ BENİ

N'edem felek mahkum etti beni
Bir vefasız güle beni
Bir yel geldi sürükledi
Attı çölden çöle beni

Sevgisi nasip olmadı
Aşkını gönlüme dolmadı
Bir defa yüzüm gülmedi
Öldürecek çile beni

Yüreğimi nara yaktı
Uzaktan gülüp baktı
Dertli bir günde bıraktı
Saldı gurbet ele beni

Yüzümü kim güldürecek
Kim gözyaşım sildirecek
Kul Mansur'um öldürecek
O yar bile bile beni

411. NEYLEDİM FELEK

Sevdiğim neden benden ayırdın
 Söyle bu can sana neyledi felek
 Sen halimi yad ellere duyurdun
 Söyle bu kul sana neyledi felek

Sırt çevirmiş o dost yüzün dönmüyor
 Yar vefasız olmuş adım anmıyor
 Gönlümde aşk ateşi var sönmüyor
 Söyle bu can sana neyledi felek

Yar küsmüş dost küsmüş konuşmaz benle
 Ben on söyler isem birini anla
 Gözyaşımı karıştırdın sen kanla
 Söyle bu can sana neyledi felek

Kul Mansur'um akar gözyaşım dinmez
 Dost ile yar beni sevdiği sanmaz
 Gönül kuşum uçar yanıma konmaz
 Söyle bu can sana neyledi felek

412. BİZ OLDUK

Bu faniye geldik geleli
 Dostun yarasını saran biz olduk
 Kiminin yüzünden darbeler yedik
 Hakkın birliğine giren biz olduk

Gördük iki toplumun davasını
 Orda estirdik barış havasını
 Seven iki kalbin aşk yuvasını
 Elimizi atıp kuran biz olduk

Biz atıldık iki dağ arasına
 Çok rast geldik dost düşman kavgasına
 Kanayıp akan o dost yarasına
 Sevgi dermanını süren biz olduk

Kul Mansur'um bazen sevdik sevildik
 Birkaç kez de dost yüzünden dövüldük
 Zaman oldu yar evinden kovulduk
 Dönüp yar hatırını soran biz olduk

413. KULUN DEĞİL MİYDİM MEVLAM?

Beni derbeder eyledin
Kulun değil miydüm mevlam?
Gözlerimi yaşta koydun
Kulun değil miydüm mevlam?

Bir dal idim kırdım beni
Diyar diyar sürdün beni
Çiçek oldum derdin beni
Kulun değil miydüm mevlam?

Madem Allah senin adın
Niçin beni dilde kodun?
Ben gül idim diken dedin
Kulun değil miydüm mevlam?

Kul Mansur'um üzdün beni
Zor kitaba yazdın beni
Yoksul ettin ezdin beni
Kulun değil miydüm mevlam?

414. BAĞLANDIM

Dizlerimin üstüne kalktım yürüdüm
Ayağımı bastım yere bağlandım
Yağmur olup yağdım kardım eridim
Yağmura küs oldum kara bağlandım

İnsan idim bin bir şekle çevrildim
Rüzgar olup estim yelde savruldu
Aşkın ateşinde yandım kavruldu
Tutuştum kar gibi nara bağlandım

Bir zaman dolaştım pirimi gördüm
Ayağın tozuna yüzümü sürdüm
Canımdan vazgeçtim serimi verdim
Yüzünden dökülen nura bağlandım

Kendimi bir dertli hale getirdim
Bütün çareleri aldım götürdüm
Erenler cemine vardım oturdum
Meftun oldum güzel pire bağlandım

Garip kul Mansur'um bağrım ezildi
Gözümde kan aktı rengi kızıldı
Seyyid Nesimiyle derim yüzüldü
Sonra Mansur ile dara bağlandım

415. SEN YERİNE BEN AĞLARIM

Gül yüzlü meleğim ne olur ağlama
 Sen ağlarken sanki de ben ağlarım
 Çoskun ırmak gibi coşma çağlama
 Sen ağlama sen yerine ben ağlarım

Ağlama gözünden yas inmesin
 Yar üstüne sevda kuşu kanmasın
 Eller seni dertle dolu sanmasın
 Sen ağlama sen yerine ben ağlarım

Saçlarımı çözme yellere verme
 Zaten yanarım gönlümü kırma
 Yar karşımda dertliler gibi ağlama
 Sen ağlama sen yerine ben ağlarım

Kul Mansur'un uçur sevda kuşunu
 Her gelip geçene çatma kaşını
 Meleğim sil gözündeki yaşını
 Sen ağlama sen yerine ben ağlarım

416. ÇİLELİ ÖMRÜM

Ağlamakla sızlamakla hep geçti ömrüm
 Dostlar benim garip çileli ömrüm
 Eğildi dert pınarından su içti
 Dostlar benim garip çileli ömrüm

Bazen bir çukura düştü çıkılmaz
 Dost kazandı hiç yüzüne bakılmaz
 Bu yaşamın kahrı böyle çekilmez
 Her gün bir çıkmazda çileli ömrüm

Her gün geçtikçe halden hale büründü
 Mekansız yasandı yoksul görüldü
 Mecnun oldu diyar diyar süründü
 Vefasız elinden çileli ömrüm

Kul Mansur'um yüreğim yandı gitti
 Görenler hep mutludur sandı gitti
 Dertlere bu kadar dayandı gitti
 Seher vakti bitti çileli ömrüm

417. YAR

Dert yuvası oldu deli gönlüm
 Sende varsa gönder daha daha yar
 Aşkından kederli çileli gönlüm
 Ardımdan atarsın hep kahkaha yar

Ben sana köleydim kuldum dünyada
 Bu yüzden de derdi buldum dünyada
 Leylasız bir Mecnun oldum dünyada
 Kalbim sahra gönlüm ettin vaha yar

Sıkıştım köşeye kaldım arada
 Sen gülerken ben dert çektim burada
 Ben ermedim sende erme murada
 Seni havale etmişim şaha yar

Kul Mansur'um bende çekem cefayı
 Nazlı yardan beklemedim vefayı
 Ben dert çekem oda sürsün sefayı
 Zaten alışkınım ahı vaha yar

418. TAŞIR

Sevmek kutsal bir duygudur
 Kıymeti bilen taşır
 Gurbet elin acısıdır
 Yardan ayrı kalan taşır

Kimisi sevda düşkün
 Bazısı zevkler düşkün
 Gönlünde Allah aşkını
 Gerçek namaz kılan taşır

Bu dünya bir göçmen yeri
 Bazen andırır mahşeri
 Gönülde derdi kederi
 Güller gibi solan taşır

Kul Mansur tanır hasmını
 Sever aşkın ilk kısmını
 Toplumda âşık ismini
 Sazı dertli çalan taşır

419. GİZLİDİR

Benden Mecnun'la Leyla'sını tanımam
Onların sevdası çölde gizlidir
Feryad eden bir yaralı bülbülün
Dermanı çaresi gülde gizlidir

Aşığın sevdası aşar dağ taşı
Dertlinin dumanla kaplıdır başı
Ey sevdiğim bence aşkın gözyaşı
Boz bulanık akan selde gizlidir

Neler yaptı bülbül gül için neler
O ötmesi karlı dağları deler
Sevgiyi anlatan güzel cümleler
Suskun suskun duran dilde gizlidir

Bir aşkın öteden gelir kokusu
Sevenin kimseden olmaz korkusu
Garip Kul Mansur'un sevda türküsü
Dertli sazındaki telde gizlidir

420. KİMDİN GÜLYÜZLÜ

Sen nereden geldin çıktın karşıma
Damarda kanımı emdin gülyüzlü
Talan edip gönül yuvamı yıktın
Beni kederlere gömdün gül yüzlü

Kimi zaman diken bazende güldün
Ok gibi fırladın bağrımı deldin
Bilemem belalım nereden geldin
Dertmiydin derman mı kimdin gülyüzlü

Seni gördüğüme pişman ettirdin
Tutup beni bir kenara attırdın
Ağlamak bilmezdim bana tattırdın
Bazen hüznün bazen gamdın gülyüzlü

Mansur ölü o güzel sözlerinle
Deli ettin edalı nazlarınla
Alnındaki simsiyah gözlerinle
Sanki bir vurucu timdin gülyüzlü

KAYNAKÇA

- ABDULZADE, Gülnaz (2005), “İslam Dini Sisteminde Musiki”, **Alevi-Bektaşî Müzik Kültürü Sempozyumu Bildirileri**, Ankara: 101-105.
- AKSAN, Doğan (1998), “Türklerde Sözlükçülük Bugün Türkiye’de Sözlük”, **Kebikeç**, s.6, Ankara, s, 115- 118.
- AKSAN, Doğan (1999), **Şiir Dili ve Türk Şiir Dili**, Engin Yayınları, Ankara.
- ALPTEKİN, Ali Berat- Saim Sakaoğlu (2008), **Türk Saz Şiiri Antolojisi (14- 21. Yüzyıllar)**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- ARAT, Reşit Rahmeti (1986), **Eski Türk Şiiri**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- ARTUN, Erman (1996), **Günümüzde Âşıklık Geleneği ve Âşık Feymâni**, Adana Valiliği İl Kültür Müdürlüğü, Adana.
- ARTUN, Erman (2001), **Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- ARTUN, Erman (2005), **Türk Halk Bilimi**, Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- ASLANOĞLU, İbrahim (1984), **Pir Sultan Abdallar**, Erman Yayınları, İstanbul.
- BİRDOĞAN, Nejat (1995), **Anadolu Aleviliği’nde Yol Ayrımı İçerik-Köken**, Mozaik Yayınları, İstanbul.
- BODROĞI, Krisztina-Kehl (1991), **Kızılbaşlar/ Aleviler**, (çev. Oktay Değirmenci, Bilge Ege Aybudak), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- BORGNA Eugenio (2014), **Melankoli**, (çev. Meryem Mine Çilingiroğlu), Yapı Kredi Kültür Sanat Yayınları, İstanbul.
- BORGNA, Eugenio (2013), **Ruhun Yalnızlığı**, (çev. Meryem Mine Çilingiroğlu), Yapı Kredi Kültür Sanat Yayınları, İstanbul.
- BURAN, Ahmet (2006), **Nimri Dede, Hayatı ve Şiirleri**, Manas Yayınları, Elazığ.
- ÇAMUROĞLU, Reha (1993), **Dönüyordu Bektaşilikte Zaman Kavrayışı**, Metis Yayınları, İstanbul.
- ÇINAR, Erdoğan (2009), **Bahçe Bizim Gül Bizdedir** (Eski Çağ’dan Cumhuriyet’e Alevilik), Kalkedon Yayınları, İstanbul.
- ÇOBANOĞLU, Özkul (2000), **Âşık Tarzı Kültür Geleneği ve Destan Türü**, Akçağ Yayınları, Ankara.

- DEMİR, Nurettin, Emine Yılmaz (2003), **Türk Dili El Kitabı**, Grafiker Yayınevi, Ankara.
- DEMİRPOLAT, Enver (2013), **Türk- İslam Düşünce Tarihinde Harputlu Müellifler**, Sage Yayıncılık, Ankara.
- DIERL, Anton Jozef (1991), **Anadolu Aleviliği**, (çev. Fahrettin Yiğit), Ant Yayınları, İstanbul.
- DİLÇİN, Cem (1999), **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- DİZDAROĞLU, Hikmet (1980), “İki Adaş Sazşairi: Erçişli Emrah, Ezurum Emrah”, **Türk Folkloru C.1**, s.12.
- DOĞAN, Barış Elitaş (2007), **Hikmet; Anadolu Âşıkları**, İnci Ofset, Karaman.
- DOĞAN, Gürani (1998), **Alevilik’te Ön Bilgiler ve Cem, Zakirlik**, Cem Yayınları, İstanbul.
- ELÇİN, Şükrü (1997), **Halk Edebiyatı Araştırmaları II**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- ELÇİN, Şükrü (2003), **Halk Edebiyatına Giriş**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- ER, Piri (1998), **Geleneksel Anadolu Aleviliği**, Ervak Yayınları, Ankara.
- ERK, Hasan Basri (1954), **Tarih Boyunca Alevilik**, Varol Matbaası, İstanbul.
- EROL, Ayhan (2005), “Değişen Koşullarda Alevi Müziği”, **Alevi- Bektaşî Müzik Kültürü Sempozyumu**, Ankara, s. 60-74.
- ERÖZ, Mehmet (1990), **Türkiye’de Alevîlik ve Bektâşîlik**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- ERÖZ, Mehmet (1992), **Eski Türk Dini (Gök Tanrı İnancı) ve Alevilik Bektaşîlik**, Kültür Bakanlığı, Ankara.
- FIĞLALI, Ethem Ruhi (1990), **Türkiye’de Alevîlik Bektaşîlik**, Ankara.
- GÜNAY, Umay (1992), **Türkiye’de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- HENDRICH, Beatrice (2005), “*Muharrem’de Ağlar Sazım’*: Alevilikte Sazın Belleksel ve İletişimsel Boyutları”, **Türk (iye) Kültürleri**, (çev. Gönül Putlar- Tahire Erman), Tetragon Yayınları, Ankara.

- İNAN, Abdülkadir (1954), **Tarihte ve Bugün Şamanizm/Materyaller ve Araştırmalar**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- JOUBERT, Jean Louis (1995), **Şiir nedir?**, (çev. Ece Korkut), Öteki Yayınevi, Ankara.
- JUNG, Carl G. (2009), **İnsan ve Semboller**, (çev. Ali Nihat Babaoğlu), Okyanus Yayıncılık, İstanbul.
- KÂŞGARLI, Mahmud (1990), **Divanü Lügati't-Türk**, Tıpkıbasım, Ankara.
- KAYA, Doğan (2007), **Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- KAYA, Doğan (2009), **Sivas Halk Şâirleri**, Önder Matbaacılık. Sivas.
- KORKMAZ, Esat (1993), **Alevilik-Bektaşilik Terimleri Sözlüğü**, Ant Yayınları, İstanbul.
- KORKMAZ, Esat (2008a), **Anadolu Aleviliği**, Berfin Yayıncılık, İstanbul.
- KORKMAZ, Esat (2008b), **Dört Kapı Kırk Makam**, Anahtar Kitap Yayınevi, İstanbul.
- KOZ, M. Sabri (1977), "Âşık Kolu", **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, C.1, İstanbul.
- KOZ, M.Sabri (1985), "Âşık Edebiyatımızda Tarih Bildirme Geleneği", **II. Uluslararası Türk Halk Edebiyatı Semineri (7-9 Mayıs 1985)**, Yunus Emre Kültür Sanat ve Turizm Vakfı Yayınları, Eskişehir.
- KÖPRÜLÜ, M. Fuad (1999), **Edebiyat Araştırmaları**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- KÖPRÜLÜ, M. Fuad (2004), **Saz Şairleri**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- KRISTEVA, Julia (2009), **Kara güneş (Depresyon ve Melankoli)**, (çev. Nesrin Demiryontan), Bağlam Yayınları, İstanbul.
- MASLOW, Abraham (2001), **İnsan Olmanın Psikolojisi**, (çev. Okhan Gündüz), Kuraldışı Yayıncılık, İstanbul.
- MAY, Rollo (2010), **Aşk ve İrade**, (çev. Yudit Namer), Okyanus Yayıncılık, İstanbul.
- MELİKOFF, Irene (1993), **Uyur İdik Uyardılar: Alevilik Bektaşilik Araştırmaları**, İstanbul.
- NASIO, Juan David (2007), **Aşk acısı**, (çev. Çevirenler Hatice Bakanlar, Canan Coşkan), İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.
- OCAK, Ahmet Yaşar (2010), **Alevi ve Bektaşi İnançlarının İslam Öncesi Temelleri**, İletişim Yayınları, İstanbul.

- ODYAKMAZ, A. Nevzad (1999), **Bektaşilik, Mevlevilik, Masonluk**, Özne Yayınları, İstanbul.
- OĞUZ, M. Öcal (1995), “Azerbaycan ve Türkiye Sahasında Âşık Edebiyatının XVI. Yüzyılına Dair” **İpek Yolu Uluslararası Halk Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri**, Ankara.
- OĞUZ, M. Öcal (1997), **Türk Dünyası Halk Biliminde Yöntem Sorunları**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- OĞUZ, M. Öcal (2003), **Ferdî Sözlü Edebiyat (Âşık Edebiyatı)**, Türk Dünyası Ortak Edebiyatı, Türk Dünyası Edebiyat Tarihi, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları. Cilt 3: 507-619.
- ÖZARSLAN, Metin (2001), **Erzurum Âşıklık Geleneği**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- ÖZGÜR, Bekir (2014), **Anadolu’da Parlayan Işık Alevilik**, El Yayınları, İstanbul.
- ÖZKIRIMLI, Atilla (1993), **Toplumsal Bir Başkaldırının İdeolojisi Alevilik-Bektaşilik**, Cem Yayınları, İstanbul.
- ÖZMEN, İsmail (1998), **Alevî - Bektaşî Şiirleri Antolojisi, C. I, II, III, IV, V**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- PALA, İskender (1995), **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**, Akçağ Yayınevi, Ankara.
- PEHLİVAN, Battal (1992), **Anadolu’da Alevilik**, Şah Kulu Külliye Vakfı Yayınları, Ankara.
- PEKŞEN, Gani (2005), “Anadolu Tahtacılarında Ölüm ve Ölüm Nefesi”, **Alevi - Bektaşî Müzik Kültürü Sempozyumu**, Ankara, s. 106- 119.
- ROSS, Elisabeth- Kübler (2010), **Ölüm ve Ölmek Üzerine**, (çev. Ekin Uşşaklı), April Yayıncılık Ankara.
- SAKAOĞLU, Saim (1989), **Türk Halk Şiiri**, Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı – Halk Şiiri Cilt: 57, Sayı: 445 – 450, Ocak – Haziran 1989, s. 105 – 250.
- SAKAOĞLU, Saim (1998), **Türk Saz Şiiri**, Türk Dünyası El Kitabı. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları. Cilt: 3, s. 369-401.
- SAKAOĞLU, Saim (2006), “Anonim Halk Edebiyatı”, **Türk Edebiyatı Tarihi**, s. 587-614, Ankara.
- SEVİNDİ, Nevin (2003), **Kent ve Kültür**, Birinci Basım, Alfa Yayınları, İstanbul.

- SEZGİN, Fatma (1998), **Günümüzde Şanlıurfa Kısas Köyü Âşıklık Geleneği ve Kısaslı Âşıklar**, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- ŞENOCAK, Ebru (2014), “Karacaoğlan'ın Şiirlerinde ‘Felek’ Metaforu”, **Bülbül Ne Yatarsın Bahar Erişti / Karacaoğlan Kitabı**, Kitabevi Yayınları, İstanbul, s. 235-248.
- ŞİMŞEK, Esmâ (1993), **Kadirli ve Osmaniye Ağıtları**, Kültür Ofset Yayınları, Antakya.
- ŞİMŞEK, Esmâ (2009), “Yakınma/ Yakarışlar Dünyasında Felek ve Türk Halk Edebiyatına Yansımaları”, **Millî Folklor**, Sayı 84, s. 34- 41.
- TİMUÇİN, Afşar (2010), **Aşkın Diyalektiği**, Bulut Yayınları, İstanbul.
- TUR, Seyit Derviş (2002), **Erkaname**, Can Yayınları, İstanbul.
- TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANSİKLOPEDİSİ (1986), **İsimler, Eserler, Terimler**, Dergah Yayınları, İstanbul.
- ULUÇAY, Ömer (1993), **Şah Hatayi ve Alevilik; İnanç, Töre ve Ahlak Araştırmaları**, Gözde Yayınları, Adana.
- ULUÇAY, Ömer (1996), **Alevilikte Cem Nefesleri**, Gözde Yayınları, Adana.
- ULUDAĞ, Süleyman (2002), “Aleviyye” **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, C.II. s.369-370, Ankara.
- ULUSOY, A. Celâlettin (1986), **Hünkâr Hacı Bektaşî Veli ve Alevi- Bektaşî**, Hacı Bektaş Yayıncılık, Ankara.
- VARLIK, Ali Ağa (1997), **Alevi-Bektaşîliğin Dayanakları**, Can Yayınları, İstanbul.
- YAMAN, Mehmet (2011), **Alevilik: İnanç, Edeb, Erkan**, Demos Yayınları, İstanbul.
- YARDIMCI, Mehmet (1993), **Halk Bilim ve Edebiyat Yazıları**, Malatya.
- YARDIMCI, Mehmet (2002), **Başlangıcından Günümüze Türk Halk Şiiri- Anonim Halk Şiiri- Âşık Şiiri- Tekke Şiiri**, Ürün Yayınları, Ankara.
- YARDIMCI, Mehmet (2008), **Başlangıçtan Günümüze Türk Halk Şiiri**, Ürün Yayınları, Ankara.
- YAZICI, Rıfki (1992), **Âşık Efkari, Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Şiirleri**, Konya.
- YURT ANSİKLOPEDİSİ (1981), Anadolu Yayıncılık, İstanbul.

ZELYUT, Rıza (1992), **Öz Kaynaklara Göre Alevîlik**, Yön Yayıncılık, İstanbul.

ZELYUT, Rıza (2009), **Türk Aleviliği: Anadolu Aleviliğinin Kültürel Kökeni**, Kripto Yayınevi, Ankara.

ZELYUT, Rıza (2012), **Türk Aleviliği Anadolu Aleviliğinin Kültürel Kökeni**, Kripto Yayınevi, Ankara.

ŞİİRLERİN İNDEKSİ

Âşığımızın incelediğimiz 420 şiirinin indeksini öncelikle kullanılan ölçüye göre sekizli, on birli ve diğer şiirler (hanelerindeki mısra sayılarının farklılığına göre) diye ayırdık. Âşık Kul Mansur'un şiirlerinin indeksi hazırlanırken her şiirin ilk dörtlüğünün son iki mısrası alınmış olup, ayak seslerine göre alfabetik olarak dizilmiştir. Parantez içerisindeki ilk numara şiirin çalışmamızdaki sayfa, ikincisi ise şiirin numarasını göstermektedir.

Sekiz Heceli Şiirleri

Çalar rızkın temin eder Seni zalim Rüştü baba (168/1)	Düzgün yazmaz hiçbir kalem Çıkıp iner bundan sonra (171/8)
Kumlu çölün suyu olmaz Bu dünyada bu dünyada (168/2)	Kullar burada eşittir Mahşerde farkı olmasa (172/9)
Üzgün üzgün şu yüzüme Bakanlar çıktı karşıma (169/3)	Gece gündüz ağlamazdım Yar benden irak olmasa (172/10)
Nazlı yarı bu yaramaz Süremezsen hiç uğraşma (169/4)	Sanki aklım fikrim durdu Seni görünce görünce (173/11)
Gül yüzüne kurban olam Hep yanım da kal de bana (170/5)	Kanlı yaşla dolmuşum yar Gelsen de boş gelmesen de (173/12)
Uzun karanlık geceler Seni hatırlatır bana (170/6)	Herkes Ferhat olabilir Karlı dağlar deldiğinde (174/13)
Benim olacağını bilsem Gül olurum yollarına (171/7)	Derdimi yükledim tıra Taşımıyor bugünlerde (174/14)

Gözyaşın yar mendili ile
Silen mi var bu devirde (175/15)

Bükülmüş boynum eğilmiş
Yarım senden ayrılalı (180/26)

800 bin şehit yitirdin
Kanlar aktı döndü sele (175/16)

Bir ucundan başlayıpta
Ortasından çıkmalı mı? (181/27)

Elde sevgiyi bulacaksan
Git yârim beni düşünme (176/17)

Ağlıyorum yana yana
Git Allah'tan bul belanı (181/28)

Sebebini kimse bilmez
Git başka yar bul kendine (176/18)

Sevda yok sevgisi ölü
Bu zamanın âşıkları (182/29)

Bülbüle gönül vermeden
Solanların vay haline (177/19)

Erenlerin meydanında
Çalsın özgürlük çanları (182/30)

Simsiyah bir sürme çekmiş
Yar ela gözün üstüne (177/20)

Hiç sözümü anlamazsın
Uzakta el duydu geldi (183/31)

Sevdiğim gül yüzlü yarı
Buldu Ali Ali diye (178/21)

Saçı boya yüzü boya
Bir küçük hanım efendi (183/32)

Uzun uzun saçlarına
Ellerimi sürem diye (178/22)

Uçup daldan dala konan
Kuştur fark edemedin mi? (184/33)

Gezdim gurbet ellerinde
Birgün döneceksin diye (179/23)

Bakıp gerçeği görmeyen
Körden medet beklenir mi? (184/34)

Bu fani zalim dünyada
Yaşayacak gün mü kaldı? (179/24)

Girdim çiçekler içine
Güllere sordum yârimi (185/35)

Kapısına kul eyledi
Bir gülyüzlü yarin aşkı (180/25)

Damla damla gözyaşımı
Mendiliyle silecek mi? (185/36)

Yeni gelmiş bir baharın Güllerinde ara beni (186/37)	Mevsimin soğuk kışında Beklerim ki şah gelecek (191/48)
Kiraz gibi dudakların Bir öpüşte yaktı beni (186/38)	Kerem gibi yandıracak Birgün beni öldürecek (192/49)
Her tarafım paramparça Kim gelipte sorar beni (187/39)	Her gün önümde bitersin Seni zalim kahpe felek (192/50)
Her zaman seni üzersem Ortalıktan kaldır beni (187/40)	Uzun yollarda yorulduk Dost seni görmeye geldik (193/51)
Tatlı tatlı sözlerinle Konuş güzel kandır beni (188/41)	Başıma dert açtı ömrüm Gözyaşımı silenim yok (193/52)
O kadar çok ağlattın ki Seller bile tanır beni (188/42)	Kalbimiz boş gönlümüz boş Dert dökecek yarımız yok (194/53)
El atarsan gonca güle Sor beni dilber sor beni (189/43)	Artık sabrım sona erdi Kışı bitir baharda gel (194/54)
Hayal gibi düş gibisin Yoramadım gitti seni (189/44)	Bir rüzgar gibi savuran Aşk değil de nedir güzel? (195/55)
Nazlarına boyun eğdim Vicdansız kandırdı gitti (190/45)	Ölüm fermanı yazana Sitem etmek elde değil (195/56)
Ne sarıldı ne öptü Baktı kül eyledi gitti (190/46)	Yoksul gezer orda burada Bu can sana layık değil (196/57)
Tatlı olma şirin olma Ballar seni kıskanacak (191/47)	Gece gündüz gözden yaşı Döker geçer deli gönül (196/58)

Her gün her gün yar adını Anar gönül ağlar gönül (197/59)	Baş ucunda bela diye Atmana karşı değilim (202/70)
Kaderden, gamdan beladan Kurtar Mevlam kurtar Mevlam (197/60)	Bir ayağım tehlikede Bir ayağım boşta benim (203/71)
Çatlamış kara topraklar Bir yudum su ister mevlam (198/61)	Bu canım sen almayınca Yaşamaktan bıkar yârim (203/72)
Bedenimde can gibisin Sen olmazsan yaşıyamam (198/62)	Kadehlerde şişelerde Seni aradı gözlerim (204/73)
Kırlarda bir gül misali Bittim Ali'yi çağırdım (199/63)	Şeytanların sakalını Yoldurmaya yemin ettim (204/74)
Ayak bastılar uzaya Sen yerinde say bakalım (199/64)	Yar bir aşk badesi sundu Zehir imiş içip gittim (205/75)
Muhammed'in kavli ile Yar seni almaya geldim (200/65)	Sen aldın bütün varlığım Söyle ne deyim ne deyim (205/76)
Böyle hayat yere batsın Ben bu dertten öleceğim (200/66)	Bu dertleri kalem ile Yazan kulun kendisiyim (206/77)
Sanma seni terk ediyom Bir gün sana döneceğim (201/67)	O nazlı yârin yüzüne Güldüğüme pişman oldum (206/78)
Yaşın döküp ırmak gibi Çağlar mısın kır çiçeğim? (201/68)	Kendimi bildim bileli Kaderime ağlıyorum (207/79)
Damla damla gözyaşımı Sileceksen sil sevdiğim (202/69)	Şu kalbimde bir ilahsın Köle gibi tapıyorum (207/80)

Çok ile işim yok benim
Aza doğru gidiyorum (208/81)

Bedenimde canım sen
Her yerde sen her yerde sen (214/92)

Aşkından döndüm Mecnuna
Bende seni seviyorum (208/82)

Bu güzellik kimlerde var
Neden böyle güzelsin sen? (214/93)

Yoksula benzerdi hali
Tutuştı yandı gariban (209/83)

Her gün her gün yollarına
Bakıyorum gözün aydın (215/94)

Memleketin silasıyım
Terk edipte gitme canan (209/84)

Zalimin karnın doyurmuş
Nesi güzel bu dünyanın (215/95)

Eğer suçum sevmek ise
İdamıma razıyım ben (210/85)

Aşkından derde tutulsam
Gelip beni sarmazmısın (216/96)

Gönlümde aşk gözümde yaş
Şu dertlerin piriyim ben (210/86)

Kölelikten ağalığa
Varanlara acımayın (216/97)

Mecnun oldum Leyla için
Diyar diyar sürünen ben (211/87)

Götürdün kötüye sattın
Bir zalimle eş eyledin (217/98)

Senin yüzünden belayı
Bulam kurtulam elinden (212/ 88)

Kimi doğuştan pişmandır
Bu dünyanın malı için (217/99)

Düştüm ateşine yandım
Haller perişan elinden (212/89)

Yalanla tatlı sözlerle
Kandıran yar değil misin? (218/100)

Bu dünyanın kahrı sende
Canından bıktım yeniden (213/90)

Nidem sevmek bilmeyeni
Bilenleri çağır gelsin (218/101)

Dostlarıma düşman oldum
Senin yüzünden yüzünden (213/91)

Aliye dayanır yolum
Bilen beni böyle bilsin (219/102)

Yar yanında boynum eğri
Dik bir baş olsam ne dersin (219/103)

Erden çıkan söz gerçektir
Yalan olan sözlerde var (225/114)

Acımı bastım bağrıma
Vardım eline gurbetin (220/104)

Ne derman var ne takadım
Neredesin vicdansız yar? (225/115)

Deli ettin Mecnun gibi
Diyar diyar sürdün gittin (220/105)

Bırakmaz hiçbir anıyı
Ta kökünden silip gider (226/116)

Sen akıttın gözyaşımı
İstesen de silemezsin (221/106)

Her derde bir çare bulduk
Yine iyi demediler (226/117)

Gözümden yaş döktürdüğün
Siliyorum gelmiyorsun (221/107)

Derdimi de akan çaya
Döktüm yine gelmediler (227/118)

Eline gül almış yine
Yüzüm neden gülmüyorsun (222/108)

Leyla Mecnun gibi aşka
Tapar çılgın sevgililer (227/119)

Damarımda kanımdasın
Söyle şimdi mutlu musun? (222/109)

Dertsiz bülbülün gülünden
Seni sordum görmemişler (228/120)

Beni kalbimden vurdunuz
Olun pare pare dağlar (223/110)

Aşkından tutuştum yandım
Küller benim mekânımdır (228/121)

Bazen bir çöl bazen bir sahra
Gez gezebildiğin kadar (223/111)

Şu yerdeki gözyaşları
Dertli mektup alanındır (229/122)

Başucumda deli gibi
Ötme seni vuracaklar (224/112)

Bir köşede yalnız kalsam
Eller seni hatırlatır (229/123)

Başucumda deli gibi
Ötme seni vuracaklar (224/113)

Melek gibi gülüşlerin
Çıldırır beni çıldırır (230/124)

Bülbülün boyun eğmesi
Sevdiği güller içindir (230/125)

Baharları unutmuşum
Her gün bana güz geliyor (231/126)

Gül yüzlü yâri uğrunda
Akıtacak yaşı yoktur (231/127)

Her zaman güle benzeyen
Adını anan gönüldür (232/128)

Başımda suçlu damgası
İnan karalıyım kardaş (232/129)

Kendini bitiren aşık
Giden geri gelmez demiş (233/130)

Seherin bülbülleriyle
Nazlı yar haber yollamış (233/131)

Esir olan bazı kuşlar
Kafesinde uçar imiş (234/132)

Zaten boynum kıldan ince
Kes boynumu bitsin bu iş (234/133)

Çıka geldi aşkın seli
Gözlerimden akar oldu (235/134)

Girmiyor artık düşüme
Çıkalı asırlar oldu (235/135)

Leylasız bir Mecnun ettin
Çölün bana yaramaz (236/136)

Güzellere meyil verdik
Gönüllerde eğlendik biz (236/137)

Her gün bir başka kılığa
Girenlerden değiliz biz (237/138)

Doğru izi sürmek varken
Eğri yoldan gitmeyiz biz (237/139)

Bir insana har gözlerle
Bakana karşı geleniz (238/140)

On Bir Heceli Şiirler

Ağladım dertler içinde kaldım
Neden güldürmedin beni dünyada? (238/141)

Çizmişler bir çember yakmışlar ateş
Biriside davul çalar başımda (239/142)

Rüzgârımdır eser belli belirsiz
Seherler bir yanda yeller bir yanda
(239/143)

Sevdiği içinde düşmüş bir zara
Bir güzel ağlıyor pınar başında (240/144)

İşte gidiyorum senden uzağa
Dönüpte ardıma bakmam bir daha (240/145)

Üzülme sevdiğim boşa üzülme
Yüreğine dertler gelince ağla (241/146)

Bakınca yüzüne güzellik tamdır
Ağlama sevgili dilber ağlama (241/147)

Hiçbir tabip sarama bu yarımı
Her gelen derdini katıyor bana (242/148)

Yıkılmış şehirler dağılmış köyler
Gel gör neler olmuş güzel yurduma (242/149)

Dümdüz bir ovada yorgun düşerken
Aşılmaz dağları aşırdın bana (243/150)

Bazen çok zalimdir bazen insafsız
Bundan sonra senden yar olmaz bana (243/151)

Hep ağlattın gözyaşımı silmedin
Sil Muhammed Mustafa'nın aşkına (244/152)

Gönül yaralıdır acısı dinmez
Yar yarama merhem çalma boşuna (244/153)

Ayırdılar kimseler duymaz sesimi
Derdim döktüm bahçelere kırlara (245/154)

Güller bana dargın ötmediğimden
Sen neden küskünsün ey kaşı kara (245/155)

İki gözüm kanlı yaşlarla dolsun
Bu canım ummana gittikten sonra (246/156)

Bulamadım Yaradan' a el açtım
Leylamı aradım gözden uzakta (246/157)

Herkesin derdine derman katardın
Yar beni dertlere katmadan önce (247/158)

Aç kargalar gelmiş başımda gezer
Can alıcı kuşlar ötüyor bende (247/159)

Yâr baharda gül gibi koktuğunda
Yemyeşil bir sevda var gözlerinde (248/160)

Bir ana var birde yarın hasreti
Kimsesiz kalmışım gurbet ellerde (248/161)

Ben kanadı kırık bir yaralı kuş
Her derde bir çare bulanım nerde (249/162)

Al yazmayı çözmüş karayı bağlar
Söyle güzel sevdiğim nerde (249/163)

Genç yaşımda gonca gülüm kurudu
Bağlar ağlar benim garip halime (250/164)

Yeşil gözlerinden kanlı yaşları
Döküp beni benden alıp götürme (250/165)

Düşmesin dilinden tatlı sözlerin
Yine bir gün sana dönerim anne (251/166)

Bu başımı taşa kayaya çaldım
Başa dert gelmezdi geldi bir kere (251/167)

Gözlerimden akan yaşlarım diner Gül yüzlü yar senden bir haber gelse (252/168)	Beyaz yanağına elimi sürdüm Gözlerinin yaşı silinmiş idi (257/179)
Yarım bu dünyada bana çektirdin Ahirette bizi ayırsın diye (252/169)	Bir zamanlar efsane gibiydim Sadece dillerde kalmışım şimdi (258/180)
Güller gibi günden güne kurursun Söyle kaşlarını çatışın niye (253/170)	Aşkın hançeriyle dağlandı gönlüm Doğduğuma bin pişmana dönderdi (258/181)
Bülbülün elinden perişan olmuş Acı solgun duran güllere acı (253/171)	Bir an bir gafletle bir düşe daldım Yaktı yüreğimi nara çevirdi (259/182)
Neden benden uzak kaçarsın böyle Nazlı yardan haber yok mu postacı? (254/172)	Gönlümdeki aşkım bitti biteli Kırılmış bir ağaç gibiyim sanki (259/183)
Azrail kapımı çaldı çalacak Artık yaşayacak zaman mı kaldı? (254/173)	Caddeler ıssızdır sokaklar sessiz Güzel dostum sen bu elden gideli (260/184)
Sen düşürdün beni ahu zara sen Yoksa benden başka dostun mu vardı? (255/174)	Ağladım sızladım yolumdan koptum Yar beni güldürmemeye yeminli (260/185)
Suskunluk içinde hüznü artmış Nazlı yara küsmüş dilleri yaralı (255/175)	Her yerinden kanlar akıp gidiyor Ne hale koymuşlar memleketimi (261/186)
Adını uykuda sayıklar oldum Şu garip halimi görse olmaz mı? (256/176)	Destan edip şirin dillere salan Güzel dostum aşk ateşi değil mi? (261/187)
Derya deniz gelmiş söndüremiyor Beni ceylan gibi bakışın yaktı (256/177)	Nur gibi parlayan yüzün solanda Hatırla sevdiğim hatırla beni (262/188)
Yokluk çeşmesinden içtim içeli Hiçbir zaman benim yüzüm gülmedi (257/178)	Seni o ceyslansı gül bakışların Tükenmez bir sevdaya saldı beni (262/189)

Ellerin dilinde destan eyledin Şimdi bütün kullar der beni beni (263/190)	Bizi kucağını kapatan felek Bir gün kollarını açmış olacak (268/201)
Herşeyimi ben o güzele verdim Var git nazlı yardan sor beni beni (263/191)	Sende düşeceksin mahşer yoluna Mutlaka senin de sonun gelecek (269/202)
Girdin şu gönlüme yaktın kül ettin Genç yaşımda çürüttün beni (264/192)	Gülüm beni şu kalbimden vurursun Kim kopardı seni dalından çiçek? (269/203)
Derbeder olmuşum ağlıyorum ben Doğduğuma pişman ettiler beni (264/193)	Konuşarak seni anlatamam ki Ağzımda lal olan dilimsin felek (270/204)
Her gün sokaklar da sabahlıyorum Kim çekip beni kurtarır beni (265/194)	Eğri yola sapan cahil kulların Yollarına ağlar örülse gerek (270/205)
Evvel güneş idim gündüz çıkardım Geceleri gökte doğdurdu beni (265/195)	Sevdiklerim terkeyleyip gittiler Yaprağı dökülmüş bir dalım artık (271/206)
Bakışıyla yakmış beni kül etmiş Şirin dillerine bağlamış beni (266/196)	Boş yere feryadın boş yere ahın Seni kurtaracak pirin bile yok (272/207)
Durmadan kanayan derin yarama Dermanmışsın gibi süreyim seni (266/197)	Hasretlik bağrımı deldi bu sene Artık cana yetti yardan haber yok (272/208)
Alem durmuş senin halına bakar Seni kokladığın gül mü incitti (267/198)	Bir karış sakalla toplum içinde Kendin imam sanan delide gördük (273/209)
Dert olup karşımda durmayın dostlar Her gün önünde diz çöktüğüm gitti (267/199)	Ufacık ellere kınalar yakmış Adı Şirin kendi Şirin'den güzel (273/210)
Çürüttün canımı yıktın gönlümü Bedenime kurtlar girse n'olacak (268/200)	Derdim bir dertken bin bir dert ettin Ne olur yar için inleme gönül (274/211)

Gideceğin yere beni de götür	Kurtar beni Hacı Bektaşî Veli
Yarime bir çift söz diyeyim turnam (274/212)	Kırılmış kervanım yolda kalmışım (280/223)
Köşelerde mahzun mahzun uyuyan	Neredesin kimlerlesin bilmiyom
Bir yaralı dilber gördün mü turnam? (275/213)	O güzel yüzüne hasret kalmışım (280/224)
Öyle inandım ki öyle kandım ki	Günde bir güzeldin kalbini kırdım
Duruşu bir alem hali bir alem (275/214)	Bana seveceğim yar mı bıraktım (281/225)
Hasreti gömerim şu kalbime	İstemem çiçeği istemem gülü
Bir daha bekleme geri gelemem (276/215)	Seni görmediğim zaman hastayım (281/226)
Yalancının sahtekarın yüzünden	Bir vefasız yarı sevdim ömrümde
Toprağından kaçır olmuş Türkiyem (276/216)	Vurmayın ey dostlar ben yaralıyım (282/227)
Yaşamaya bir küçücük umut yok	Eğer senin gönlün var ise bende
Bir yaralı mahkum gördüm ağladım (277/217)	Beni sevdiğini saklamı dedim (282/228)
Dikenler üstüne basarak geldim	Gökyüzünde uçan turnalara
Seni sevdiğimi anlatamadım (277/218)	Seslendim de güzel seni bekledim (282/229)
Derman arar iken belamı buldum	Gül yerine dikenleri kokladım
Bir güzelin kızgın narına yandım (278/219)	Ömrümle hayatım bitti gelmedim (283/230)
Diken bitse gülün bittiği yerden	Hep ağladım diyar diyar dolaştım
O zaman sevgine inanacağım (278/220)	Yüzümde bir tatlı sevinç görmedim (283/231)
Ağlayıp sızlamam boşu boşuna	Düşmanların arasını düzelten
Bir değil beş değil derdim ağlarım (279/221)	Bir tatlı söz değil midir efendim? (284/232)
Çalmaz oldum elimdeki sazımı	Mecnun olup Leyla için deliren
Gözlerimden yaş dökülür ağlarım (279/222)	Kul Mansur'un kendisidir efendim (284/233)

Bu koca dünyayı bana dar ettin
Onun her halından şikâyetçiyim (296/256)

Nice sarışına bağlandım ki ben
Esmerlerin koyusunu unuttum (301/267)

Gündüzler hep benden ayrı duruyor?
Söyle dünyanın gecesi ben miyim? (296/257)

Bir takat kalmadı bu tatlı canda
Sevdalar peşinde koşarken öldüm (302/268)

Damla damla gözyaşımı silecek
Gözyaşımı bozgun sel etmez miyim? (297/258)

Acılar yaşadın belli halinden
Şu kahpe feleğe darılan gönlüm (302/269)

Süründük ortada perişan olduk
Dertlerle doludur başımız bizim (297/259)

Bazen bir köşede boynunu бүker
Çok zaman kenara itilir gönlüm (303/270)

Yüreklerde ateşimiz sönmeden
Tutuştı kor oldu içimiz bizim (298/260)

Gitmeden son defa dinle sen beni
Sana bir çift sözüm var ela gözlüm (303/271)

Siyahlar terk etti aklar başımda
Bir gül yüzlü yârin kurbanı oldum (298/261)

Sanki bedenimden ayırdır boynum
Canlı iken cansız kula dönmüşüm (304/272)

Güller düşman oldu bana neyleyim
Gülün içindeki harla dost oldum (299/262)

Ateş gibi şu gönlümü yakmayın
Bir beni ben bilir bir de Yaradan (304/273)

Beş gün orda on gün burada göründüm
Ağladım yaşımı silemez oldum (299/263)

Kalbimde doğan o aşk güneşi
Batırdım ağladım senin ardından (305/274)

Yaşarken ömrümde bahar görmedim
Kışlar senin olsun yaz istiyorum (300/264)
Aşkın dağa hasret türküsü gibi
Yakınca ben içinde görünüyorum (300/265)

Dermansız derdime derdi eklerim
Beni mahcup etme ya Şah-ı Merdan (305/275)
Aldırmazlar gözlerinin yaşına
Mundar olsun iki gözden kör ceylan (306/276)

Bırakıp ellerin yanına gitme
Yüzüne boylar sürsen bulurum (301/266)

Yar çıkıp giderse gönül yurdumdan
Döker âşık yaşı ağlar zarıman (306/277)

- Gönlümde hicranlar kanar derinden
Yemişim feleğin sillesini ben (307/278)
- O gülüşün hala içimde saklı
Benim Mecnun ettin Leyla mıydın sen? (312/289)
- Tabipler başımda toplanmış nedem
Bir gül yüzlü meleğe hastayım ben (307/279)
- Üstüne de dertten ölmüş yazsınlar
Gül yüzlüm geçerken görsün ağlasın (313/290)
- Boşa hüznülenip üzülme gülüm
Seni gözyaşımla yeşertirim ben (308/280)
- Kör olanlar etrafını göremez
Görmek için bir çift göz ne arasın (313/291)
- Sen ellerde tuz sürdün şu yarama
Bir derman bulmanın peşindeyim ben (308/281)
- Viran etmeyin çiçekli bağları
Bırakın şu bağlar mor gülde kalsın (314/292)
- Bitkilere ağaçlara işledim
Bir yeşil toprağın özündeyim ben (309/282)
- Ferhat gibi dağ basında değilim
Çöllere düşmüşüm farkında mısın? (314/293)
- El uzatıp şu gönlümü açmayın
Yarini yitirmiş bir dertliyim ben (309/283)
- Bir yetim ağlıyor kanlar içinde
Yüreği kederde yasta ne yapsın? (315/294)
- Şimdiki durumum içler acısı
Gençliğimi aldım rafa koydum ben (310/284)
- Ağaç yemyeşil yaprak saranda
Göklere uzayan dalda sen varsın (315/295)
- Güzel senin için ne düşler kurdum
Bir hayırlı haber gelmedi senden (310/285)
- Mecnunum diyorsun Leylan yok senin
Beni belki çölü kandıramazsın (316/296)
- Talan ettin gönül yuvamı yıktın
Allah bela versin kurtulam senden (311/286)
- Feryadımdan dağları aştı ahım
Neden böyle beni naçar yarattın? (316/297)
- Bana mesken oldu şu gurbet eller
Bunca çektiklerim senin yüzünden (311/287)
- Aşk badesi getirmişsin sevdiğim
Ben zehir içtikten sonra mı geldin? (317/298)
- Her bir dakikamı asır eyledin
Bir ömür yükledin yıllarıma sen (312/288)
- Senin yalan olduğunu anladım
Sen yolumu bir kenara çevirdin (317/299)

Ben uğruna çırpınıp can verirken Sen bana bir umut verdin mi gelin? (318/300)	Haram yemiş hırsızlıkla mal çalmış Kaldırın ortadan gözüm görmesin (323/311)
Anne baba dönmüş hep insafsızca Ağlar yarım yarım diye bir gelin (318/301)	Yaş tutupta karaları bağlama Çektiğim mateme layık değilsin (324/312)
Gözlerini uzaklara diyor Beklediği uzun yoldur güzelin (319/302)	Yuvamıza yeşil ağaç dalına Bir bülbül misali kuran yâr sensin (324/313)
Gözüm görmez oldu akan yaşından Bekleye bekleye yolun senin (319/303)	Muhabbete gerçek sözleri katın Bu dünyaya baki dünya demeyin (325/314)
Ağacı yemyeşil yaprak sarınca Baş ucunda türlü dal biter senin (320/304)	Eller seni ağlatıp da güldürmez Gözyaşını silemezsen geri dön (325/315)
Engel yağmur ben kar idim eridim Düştümler yollara gurbet ellerin (320/305)	Şu gonca güllerin bitmez kahrını Uçup daldan dala konana sorun (326/316)
Senin hasretinle yandım sevdiğim Yine beni benden etti gözlerin (321/306)	Götür yüreğinde sakla sen beni O da benden sana hatıra olsun (326/317)
Yayından fırlamış kızgın ok gibi Şu garip gönlümü deler gözlerin (321/307)	O güzel yer bize hatıra olur Adı ferahlatır bizi Harput'un (327/318)
Her zaman çaresiz koşturur durur Yüreğinde bitmez sızı fakirin (322/308)	Bu zalim dünyada fani insanlar Mahşerde mevlayla görüşür birgün (327/319)
Ağlamaktan göremiyom önümü Nerdesin kederli gözüm nerdesin? (322/309)	Dost gelmez misin halimizi sormaya? Gönlümüz dert şarabın içti bugün (328/320)
Nerden gidip bu beleya katıldım? Saçlarımı yolduğumu bilmesin (323/310)	Yüzü gülenin ardında kalma Her günü dert keder olanı düşün (328/321)

Atmışlar yuvadan üzgün serçeyi
Öter dertli dertli dil garip garip (329/322)

Sen sılada ben gurbette çürüdüm
Gelemiyom yollarımda engel var (334/333)

Bir zaman eğlenir gülden ayrılmaz
Kalbine dikenini batana kadar (329/323)

Ne kadar bağırır az çıkar sesi
Fetvayı okuyan kulda yalan var (335/334)

Dünyaya konmadan uçup gitmişim
Hançer ile paralansam ne çıkar? (330/324)

Mecnun oldum düştüm çöllere
Hep ölmek istedim ölemedim yar (335/335)

Her gün yaşıyorum canlı ölümü
Gelip hayat versen canın mı çıkar? (330/325)

Mecnuna döndükçe döndü bu halim
Gidip bir kötüye yar olasın yar (336/336)

İki gözüm kanlı yaşalar dökünce
Nazlı yâre haber salın turnalar (331/326)

Kader ağı örmüş ördüğü kadar
Dağların engeli olsa ne yazar (336/337)

Feryadı figanı dağlar inletir
Çiçeği burnunda bir gelin ağlar (331/327)

Yârimi kaybettin böyle yaparsın
Söyle derdin nedir ağlayan dilber? (337/338)

Ardı sıra koştı yoruldu gönlüm
Ne bir sözden anlar ne dilden anlar (332/328)

Bugünden yarından çok umutluyduk
Artık aramızdan yel gelir geçer (337/339)

Dost dünyada yerimi arar isen
Dertlerin içinde kalmış diyorlar (332/329)

Yad eller yarine varmış kavuşmuş
Kendisi yollara bakar sabreder (338/340)

Terk edipte gittiğini anlatsam
Karalar giyinir yollar yas tutar (333/330)
Ruh terketmiş gitmiş teni bedeni
Toprağın toprağa ne faydası var (333/331)

Kaybettim yolumu şaşırdım
Olmadı gönlüme çira geceler (339/341)
Dedim arkam dünya önüm ahiret
İşte doğru yolu gördün dediler (339/342)

Adım adım giden benim ömrümü
O ömrün gittiği yolun derdi var (334/332)

Bomboş yüreğimde açtılar yara
Ne bir derman nede çare verdiler (340/343)

Eller füzelerle aya çıkarken
Onlar yürümekle kâr mı ettiler (340/344)

Seherlerden aşk rüzgârı gelmezse
Bekler acı acı yel yalnız kalır (346/355)

Ben gurbette Leylam bir ıssız yerde
Ayırdılar beni çölden ettiler (341/345)

Ela gözün beni süzmeye başlar
Kirpik oktur kaşın yayı andırır (346/356)

Toprak oldum yollarına serildim
Görmedim üstüme basıp gittiler (341/346)

Söyle deli gönlüm seni kim vurmuş?
Saçlara uzunca beli incedir (347/357)

Bana dertli Kerem belkide Mecnun
Sanada vicdansız yar diyecekler (342/347)

Almış da başını gider nereye?
Yar senin gittiğin yol mudur nedir? (347/358)

Mecnun gibi çölde susuz kalanlar
Yar elinden bade içer demişler (342/348)

Varın deyin gerçek yazan kaleme
Benim şahım Hâk Muhammed Ali'dir (348/359)

Yanımdayken gözden akıyor yaşım
Beni yad ellere öv gitsin yeter (343/349)

Her gün seni gökten görmeye gelen
O küçük zavallı kuşlar benimdir (348/360)

Artık gidin gözümdeki yaşlarım
Çünkü nazlı yardan haber ver (343/350)

Kimi sevdim kimden ne vefa gördüm?
Benim kinim nazlı yâre değildir (349/361)

Durmadan bulutu çağırıyorsun
Yağma yağmur yağma yârim yoldadır (344/351) Onlar olmayınca çöl ne içindir (349/362)

Şu benim gönlümü taşa tutalı
Eser bağrımda yel perişandır (344/352)
Bak akıp gidiyor değerli ömrüm
Mutlaka her derdin çaresi vardır (345/353)

Ruhum küsmüş şimdi dertli bedenden
Artık senden bana fayda mı gelir? (350/363)
Bir ateş düşürür içimi yakar
Yangın senden gelir kül senden gelir (351/364)

Orda burda dert önüme çıkıyor
Yüreğimde çok dert olduğundandır (345/354)

Bir kapıdan derdi kederi atsam
Diğerinden nefret gelir kin gelir (351/365)

Birinin alnında zöhre yıldızı Hünkar'ı Hacı Bektaş Veli'dir gelir (352/366)	Baş ucumdan kalkıp gitmez duanım Güzel anlar hayalimden gitmiyor (357/377)
Bırakırsam sevdaların peşini Gönlümdeki gonca gül solabilir (352/367)	Vefasız yar sildi aşk defterinden Sararsam olmuyor solsam olmuyor (358/378)
Yollarım kapalı matem tutarım Bana geçit vermez dağlar o bilir (353/368)	Halen sırtımızda dayak izi var Kimi çağ atladık deyip duruyor (358/379)
Gülün yeşerdiği bahar çağında Şu mor menekşe sümbül hüzünlenir (353/369)	Olmayan ufukta bir düş misali Bilinmez bir dala konar kaybolur (359/380)
Ağlaması sızlaması yalandır Aldanma haline bil ki sevinir (354/370)	Mekan edin şu ellerde bir yeri Gül gibi her yerde bitme ne olur (359/381)
Hiçbir zaman çıkmaz olur akıldan Hayalde yeşerir düşte yeşerir (354/371)	Dikenler üzerine basarak geldim Kovma beni dergâhından ne olur (360/382)
Hakikate giden gerçek kararsın Bana senin gibi bir dost gerektir (355/372)	Şu gönül telinden çalmak istesem Adı zalim olan fert beni bulur (360/383)
Eğer görmemişsen hakkın izini Dost bağına girip erenlerden sor (355/373)	Dertli Ferhat dağı delmiş boşuna Sonra hayatından bezmiş ağlamış (361/384)
Yaklaştım yanına sordum halini Dilber tam on yıldan beri ağlıyor (356/374)	Elimi bağladın koydun zindana Senin tüm uğraşın işin yalanmış (361/385)
Sen yanımda olsan yükselir başım Sor gönlüm senin hakkında ne diyor? (356/375)	Allah'ın garip kederli kuluna Nasıl sevinmeyim dağlar yar gelmiş (362/386)
Ona şiir yazdım ona saz çaldım Dinlemedi benden kaçtı gidiyor (357/376)	Boşa yorulmuşum boşa gitmişim Ne yazık gittiğim yerde değilmiş (362/387)

Ne bir selam ne bir haber yolluyor Nedem dağlar nazlı yar benden küsmüş (363/388)	Bu aşkın yüzünden gönül bağında Gonca güller gibi solduğumu yaz (368/399)
Gönlümde çiçekler yolunu gözler Güller sana hasret sen kime hasret (363/389)	Boynu bükük mor güllerin bazısı Bülbül için başın eğer sevilmez (369/400)
Sensiz mutluluğu bulurum sanma Aşkđ şu gönlüme sor da öyle git (364/390)	Daha kullar düzgün yola girmeden Aşılmaz dağlara çıktık indik biz (369/401)
Ben suçumu günahımı bilmeden Al çıkarıp kara bağlatır oldu (364/391)	Çileler kederler dayansa dize Dertlerin içinde sürtülürüz biz (370/402)
Çantası kolunda sazı belinde Ağlar sılam diye gurbet çocuğu (365/392)	Kuru dalda öten dertli bülbül Baharda goncalar ekeceğiz biz (370/403)
Bugüne dek allah için ne yaptın Seni gözü görmez kör insanoğlu (365/393)	Varıp kucağıma alayım dedim Kırılmış kanadım kollar çaresiz (371/404)
Aldanıp da onun diline kanma Şeytandan hırsızdan hacı olur mu? (366/394)	Gönlümüz bir olsun kalbimiz de bir Ne sen bensiz yaşa ne de ben sensiz (371/405)
Bu dünyada bana kalsa dert kalır Kalır beden gider mezara doğru (366/395)	Başıma toplanmış türlü melekler Ne yazık ki mutlu olmuyor sensiz (372/406)
Eller arasında mekansız kalmış Dilleri tutulmuş bir serçe kuşu (367/396) Ağlamam boşuna gülmen boşuna Kendine bir çare bul yaban gülü (367/397)	Hiçbir kelam çıkmaz olmuş insandan Derdin arz etmiyor diller sahipsiz (372/407)
Terk eylemiş vatanını yurdunu Sevdiği yüzünden bir ela gözlü (368/398)	

Diğer Şiirleri

Hiçbir şeyden muradım almadan
Geçiyor günlerim boşu boşuna (373/408)

Hayatın ışığı yanmadan söner
Kulları bırakır güman içinde (373/409)

Bir yel geldi sürükledi
Attı çölden çöle beni (374/410)

Sen halimi yad ellere duyurdun
Söyle bu kul sana neyledi felek (374/411)

Kiminin yüzünden darbeler yedik
Hakkın birliğine giren biz olduk (375/412)

Gözlerimi yaşta koydun
Kulun değil miydim mevlam? (375/413)

Yağmur olup yağdım kardım eridim
Yağmura küs oldum kara bağlandım (376/414)

Çoskun ırmak gibi coşma çağlama
Sen ağlama sen yerine ben ağlarım (376/415)

Eğildi dert pınarından su içti
Dostlar benim garip çileli ömrüm (377/416)

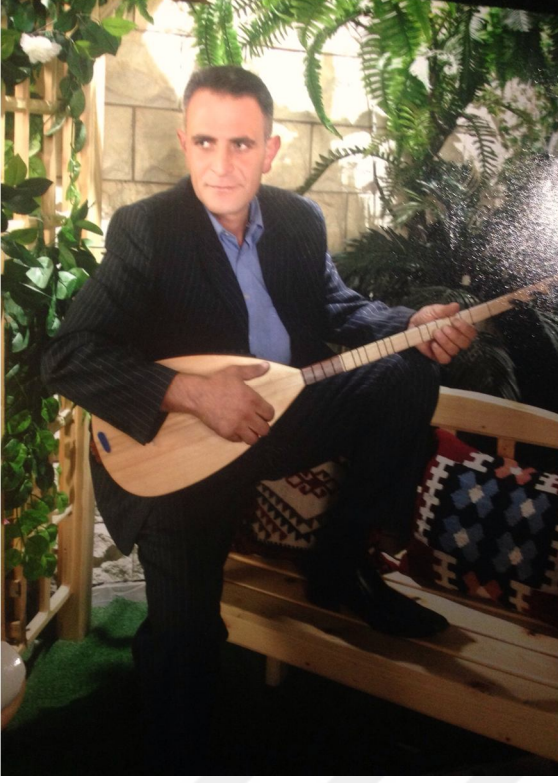
Aşkından kederli çileli gönlüm
Ardımdan atarsın hep kahkaha yar (377/417)

Gurbet elin acısıdır
Yardan ayrı kalan taşır (378/418)

Feryad eden bir yaralı bülbülün
Dermanı çaresi gülde gizlidir (378/419)

Talan edip gönül yuvamı yıktın
Beni kederlere gömdün gül yüzlü (379/420)

EKLER

Resim 1: Kul Mansur ve çok sevdiği sazi

Resim 2: Kul Mansur'un talihsiz bir kaza sonucu kaybettiği eği Nuray Hanım

Resim 3: (Soldan sağa) Kardeşi Yansur Bey, Babası, Annesi, Kardeşi Muhterem Hanım, şevval ve Edanur

Resim 4: Kul Mansur ve kızları (Helin, Edanur ve şevval)

Resim 5: Kul Mansur'un gençlik yıllarından bir kare

Ek :Yüksek Lisan Teç Çalışması Orjinallik Raporu

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Oğuz DOĞAN
Öğrenci Numarası	132213101
Enstitü Anabilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı
Programı	Türk Halk Edebiyatı
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Yrd. Doç. Dr. Ebru ŞENOCAK
Tez Başlığı (Türkçe)	Elazığlı Halk Şairi Kul Mansur (Hayatı, Sanatı ve Şiirlerinden Örnekler)

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 408 sayfalık kısmına ilişkin, 16.01.2015 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 14'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelmeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin doktora tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığını ve tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Yrd. Doç. Dr. Ebru ŞENOCAK
Danışmanın Adı-Soyadı
(İmzası)

Prof. Dr. Ahmet BURAN
Anabilim Dalı Başkanı
(İmzası)

F.Ü.LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ÖĞRETİM YÖNETMELİĞİ

Madde 41- Lisansüstü tezleri ile birlikte teslim edilmesi gereken belgeler şunlardır:

- a) Lisansüstü tezler, savunma öncesinde **intihal program raporu** ve ilgili makale şartını¹ sağladığına dair belgeleri ile birlikte enstitüye teslim edilir.
- b) İntihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "alıntılar hariç" en fazla %10, "alıntılar dâhil" % 30'u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

¹ Makale şartı doktora öğrencilerini kapsamaktadır.

ÖZGEÇMİŞ

Adı- Soyadı: Oğuz DOĞAN

E- posta: cl_masiva@hotmail.com

Öğrenim Durumu:

Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı (lisans)

Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Halk Bilimi (Yüksek lisans)

Tezler:

Malatyalı Âşık Hanifi ÜNVER (hayatı, sanatı ve şiirleri)- lisans bitirme tezi